

О. І. Потапенко

**Лінгвокультурологія:
Українська душа**

Монографія

Корсунівський видавничий дім «Всесвіт»

2016

ББК 81'23'42

УДК 81.2-5

П 64

Рецензенти:

Мех Наталія Олександрівна – доктор філологічних наук, професор.

Кучерук Оксана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор.

Автор:

Потапенко Олександр Іванович – кандидат педагогічних наук, професор.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Переяслав-Хмельницького
державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди
(протокол № від 02.2016 р.)*

Потапенко О. І.

П 64 Лінгвокультурологія. Українська душа: монографія / Потапенко О. І.
– Корсун-Шевченківський : Всесвіт, 2016. – 403 с.

ISBN

Анотація

У монографії вперше здійснено холистичний інтегрований аналіз концепту душа через призму найновіших даних філософії, психології, християнського віровчення, описано гіпотези у галузі квантової фізики, нейробіології, трансперсональної, духовної психосоматики.

Автор показує силу трансцендентної любові, впливу духу та душі на здоров'я людини. Вміщено добрі та теплі історії про велич і красу української душі, авторські мотиви та вибрані поезії.

Книга призначена для науковців, студентів, вчителів, вихователів, психологів, широкого читацького загалу.

ББК 81'23'42 УДК 81.2-5

ISBN©

©О. І. Потапенко, 2016

Зміст

Вступ

Розділ I. Розвиток поглядів на душу у філософській, міфологічній, езотеричній доктринах.

Розділ II. Поняття духу та душі у християнському віровченні.

Розділ III. Сучасні наукові гіпотези про сутність людської душі.

Розділ IV. Таємниці людської душі.

Розділ V. Українське менталітетознавство.

Розділ VI. Велич і краса української душі через призму АТО.

Розділ VII. Філософія життя душі від Світована (за Мирославом Дочинецем).

Розділ VIII. Як дух та душа зцілюють тіло людини?

Розділ IX. Життя після життя (за Р. Моуді, М. Ньютоном, Л. Крайсцем).

Розділ X. Трансцендетна любов як вищий духовний стан людини.

Розділ XI. Життєві історії про божественність і красу людської душі.

Авторські молитви.

Вибрані поезії.

Я гордий тобою, мій Сину!

Лише 40 років відвів тобі Господь на цьому прекрасному і страшному світі...

Я обіцяв тобі, що не буду плакати. Пробач, що батько (як і сотні твоїх щирих друзів, студентів, героїв Майдану, волонтерів) не може стримати ридань. Інтернет вибухнув жалем, усі відмовлялися вірити, що ти пішов... І я не вірю... Тому, що в Бога немає мертвих, у Бога – усі живі...

Ти багато встиг зробити Добра тисячам людей. Вони йшли не у високі кабінети, а до тебе як голови Самооборони «Майдан Переяславщини», як до волонтера, як Вчителя, наставника.

Ти чув, як на поминальному обіді, крізь сльози говорили виховані тобою студенти-патріоти: «У нього добрі справи були попереду слів... Він перевернув наш світогляд... Ярослав Олександрович запалив у нас вогонь справжньої любові до України, до Добра. Він воістину був Вчителем і Воїном Світла. Як же в нього вистачало часу, щоб у 37 років захистити докторську дисертацію, а у 39 – стати професором... Стати 12-кратним чемпіоном України, віце-чемпіоном Європи з кікбоксингу... Написати сотню статей, словників, книг...»

Твоя кохана дружина носила під серцем другу дитину, а ти сказав, як і тисячі патріотів: «Хто, як не я?». Бандитська беркутня поранила тебе на Майдані в ногу та голову, яка враз посивіла...

«...я на Майдані став мужчиною! Я не боюся смерті! – сказав ти мені, коли я вперше приніс тобі, пораненому, квіти...»

... У день прощання прийшли віддати тобі шану не лише бійці АТО, яких ти врятував разом із товаришами як волонтер. У найстрашніші місяці сатанинської путінської агресії ви возили нашим героям на фронт каски, бронежилети, тепловізори, обмундирування, приціли... Оскільки бійці дуже потребували цього... За вісім поїздок на фронт (Волноваха, Дебальцево та ін.) ти проїхав із побратимами понад 150 тисяч (!) кілометрів, доставивши понад 50 тонн рятівного вантажу. Не спали часто по дві доби, потрапляли під ворожі гради та міномети... А нас ти заспокоював: «Я у Дніпропетровську»...

Я ридав, а учасники АТО дякували мені за тебе... Один твердо сказав: «Ми уже перемогли...». На жаль, ще не остаточно...

Твоя півторарічна донечка на другий день... заговорила... Показувала твоє фото і каже: «Та-та...». А ми кажемо: «Тата на роботі». А вона розводить рученяти: «Ма... (нема)».

А я знаю, що Ти є. Ти – живий, як і тисячі моїх рідних і нерідних синів, які віддали життя за Україну, за кожного із нас...

Недруги, знайте, Син прости вас. Я вас теж прощаю. Покайтеся... Син не мав ні проти кого особисто жодного зла. Просто вони уособлювали бандитську зграю В. Януковича, який дав наказ вбивати власний народ.

Нечисленні недруги боялися і водночас шанували його. Майже половина із них приїхала провести сина в останню путь, а дехто навіть запропонував допомогу....

... Іноді Ти заходив до нас у неділю і приносив нам із матір'ю освячені проскурки. Ми запитували, чому аж о 13:00, а Ти говорив: «Треба ж вислухати прохання всіх людей...». Отже, вони йшли до Тебе, як до Сповідника, як до Надії... Ти так вірив у перемогу Божої Правди, Євромайдану !!! Ти відмовився від усіх високих посад, які Тобі пропонували зі столиці...

Мій святий, мій золотий Сину! Я обіцяв Тобі не плакати... Я гордий Тобою... Яке ж милосердне і ласкаве серце Ти мав при зовнішній рішучості, мужності та незламності! Знає лише дружина і ми з матір'ю... Людська зрада, злоба і підлість так боляче вдарили у Твоє серденько...

Мій коханий Сину! Ми всі потурбуємося про твою сім'ю.

Хочу подякувати від щирого посивілого батьківського серця усім переяславцям, які любили Сина і допомагали йому. Я не буду називати прізвищ, але десятки бізнесменів-патріотів міста та району виділили від 10 до 200 тисяч гривень на амуніцію, бронезилети, ліки, їжу тощо. Бог воздасть вам сторицею, мої сини!

Мій дорогий Синочку, моя кровинко кохана. Ти був і навіки будеш Патріотом та Інтелектуалом. Одна із колег Євромайдану сказала нам із

дружиною: «Тепер ми будемо звіряти свої справи з думкою: «А що б сказав про це Ярослав Олександрович?»».

22 січня 2016 року на вечорі пам'яті мого Сокола підходили його побратими і дякували мені за Сина: «Пробачте, що не вберегли його...». Спаси, Господи!

Отче Небесний, ти дав нам такий важкий хрест (Сина і внука), дай же нам сили пронести його з честю!

Українці, мої добрі, працьовиті, милосердні українці! Коли ж ви перестанете вбивати одне одного за примарні посади, гроші, палаци, політичні амбіції? Коли нарешті влада подбає про свій принижений народ. Так, зараз усім важко, але не зраджуйте світлій пам'яті кращих синів України. Інакше вона не матиме майбутнього.

АТО пройшло понад 100 тисяч справжніх (за винятком «гастролерів») мужчин, козаків. Вони разом із простим народом зметуть без люстрації усіх суддів-хапуг, діамантових прокурорів.

Коханий мій Сину, хай не хвилюється твоя чиста душа за Україну. На Твоє місце стануть сотні вихованих за п'ятнадцять років студентів-патріотів та колег. Їх боротьба праведна, бо йде за Божу Правду, за рідну землю, за могили і вічну пам'ять наших славних пращурів. 18 січня, перед Водохрещею, я шукав на книжковій полиці молитовник, який попросила невістка. Упало фото, на якому стояла вся сім'я із внучкою Єлизаветою, Сином. Я обережно підняв і поставив. Воно впало знову. Так було тричі. Нарешті я зрозумів Божий знак. Я поцілував свого світлого Синочка і фото не впало. Він мене дуже любив і хотів, мабуть, щоб батько його поцілував, поки ще свята душа тут, на землі...

... Мій коханий Синочку, у тебе не було ні дач, ні автомобілів, ні рахунків за кордоном. Ти їх не хотів. Хотів єдиного – миру, справедливості, порядності, добра і любові...

Люди добрі, простіть моєму Синові і мені усі провини вольнії і невольнії! Нехай Ваші діти – і друзів, і недругів – будуть здоровими і щасливими в нашій вільній, європейській Україні! Спасибі Господу за все!..

О. Потапенко 19/ I 2016р.

Синочку моєму Ярославу, Воїну Світла,
Інтелектуалу з любов'ю та надією присвячую.

Вступ

В останнє десятиліття світова та вітчизняна наука все переконливіше обстоюють життєву важливість духовності як умови порятунку нашої технічної цивілізації. С. Кримський пише про принцип екзистенційного крещендо, тобто сходження до найвищих реєстрів цінностей, вагомість десяти християнських заповідей, принципи толерантності, «третьої правди», гуманізації та гуманітаризації, олюднення науки.

М. Савчин (Духовна парадигма психології. – К., 2013. – С. 210-211) підкреслює: «Духовність – це пошук Бога у власній душі, це життя з Богом, у Богові, любов до Бога і несення божественного світла любові людям, дарування їм творчого божественного світла... Духовне очищає, гармонізує, заспокоює душевний світ людини, дозволяє усвідомити свої проблеми та знайти шляхи її розв'язання. Наслідками орієнтації на духовне є реорганізація життєвого світу: переоцінка цінностей, спрямованості особистості до реорганізації досвіду». Вчений пропонує спосіб життя та засоби, що пробуджують Віру, Надію, Любов і спонукає творити Добро, боротися зі злом, іти шляхом свободи і відповідальності.

Однією із найцінніших і водночас найзагадковіших є людська душа. Нині особливо загострилася боротьба Світла та Птьми, Добра і Зла за кожную живу душу.

Автор прагнув бодай доторкнутися до глибин Духу та душі, зробити їх інтегрований, холістичний, культурологічний опис. Водночас ми прагнули показати особливості української ментальності, красу і велич простих людей, справжніх патріотів, глибоку ліричність, поетичність нашого нездоланного народу.

На жаль, прагматизм, глибокий егоїзм, гедонізм, змертвіння сердець та душ, нетерпимість, зненависть, отруюють сучасну людину. З'явилися й такі

крилаті сумні вислови: «Собаки стали як люди, а люди – як собаки», «Чим більше пізнаєш людей, тим більше любиш собак».

Та, слава Богу, є ще високодуховні нації, культури, особистості. Наша книга і про людей, серця яких зіткані із Божественної Любові, а душі – як чиста і вічна материнська сльоза.

В іншій монографії М. Савчина «Духовний потенціал людини» (Івано-Франківськ, 2010. – С. 440) наголошується: «Отже, сучасна цивілізація спотворила Божественний стан буття суспільства та конкретної людини, що призвело до страшних втрат: руйнування людських стосунків, спотворення уявлень про справедливість та свободу, поверховість життя, породила богоборчі прагнення. Царство Боже перестало бути головним змістом і внутрішнім рушієм активності людини, яка стала рабом речей, комфорту, інформації, а відтак автентичного сенсу життя. Через заперечення будь-якої залежності від потойбічного.

Завдання цивілізації полягає у ствердженні вищого порядку, справжньому усвідомленні абсолютності, індивідуальної значущості та сили першооснови абсолютного буття, творенні вічної літургії майбутнього віку, «заплідненні» усієї культури Світлом Фавору. Звернення до божої Благодаті призведе до спасіння людства».

РОЗДІЛ І. РОЗВИТОК ПОГЛЯДІВ НА ДУШУ У ФІЛОСОФСЬКІЙ, КАБАЛІСТИЧНІЙ, ЕЗОТЕРИЧНІЙ ДОКТРИНАХ. ПСИХОЛОГІЯ ПРАУКРАЇНЦІВ.

Фред Алан Вольф у книзі «Одухотворенная Вселенная. Как один физик видит дух, материю и свое «Я» (СПб.: 2009. – С. 19, 22) вказує, що у працях учених, навіть фізиків, часто вживаються слова «душа» і «Бог». Але в переважній більшості наукових робіт відсутнє бодай найкоротше тлумачення цих понять. Водночас, як наголошує вчений, доктор філософії, «Поняття душі повинне стояти в центрі наукового та духовного пошуку». Ще 3-5 тисяч років тому у Стародавній Індії існувала ґрунтовна філософська система, сім принципів – тіл людини. Найвищий, сьомий називався **Атма** (Атман). Це – іскра Парабрамана, Абсолюта, це «воля, дух духовної людини». (Тут і далі див.: Лариса Дмитриева. «Тайная доктрина» Елены Блаватской в некоторых понятиях и символах. Ч. II. – Магнитогорск, 1994. – С. 125 – 138).

Атман – це частина Вселенського Духу в людині, вічна, неподільна Монада, Світло Духовного Сонця.

Шостий принцип – Буддхі – це енергія Атмана – Духа, сконцентрована у фокусі, духовна душа найвищої Істоти, Вселенська Душа – Розум.

П'ятий принцип – це Манас, самосвідомість. Манас – розум духовного тіла, вище «Я» людини – вища людська душа. Манас втілюється в людині як Промінь і носій Вселенського Розуму. Це куля Божественного світла, жива істота нелюдської природи.

«Манас, – пише Л. Дмитриєва, – викупитель людини, Вища душа, страждаючи з вини нижчої душі – матеріального манаса, переплавляє ці страждання, перетворюючи їх (трансформуючи) у **мудрість** та **совість** людини... Він чує голос **совісті** – цієї найвищої **духовної** енергії... Манас (вищий) фіксує лише **духовний досвід: абсолютно чисті, піднесені** (але не матеріальні) помисли й бажання.

Манас нижчий (Кама – манас) – це нижчий, фізичний розум, інтелект, розум бажань, тваринна душа, ментальне тіло. У перекладі **кама** означає «нерозумне бажання, порок, хтивість, тяжіння до земного».

Астральне тіло – це тіло пристрастей і бажань, нижче тонке тіло. Це точний прообраз, кліше фізичного тіла людини. Як і фізичне тіло, воно має зір, слух тощо, відчуває біль. Після смерті людини воно, як правило, залишає Землю через 40 днів.

Лариса Дмитрієва пише, що, на жаль, у більшості людей нині астральне тіло переповнене дикими бажаннями та пристрастями. А після зникнення фізичного тіла в Тонкому світі задовольнити жодну пристрасть **не можна**. І ця невдоволеність зростає там стократно. Такі люди невимовно страждають у пекельному вогні. Але ж ця езотерична теорія збігається із християнським вченням про пекло. Грішники там страждають від вогню Любові Господа!

В Агні Йозі є чудові слова: «У кожній квітці, принесеній з Астралу, зачаїлася змія». Тому нам необхідно виховувати ще за життя високі, благородні помисли, устремління. Сучасна ж людина, як зауважує автор, **думає мозком шлунку**.

Цікаві дані про трактування душі в Стародавньому Єгипті вміщені у книзі доктора філософії Фреда Алана Вольфа «Одухотворенная Вселенная» (СПб, 2009. – С. 81 – 89). Зокрема автор пише: «Єгиптяни вважали, що в кожній людини є не менше дев'яти душ... Душа **Акху** жила у крові, душа Абу – в серці, Ба була втіленням життєвої сили людини, яка могла відділятися від неї після смерті й відлітати, як птах.

Душа Ка – це двійник людини, її друге «Я», яке вона бачить, коли дивиться в дзеркало. П'ята – Хаїбит, тінь тіла. Шоста – Хат – живе тіло, яке могло відродитися після смерті. Сьома душа Сехем уособлювала живильну силу, восьма – Рен – це секрет імені Душі. Дев'ята – Саху – відповідала за єдність духовних та ментальних сил.

Перша душа Акху (жила у крові) означала божественний розум, пов'язувалася із Ба, що жила в серці. Вона символізувала мудрість, знання та розуміння, пов'язувала тіло та дух. Душі Аб та Ба співвідносилися між

собою. Перша вміщувала в собі другу... Їх імена складаються з одних і тих же літер. Одне ім'я є відображенням іншого».

Наш коментар. Але ж, за даними Аструса, вчених, душа складається із дзеркальної речовини, є навіть дзеркальний світ! Звідки єгиптяни здогадувалися про це?

«Третя душа Ба визначалася як серце-душа, висока і благородна. Ба – вічні й незмінні знання. Вона може літати, як птах, полишати тіло людини під час сну й повертатися. Якщо людина переживала стан, що межує зі смертю, вона могла відчувати Ба в середині себе. Фантастика! Але ж у ХХ столітті десятки вчених зафіксували й описали **вихід душі із тіла у стані клінічної смерті!**

Звідки про це 2 тисячі років тому знали єгипетські жерці?

Ка, четверта душа, стосувалася до емоційного, духовного аспекту, мала креативну силу.

Дуже загадковою була восьма душа – Рен. Ім'я людини – це і є восьма душа – могутнє і священне. Викреслити ім'я з історії, забути означало знищити його. Слова мали величезне значення як у сакральному, так і у звичайному житті. У Книзі мертвих записано: «Те, що може бути назване, повинно існувати». Осіріс (найголовніше божество) казав: «Я є, я був і я буду земним та небесним створінням». Коли душа хотіла повернутися до Осіріса, мала назвати **імена** охоронців, які стояли перед дверима потаємних кімнат. Якщо душа не могла згадати імена, двері лишаються зачиненими. Але ж аналогічні вірування є у християн! Імена Бога-Отця, Христа вважалися святинями. У головній молитві «Отче наш...» читаємо: «Нехай святиться ім'я Твоє...»! Христос закликає творити добрі справи в ім'я Отця і Сина! Ченці в таїнстві постригу **двічі** змінювали своє ім'я! А вони клялися віддати Богові свою душу, служити Йому до скону. Далі А. Вольф (там само, С. 89-93) описує теорію душі халдеїв та іудеїв (вчення Кабали – секретної мудрості): «Душа виникає **із нічого – здатного – стати – усім**, яке символізує буква Алеф... У сучасному вченні кабали буква Алеф символізує велику таїну, яка

не може бути досягнута. Використання ж цієї літери в давнину й сучасне поняття вакууму дивовижно збігаються!

Перша буква в івриті Алеф (до речі, майже в усіх абетках Європи літера А стоїть саме першою!). Означає не пізнавану вібрацію, потенційну енергію, можливості позачасового і позапросторового буття. Алеф – це Бог на Небі, вічний дух.

Як висновок учений (там само, С. 92) пише: «Головна ідея полягає в тому, що душа виникає з порожнечі й перебуває в постійному борінні зі своїм втіленням у матерії. Згідно з філософією стародавніх людей, душе нематеріальна, але вона може впливати на наше життя. Душа перебуває в невідомому й непізнаваному Алефі, який породжує все, що існує. Алеф зіставляється з поняттям вакууму в сучасній філософії та науці».

Значно детальніше про іудаїстичне тлумачення душі у книзі Зогар говорить професор В. Чернишев у праці «Катехізіс» (К, 2014. – С. 120-122): «Згідно з цією книгою, душа людини складається із трьох елементів:

1) нешама (т. зв. наддуша), яка є найпіднесенішою і Божественною частиною людини й репрезентує собою світ інтелекту;

2) руах (дух) – вмістилище моральних якостей, що уособлює **світ моралі**;

3) нефеш – вітальне начало, яке безпосередньо пов'язане з фізичним існуванням і відповідає третій тріаді, яка втілює **матеріальний світ**.

Згідно з іудаїзмом, залежно від того, як саме бере людина участь у співпраці з Богом, який внесок вона робить у справу відновлення єдності, **душа** людини отримує винагороду чи відплату в потойбічному світі.

У момент смерті людини душа розпадається на складові частини, і кожна частина отримує воздаяння за заслуги. Коли помирає праведник, його **НЕСАМА** отримує «Поцілунок любові» від Безмежного й одразу ж повертається до джерела, із якого вона була колись видобута, щоб вічно перебувати в ньому, у чистому сяючому відображенні Божественного Світла.

Дух праведника, РУАХ, вступає в Едем (рай), де він без тіла, в якому проживав у земному світі, може тепер насолоджуватися райським світлом. НЕФЕШ праведника залишається в могилі й літає над тілом деякий час, поки воно не розкладеться остаточно, після чого НЕФЕШ отримує мир та спокій.

Інша доля чекає тих, чиє земне життя обтяжував гріх. Їх НЕШАМА (світ інтелекту) зустрічається з перепонами, які перешкоджають її негайному піднесенню. І допоки вона не досягне призначеного для неї місця, двері раю зачинені перед духом (РУАХОМ), і НЕФЕШ приречена блукати по всьому Всесвіту.

Розглянемо філософське трактування душі грецькими титанами Арістотелем та Платоном. Алан Вольф (там само, С. 37-58) зазначає, що Арістотель пов'язував душу з тілом. Вона не є якоюсь масою всередині тіла... Душа не є духом, закутим у плоть, як птах у клітку... Її не можна виміряти кількісно, тобто підрахувати... Субстанція душі нерухома. Однак душа має владу визначати і контролювати дії тіла. Арістотель вважав, що душа репрезентує собою певну нерухому субстанцію.

«Платон, – пише А. Вольф (с. 46-48), учитель Арістотеля, трактував душу інакше, ніж його учень. Він обстоював поняття Ідеальної Душі, тобто душі, яка існує поза матеріальним світом... Для Платона душа була чистою, незмінною, простою, невидимою, гармонійною та вічною... Найважливішою характеристикою була раціональність. Душа розумна ясно уявляє собі реальність».

І далі (там само, С. 60 – 61) учений пише: «На думку давнього філософа, така людина схожа на в'язня в печері. Він прикутий ланцюгами і стиснений настільки, що може дивитися лише вперед. Біля входу до печери горить вогонь, і тіні в'язня танцюють на стінах печери. Поміж вогнем і людиною стелиться стежина, якою йдуть люди, тварини, і в'язень може бачити лише тіні – свою і всіх, хто йде мимо печери... День за днем в'язень спостерігає тіні й чує відлуння голосів і, зрештою, він починає думати, що тіні – це реальні істоти, які живуть у його оселі, і що сам він не існує...».

Така інтерпретація людини як в'язня, закованого в кайдани, може здатися хворобливою і дивакуватою фантазією. Проте придивіться до сучасної людини, що сидить перед телевізором і асоціює себе із зображуваним персонажем.

Додамо від себе. А Інтернет, комп'ютери, які поглинули мільйони людей у своїй віртуальній реальності? А зомбуюча реклама, засоби інформації (газети, журнали), а політики з їхньою передвиборчою маячнею? Чи це не тіні мудрого Платона? Учені все тривожніше говорять про шкідливий вплив НЛП, «диктат мови», «лінгвістику брехні».

І далі А. Вольф застерігає: «Люди, ув'язнені в печері, уособлюють наші душі, які страждають від пут... Наша жага задоволення зв'язує нам руки і ноги. Чи не занадто ми вгрузли у сприйнятті ілюзій у наших почуттях?»

Пропонуємо читачам огляд теорій душі, вміщених у знаменитій «Книзі Урантія», яка поширилася по світу в кінці ХХ століття, має чисельних прихильників, містить незвичайну нову інформацію.

В. та Т. Тихоплави у книзі «Планета вільного вибору» (М., 2007. – С. 190-194) пишуть: « У результаті цього функціонального взаємозв'язку розуму й духу виникла не просто комбінація із якостей чи атрибутів, а цілком нова, оригінальна й унікальна цінність, яка має потенціал вічного існування – **душа**. Моронтія – термін, що означає великий рівень, який лежить між сферами матеріального та духовного. Основа моронтійної тканини духовна, сама тканина – матеріальна. У «Книзі Урантія» сказано: «Смертний розум об'єднується у фізичному тілі людини із внутрішнім божественним духом для спільного створення безсмертної **душі**. Із самого свого зародження душа реальна; вона має якість космічного безсмертя. Після смерті збереження індивідуальності залежить від збереження безсмертної душі, що має моронтійний статус і все більшу божественну цінність...

У «Книзі Урантія» наведені слова Христа про душу в сучасному перекладі: «Душа – це та частина людини, яка спостерігає внутрішнє «Я», бачить істину і сприймає дух і яка навіки підносить людину над рівнем тварин. Самосвідомість – істинна самосвідомість людини – утворює основу

для людської душі, і душа є тією частиною людини, яка репрезентує незнищенну цінність людського досвіду. Характеристиками душі є моральний вибір і духовний набуток, здатність знати Бога і стати подібним до Нього. Душа людини не може існувати окремо від морального мислення та духовної активності. Бездіяльна душа помирає. Проте душа людини відрізняється від божественного духу... Спасіння чи загибель душі визначаються здатністю моральної свідомості і пов'язаного з нею безсмертного духовного дару... Матеріальна наука – так само як і духовна перевірка – не в змозі продемонструвати існування душі... Проте кожен морально свідомий смертний знає про існування своєї душі в реальному та дійсному своєму досвіді.

Отже, свобода вибору, надана нам Богом-Отцем, полягає у прийнятті чи неприйнятті вольового рішення зі створення своєї безсмертної душі. Ми вирішуємо самі, що нам робити: вибрати вічне життя чи померти назавжди...

В Інституті клінічної та експериментальної медицини при Сибірському відділенні РАН під керівництвом академіка В. П. Казначеева вчені дійшли висновку: «Жива речовина (Душа) спочатку проектує себе у вигляді голографічного польового образу і на основі саме цього образу будує своє конкретне земне біохімічне тіло...».

За езотеричними джерелами, тонкі тіла зливаються із зародком у момент запліднення. Академік П. Горяєв і його колеги експериментально довели, що така голограма справді виникає ще до появи на світ цілісного організму. За їхніми спостереженнями, інформація, що приходить ззовні до ембріона, примушує його хромосоми створювати певний хвильовий образ. «Цей образ – голограма – і диктує клітинам, які діляться, коли й куди мають рости руки, ноги, голова. Хвильовий образ заповнюється матерією подібно до того, як форма для литва заповнюється литвом».

В останні роки вчені все частіше звертаються до герметизму, робіт Гермеса. В та Т. Тихоплави у книзі «Планета вільного вибору» (М., 2007. – С. 126-127) пишуть: «Сьогодні герметизм викликає великий інтерес, тому що сучасні вчені розглядають його як науку, що вивчає явища, пов'язані з

людьми, які отримують інформацію з Космосу і спілкуються, як вважається, із Вищим Розумом. Універсальна філософія Гермеса та її принципи, на думку вчених, має стати базою, методологією сучасної науки... Але для цього наука має визнати, що:

- Бог є; науці варто керуватися тим, що у філософії герметизму називається всеохоплюючим словом «Усе»;

- світ нескінченний і дуже складний, ми ж повзаємо в мізерній, доступній для нашого сприйняття частинці;

- світ побудований ієрархічно й підпорядковується єдиним принципам, єдиним законам;

- єдиний спосіб існування Світу – це рух, вібрація, що підпорядковані певному ритму;

- світ поляризований, тому що без різниці потенціалів жоден процес не лише не протікає – він просто не існує;

- світ побудований на базі причинно-наслідкових зв'язків, і «його величність» випадок – фікція;

- у світі все підпорядковане взаємодії активного та пасивного начал;

- усі ці принципи універсальні і працюють спільно, вони є необхідними та достатніми для тварного всесвіту. Гермес вважав, що людина – це божественна істота, яка має два найбільші дари: розум (свідомість) та мову. Душа йде на землю, щоб творити, працювати. Найбільша вада душі – невігластво, а також хтивість, жадібність, заздрість, смуток, гнівливість, підступність.

«Єдине спасіння людини – Знання Бога». «Знання є завершення науки., а наука є дар Божий... Доброзичливість душі є Знання: той, хто знає, той благий, благочестивий...».

У чому ціль земного життя? Творити і разом із Творцем керувати цим світом. У чому сутність людини? Я – творіння Боже, створене любов'ю. Моя сутність – любов».

У книзі М.П. Холла «Энциклопедическое изложение масонской, герметической, каббалистической и розенкрейцеровской символической

философії» (Новосибірськ, 1992. – С. 120-122) сказано, що за вченням Гермеса після смерті фізичного тіла «невидима божественна людина підноситься до першовитоку – до Восьмої Сфери. Злі (люди) повертаються на місце скупчення демонів...». І далі: «Тут вільна від усіх ілюзій вона перебуває у Світлі і співає гімн Отцю голосом, який може зрозуміти лише творіння чистоти духу...». Так молився Гермес: О люди земні, люди, народжені і зроблені з елементів, але Духом Божественної Людини всередині вас, прокиньтесь від свого сну невігластва! Зрозумійте, що вашим домом є не земля, а Світло. Чому ви віддаєте себе смерті, якщо можете набути безсмертя? **Розкайтеся і змініть свій розум. Відійдіть від пільми та змертвіння навіки. Приготуйтеся до підйому через сім Кілець і облагородьте свої душі вічним Світлом**». Дивовижно! Адже ці слова Гермеса (до речі його шанували протягом перших століть отці Церкви!) майже повторюють головні канони християнства: метанойю (зміну розуму), **покаяння, життя вічне у Світлі Бога, спасіння душі!!**

Дуже цікаві теорії душі описані у книзі «В поисках души» (Екатеринбург, 2001. – С.127-133; 188-191). Зокрема, укладач В. Юрін зазначає, аналізуючи Бхагават – Гіту: «Для душі не існує ні народження, ні смерті. Вона ніколи не виникала, не виникає й не виникне. Вона не народжена, вічна, завжди існувала, відпочаткова. Вона не знищується, коли гине тіло.

У Корані читаємо (сура 38): «Ось сказав Господь твоїм ангелам: «Я створюю людину із глини. А коли я її завершу і вдихну в неї Мого Духа, то впадять і уклоняться йому!»».

У Старому Завіті сказано: «І створив Господь Бог людину з пороку земного. І диханням життя вдихнув у ніздрі її, – і стала людина **живою душею**» (Бут. 2,7)... Сьогодні більшість розуміє «порох земний» як матеріальну речовину. Але є думка, що тіло, із якого Бог створив першу людину і вдихнув у неї життя, було нематеріальної природи... Тоді Рай – місце першопочаткового перебування Адама та Єви – може виявлятися не лише за межами Землі, й матеріального світу загалом».

Олег Забегайло у книзі «Духовное понимание истории» (М., 2009. – С. 180-182) пише: « Перше відчуття людини після того, як вона зробила гріх (відпадиння від благодаті) і **втратила** Божественне світлоносне одіяння (благодать Святого Духа), що вкривало її, – жагуче відчуття сорому, оголеність... У результаті гріхопадіння людина втратила богоподібність своєї природи, гідність. Із безсмертної вона стала смертною, тобто зодяглася у «шкіряні ризи»... «Шкіряні ризи» – це не лише загрубіле тіло, але й душа, яка упокорена пристрастям: після гріхопадіння людина **душею і тілом стала** плотяною...».

Головними ознаками «шкіряних риз» є смертність, скотиноподібність, страждання, упокорення пристрастям, нечуттєвість до духовного світу, Бога».

Зверніть увагу на два моменти. До гріхопадіння людина не помічала своєї оголеності, була зодягнена у «світлоносне одіяння (благодать Святого Духа)». Отже, можливо, має рацію В. Юрін, коли вважає, що тіло Адама мало «нематеріальну природу».

І далі укладач (там само, с.128) пише: «Приблизно такий погляд висловлював на зорі християнства Ориген. Він вважав, що Бог створив чистих духів, але деякі з них збайдужіли в любові до Бога й тому залежно від рівня відпаданя від Бога одні з них опустили в нижчу ієрархію, інші для покаяння набули фізичного тіла і стали людьми, а треті – демонами...

У Бхагават – Гіті душа визначається, як частина Бога, вкрай мізерна частинка нескінченного та вічного, яка перебуває в позачасовому стані Бога (тому й вона вічна) не має ні початку, ні кінця. Точніше, у людині немовби дві душі: індивідуальна душа й душа як частина Бога, які існують у єдності». Але ж це тлумачення чимось подібне до вчення християнської релігії про образ та подобу Божу самої людини. Отці Церкви вчать, що «образ Божий перебуває в самій природі нашої душі, у її розумі, у її свободі; а подоба – у постійному розвитку та вдосконаленні цих сил (розуму, волі, добротності, світлості). Досягнення богоподібності – мета людського життя. І далі (там само, с. 132) автор пише: «Є в математиці така теорія множин. Із цієї теорії випливає, що в нескінченній множинності частина дорівнює цілому. Цей

вражаючий на перший погляд висновок обґрунтований і доведений різними теоремами... Перерахуємо лише деякі. У квадраті міститься стільки ж точок (математичних), скільки і в його стороні. І нарешті цілком неймовірний висновок – у всьому нескінченному просторі стільки ж точок, скільки у стороні будь-якого квадрата...

Отже, при нескінченній множинності частина дорівнює цілому. Бог нескінченний у множинності, він усюди й у всьому. Кожна душа – його частина, дорівнює цілому не за об'ємом, не за силою і могутністю, не за розумом чи знанням, **а за своїми потенційними можливостями до вічного вдосконалення...».**

Ми вже зазначали, що протягом тисячоліть люди всього світу вірили в існування та безсмертя душі. Вважали, що вона перебуває або у всьому тілі, або в серці, мозку, крові тощо. Зокрема згадувана Бхагават – Гіта твердить: «Знай же, що те, що пронизує все тіло, незнищенне. Ніхто не зможе знищити безсмертну душу» (гл. 2, текст 17).

Ось що пишуть автори (там само, с. 145), заперечуючи думку про те, що душа людини міститься в її крові: «Душа не може перебувати лише в крові з таких причин:

1. Оскільки плазма складається на 90% із води, то душа може міститися лише у клітинах крові, а це знову-таки означає, що інші клітини організму, у тому числі й нейрони, залишаються неодоухотвореними, хоча кожна клітина є найменша частинка живого.

2. При травмах і хворобах кров пацієнта замінюють, вливаючи йому кров інших людей, і, якщо припустити, що душа лише в крові, то відбувається змішування душ.

3. Кров, доставляючи клітинам тіла необхідні речовини й кисень, виводить із них вуглекислий газ і відпрацьовану речовину, практично виконуючи лише транспортну функцію».

Додамо від себе: кров належить до швидкооновлюваних тканин. Наприклад, еритроцити циркулюють 120 днів і руйнуються в печінці та селезінці.

Є припущення, що душа людини розміщена у клітинах усього організму. Але ж відомо, що існує два види знищення клітин: некроз (під впливом шкідливих факторів) та апоптоз (самогубство клітин). А якщо людина втрачає руку чи ногу, то виходить, що об'єм душі зменшується?

Св. Григорій Богослов у IX ст. писав: «Душа не є єство всепожираючого вогню, бо тому, хто пожирає, не властиво одушевляти.. Вона й не єство повітря, яке то вдихають, то видихають, і яке ніколи не залишається у спокої. Вона і не кривавий тік, що біжить по тілу, навіть не гармонія складових частин тіла..».

Святитель Ф. Затворник у книзі «Душа і Ангел» пише: «До сьогодні, як відомо, було і є дві думки про образ буття душі та ангелів: одні думали і думають, що душі та ангели суто духовні істоти, огорнуті тонкою речовинною оболонкою; інші вважали, що душі та ангели суто чисті духи, що не мають ніяких оболонок».

І далі (там само, с. 188-189) автори наголошують: «Східні окультисти та теософи, базуючись на вченнях індуїзму та буддизму, склад людини описують із таких елементів:

1. Фізичне тіло.
2. Ефірний двійник, який є основою матеріального тіла.
3. Прана чи життєва сила.
4. Астральне тіло за своїм складом ідентичне субстанції астрального плану. Воно є базовим елементом Ками.
5. Кама – тваринна душа, провідник різних форм чуттєвості, тобто відчуттів, вражень, пристрастей тощо.
6. Манас нижчий – інстинктивний ум.
7. Манас чи інтелект. Мисленнева здатність людини.
8. Вищий Манас – самосвідомість людини.
9. Каузальне тіло, носій досвіду і карми.
10. Буддхуі. Вищі духовні здібності.
11. Атма чи магхатма. Вище «Я» людини.

Своє бачення душі (безсмертного, вищого «Я» людини, яка твориться лише Богом), описав Даниїл Андреев у книзі «Роза мира».

Наш коментар. Як християнин я повинен відкинути індуїстичні та буддистські теорії. Але, міркуючи як учений, віднаходжу у схемі будови людини багато раціонального. По-перше, сучасні біоенергетики, фізики, психологи підтвердили існування в людини семи тонких тіл (ефірне, астральне, ментальне тощо). Звідки стародавні мудреці знали про це?

По-друге, усі міфології світу, релігії, стверджують про існування життєвої енергії в тілі людини (прана, ці, душа, благодать Духа Святого тощо).

По-третє, філософи давнини й сучасності згодні з ідеєю, що в людини поєднуються тваринна (нижча, гріховна) душа і висока, Божественна. Одне із символічних значень таємничого єгипетського Сфінкса таке: «Людина, яка виривається із свого грубого тваринного єства до Неба, Духу».

Подібною є символіка кентавра – емблеми зодіакального знака Стрільця. Нагадаю: там зображено напівлюдину – напівконя, що стріляє в небо з лука. Тут прихована мудра думка: «Людині не можна через гординю стріляти в Небо, Бога. Бо як стріла під дією гравітації повертається назад на Землю, так і злі думки, діяння бумерангом боляче вдарять по цій людині»!

Психологи довели, що існує інстинктивна (нижча) та мислиннева на (вища) розумова діяльність. Зокрема, інтуїція, яснобачення, телепатія – це яскраві приклади вищих здібностей людини, дарованих Творцем. Науковці визнають також існування свідомості як одного з найважливіших чинників Всесвіту та людини, існування Творця, Божественного «Я», душі тощо.

У Вікіпедії вміщено цікавий матеріал про дохристиянські вчення про душу на території давньої України.

Волхви вважали, що бувають душі світлі й темні. Після смерті людини світла душа – по сорока днях прощання з світом та фізичною плоттю своєю – лине у Вирій, де має постійне місце вічного райського проживання. Темна душа, яка за життя творила Кривду, направляється в Навь і стає її мешканцем.

Ведичні твори вказують, що кожна людина несе в собі дві душі водночас: світлу й темну, які борються між собою і цим визначають поведінку людини, міру її добрих і злих вчинків. Це стосується душ діяльних (*невсипущих*), тих, які «рвуться на землю», до справи.

Таким Род і Чорнобог дозволяють повертатися і втілюватися в новонароджених, не повертаючи, однак, свого попереднього фізичного образу.

Душі відроджуються не лише в людях, й у тваринах, деревах, рослинах, у нових струмках, річках тощо. Кожна душа переживає близько 8 млн. втілень, перш ніж вона стане людиною. Люди, які творять Кривду, можуть перевтілитися знову в тілі тварини. Стаючи людиною, душа проходить 4 ступені розвитку та народжується в таких станах: варна трудівників, варна хазяїнів, варна відаючих. Дозволяється використовувати на паливо лише сухе зілля та повалені Стрибогом (вітром) чи Перуном (блискавкою) дерева. І бережливо ставитися до кожної живої істоти.

Давні українці всіляко намагалися не допустити відродження темних душ (наприклад, обкладали місце, де могла народитися дитина, рушниками та ряднами з вишитими та витканими стрілами Перуна, зображеннями Берегині й Мокоші тощо).

З душею пов'язували загадкові явища в житті. Якщо, казали волхви, за тобою десь по дорозі унадився собака – не жени його геть, а приведи додому й нагодуй – то душа твого померлого родича чи ближнього тужить по тобі, хоче бути біля тебе. Коли до тебе під вікно прилетіла пташка та ще й стукнула дзьобиком у шибку – мерщій роздай милостиню старцям чи понеси щонебудь у дар сусідові, ближньому своєму, бо то душа померлого принесла тобі якусь звістку й нагадала про себе.

Роздавати милостиню чи робити якесь добро – то, на думку волхвів, поминати передусім душі померлих, нести їм радість і втіху тощо. У вченні волхвів про душу відбилися первісні гуманістичні основи української народної моралі, філософії, міфології, космогонії.

Жіноча та чоловіча душі є двома половинами однієї душі. Коли такі душі зустрічаються в Яві, це має назву «зіркової пари».

Вчення волхвів про душу було втрачене після 988 року.

Духовні скарби трипільців (праукраїнців) та лицарів-козаків

Нещодавно побачив світ двотомник блискучого вченого, справжнього патріота України, культуролога, психолога О. Т. Губка «Психологія українського народу». Кн. 1: Психологічний склад праукраїнської народності. (К., 2010) та «Психологія українського народу». Кн. 2: Психологічні особливості краян у міжчасі Трипілля – сучасна Україна (К., 2013).

Вчений на переконливих фактах доводить, що праукраїнська (трипільська) культура – одна з колисок світової цивілізації. А якими актуальними є й сьогодні його пророчі слова: «Ми маємо право нагадати Європі дві капітальні речі:

1) своїм культурним і економічним розвитком вона зобов'язана саме Україні, бо саме звідси до них пішли основні здобутки індоєвропейської культури...» (Не дивуйтеся, бо незабаром самі переконаєтеся – О. П.);

2) цим розвитком і навіть самим фактом свого виживання Європа і всі довколишні світи знову ж таки зобов'язані цій самій нещасній Україні, яка впродовж майже трьох тисяч років з нечуваним героїзмом і неймовірними стражданнями виконувала роль гігантського «хвилеріза», об яку розбивалися вали немислимої потуги азійської навали. Упродовж цих століть Європа тремтіла, спостерігаючи, як спливала кров'ю Україна, ведучи титанічну боротьбу з незліченними ордами печенігів, половців, татаро-монголів, кримських татар, турків, поляків, московитів й інших могутніх агресорів. Але й пальцем не ворухнула ця Європа, аби допомогти нам у цій нелюдській нерівній боротьбі. Виконуючи цю свою рятівничу місію, даючи Європі можливість вільно розвиватися, Україна сама не мала такої змоги...».

І далі (там само, с. 76) О. Губко наголошує: «І був Київ протягом двох тисяч років не тільки «матір'ю городів руських», але й духовним центром слов'янства. Провидці провіщають йому славне майбутнє. За прогнозами астрологів, саме Київ стане столицею духовності. Найбільший із ясновидців

Мішель Нострадамус у своїх катренах також пророкує Києву і Подніпров'ю особливу історичну місію: «Борисфен першим прийде встановити своїми талантами та мовою більш привабливий закон». О. Губко (там само, с. 108) з боєм пише: «Так була витворена висока і ясна психологія, духовність одного з найвидатніших і найшляхетніших народів світу. Однак Україна, мов зачарована спляча красуня, лихими сатанинськими стараннями колонізаторів перебувала ціле тисячоліття у мороці історичного підземелля і майже й ніхто не знав (та по суті – як на планетарному масштабі – не знає і досі) про її вроду, духовні скарби і душевну красу... Все краще, що витворила Давня Україна, може влити нам додаткову потугу священнодійства Відродження Українського Духу».

В іншій книзі (т. 2, с. 26-28) учений наводить факти про святість Києва та України: «Україна взагалі займає особливе місце в енергетичному балансі планети. Тут слід згадати гіпотезу трьох московських авторів – Н. Гончарова, В. Морозова і В. Макарова, яку вони висунули ще на початку 70-х років ХХ ст. Йдеться про цілком особливу (ікосаедро-додекаедричну) форму енергетичної структури нашої планети. Проекція цього силового каркасу на поверхню Землі має вигляд циклопічних за розміром трикутників і п'ятикутників... Центри цих енергетичних трикутників виявилися найсприятливішими для розвитку всього живого. Тут зароджувалися найзнаменитіші цивілізації, відбувалися інтенсивні етногенези. Так от, у **центрі європейського трикутника оптимального розвитку доля помістила саме Київ і Київщину...** Це вже не кажучи про те, що й географічний центр Європи знаходиться саме в Україні, в Карпатах...

Індійські йоги давно виявили наявність особливих чистих полів високих енергій у районі Києва. Відомий український психолог Олексій Братко-Кутинський продовжує: «Саме святість Києва, тобто особлива близькість київських земель до високих космічних енергій, а не «вигідне місце на торговельному шляху з варяг у греки», як дехто вважає, забезпечила йому роль центру формування українського етносу. Саме святість, а не вигода торгівлі привела сюди апостола Андрія і спонукала його поблагословити ці

землі. Саме святість Києва здолала імперські амбіції Москви і зробила його центром паломництва у дореволюційній Росії...

Вселенське паломництво до Києво-Печерської лаври, до Почаївської Лаври, до Софіївського, Михайлівського й Успенського Соборів та інших знаменитих храмів зумовлено тим, що тут згадане випромінювання особливо потужне. Справа у тому, що такі багатовікові хоромини є надпотужними конденсаторами описаних тонких, високих, чистих... енергій.

Душевний катарсис у таких психічних «плазмотронах» (а психіка і є **душевною плазмою**, четвертим етапом речовини) відбувається особливо ефективно, і прочани тут одержували не тільки відпущення гріхів, а й душевне очищення, підзаряджалися життєвою снагою...

Із розмови Юрія Канигіна з тибетським ламою Санденом ми дізнаємось, що навіть тибетські мудреці щороку їздили в Україну для такого просвітлення, очищення й енергетичного, космічного підзарядження: «Ні, – заперечив Гуру, – Софійський собор не має такої сили. Він створений за княжим задумом, а Печерська і Почаївська – за Божим. Над Печерською Лаврою... сяє неугасиме світло. Це світло – порятунок для Києва».

Наш коментар. Підтвердженням істинності, святості Києва є й події Помаранчевої революції та Революції Гідності. Саме неподалік згаданих святинь відбувалися перший і другий Майдани! Саме в Михайлівському Храмі рятували й відспівували наших героїв. Згадаймо криваві події 2013 – 2014 рр. Оточені в кільце до зубів озброєними, значно переважаючими силами беркутні з палицями в руках проти вогнепальної зброї вони – вистояли! Син, який був усі чотири місяці на Майдані, розповідав, що всі вони щодня молилися й вірили в перемогу. І Бог врятував своїх синів та дочок – цвіт української нації! Бандюкович та його згряя, що віддали наказ розстрілювати беззбройних громадян, ганебно втекли до Москви, яка прихистила вже не одного злочинця та терориста. На те вона й «свята Русь».

10/ХІІ по одному з телеканалів показали сюжет про маловідомий, але вражаючий і символічний факт. Рівно два роки тому, коли хижа беркутня із тітушками-гієнами оточила в кільце Майдан, постала смертельна загроза

придушення Революції Гідності. І тоді **о першій годині ночі вперше за 800 років** задзвонили дзвони Михайлівського золотоверхого собору! Диякон Іван Сидор чотири години безперестанно (до кривавих мозолів) дзвонив, скликаючи киян захистити свою свободу і європейський вибір! І тисячі киян, почувши заклик, посеред ночі вийшли на Майдан!!

Не менш вражаючою була розповідь диякона про криваві 19 – 21 лютого. Сюди, у Михайлівський Золотоверхий, несли поранених та вбитих. У храмі Іоанна Богослова була імпровізована операційна... Кров героїв капала прямо на підлогу під ікони! Ніби жертовна Кров Ісуса Христа! Боже мій, ті вбивці-кати до кінця своїх днів не знайдуть собі спокою за розстріляних православних братів! Бо бачить Бог! Бо воздасть кожному за діла його! Слава нації! Герої – не вмирають! Спасибі Господу за все!

І далі (там само, с. 29) О. Губко пише: «Апостол Андрій прийшов в Україну не випадково, і не тому, що він, як українець, знав мову... Вчення Христа найбільше відповідає саме українській психології».

«Якщо спробувати узагальнено відповісти, який головний природний чинник найбільше вплинув на процес формування специфіки української душі, то, мабуть, слід визнати, що таким головним фактором був хліборобський характер цивілізації наших предків. Зародився він ще в часи Трипілля, був утриманий і розвинений в епоху Київської Русі. І в наступні сім століть саме селянство в найбільшій мірі конденсувало в своїй душі український національний дух... Тому в 1933 році винищували голодом саме селянство.

Сама специфіка селянської праці схиляє до трепетного єднання душі з природою, до самозаглиблення й осягання таємниць земного буття й космосу. А коли наші країни тисячоліттями орали, сіяли, жнивували, купаючись у природі, немов немовля у літеплі, відчуваючи душею і тілом найменші земні і космічні пульсації, осягаючи закономірності аграрної науки..., то це розвивало космізм їхньої душі, глибину їхньої думки, поетичність їхньої природи. Звідси одвічні поривання української душі в зоряні освіти, схильність до роздумів, до філософствування, до духовності, ліричності, поетичності цієї душі. Саме

в Україні зародився найбагатший і найпоетичніший у світі фольклор, такі велети поезії, як Шевченко і Франко, найвидатніші в світі поетеси – від Марусі Чурай і Лесі Українки до Анни Ахматової, Марини Цвєтаєвої (українство яких відоме) та сьогоднішньої Ліни Костенко.

Звідси ж незліченні народні мислителі і філософи, починаючи з Анахарсиса., а потім Григорія Сковороди і закінчуючи В. Вернадським і К. Ціолковським, творців сучасного планетарного світоосмислення, за яким нині живе людство. Звідси ж – найбагатша в світі народна магія, мистецтво чарування та пророчення».

І далі О. Губко висуває гіпотезу про космічну селекцію українців: «Прадавні українські міфи постійно розвивають сюжет, що ці космічні прибульці зливалися з причорноморським людом, і від них пішли напівбоги, напівлюди, вірніше, надлюдина».

І далі (там само, С. 34-37) вчений описує вражаючі археологічні знахідки на теренах України: «Про цю сиву давнину ми донедавна ще й тому знали мізерно мало, що її від нас старанно приховували, годуючи нас імперськими фальсифікованими міфами, історія України має всього чотири-п`ять століть. І коли в останні десятиріччя ця історія поступово почала розкриватися перед нами у всій своїй величі і прадавній тяглоті, то з`ясувалося, що українській цивілізації не 450–500 років, як це милостиво відпустили їй, а багато тисяч. Зокрема, мізинській культурі, яка виникла на Десні (нині це село Мізин Коропського району Чернігівської області) понад 20 тисяч (!) років! А це вже була суспільна формація неабиякого розвитку... Стоянка в Мізині виникла в кінці останнього льодовикового періоду. Вік її – ХХ-ХV тисячоліття до Різдва Христового...

Мізинці були напередодні винайдення справжньої писемності, бо в них уже були цифри, які є такими ж складними символами-знаками, як і літери... Утім дослідження А. Кифішина дають підстави стверджувати наявність у Мізині і справжньої писемності... А ще в Мізині знайдено 20 зображень... тризуба!! Знайдено на стоянці й місячні календарі. Для вираження цього циклу мізинські «астрономи» винайшли числа 15, 30, 60. Були в них також

числа 5, 10. І вже зовсім несподівано з'явилася священна цифра 7... Як і спіральний меандр-символ нескінченності й символ смерті й народження Місяця...

А що вже казати про сферу художності! Тут у наших первісних земляків були буквально геніальні осяяння. Досить сказати, що вони створили перший на планеті... оркестр із мамутових кісток! Мізинський музичний ансамбль на сім осіб складався з барабана – мережаного орнаментом черепа мамута, тріскачок-кастаньєт та ударних інструментів, якими слугували роги оленя та стегна мамута з видовбаною серединою (для кращого резонування звуку).

А ще дві перші бандури – череп мамута з натягнутими кишками замість струн. Тут уже можна було відтворювати всі 7 музичних нот...

Так мізинський ансамбль був першим, але окремі інструменти знаходили також... у с. Молодовому на Чернігівщині віком 45 тисяч (!) років і навіть 150 тисячоліть!».

І далі (там само, с. 38-43) О. Губко зазначає: «Надзвичайно високий духовний, зокрема, естетичний розвиток наших пращурів засвідчують художні скарби «підземного Ермітажу» – Кам'яної Могили (XX – II тисячоліть до н. е.), що під Мелітополем.

Та найкоштовнішою діадемою, що сяє в короні Кам'яної Могили, є пам'ятки стародавньої писемності. Вік їх визначають як такий, якому вже принаймні 14 тисяч років. Незмірно вражає і найстародавніший у світі Писемний Договір між автохтонами українських теренів та прибульцями з Чатал-Гююка, що в Анатолії (Нині Туреччина). Договір цей було укладено ними у 6200 році до Різдва Христового! Пакт був закарбований на стінах Кам'яної могили, а потім його копію відтворено в Храмі Матері Суцого (Чатал-Гююк)... Тож цій писемності не дев'ять тисячоліть, як свідчить Договір, а принаймні на кілька тисяч років більше... Заслуги видатного шумеролога А. Кифішина в розшифруванні проукраїнських написів Кам'яної Могили взагалі є винятковими. Коли він улітку 1994 року вперше приїхав до Кам'яної Могили й побачив її написи (більше 30 рядків), то одразу впізнав у

них протошумерське письмо. Йому єдиному серед учених колишнього Радянського Союзу це було під силу, бо він один із небагатьох учених світу читає всі види клинописного письма: шумерського, асирійського...

Саме з наших країв «шумерська» (насправді – праукраїнська) культура була завезена до Месопотамії. (До речі, на території України вже знайдено 23 абетки, вік яких часом визначено у 15 – 20 тисяч років).

О. Губко (там само, с.40-42) зазначає: «У світовій науці вже остаточно утвердилася думка, що саме на території України був центр виникнення індоєвропейської культури та індоєвропейських мов, що ... саме тут виникла перша держава, перші міста, уперше виникло сільське господарство, городництво, садівництво... Тут уперше з'явилася релігія, побудовано храми, обсерваторії, започатковано науку, писемність...

1993 рік ЮНЕСКО проголосило міжнародним роком Трипільської культури, і ця подія відзначалася в усьому світі.

І далі (там само, с. 363-367) О. Губко пише: «У скарбниці емоційного фонду трипільців найпочесніше місце, природно, належить естетичним почуттям... Керамічний посуд трипільської доби за вишуканістю орнаментування і художнім смаком може успішно конкурувати із знаменитим опішнянським посудом... Те ж саме стосується ще більшою мірою трипільських писанок. Гідний зачудування вже сам факт винайдення цього унікального феномену вкраїнської духовності у ту сиву давнину. Не можна не чудуватися і тому, що ті прадавні художниці... одразу вийшли на ті ж самі розписи, які й понині прикрашають наші писанки... А шедеври трипільської біжутерії та косметики!.. Кам'яна Могила настільки багата шедеврами мистецтва, що її називають «Підземним Ермітажем», «Підземним Лувром»... Кожний квадратний метр стін і підлоги цих гротів густо вкритий зображеннями надзвичайної виразності й експресії... Малюнки дуже колоритні і становлять собою або живі реалістичні зображення тварин, людей, рослин, предметів, або абстраговані, символічні образи... Кінь, запряжений у колісницю чи вози. Інший кінь тягне плуга. Отже, на Україні уже тоді орали й сіяли!

...Людина з піднесеними руками – танцює чи молиться. Багато малюнків мають космічний, астральний (зокрема, солярний та лунарний) характер, наснажені магічними, езотеричними мотивами...

Струнка жінка і печерний лев. Це Велика тотемна мати – Мати-лосиха. Її культ зберігся у різних народів...

...Астральні знаки – сузір'я Великого й Малого воза, Чумацький шлях, образ космічного сома...

Серед скупчення зооморфічних символів складний косий хрест. Хрест всередині квадрата. Композиція з восьми невеликих кіл і двох хрестів. Отже, за багато тисяч тисячоліть до ери християнства наші земляки вже мали хрест як релігійний символ...

...Уже тоді були маски й маскарадні костюми (шкури тварин) для здійснення магічно-заклинальних обрядів...

Особливо приголомшує поява в ту сиву давнину ідеї й образу «світового дерева», який в усі наступні епохи був базовим поняттям первісної космогонії. Першою спробою відтворення такого «світового дерева» як фундаменту світобудови була тричленна вертикальна композиція, викарбувана на стінах Кам'яної Могили. Це образ мамута як символ земного царства, над ним ширяє птах як персоніфікація небесних сфер, а внизу зображення змії, що втілювала в собі підземне царство».

О. Губко (там само, с. 367) із болем і гнівом оповідає: «Свого часу княгиня Урусова справила великий фурор, з'явившись у петербурзьких салонах у перснях та браслетах, віднайдених у курганах українського склепу. Знахідкою століття було оголошено небаченої краси золоту пектораль, видобуту в скіфському похованні Товстої могили видатним українським археологом і поетом Б. Мозолевським...

Скільки безцінних художніх виробів було навіки втрачено через хижаків-браконьєрів, які, по-варварськи пограбувавши стародавні поховання, потім переплавляли в безформні золоті злитки художні вироби геніальних стародавніх ювелірів. А російський поміщик Анненков, загарбавши до своїх рук прадавні безцінні скарби, віднайдені при розкопках Київської гори, не

знайшов для них іншого застосування, як замовити у майстра... нашійники для своїх собак, оздоблені цими золотими й срібними речами.

Чим цей троглодит і засвідчив не тільки свій печерний рівень розвитку, а й демонстративну зневагу до української культурної спадщини».

І далі (там само, с. 46-47) О. Губко пише про дослідження С.П. Сегеди, старшого наукового співробітника Інституту археології НАН України: «Його 30-річні дослідження, проведені в різних регіонах України, показали антропологічну й генетичну чистоту, однорідність українського етносу. Величезна кількість українців належить до одного й того ж фізичного типу... **Отже, росіян у давнину зроду не було в Україні. Їх взагалі тоді ще не було. А блукали лише розрізнені дикі фінські племена».**

О. Губко цитує багатьох зарубіжних учених, зокрема Є. Классена, який доводив прадавність українського етносу, І. Кузича-Березовського та його двотомну працю «Оріяна» (Праісторія України) та ін.

Враховуючи вагомість, ерудованість ученого-патріота, дозволимо навести розлогі цитати із його другої книги «Психологія українського народу. Психологічні особливості наших краян у міжчасі Трипілля – сучасна Україна» (К., 2013. – С. 121-127). Дослідник, зокрема пише: «Козацтво зринуло на світ як рятівний рефлекторний акт гинучої нації, як могутній енергетичний вибух інстинкту життя вже агонізуючого етносу. Геополітичне становище України, її казкові природні багатства упродовж тисячоліть фатально, роковано приводили до того, що вона постійно була осердям нещадних потужних ударів агресорів... Подиву гідне те, як взагалі наш етнос не загинув тоді.

І врятувало його саме козацтво. Опинившись перед загрозою повного геноциду, український народ, мов із глибин вулкану, викинув зі своїх розпечених страдницьких надр таку потужну державотворчу магму, що вона, застигнувши, явила світу могутній оборонний форпост, об мури якого ціле тисячоліття розбивалися люті вали чужинецької агресії. **Це було незламне осердя етносу, гранітне ядро нації. Це був народ у народі, держава в державі...**

Мілітаризована Запорізька Січ мала всі державні функції – міждержавних зносин, збройних сил, адміністративно-судової влади, господарської, економічно-фінансової. Козацька республіка («Християнсько-демократична козацька республіка»), за висловом Миколи Костомарова) мала свою державну ідеологію, свою філософію і науку (штабом якої була Києво-Могилянська академія, а Січ від часів Сагайдачного перебувала в якості опікуна й колективного члена Академії), свою мораль і естетику. Тому популярне й досі твердження різних україно ненависників, що Україна ніколи не мала тривкої держави й регулярної армії, вигадане ними для вбиття у нашу свідомість ідеї про меншовартість української нації... Вони не знають, (чи вдають, що не знають) про Трипільську державу, яка у різних модифікаціях існувала багато тисяч років. Вони ігнорують тисячолітню історію Київської Русі (вірніше, не визнають її за Українську державу, наклеївши на неї якийсь міфічно-фантастичний ярлик «колиски трьох братніх народів»), і, нарешті, ці великодержавники не визнають і козацької держави...

Насправді, цей феномен виходить за рамки нашого терену і набуває обрисів всеєвропейських і всесвітніх. І справа навіть не в тому, що на острові Хортиця вперше у вселюдській історії зринула справжня демократія. Коли в довколишніх регіонах лютували найстрашніші монархічні режими, були розтопані найелементарніші людські й громадські права, тут щасливо процвітало справжнє народовладдя, а людська честь і гідність була найвищою чеснотою. Та найвищу планетарну заслугу козацького братства слід зріти в тому, що тут уперше з'явилося Суспільство Майбутнього. Те, про що мріяли утопісти всіх часів, починаючи з Платона, Томазо Кампанелли і Томаса Мора... Український народ зумів провидницьки осягти і дав моральний імператив своїм кращим лицарям викувати ту осяйну Хоромину вселюдської рівності, братерства й свободи... Запорожці були тими журавлями, що надто рано прилетіли з вирію...

Військова й духовна могуть цих лицарів мала таку гіпнотичну силу, що навіть такий лютий тиран, як Петро Перший, заливши Україну кров'ю після

повстання гетьмана Івана Мазепи, не посмів остаточно зруйнувати це орлине гніздо...».

І далі (там само, с.115-117) О. Губко досліджує духовну домінанту козацької спільноти, а саме культ вільної особистості. Ідеал вільного, свідомого громадянина досягнув апогею в часи козаччини: «На Московщині навіть бояри першої величини, звертаючись до царя, плазували й принижувалися всіляко, підписуючись, скажімо, у такий спосіб: «Твой холоп Ивашка», «подлый хлопишко» і т. ін.

Антиподом цієї рабської, холопської психології самоприниження був гордий, незалежний, сповнений людської, національної й громадської гідності, поваги до інших людей і самоповаги норов козака... «Запорожець не знав на «цоб» ні «цабе», – тобто був вільний від будь-якої жорсткої регламентації. Співець українського козацтва академік Дмитро Яворницький вважав, що «світлою стороною характеру запорозьких козаків є висока любов до особистої свободи, за якою вони вважали за краще люту смерть, ніж ганебне рабство...».

Як уже говорилося, саме тут уперше на земній кулі було вироблено основні принципи народовладдя. Це дозволило ідеологам козацтва витворити і **першу в світі демократичну Конституцію**. Молодий гетьман Пилип Орлик, сподвижник І. Мазепи написав у 1710 р. саме таку Конституцію. У ній вперше в історії зведень законів було сказано про пріоритет особистості й законів, що її охороняють...

В козацькій спільноті владарював принцип верховенства січового права. Усі найважливіші справи в січовому середовищі з'ясовувалися, на козацьких рядах – курінних, паланкових, кошових...

Якщо Січове товариство не мало претензій до своїх зверхників, воно гукало їм: – Ви – добрі пани, пануйте ще над нами! Якщо ж кошовим були незадоволені, йому кричали: «Покинь, скурвий сину, своє кошів'я! Бо ти вже козацького хліба наївся! Іди геть, негідний сину, ти для нас неспособен! Положи свою булаву, положи!».

О. Губко (там само, с. 121-123) наголошує: «Світлими сторонами характеру запорозьких козаків також називають їхню благодушність, нежадливість, щедрість, безкорисливість, постійність у дружбі, яку так високо цінували на Січі (згадаймо бодай би звичай бойового побратимства) глибоку повагу до старих, заслужених січовиків, пошану до військової старшини і турботу про козацьких молодиків, джур...

На Січі панував справжній культ чесності... можна було на вулиці залишити свої гроші, не боячись, щоб вони були вкрадені. Будь-який злочин супроти будь-чиєї чесності, гостя або січового мешканця негайно карався смертю».

Далі (там само, с.122-123) О. Губко вказує: «Та найбільший внесок українських козаків у царині військового мистецтва... А що вже говорити про геніального полководця Івана Сірка! За своє довге трудне ратне життя він мав безліч битв і боїв, і не програв жодної...

Ще масштабнішим був державний і військовий хист таких талановитих ратних стратегів і тактиків, як Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький та Іван Мазепа. Їх знали всі цивілізовані країни світу. Портрети Сагайдачного висіли в багатьох залах західних країн, надто після того, як його невелике військо (40 тисяч козаків) разом із 57-тисячною польською армією розбило у 1620 році під Хотином півмільйонну турецьку армію, врятувавши від турецького іґа не лише Польщу, а й усю Європу! Всесвітня слава була у Богдана Хмельницького, а ще більша – у Івана Мазепи... Про нього писали поеми, романи...М. Вольтер, Д. Байрон, В. Гюґо, О. Пушкін та ін. Байдужі до майнового багатства, до життєвих вигід і зручностей, запорожці у той же час ставили високі естетичні вимоги до свого святкового одягу, до художнього оформлення своєї зброї, зброї коня, до краси, постави...

Тому козак, надто кінний, завжди викликав захоплені погляди селян і міщан. Це враження посилювалося фізичною красою запорожця – його чоловічою вродою, могуттю тіла, картинністю духа! А що вже говорити про красу духа! Одухотвореність обличчя, розум, що світився в очах і в кожному слові, красномовність, ученість, начитаність, знання чужоземних мов,

шляхетність і краса почувань і вчинків – усе це також було естетикою вищого ґатунку».

О. Губко відзначає високу освіченість козаків. На Січі існувало 16 парафіяльних шкіл (при церквах), а також монастирські, січові школи: «Козацькі писарі, хорунжі, курінні, судді та інші державці були високоосвіченими людьми, знали безліч мов... Вони вели дипломатичне листування латинською і європейськими мовами, і московські воєводи з розпачем писали царю, аби він вислав їм перекладачів, бо вони не зрозуміють козацьких депеш».

Далі (там само, с.134-135) вчений пише: «Головними морально-етичними постулатами запорожців була любов до України, невмируща турбота про благо українського народу, вічна готовність до смертельної боротьби з його поневолювачами, готовність пожертвувати своїм добробутом і навіть життям в ім'я козацької моральності, далі, були характерними героїзм і відвага в бою, безстрашність перед смертю і фізичними тортурами, висока шляхетність в усьому – навіть у ставленні до ворога, повага до старших, до жінки, любов і невсипуча турбота про дітей, гуманне ставлення до знедолених, покривджених, нетерпиме ставлення до зла й несправедливості, гостинність до прибульців, терпимість до інших вірувань...».

Надзвичайно цікавими є розповіді дослідника про козаків-характерників, яких називали ще «химородниками, чаклунами, мольфарами, знахарями, відунами».

Ось що пише автор (там само, с. 139): «У турецькій столиці в шкіряних мішках і досі лежать нерозібрані архіви того часу. На цих пергаментях кривавими карбами проступає козацька звага. Ось якийсь візир доносить султанові. Коли козаки підступили до міста з моря, вони реготали. Бо їх було дві-три тисячі, а нас – понад тридцять тисяч, і ми сиділи за високими мурами, і в нас кипіли котли зі смолою.

Та коли ці шайтани здерлися на мур, нас охопив жах. Бо це були не люди, а дияволи. Один змагався з кількома і перемагав. Одного запорожця облили палаючою смолою він спалахнув, як смолоскип. Кинувся рятуватися?

Аякже! Він зареготався сатанинським сміхом і продовжував з веселими гуками крушити наших своєю вогненною шаблею! Другому козакові відрубали правицю. Він підхопив шаблю лівою рукою і встигнув зарубати ще трьох яничар»...

О. Губко описує дивовижний епізод страти козака Остапця. Татарин кілька разів ударив його шаблею по шиї, але та відскакувала, як від гуми: «Остапець, безумовно був характерником, козаком-йогом. У момент страти він так напружив своє тіло, що сокира відскакувала від шиї, мов від каменю. Так само шаблі і кулі не брали під час бою Івана Сірка, Северина Наливайка... З погляду сучасності фізики та парапсихології, крім чисто тілесного чинника, тут можна припустити наявність у подібних ситуаціях і енергетичного захисту – назвіть його біополем, психічним полем чи магічним бар'єром, який також виявляється непробивним навіть для шабель і куль. Індивіди з особливо могутньою волею, потужним біополем у таких екстремальних ситуаціях можуть вмикати цей енергетичний захист і залишатися неураженими».

І далі (там само, с.155,169) учений пише майже фантастичне: «Характерство одного козацького отамана, який міг повісити людину на простій бур'янині, оточити втікачів водою, і не тільки плисти на простій ряднині, але й розводити на ній багаття і варити страву...».

А ось маловідомі реальні факти. На Житомирщині був знаменитий Петро Утвенко – нащадок козацьких характерників, якого запрошували навіть до Америки. У нього лікувалися всі члени Політбюро ЦК Компартії України і сам Леонід Брежнев. Він пройшов всю війну, був 12 разів поранений і вижив. На фронті він знав, кого може вбити у бою і попереджав друзів. Впливав на рентген-апарати, комп'ютери, зброю – міг просто їх заблокувати, вимкнути! Володів хистом філіппінських хіллерів, лікував, розтинаючи тіло пальцями!

І як висновок (там само, с. 271-272) О. Губко наголошує: «Українці й тут становлять рідкісний, важкозбагненний феномен, дивовижний виняток із правил. Їхній розкішний, благодатний край був об'єктом постійних, жорстоких і наймогутніших агресій. Тому їм доводилося постійно воювати.

Здавалося б, це мало виробити у них вкрай войовничу, люту, жорстоку натуру..., а в той час ми знаємо, що **українці** в усьому світі заслужено **користуються славою нації винятково миролюбної, невойовничої, згідливої, лагідної. Це воістину голуб миру на планеті.**

Останнім грандіозним виявом цієї голубиної української натури була відмова України, тоді третьої ядерної держави світу, від своєї ядерної зброї. Багато хто вважає це необачним кроком...».

На жаль, події 2014 – 2015 років показали всю трагічність такої помилки. Підло порушивши всі міжнародні зобов'язання, особливо як гаранта цієї відмови, путінська сатанинська кліка розпочала нелюдську агресію проти України. Сотні зруйнованих сіл і міст, підприємств, тисячі вбитих і поранених мирних жителів Південного Сходу...

Проте Бог є на небі! За вбивство православних братів путлер та його посіпаки будуть покарані до сьомого коліна!

РОЗДІЛ II. ПОНЯТТЯ ДУШІ У ХРИСТІЯНСТВІ

Дуже ґрунтовний аналіз душі з точки зору православного вчення запропонував митрополит Навпактський Ієрофій (Влахос) у книзі «Життя після смерті» (М., 2009). Богослов зокрема вказує на три головні аспекти філософського потрактування душі: «**Перше**, душа не народжена, тому що належить до світу ідей, отже, вона нетварна. **Друге**: душа людини значно цінніша, ніж тіло. Душа підноситься над тілом, яке вважається результатом гріхопадіння та тління... І **третє**: у філософії навіть мови не може бути про воскресіння тіла. Тому над апостолом Павлом насміхалися, коли він в Аеропазі говорив про воскресіння тіл».

Митрополит Ієрофій (Влахос) (там само, С. 101-103) пропонує вичерпне православне тлумачення безсмертя душі: «Слово «безсмертя» зустрічається як у Святому Письмі, так і в Переданні Церкви. Але значення цього терміна докорінно відрізняється від філософського. Перше значення безсмертя пов'язане із безсмертям по природі, тобто з тим, що не має ні початку, ні кінця. У такому значенні по природі безсмертним є лише Бог, тому що Бог не має ні початку, ні кінця. Він – вічний. Він – за межами часу та віків. Тому у церкві співаємо: «Святий безсмертний...».

Друге значення безсмертя пов'язане із безсмертям по благодаті, тому що Бог дарував цю благодать... Душа людини створена Богом, отже має певний початок, але Бог, творящий душу, бажає, щоб вона не мала кінця. Бог, таким чином, безсмертний за природою, а душа людини хоч і тварна, але по благодаті безсмертна, тобто вічна і не має кінця. Це відбувається тому, що так захотів Бог. І хоча смертю душа розлучається з тілом, по суті, **іпостась** не руйнується, душа не перестає існувати, а живе й чекає Другого пришествя Христового, щоб увійти у воскресле тіло. Тоді цільна людина буде жити вічно. Цікаво, що сучасні філософи виокремлюють **вічність** як загальнолюдську цінність. Професор Олег Базалук (Філософія образования в свете новой космологической концепции. – К., 2010. – С. 338) наголошує: «Вічність – животворна космічна сила, яка ніби притягує до себе духовно

мислячу людину. Особистість відчуває присутність Вічності у всіх духовно важливих для неї подіях...».

Третє значення безсмертя душі пов'язане із перебуванням у ній благодаті Божої. Душа існує, але вона поєднана із благодаттю Божою, живе в Бозі. Душі грішників теж існують, але не мають обожнюючої енергії Господа. Це означає, що душі грішників живуть вічно, але без Бога. Це є так званою духовною смертю. Саме в такому значенні Святитель Василій Великий каже, що гріх – це «смерть безсмертної (душі)».

Четверте значення безсмертя пов'язане із безсмертям всієї людини (і душі, і тіла), коли вона вічно прилучається воскресінням Христовим».

І далі (там само, с. 103) митрополит Ієрофій (Влахос) підсумовує: «Згідно із православним переданням, душа не є ненародженою, нетворчою і раніше не існувала у незмінному світі ідей. Навпаки, вона тварна, тому що створена в певний момент. Душа безсмертна не тому, що існувала перед тілом, і не тому що безсмертя – це її природна якість, а тому, що **так захотів Бог** (розр. наше – О.П.). З моменту її створення Бог дарував їй безсмертя, тобто нескінченність. Безсмертя, таким чином, є властивістю душі, але не за природою, а по благодаті».

І тут ми згадали думки вчених, вислови Високої Духовної Сутності – Аструса (Тихоплав В.Ю., Тихоплав Т.С., Кретов Ю.В. Аструс. Новая физика. – СПб., 2013. – С. 212): «- Звідки взялася душа? **Аструс:** Із наміру Творця. Ви ще кажете «воля». Але ж подібну гіпотезу запропонував Уільям Е.Тиллер (Віталій та Тетяна Тихоплави. Новая Физика Веры. – СПб., 2007. – С. 210-211): «Ця модель побудована на припущенні, що головна ціль фізичного існування людини – забезпечити механізм для навчання використання **НАМІРІВ** та **ЛЮБОВІ** з метою само еволюції. Фізик Уільям Е.Тиллер (США) у своїй книзі «Наука і перетворення людини – тонкі енергії, наміри та свідомість» висловив припущення, що сам Всесвіт утворився спочатку як тонке енергетичне поле і лише потім став щільним та матеріальним. За його баченням, можливо, Бог створив спочатку Всесвіт як пророцтво чи ідею, які стали шаблоном для формування більш тонких рівнів космічного

енергетичного поля... Словом, Тиллер поділяє переконання Бома про те, що ми самі своєю свідомістю створюємо не лише об'єкти, а й простір та час...

Всесвіт, за Тиллером, має зернисту природу, високо впорядковану і структуровану у вигляді кристалічної решітчастої сіті, що дуже нагадує бджолині соти із гніздами шестикутної форми... (До речі, останні фото віддалених галактик надпотужними телескопами підтвердили цю гіпотезу. Мільйони галактик утворюють саме ланцюги (спіралі) у формі бджолиних шестикутних сот!!). Тиллер запропонував, що вузлові точки соті є фокусами наших думок та намірів. Думки та наміри утворюють... частотні паттерни на рівні розуму. Із частотними паттернами, подібно до проекційного променя голограми, взаємодіє **Дух** і проектує у фізичну реальність у вигляді подій у нашому житті».

Отже, спостерігається (при різниці в термінології) разюча схожість поглядів на **душу людини** у християнстві та науці!

А ось як трактує поняття душі український психолог, професор Мирослав Савчин (Духовна парадигма психології. – К., 2013. – С. 36): «Найсуттєвіше в людині – це дія в ній Бога через Духа Святого, який знаходиться у глибинах, основі **душі** найпритаманнішим Йому чином. Дух – це божественне в людині, а не просто частина її ідентичності. Це – як божественна присутність, що веде людину до добродійності та до повного сприйняття Бога. Душа людини – це місце, де здійснюється людський вибір: а) вибираючи духа, душа стає духовною; б) звертаючись до плоті, вона стає плотською... Мета чистоти душі (серця) і тіла – прийняття Бога».

Та повернемося до роботи митрополита Ієрофея (Влахоса). Зокрема він пише: «Якщо ми поглянемо уважно, то помітимо, що всі Таїнства Церкви освячують всю людину, що складається із тіла та душі. Тіло ми не вважаємо в'язницею душі, але творінням Божим, яке після гріхопадіння зодягнено у шкіряні ризи, тобто у тління та смерть. Але після воскресіння Христового вся людина – і тіло – набуває можливості воскресіння. Таким чином, з точки зору спасіння, значення має не стільки виживання душі після смерті, скільки

безсмертя, по благодаті, тому що будуть жити й грішники..., **скільки життя у Христі як після смерті, так і після воскресіння.**

Таким чином, безсмертя душі і людини у православному вченні про спасіння (сотеріології) набуває іншого сенсу. **Це не продовження життя, навіть не життя після смерті, а подолання смерті, яке відбувається у житті у Христі. Тіло і Кров Христа отці називають «ліками безсмертя».**

У цій же книзі (там само, с. 24) перекладачі вмістили цікаву примітку: **«Кронштадський** говорив, що душа народжується від душі, як світло народжується від світла... Без тіла одна душа буде лише скалкою людини, а не всією людиною... Якщо тіло твориться Богом окремо, відповідно пануючому на Заході вченню, то єдність душі та тіла умовна, душа набуває деякої онтологічної автономії від тіла. Такий погляд може призвести до певного «християнського спіритуалізму і навіть платонізму, де душа може і повинна існувати цілком незалежно від тіла, яке є лише «в'язницею душі».

У книзі проф. В.Чершишева «Катехизис» (К., 2014. – С. 118-119) показано відмінність понять духу і душі у християнстві. «Дух – це око душі, яке звернене до вічності... Це сама ідея Бога у людині. Із виявів людського духу варто назвати передусім релігійне почуття як здатність безпосереднього переживання реалій духовного світу та інтуїтивне занурення у метафізичний світ. Це побуття прокидається і оживає у людині дією благодаті: його початок – покаяння, а кінець – любов. Другий вияв духу – це «внутрішній голос», це пізнавальна сила, що діє на рівні ідей та сутностей. Це те, що ми часто називаємо інтуїцією.

Третій духовний вияв – це здатність споглядання, звернення людини до Божества, коли богоспількування стає вільним актом людської особистості. **Душа** – це внутрішні очі людини, звернені до сфери земного буття у всіх його багатогранних аспектах. Душа містить у собі такі сили: по-перше, це **розум**. Він проявляється подвійно – через словесне та образне мислення. Душа не заглиблюється у сутність речей, вона від'єднала від духовного світу, вона вивчає явища і якості цього світу (наука, мистецтво, філософія тощо)...

У людини, як і у тварин, є тіло та душа. Але, на відміну від тварин, у неї, **по-перше**, і тіло, і душа мають на собі печать образу Божого.

По-друге, людська душа, на відміну від тваринної, безсмертна та розумна. Вона здатна жити сама по собі, без тіла. Тому душа після смерті і розпаду тіла не розпадається разом з ним, але залишається безсмертною. Душа «пам'ятає» елементи свого тіла і знову збере їх під час Другого Пришестя Христа. Тому душа дорожча за цілий світ. Не варто боятися загибелі тіла віруючій людині, якщо не стоїть питання про загибель душі. **По-третє**, людина, на відміну від тварини, має **усвідомлену свободу** самовизначення, а також **розум**. Розум – це найвища споглядальна здатність людської душі. Енергія розуму – **думка та інтуїція**. Серце людини – це центр усіх сил душі. Поєднуючи розум із серцем у молитві – збирають у серці, як у духовному центрі, сили душі та тіла у явленні Богу... Тому людина повинна поєднати по благодаті дві природи у своїй іпостасі, стати «тварним богом», «богом по благодаті».

Цікаві думки про відмінність душевного та духовного висловлені у книзі протоієрея Андрія Ткачова «Мы вечны, даже если этого не хотим» (Симферополь, 2012. – С. 7-8): «Святоотецька думка чітко і правильно розрізняє у людині сфери тілесного, душевного та духовного. До душевного належать література, музика, поезія, тобто сфера вишуканого у всіх її проявах. Ну а духовне – це віра, покаєння, молитва, піст та інші християнські подвиги. Християнські вчителі зазначають, що душевне начало робить людину естетично чутливою, розпрямлює душу, робить її витонченою, але сама по собі не спасає... Поет, художник, режисер, сценарист – це люди не духовної праці. Це люди праці душевної. Але зворотним боком медалі є також те, що неможливо дати людині духовне, не давши спочатку душевне. Про це пише апостол Павло, кажучи, що «спочатку душевне, а потім – духовне».

Із вуст однієї церковної людини я почув гіркі слова про те, що культура розцерковлена, а Церква – обезкультурена. Праведний гнів викликає існування письменників, які ніколи не читали Євангеліє, а також християн,

що зневажають літературу. І те й інше – нонсенс, тобто явище, що не має сенсу, явище ганебне...

Покликана вести людей на Небо церква сьогодні змушена спочатку робити людей людьми, не давати їм можливості демонізуватися чи ставати скотиноподібними».

І далі (там само, с. 212) автор із бодем пише: «Дрібнішають думки, життєві цінності, дрібнішають чи зовсім зникають ідеали. Людині вже немає про що співати, нікого славити, нікому дивуватися. Тоді, звичайно, нічого не залишається робити, як констатувати своє перебування в безвиході новими епатажними способами. Поставити, наприклад, посеред виставкового залу унітаз, а в нього покласти обпльований глобус. І натяк прозорий, й ім'я для подібного «мистецтва» у критиків віднайдеться. Але це, звичайно, не мистецтво. Це якраз епатажна об'ява всім і все про те, що жити намарно. І майже всі ці «перформанси», «інсталяції» про це».

У книзі проф. В.Чернишева «Катехизис» (К., 2014. – С. 323) описано три сходинки служіння Богові: «Святоотецьке передання постулює «Золотий шлях» для віруючих, який складається із трьох елементів: не грішити і творити добрі справи; якщо грішим, то каятися і в міру можливостей творити добрі справи; якщо гріним і не вміємо каятися, то терпіти скорботи, хвороби в нашому житті, які Господь посилає нам як настанову та очищення від наших гріхів.

Існують три ступені у служінні Богові:

- 1) заперечення того, що стоїть поміж душею та Богом;
- 2) набуття того, що може з'єднати душу з Богом (заповідь);
- 3) саме возз'єднання душі з Богом (благодать).

Блефує сьогодні багато людей у наш непростий час, у наш вік секуляризації, поспішаючи в цій веремії піднятися по суспільній драбині повище; блефує дуже багато: молодші наукові співробітники оголошують себе академіками; жебраки – мільйонерами, бандити – спонсорами, сектанти оголошують себе Церквою... Порожнє вдає із себе змістовне, безглузде позначається символами хибної значущості...

На думку багатьох релігій світу, головним джерелом суб'єктивного, тобто спотвореного сприйняття наших взаємовідносин із Богом, світом та оточуючими людьми є наявність у нашій душі гріха – єдиного джерела світового зла. І чим більше в нас накопичується нерозкаяних гріхів, тим більше ми скептичні..., віддалені від правильного сприйняття Божественної Істини.

Надзвичайно мудрий духовно-філософський аналіз очищення людської душі вміщений у книзі протоієрея Валеріана Кречетова «От суеты земной к жизни истинной» (М., 2012. – С. 41-42): «Неодноразово Господь звертає увагу на те, що сприйняття Істини вимагає чистоти дитячої душі. Що це таке? Це означає, що людина має своїй душі повернути той вигляд, у якому вона була дарована їй Богом.

Одна раба Божа, яка пізніше стала черницею і довго жила в монастирі, побачила в молодості таке видіння: спочатку вона побачила митарства, себе у різних образах тими місцями, де люди страждають за свої гріхи. І раптом вона побачила храм, у ньому – красивий іконостас і біля нього діва неземної краси, до якої просто притягувала невідома сила, ніби до рідної. «Хто ж ти така?» - подумала вона і отримала відповідь: «Це твоя душа в тому вигляді, у якому була надана тобі Богом». І раптом вона побачила, що збоку із п'ятьми виповзло чудовисько – страшна баба, брязкла, зачучверіла, брудна, у якої поперек живота була паща із зубами. І вона зрозуміла, що це її душа в нинішній момент, це те, у що вона перетворилася.

Це видіння наочно показує нам, що насправді з нами відбувається: ми, отримавши чисту, красиву душу, поступово «обростаємо» численними вадами і страстями, і ці пристрасті нашу душу спотворюють...

І далі (там само, с. 42-43) протоієрей Валеріан Кречетов пише: «У Євангелії сказано: **будьте як діти...** Господь говорить про ту дитячу чистоту, яка сприймає у просторі серця все, з чим вона стикається. Інколи про дітей кажуть: «Він ще дитина, але думає як старенький...». У дітей мислення прямолінійне, безпосереднє, без мудрагельства. Так ось Господь учить нас брати від дитячої душі чистоту й красоту...

Діти часто промовляють абсолютні істини. Наприклад, одна дівчинка, коли побачила, як люди сваряться одне з одним, запитала: «Татку, а чому вони лаються?» Батько намагався їй щось пояснити, а вона подивилася на нього і сказала: «Не люблять, тому й сваряться!» І цим було все сказано. Яка ж у цьому премудрість!..»

У наш час є ще одне страшне лихо для душі – це коли дітям включається телевізор і звідти на них ллються з усіх каналів потоки брудної **телеканалізації**. Душа дитини це все всотує, і поступово від дитячої чистоти нічого не залишається.

Протоієрей Валеріан Кречетов (там само, с. 203-207) зазначає: «Є такий вислів: «На свій аршин міряти», чи «Розуміє в міру своєї зіпсованості». Людина, у міру своєї гріховності, бачить усе навкруги гріховним. Нечистота сердечна не дає змоги бачити гарне. Страшно й те, що цей внутрішній стан людини згубний і для самої людини. Людина, яка перебуває сама у бруді, бачить навкруги лише бруд, звинувачує у своїх бідах усіх, окрім себе. Людина із чистим серцем, навпаки, бачить навкруги хоч і залишки, але тієї чистоти, яка ще є у світі, і радіє цьому... Один блаженний казав: «Я бачив людей, які приходили у храм на молитву, і вони світилися яскравіше, ніж золото». А для інших вони були звичайними людьми... Обличчя людини часто змінюється. Воно відображає внутрішній стан. Священномученик Сергій (Мечев) сказав одній рабі Божій: «Інколи з вас можна писати ікону, іноді – бульварний роман». Олександр Ветелев, професор духовної академії говорив: «Подумайте, які обличчя ви несете людям». Інколи іде людина чимось стривожена, поглянула і побачила чиєсь світле і радісне обличчя, і їй стає навіть якось легше.

Часто ваш покірний слуга, прийшовши до студентів на лекцію, бачить напівсонні заклопотані обличчя старшокурсниць. І тоді я кажу чарівну фразу: «Ану, посміхніться! Коли ви посміхаєтеся, то такі красиві!» І диво: половина аудиторії сяє посмішками. Тепер я можу починати лекцію!

На останок автор закликає: «Треба перелаштовувати, перетворювати, перебудовувати душу свою на Євангельський лад – ось чим нам необхідно

зайнятися. Ця перебудова душі полягає передусім в очищенні свого серця, спокутуванні гріхів. Справді, коли за милістю Своєю Господь звільняє від гріхів, відчуваєш невимовну легкість та радість».

Глибокі думки про сутність, спасіння, очищення душі висловлені святими отцями у книзі «Добротолюбіє» (К., 2008. – Т.1 – 80с.). Зокрема св. Антоній Великий писав: «Хочу розповісти вам і те, до чого подібна душа, в яку вселився вогонь Божий. Подібна до двокрилого птаха, який піднімається вгору небесами. Зі всіх тварин тільки птахам властиві крила; крила ж душі, що впокорується Богу, – стремління вогню Божого, ними людина може підніматися вгору до неба... Більше того – душа людини схожа на птаха ще в тому відношенні, що теплота є причиною народження птаха на світ... Так і Бог, обіймаючи і зігріваючи покірні Йому душі, пробуджує їх до духовного життя».

І далі (там само, с. 80-81) св. Антоній наголошує: «Смерть для людей, які розуміють її, є безсмертя... І цієї смерті не слід боятися, а (боятися потрібно) **загибелі душевної, яка є невідання Бога**. Ось що жахливо для душі!

Чиста душа, будучи доброю, освячується і осяюється Богом, і тоді розум думає про добре і породжує боголюбиві наміри і діла. Але коли душа оскверняється гріхом, тоді Бог відвертається від неї, або **точніше – сама душа віддаляє від себе Бога**»...

І далі св. Антоній зазначає (с. 95-96): «Найбільша хвороба душі, найстрашніша біда і загибель – не знати Бога... Душа – в тілі, у душі – розум, у розумі – слово, якими Бог ... робить душу безсмертною, даруючи їй нетління і насолоду вічну...

Безрозсудна душа, за єством безсмертна і господиня тіла, стає рабою тіла через плотські задоволення, не розуміючи, що усолодження тіла – загибель душі».

Св. Антоній застерігає (с. 98): «Початок гріха – похоть, через яку гине розумна душа. Початком же спасіння і Царства Небесного для душі є **любов**».

Цінними є повчання св. Макарія Великого (там само, с. 167-168): «Остання мета і найвище благо людини в богоспількуванні... Немає іншої такої близькості і взаємності, яка є у душі з Богом, і у Бога з душею. Як небо і землю створив Бог для життя людини, так тіло і душу людини Він створив для життя Собі, щоб вселитися і спочивати в тілі її, як у домі Своєму, маючи прекрасною нареченою улюблену душу: «...дім Його – ми» (Євр. 3,6)...

Тому душа мисляча і розсудлива, обійшовши всі творіння, ніде не знаходить собі спокою, як тільки в Єдиному Господі...

Душа – діло велике і дивне. Створюючи її, Бог в її єство не вклав пороку, навпаки, створив її за образом чеснот Духа, вклав у неї закони чеснот, розсудливість, відання, віру, любов та інші чесноти, за образом Духа...

І далі (там само, с. 187) св. Макарій пише: «Господь напоумлює душу невидимо, іноді навертає нещастям, іноді безпосереднім Своїм діянням, як апостола Павла, але повсюдний глашатай до навернення – Слово Боже».

Св. Макарій (там само, с. 238-239) наголошує: «Нематеріальний і Божественний вогонь освячує душі і випробовує їх, як непідроблене золото в горнилі, а порок спалює, як терен і соломі...

Як залізо, або свинець, або золото, або срібло, вкладені у вогонь, втрачають властивість жорсткості, змінюючись на м'які речовини... – таким же чином і душа, відрікшись від світу і полюбивши Єдиного Господа... насправді вже тоді відмовляється від всякої мирської любові, звільняється від усякої шкоди пристрастей, усе відкидає від себе, змінює природну свою якість і гріховну свою жорсткість...

І далі (там само, с. 244-245) св. Макарій пише: «Душі правдолюбиві і благолюбиві, які з великою надією і вірою бажають повністю одягнутися у Христа...щодня відчувають, як вони духовно зростають... А якщо за свою віру сподобляться пізнати Божественні таємниці, або стануть причетними веселості небесної благодаті, то не покладаються самі на себе...

Душа істинно боголюбива і христорлюбива... Але досягти такої міри досконалості душа може не відразу і не без випробувань. Навпаки – багатьма трудами і подвигами, з плином часу, при дбайливості, після випробувань і

різних спокус вона духовно зросте і досягне успіху навіть до досконалої міри безпристрасності; і тоді вже ... сподобиться великих почестей, духовних дарувань небесного багатства, і таким чином стане спадкоємицею Небесного Царства у Христі Ісусі Господі нашому».

І як висновок (там само, с. 273) св. Макарій наголошує: «Коли душа підніметься до досконалості Духа, повністю очистившись від усіх пристрастей... і, з'єднана з Духом, сама сподобиться стати духом; тоді уся вона стає світлом, уся оком, уся духом, уся радістю, уся спокоєм, уся радуванням, уся любов'ю, уся милосердям, уся благістю і добротою... Тому кожен з нас повинен подвизатися і трудитися, ретельно вправлятися у чеснотах, вірувати і просити Господа, щоб внутрішня людина ще нині стала причетницею такої слави і душа здобула спілкування у Святості Духа...»

Мудрі думки висловив також Авва Ісая (там само, с. 430): «Бо душа схожа на залізо, яке, коли буде занедбане, іржавіє, а коли розкалять його вогнем, то вогонь очищає його, і поки воно у вогні, буває подібне до вогню і ніхто не може узяти його (у руки), тому що воно вогонь. Так само й душа: поки вона перебуває з Богом і належить Йому, доти буває вогнем і палить усіх своїх ворогів... Коли ж вона залишає своє єство, то вмирає».

У книзі «Добротолюбіє» (К., 2009. – Т.3. – С. 341) св. Феодор Едеський зазначає: «За св. Григорієм Богословом, розумна душа складається з трьох частин. І він назвав чесноту мислительної сили розсудливістю, віданням і мудрістю; чесноту дратівливої сили – мужністю і терпінням; а чесноту сили жадальної – любов'ю, цнотливістю і стриманістю... Нехай від твоєї душі зовсім відступить пристрасть злопам'ятства, та не давай ані найменшого місця у собі ворожнечі... Але краще тепло молися за свого кривдника та благодій йому, скільки і чим можеш, щоб визволити свою душу від смерті...»

У душі смиренних упокоюється Господь, у серці ж гордих – пристрасті безчестя... Нехай все більше й більше очищається душа твоя від злих спогадів і нехай просвічується добрими помислами... Бо воістину чисті душі, після відходу їх з тіла, супроводжують Ангели до блаженного життя; душі ж

осквернених та тих, хто не очистилися покаянням, перехоплюють – на жаль! – біси».

Дуже цікаві та глибокі думки про походження та сутність душі з точки зору християнського віровчення висловлені у книзі «Доказательства бессмертия души человеческой» (М., 2006. – С. 243-248). У ній, зокрема, сказано: «Існує три гіпотези для пояснення походження людської душі: гіпотеза передіснування, гіпотеза творення і гіпотеза передачі душі. Гіпотеза передіснування душі припускає, що всі душі людські існують справіку від створення світу і до втілення у тіло десь перебувають. Вони перебувають або в єднанні з Богом, або у так званій світовій душі... Ця гіпотеза завжди засуджувалася з боку Святих Отців Церкви... Думка про передіснування душі суперечить внутрішньому досвіду: ми не пам'ятаємо жодного періоду життя і діяльності до початку свідомості... Хоча, заради об'єктивності, слід зазначити, що в цій гіпотезі є й доля істини. Справді, не увесь я відбувався одночасно: до буття мого належить щось, яке існує за межами матеріального, що закладено у мене Богом і, що, таким чином, перед початком буття мого було в Ньому. Згідно з гіпотезою творіння душ, вони не існували від початку світу, але їх творить Бог водночас із творенням для них тіла... Якщо душа виходить чистою із рук Творця – а інакшою вона і не може виходити із Його рук, – то звідки у ній зло? Від тіла?

Гіпотеза передачі душі полягає в тому, що душі всіх, хай навіть найвіддаленіших нащадків,... містилися у прабадьковій роду людського і переходять чи передаються як спадок від батьків до дітей, коли утворюється тіло для тієї чи іншої душі. До цієї думки, з певними застереженнями, схилилося більшість східних Отців: св. Григорій Богослов, св. Афанасій Великий та ін.

Правдивість розвитку такої гіпотези має три пояснення:

1. Душі батьків від сутності своєї наділяють початок життя, який потім розкривається у народженій людині.
2. Душа, яка має народитися, уже містила певне духовне сім'я у душах батьків і розвивається із нього.

3. Душі батьків мають здатність просто продукувати собі подібну істоту. Проте не можливо, щоб твар, яка сама створена, могла продукувати іншу твар...

Ми думаємо, що істина може бути знайдена шляхом поєднання усіх трьох гіпотез: «Душа, як щось неподільне, самобутнє, як «я», як істота мінлива, походить разом з тілом від батьків, а до з'яви своєї перебуває у стані потенційної можливості у їхньому єстві – у родотворчій силі, яка засвоєна ними...Водночас, душа, яка з'являється на землі за допомогою батьків, є дихання життя, ретрансльоване Богом – Творцем. Отже, істинний Родитель її ... є Бог...

Вислови Святого Письма стосовно походження душі людської не свідчать на користь якоїсь однієї гіпотези... Головна сутність питання про походження душі людської висловлена коротко в таких словах блаженного Августина: «Яким би чином не походила душа, все одно вона походить від Бога».

Далі (там само, с. 263-269) автори пишуть про вчення св. Григорія Богослова: «Без сумніву, називаючи людську душу «диханням», «струменем» чи «частинкою Божества», великий учитель віри хотів висловити цим не що інше, як лише особливу близькість духовної природи людини до Бога... Але найкраще поняття про душу людини св. Григорій пропонує, називаючи її, згідно з Письмом, «образом Бога». Як образ Божий, душа людини, очевидно, повинна мати, – звичайно, не в абсолютному сенсі, – властивості Божества; якщо Бог є нескінченний Дух, то й душа людини є істота духовна, а не речовинна; якщо Бог – чистий розум, то й душа людини розумна; якщо Бог – істота вільна і ні від кого не залежна, то і душа повинна бути вільною; нарешті «образ Безсмертного» – душа людська – має бути безсмертною.

Св. Григорій Богослов учить, що людина поєднує у собі дві природи – духовну і матеріальну. Богослов-поет дуже образно говорить про ці дві природи: «Хто зробив тебе, – каже він, звертаючись до своєї душі, – трупоносійкою? Хто міцними ланцюгами прив'язав тебе до життя... Ти – злісно-лагідний звір, ти, що найдивніше, охолоджуючий вогонь». І далі:

«згубна плоть, чорна хвиля зловорожого царя пітьми, корінь різних пристрастей, подруга земного, швидкоплинного світу, супротивниця небесного життя! Плоть мій ворог і друг, брудний ланцюг, важкий свинець, непокорений звір, гріб і кайдани свого царя, небесного образу, отриманого від Бога! «Не розумію, – каже він, – як я поєднався з тілом, і як, будучи образом Божим, змішався із тлінням... Я і люблю його, як співслужника, і відсторонююся від нього, як від ворога; втікаю від нього, як від пут, і шаную його, як спів нащадка... Тіло – це лагідний ворог і підступний друг. Дивне поєднання і роздвоєння! Що за премудрість відкривається в мені, і яка велика таємниця! Можливо, Богу вгодно, щоб ми, будучи Його частиною і похідними від Нього, не надумали гордитися і чванитися своєю гідністю, і не зневажили Творцем, постійно звертали до Нього погляд..., щоб ми знали, що ми водночас і величні, і нікчемні, земні і небесні, смертні й безсмертні, нащадки світла та вогню чи пітьми, дивлячись, куди ми спрямовуємо себе».

Дивовижно точна характеристика діалектики людської душі. На жаль, останнім часом людство йде від світла до пітьми, від Бога до лукавого. То ж очищаймо свої душі світлом Віри, Любові та Надії, щоб не створити власними душами справжній Апокаліпсис!

У книзі священика Даниїла Сисоева «Огласительные беседы» (М., 2013. – С. 101-102), зокрема сказано: «Але також і сказано, що Бог вдихнув у неї (людину – О.П.) дихання життя. Що означає «дихання»? Це означає, що Духом Божим у неї була Творцем вкладена новостворена із небуття душа, подібна до Бога, створена за образом Божим, яка має подібність з Богом, походить безпосередньо із вуст Божих, хоча і не з Його сутності (тому що душа не із сутності Бога, а створена Богом). Але, оскільки вона вкладена диханням Божим, то вона має унікальну за природою якість, даною Богом по благодаті – безсмертям. Бог дарував їй незнищенність. Людська душа незнищенна, на відміну від смертного тіла. Але пам'ятайте, що людина є єдність душі й тіла. Тіло – це не оболонка людини, як вважає помилково більшість, тіло – це частина людської особистості, хоча й нижча... І тому ми знаємо, що допоки не буде людина відновлена в усій повноті, поки вона не

буде воскрешена, святі, наприклад, не досягнуть повноти блаженства. Наше завдання – обожнення, тобто єднання з Богом усієї людини: і душі, й тіла».

Як ідомо, молитва – це розмова душі з Богом. Даниїл Сисоєв наголошує саме на таких її аспектах: «І Церква постійно славить Бога. Справа у тім, що славити Бога можна лише тоді, коли ти відчуваєш Його славу. Тобто, поки ти хвалиш Бога, ти не просто його хвалиш, а стаєш причасником Його слави. Тому Бог і каже: тих, хто прославляє Мене, Я прославлю... Найвища форма молитви знаєте яка? Як правило, ми у молитвах лише просимо Бога про щось. Але це найнижча форма молитви... Є більш висока форма молитви – подячна, коли ми дякуємо Богові за те, що Він нам дає, за незліченні Його благодіяння. Але й це не найвища форма молитви. **Найвища форма молитви – це тоді, коли ми славимо Бога за Нього Самого.** Просто славимо Його за те, що Він є і забуваємо вже про себе... **Найвища форма любові, коли ти забуваєш про себе заради коханої.** Вища форма молитви, коли ти забуваєш про себе заради улюбленого Бога. Християнство базується саме на любові до Бога, у цьому його серце, серце християнства».

І далі (там само, с. 72) Д. Сисоєв пише: «Справа у тім, що світ створений, як учить Церква, від надлишковості любові Бога, надповноти любові. Якби ми сказали, що просто із любові, ми повинні були б сказати, що Богу світ необхідний..., що світ потрібен Богу, щоб себе реалізувати. Та чи хіба Бог потребує цього? Хіба Досконалість може потребувати чогось?.. Тому ми і кажемо, що Бог від надповноти любові захотів створити Світ... Але Бог захотів, щоб інші розумні істоти брали участь у Його любові, у Його славі, Його радості, у Його блаженстві, і для цього Він створив Всесвіт, простір та час, щоб розумні створіння могли самі добровільно обрати шлях до Нього, щоб стали учасниками Його любові».

Дуже мудрі думки про сутність душі, її спасіння, митарства висловлені у книзі професора богослів'я Олексія Осипова «Из времени в вечность: посмертная жизнь души» (М., 2011). Зокрема вчений пише: «Зараз внаслідок значної кількості фактів, що накопичила медична наука..., можна, підкреслюю, з усією певністю стверджувати: **існування душі є**

незаперечною науковою істиною. Людина, всупереч насильницькому зомбуванню у свідомість цілих поколінь грубого матеріалістичного уявлення про те, що людина – лише тіло, лише тварина із комп'ютером у голові, насправді є самоусвідомлючою і незнищеною особистістю, носієм якої є передусім певна безсмертна субстанція – душа, що має дві форми існування. Перша, звична для нас – у тілі, душа з тілом і є плоть (на відміну від духу) людини. Інша таємнича форма існування душі – після смерті тіла...

Для цілісного розуміння цієї таємниці слід сказати про тіло як дім душі. Святоотецьке вчення цілком ясно стверджує, що до гріхопадіння людина... мала тіло **духовне**, але **матеріальне**, чи, якщо хочете, **матеріальне, але духовне!** Як це зрозуміти? Хіба духовне та матеріальне не виключають одне одного? За християнським віровченням – ні. Навпаки, лише тоді матеріальне тіло і набуває нормальний образ свого існування, коли стає духовним. Побачити це парадоксальне явище можна у Христі воскреслому. Пам'ятаєте, як Христос проходив через зачинені двері, несподівано з'являвся перед учнями, ламав з ними хліб і ...раптом зникав?.. Нині, у зв'язку з глибшим розумінням простору й часу можна припустити, що тіло, яке залишилося матеріальним, але стало духовним, перебуває за межами нашого тривимірного простору, в інших «просторах», що розташовані «всередині» нашого. У них тіло для свого існування не потребує жодних матеріальних речей. І через ці «простори» духовне тіло може безперешкодно входити у будь-яку точку нашого земного простору». Далі Олексій Осипов (там само, С. 59-65) розповідає про **митарства душі** – викривання гріхів душ після розлучення з **тілом**. Митарства – це не покара Божа за гріхи, а останні ліки для важкохворих – тих, хто має гординю, упокорювався різним пристрастям. Митарств нараховується двадцять. На сороковий день відбувається частковий суд: «На ньому не Бог засуджує і карає душу людини, а сама душа або підноситься до Бога, або летить у безодню. Сутність митарств глибоко проаналізовано у книзі митрополита Ієрофея (Влахоса) «Жизнь после смерти» (М., 2009. – С. 53-68). Зокрема він пише: «Усі Передання Церкви говорять про існування митарств, якими є демони – повітряні духи, які...

воюють з людиною, особливо після виходу душі з тіла. У Переданнях Церкви сказано про те, що демони не мають влади над людьми Божими... Воістину добре, коли людина має можливість покаятися за зроблене і попросити милості Божої. Душевні пристрасті діють за посередництвом тілесних почуттів. Незадоволені пристрасті завдають невимовного болю і задуху, яка душить душу. Це і є справжнє пекло і мука. Тому святі отці радять очистити душу від пристрастей, допоки вона перебуває у теперішньому житті, щоб бути їй вільною після свого відходу. Їй повинен приносити задоволення і притягувати до себе Сам Бог. Існує й інша проблема для душі після її виходу з тіла. Святитель Григорій навчає, що будь-яка сутність притягується до подібного і рідного. Так і душа прагне до божественного і рідного їй, тому що людина рідна Богові, носить у собі подобу Першообразу... Вона легко йде до Бога. Але якщо душа поєднана з речовинним із скалками пристрастей, тоді вона страждає, як страждає і тіло...» І далі (там само, с. 59-60) І.Влахос наголошує: «Отці стверджують, що хоча душа розлучається з тілом, але іпостась, особистість людини не руйнується. Оскільки душа створена Богом разом з тілом, то кожна душа належить виключно одній певній людині... Людина з моменту свого творення є окремою іпостассю – особистістю, і ця іпостась не зникає навіть після смерті. Преподобний Іоанн Дамаский говорить, що іпостась – це поєднання тіла й душі від початку буття кожної людини».

Атеїсти, які заперечують воскресіння тіла людини, як правило висувають «залізний» аргумент: тіло після смерті розпадається на атоми і душа не зможе «знайти» їх. Богослов (там само, с. 60-61) наголошує: «Душа і після зруйнування тіла знає фізичні властивості тих елементів, які були поєднані у складі тіла. І навіть коли елементи, які склали тіло, розпадаються на частини, і тоді вона їх знає і силою свого відання торкається їх, наближає до себе, допоки ці елементи не об'єднуються знову і не відтворять зруйноване тіло... Це оновлення відбудеться за словом Божим у Друге Пришестя. Це і є воскресіння тіла». Здається, бездоказова теза. Але! По-перше, для всесильного Бога все можливо! По-друге, у ХХ ст. вчені

відкрили дивовижне явище: **нелокальні зв'язки**. Ось що пише Ервін Ласло у книзі «Наука и возрождение магии космоса» (СПб., 2011. – С. 18-19): «Очевидно, найдивовижнішою якістю частинок є зв'язок однієї з іншою. Частинки виявилися дуже комунікабельними: коли дві частинки набувають однакового стану, вони залишаються зв'язаними, які б відстані їх не розділяли. Цей дивний зв'язок, який **долає час і простір**, був виявлений Борисом Подольським і Натаном Розеном». А це означає, що частинки, атоми тіла людини навіть після його руйнування «знають» і «пам'ятають» одна одну! Більше того Е.Ласло (там само, с. 36-39) зазначає: «...квантовий вакуум є голографічним інформаційним полем, у якому записано все, що відбувається з матерією». І далі: «Висновок очевидний. Вихори у вакуумі записують інформацію про стан частинок, які їх створили, і узор їх інтерференції **записує інформацію про всі частинки**, чиї вихори зіштовхнулися. **Таким чином вакуум фіксує і зберігає інформацію про атоми, молекули, органіди, клітини, а також організмах та популяціях організмів**. Немає меж обсягу інформації, яку записують і зберігають вакуумні хвилі. Зрештою, **вони можуть записати інформацію про весь Всесвіт**».

Але звідси випливає можливість і воскресіння тіла! Адже інформація про його кожен атом, молекулу вже записана в голографічному вакуумі. І душі (яка є одним цілим із тілом) справді, буде легко відшукати всі атоми та частинки! До того ж, учені вважають, що в голографічних полях записані всі наші дії, думки, слова! А це ще більше полегшує душі «ідентифікацію» свого тіла!

Більше того, Е.Ласло наголошує (там само, с. 15): «Біофізик Май-Вань Хе помітив, що частини організму діють, як добре організований ансамбль... «Музика» тіла звучить у межах 70 октав. Вона складається із вібрацій хімічних зв'язків, обертання молекул, текучості електронів та протонів...»

Отже, кожен із нас має ще й свій неповторний «музичний паспорт». І ці вібрації зафіксовані у вакуумі! А якщо пригадати, що кожна людина має індивідуальну ДНК, відбитки пальців, малюнок на сітківці, тембр голосу і т.

ін., то душа має десятки розпізнавальних орієнтирів, щоб віднайти саме своє тіло!

Вражає інше. Виявляється, ще 3-2 тисячі років тому про це знали люди, жерці. Згадайте індійські хроніки Акаші, вавилонські «таблиці долі», християнську «Книгу життя», де, за віруваннями, були записані історії життя кожної людини! Наука підтвердила це лише у ХХ столітті!

У ґрунтовній монографії М.В.Савчина «Духовний потенціал людини» (Івано-Франківськ, 2010) сформульовано нову духовну парадигму психології ХХ століття. Автор, базуючись на Святому Письмі, працях отців Церкви, інноваційних психологічних концепціях детально описує сутність духовних та бездуховних станів людини, її чесноти, таїнства, трансцендентну любов та свободу, специфіку духу та душі особистості. Учений окреслює напрями та завдання психологічної теорії. Зокрема, М.Савчин (там само, с. 18-10) констатує: **«Людина з високим духовним потенціалом:**

1) має догматичну свідомість, у якій синергетично поєднано живе знання Бога та вічності і предметне знання світу цього. Її чистий розум просвітлений променями безпристрасного ума. Основним сенсом її життя є вдосконалення себе і світу. Вона постійно перебуває у пам'яті Божій, у її свідомості домінує зверненість до Бога, а не на саму себе чи світ. У неї збігаються особиста свобода та необхідність, яка полягає в реалізації Промислу Божого щодо людини та світу. Над нею не панує смерть і час. Вона прагне мати смиренне тіло і безпристрасну душу, в молитві, пості, смиренності, каятті долає плоть (тлінність тіла і пристрасті душі) як усе те, що перешкоджає дії в її душі Святого Духа;

2) постійно переживає реальність трансцендентного, містичну єдність з Божественною Благодаттю та духовні стани трансцендентної любові, свободи, стани безмовності, безпристрасності, правдивої чесноти, смирення та ін. Вона має постійне прагнення до вдосконалення себе як образу Божого, що спрямовується до подоби Божої;

3) її життя зорієнтоване на перебування у пам'яті Божій, перетворення його з тлінного у нетлінне. Основна активність скерована на

вдосконалення себе та поліпшення світу, втілення у світське життя віри, любові, свободи та відповідальності. Людина безпристрасна бореться зі злом на землі».

Запропонована модель духовної, нової людини, безперечно відповідає практично всім канонам християнства. Але вона, на нашу думку, є ідеальною, спрямованою на перспективу (що для науки дуже важливо!). Сьогодні знайти таку особистість можна хіба що серед справжніх ченців та святих... На жаль.

Тим не менше, Мирослав Савчин досить скрупульозно досліджує сутність душі у християнстві, базуючись на працях богословів, психологів, святих отців. Дозволимо собі кілька розлогих цитат (тут і далі див. с. 197-225): «Людська душа – це «Божественна частина людини, завдяки якій останній грішник в очах Божих є безцінний скарб, щоб спасти якого, пастир залишав дев'яносто дев'ять праведників... Душа є дар Божий людині, і тому – «Яка користь людині, якщо вона здобуде весь світ, а душу свою занапастить?» (Мт. 16.26)... **Душа – це не частинка Бога, а дія Пресвятого Духа, який створив душу, Сам не ставши нею.** Душа має духовне і біологічне життя. Вона перебуває у всьому тілі – і немає такої частини людського тіла, в якій би не була присутня душа... Душа створена Богом простою і благою. Вона одержала дари Божі, їжу від нетварної благодаті, а тіло, у свою чергу, отримує дари від благодатної душі. Тіло було створене нетлінним, а душа – безпристрасною. Твердження «Царство Боже – у вас самих» означає, що і пекло також – у нас самих!

Душа людини володіє трьома силами: 1) жадаючою; 2) пристрасною, подразнювальною; 3) розумною, умною. У жадаючій частині є похоті, у пристрасній – почуття і пристрасті, в умі – мрійливі уявлення, в розумі – думки та помисли. Природні сили душі – це розум, бажання і гнів...

Існують три види рухів душі та її ума: 1) коловий рух: входження в себе ззовні і збирання воедино всіх сил ума (духовна рефлексія), щоб у душі відкривався Бог, відбулося з'єднання ума з Богом, а сама людина звільнилася від усього тварного; 2) прямолінійний, коли душа спрямовується до навколишніх зовнішніх предметів...; 3) спіралеподібний – поєднує два перші.

І далі (там само, с. 200-203) М.Савчин пропонує онтологічні характеристики душі:

Якісна недовизначеність. У кожен конкретний момент неможливо однозначно охарактеризувати душевний (психічний) стан людини чи психічне явище. Так, серед побутових епітетів психічних реалій є багато запозичених із фізики агрегатних станів: «потік думок», «політ фантазій», «холодна людина», «тепле співчуття», «застиглий погляд», «хаос у голові» та ін. Душа ніби височіє над будь-якою обмеженістю часткового змісту.

Цілість душі. Душевне життя утворює певну цілість та єдність... Саме ціле, як учив Аристотель, більше за суму своїх частин... Душа виявляє свою цілість у нерозривній взаємодії із соціальною та духовною сферами.

Структурність душевного. На відміну від наївного атомізму, у філософській психології (С.Франк) вважається, що душа має різну «глибину» і складається з різних онтологічних шарів...

Стихія душевного життя подібна до безформної, нестримно рухомої стихії рідкого стану матерії, у ній є безліч хвиль, рухливих пагорбів і низин, світлих і темних глибин, але нема твердих островів... Психічне життя є недовизначеною множиною... Воно є чистою потенційністю, інтенсивною єдністю, що розпливається.

Але все-таки можна говорити про міру загущеності та розрізненості душевного життя. У конкретній людині душа має ніби два центри. **Двоцентровість душевного життя людини полягає у тому, що в ньому є ніби два життя, а саме: життя як сліпе буття або переживання і життя як світло, знання...**

Боротьба, що часто відбувається у внутрішньому світі людини, є свідченням пристрасної, інтенсивної енергії самооформлення, прагнення до вищої єдності між безформним хаосом буття та вищою духовною формувальною силою... Душа є стихією внутрішнього горіння. Душа – це не «субстанція», не «носій» у сенсі субстрату, а творчо-формувальна, притягувально-відштовхувальна сила абсолютної ідеї (особи), особистого

сенсу. Водночас душа не має просторової форми, вона перебуває всюди і ніде».

Наш коментар. Я мимоволі спіймав себе на думці: «Але ж ці характеристики дуже схожі на ...найновіші описи фізиків елементарних частинок! В останні десятиліття вчені з'ясували парадоксальні незбагненні характеристики елементарних частинок!

Оскільки душа поєднує матеріальне (тіло) і духовне (дух), на нашу думку, вона містить їх дивовижне поєднання (єдність без змішування). Експериментально доведено, що елементарні частинки, зокрема квант (світло) має такі дива: «У первісному стані кванти аж ніяк не перебувають у єдиному місці у часі. Кожен квант є одночасно і «тут» і «там» – і в певному сенсі у просторі-часі він присутній всюди. Поки за квантами не спостерігають і не вимірюють їх, у них немає певних характеристик, вони існують у кількох станах одночасно (корпускулярному, хвильовому). Ці стани не реальні, а віртуальні – кванти здатні їх набувати, коли їх спостерігають чи вимірюють... Можливо, **квант може самостійно обирати свій реальний стан серед віртуальних**» (Ласло Ервін. Теория целостной Вселенной. –Спб., 2011. – С. 28-29). Крім того, частинки, як відомо, із різними зарядами притягуються, а однаковими – відштовхуються. Більше того, вчені з'ясували, що атоми – це, фактично, порожнеча! Наша звична матерія – це лише 5% Всесвіту, все інше – темна матерія та темна енергія! Вважаємо, що душа людини – це світло (вогонь), плазма, а також – названі види матерії та енергії. І, звичайно, **Енергія Творця!**

І далі (там само, с. 202-204) М.Савчин пише: «**Інтенційність як властивість душевного стану людини.** Душа – це формувальна єдність, енергетичний центр цілеспрямованих формотворчих сил. У душевному житті є ідеальна мотивованість. У ньому абсолютна необхідність та абсолютна свобода є одне і те ж. Це виражається у тезі: «Я так хочу, я повинен, я не можу інакше» (Додамо ще одне, народжене патріотизмом – «Хто, якщо не ми?»). У глибині душі є та сила, яка має для людини абсолютну і незаперечну могутність та авторитет.

Необмеженість (позапросторовість) душевного. Ще Геракліт говорив: «Меж душі не знайдеш, пройшовши всі її шляхи – так глибоко її основа... Душа не тільки ніде не зустрічає свого кінця, а навпаки розширюється... Душевне життя людини потенційно охоплює все буття у плані здатності розширитися до безконечності. Воно є актуалізацією потенційної єдності, позачасовості, необмеженості... Одночасно душа злита з нескінченністю ззовні і зсередини... Для душі людини характерна, з одного боку, «бездонність», безкінечність, необмеженість, а з другого – внутрішній зв'язок із предметною свідомістю... Вона водночас має очі (ум), що дивляться назовні».

Наш коментар. Ці тези автора про всеохопність, всеосяжність, позачасовість людської душі експериментально підтверджені С.Грофом (холотропні стани свідомості), Р.Моуді, К.Рінгом, М.Сабом та ін.

Ось що відчували люди, перебуваючи у зміненому стані свідомості (С.Гроф. Космическая игра. – М., 2004. – С. 35-36): «Це переживання почалося раптово і яскраво. На мене впала космічна гроза небаченої могутності... Тепер моєю єдиною реальністю була гігантська маса обертальної енергії, яка ніби у цілковито абстрактній формі містила все Буття. Вона була яскравою, як міради сонць, проте аж ніяк не схожа із відомим мені світлом. Здавалося, я зустрівся із чистою свідомістю, вселенським розумом і творчою енергією, яка виходила за межі розмежувань. Це було безмежне і межове, божественне і демонічне... Моя звичайна особистість розпалася і розчинилася; я злився із Джерелом воєдино. Час взагалі втратив будь-який сенс».

У книзі «В поисках души» (Екатеринбург, 2001. – С. 38, 41) Реймонд Моуді описує відчуття людей, які пережили клінічну смерть: «Нарешті, майже кожен відзначав відчуття **позачасовості** поза фізичним тілом. Більшість стверджували, що, хоча їм і доводилося описувати своє перебування у духовному тілі за допомогою часових форм,, час насправді не є елементом у їх навколо смертному досвіді...

Жінка, описуючи свій досвід, зазначила: «Здавалося, що духовне відчуття зору не має кордонів, ніби я могла бачити будь-де і всюди». Інша жінка розповіла: «Але я не чула їх так, як чую вас. Швидше, я дізнавалася, про що вони думають через свою свідомість: вони не встигали ще відкрити рот, а я вже знала, про що будуть говорити».

Таким чином, воістину, наша душа жива, безсмертна, вічна, не обмежена тривимірним простором, має здатність мислити, відчувати після смерті фізичного тіла!!

І далі (там само, с. 206) М.Савчин пише: «Найтрагічніша сторона конкретного людського життя – це його обмеженість у часі. Наші натхнення, кохання, ненависть, страждання і радощі – усе минає, усе стає ніби тінню минулого, і ми безповоротно ...старіємо... У розпорядженні окремої особистості не вічність, а час, і з ним треба узгоджувати свої дії. Можливості людини необмежені, але час її обмежений, – і тому треба кожен хвилину використовувати для самовдосконалення, для підготовки до життя вічного».

У книзі Герогія Михайлова «Три слова о психологии» (СПб., 2010. – С. 52-53) сказано: «За вченням Святих Отців Стародавньої Православної Церкви, душа людини належить до роду ефірних духів – розумних сутностей особливої якості (приспосованих до життя в органічному тілі). Духовний ефір (тканина розуму) не реєструється фізичними приладами як матерія, що складається з елементарних частинок. Проте, у порівнянні з абсолютним Духом Творця, ефір все-таки певною мірою речовинний. Найкраще порівняти його із фотонною субстанцією фізичного світла, але значно тоншою та незмірно енергетичнішою... У кожній людській душі є свій Ангел-хранитель; але як дух душа цілковито самостійна».

І далі (там само, с. 63-64) автор пише: «Ми знаємо про душу наступне: по-перше, душа є безсмертний дух – розумна сутність невидимого світу. По-друге, для фізичного тіла душа є автономним (по благодаті) джерелом життєвої енергії, як особливої здатності до життєдіяльності...»

Ніби невидимий магніт, душа з'єднує атоми та молекули нашого організму. Стимулює синтез білків у живих клітинах, задає їм біологічну програму; забезпечує обмін речовин та саморегуляцію, заживлює рани тощо.

І далі (там само, с. 117-119) дослідник описує явище **телегонії** – впливу на відстані і в часі. Окультисти пояснюють це явище проявленням певних невидимих «біополів», насправді ж, тут – викривання Боже. Викриття наших лукавих думок та збочених почуттів. У медичній практиці бували випадки, коли жінки, які зраджували своїх чоловіків і не мали дошлюбних зв'язків, народжували дітей, схожих на об'єкти своїх нечистих пристрастей. І якщо чоловіки знали в обличчя тих людей, то прямо звинувачували своїх дружин у зраді...

Траплялися речі і взагалі скандальні. Наприклад, коли біла жінка народила від білого чоловіка чорношкіру дитину. І хоча на момент зачаття зрада чоловікові цілковито виключалася, при з'ясуванні деталей виявилось, що контакт із афроамериканцем у неї все-таки був (за кілька років до заміжжя).

У своїй книзі «Дух. Слово. Любов» (К., 2013. – С. 129) ми зазначали: «У книзі Віталія та Тетяни Тихоплавів «Фізика веры» (СПб., 2002. – С. 175) сказано: «Багато хто знає, що таке фантомні болі: ногу відрізали, але в негоду «порожнє» місце починає боліти, ніби там є хвора кінцівка. Виявляється, щось подібне відбувається тоді, коли вбивають дитину в лоні матері. Коли вакуумний насос розриває на частини тіло плоду, утворюється його фантом, який залишається в матці, як би не вичищали його лікарі. Біологічна активність цього фантома така велика, що він руйнує генетичний апарат жінки, а потім і чоловіка, який буде мати з нею статеву близькість. Хоча через сорок років щільний каркас фантома розпадається, цього часу достатньо, щоб у матці утворилася хвильова рана, яка на відміну від тілесної, не заживає! Якщо жінка знову завагітніє і зародок прикріпиться до хворого місця, то її дитина буде приречена на важкі хвороби й дочасну смерть... «Фантом малюка все життя буде «скаржитися» матері на свою нещасну долю, - каже акад. Гаряєв... - Наслідки аборту значно сильніші, ніж дія на фізичне тіло.

Адже плід – це вмістилище Духу, Душі, які опікуються ним, чекаючи свого втілення у фізичному тілі».

Наш коментар. Певний час Ватикан вважав аборт та клонування смертними гріхами. Це, по-перше. А по-друге, нехай замисляться ті люди, особливо жінки, які ведуть нерозбірливе, «собаче» статеве життя. Венеричні хвороби, СНІД – це не найстрашніші його наслідки. Наведені факти свідчать, що такі жінки на генетичному та енергетичному рівнях отримують від сексуальних партнерів й інші небезпечні хвороби і найстрашнішу (яку древні іудеї вважали карою Божою) – безпліддя. Насправді, це самі жінки карають себе і новостворені сім'ї. В останні роки, як свідчать медики, з'явився вражаючий феномен. З точки зору генетики, медицини у подружжя всі органи – цілком здорові. Але дитину зачати не можуть, по 5-10 років, а дехто – ніколи! І для багатьох сімей – це справжня трагедія. За даними згадуваного нами Георгія Михайлова «Сьогодні в Росії із трьох укладених шлюбів два розпадаються, і кожна четверта дитина росте у неповній сім'ї».

Можновладці приховують справжню статистику, але і в Росії, і в Україні щороку народжується десятки тисяч (!) неповносправних дітей (олігофрени, уражені ДЦП тощо). Яка це трагедія для сімей, для самих великомучеників! А причина відома – блуд, наркотики, алкоголь, аборти, відсутність справжньої духовної любові.

В Україні кілька мільйонів (!) подружніх пар, за даними медиків, не можуть мати дітей взагалі...

РОЗДІЛ ІІІ

СУЧАСНІ НАУКОВІ ГІПОТЕЗИ ПРО СУТНІСТЬ ДУШІ

Дуже цікаву гіпотезу пропонує Людмила Латишева у книзі «Тайны мироздания» (Д., 1996. – С. 168-183). Вона говорить про «сім'ю божественного початку» – атоми ТОС (трансуранового острова стабільності). Зокрема дослідниця пише: «Отже, що є генератором тонкої енергії? Очевидно, те саме ядро живої клітини, тобто молекули ДНК. Такий логічний висновок слідує із головного закону науки інформатики, що твердить: «Будь-якому банку інформації системи відповідає певний енергоресурс»... Ось чому ДНК є не лише носієм інформації про людину, але й генератором **енергії (душі)**, яка реалізує всю життєдіяльність організму... ДНК має кристалічну структуру. Вона складається із крихитних носіїв інформації – генів. За наявності кристалів та їх коливального характеру (як відомо, все абсолютно в космосі коливається) гени ДНК можуть перетворюватись у мініатюрні лазери, якщо у клітині виникає електричний заряд. А оскільки ДНК має форму подвійної спіралі, вона, як подвійний соленоїд, може багатократно збільшувати енергію. При цьому одна із спіралей заряджається позитивно, друга – негативно. Через мікроскопічні розміри генераторів (генів) позитивна та негативна енергія повинні зливатись у кванти аннігіляції, які називають у магії та теології тонкими енергіями... **Це і буде легендарна, невловима вченими душа як різновид космічної енергії.** Сама вона ідеальна і тому не піддається фіксації, а ось її генератор (ДНК) матеріальний... При такому розумінні тілесної, живої (поки що не безсмертної) душі прояснюється парадоксальна думка Демокріта про те, що «душа є тіло». Якщо душу генерує ядро кожної живої клітини, то саме так і є».

Ще в 90-х роках минулого століття український учений Іван Гужва висловив гіпотезу про існування цілого класу стабільних трансуранів (ТОС). Ось що пише Л.Латишова (там само, с. 190-191), пропонуючи власну гіпотезу: «Соборність – це дар людям атомів ТОС, які Бог добровільно

відокремлює від свого мозку донорським способом й імплантує у мозок новонародженої дитини невидимим чином...

Насправді, гріховність людей не набута, а вроджена. Її суть прихована у природі їхніх тіл, які складаються із хімічних елементів, здатних до саморозкладу. Але, отримавши у дар від Христа атоми ТОС, люди тим самим врятують у майбутньому своє тіло від саморозпаду. Ось чому в Євангелії Христа називають Спасителем тіла: «бо ми – члени Тіла його, від тіла Його і костей» (Послання св. апостола Павла до ефесян 5:30)... Невидимий і невідчутний дар Христа людям власних кристалів магістерію, здобутого в муках, складає одне із семи таїнств християн. У католицькій та православній церквах існує таїнство причастя. Воно полягає в тому, що під виглядом хліба та вина вірні причащаються до Тіла та Крові Христа. «Але, - продовжує автор, - для нашого безсмертя подарунка Христа недостатньо. На основі магічних атомів у нашому мозку мають вирости магічні кристали. А для їх росту, як відомо із кристалографії, необхідні, як мінімум, висока температура та високий тиск. А це наші хвороби, страждання, стреси». І далі (там само, с. 193) Л.Латишева зазначає: «Якщо людина вірує у Бога, то Бог полегшує шлях богостановлення різними способами і передусім шляхом дару власних атомів ТОС... Якщо ж людина не вірить у Бога і виховує своїх дітей та внуків у безвір'ї, то їй доводиться самій заробляти атом безсмертя (атоми ТОС)...

Про те, що Христос у результаті насильницької мученицької смерті заробляє магічні кристали, які під час Вознесіння на небеса залишає на Землі у дар людям, розповідає геніальне творіння сюрреаліста С.Далі «Христос» (1978). І, як висновок, автор (там само, с. 182-183) наголошує: «У другому розділі про безсмертя ми припустили, що магічні трансурани острова стабільності можуть виникати лише в організмі людини в період екстремальних стресових ситуацій у результаті надпотужного сплеску психічної енергії, яка набагато перевищує силу неживої природи».

Наш коментар. Згадайте, протягом віків мільйони християн були страчені язичниками за непохитну віру у Христа, відмову зректися Його. Це: архідиякон Стефан і св. Фекла (Текля), св. Георгій (Юрій), святі

великомучениці Варвара, Катерина, Софія та її доньки Віра, Надія, Любов, Меркурій, Косма та Доміан, апостоли та ін. Їх спалювали, різали, четвертували, кидали в киплячу олію, смолу, пекли залізом, а вони не зрікалися!

У книзі протоієрея Андрія Ткачова «Мы вечны. Даже если этого не хотим» (Симферополь, 2007. – С. 291-292) описано неймовірну відданість християн Грузії святим іконам, Творцю: «Вірність Христу буквально оплачувалася кров'ю. Середньовічна Грузія. Черговий ворог – царевич Джелальад-Дин – захоплює Тбілісі. Він наказує зняти купол із кафедрального собору і сідає на нього зверху. Внизу, біля мосту через Куру, поставлені ікони – ті самі, перед якими молилося багато поколінь містян. Царевич наказав жителям міста підходити по одному і, плюнувши на образ, перейти живим на інший берег. Біля ікон стояли воїни з мечами і незгодних чекала невмолима смерть. Підходить перша людина. Хреститься, цілує святий образ востаннє. Гострий меч миттєво відтинає голову, і тіло мученика кидають у річку. Підходить друга людина – те ж саме. Третя, четверта... Люди стоять у довжелезній черзі за... смертю, тремтять, моляться, проте, хрестяться, цілують ікони і мертві падають у ріку. Допізна йшли до Христа православні тбілісці, вмивалися кров'ю і відходили на Небеса. На ікони не плюнув ніхто... Їх захопили люті чужинці, але не змогли зробити рабами!

Подібний епізод трапився і в АТО. Кілька десятків наших бійців, які потрапили в полон, примусили ступати по жовто-блакитному прапору. Попередили: хто не стане, прострелять ногу чи уб'ють. Катам довелося усім прострелити ноги, оскільки ніхто не став на святиню!!!

Святий Симеон Стовпник сорок сім років стояв (!?) на стовпі. Святий Серафим Саровський три роки провів у цілковитому мовчанні, п'ятнадцять років – у пустелі! У книзі св. Димитрія Ростовського «Життя святих» (К., 2006. – Т.1. – С. 79) сказано: «У великому подвигу преподобний Серафим провів тисячу днів і тисячу ночей. Ворога остаточно було переможено і мислена брань припинилася. Але через надзвичайний молитовний подвиг і

майже трирічне стояння на ногах (!) старець вкрай виснажився тілесно і дістав тяжкі хворобливі рани на ногах, які залишалися до самої смерті».

Матушка Аліпія (Авдеєва) із Голосіївської Пустині кілька років провела в дуплі великої липи на території Києво-Печерської Лаври, носила вериги (близько 100 важких ключів) і ніколи не давала своєму тілу лягти на ложе. У книзі В.Удовиченко, А.Савчук «Стяжавшая любовь» (К., 2007. – С. 29) сказано: «Не треба мати потужної уяви, щоб уявити весь тягар стовпництва – мороз, голод, втома, скорботи...».

Сучасники, дивуючись, іноді запитують: «А навіщо ці мужні люди зносили такі страждання, мучили себе? Чому в мусульман існує ашура (шахсей-вахсей) – кульмінація свята, коли учасники релігійної ходи бичують себе цепами, наносять рани шаблями та кинджалами? Індійські йоги також нещадні до свого тіла».

І лише тепер ці дивні, жорстокі обряди, мучеництво можна пояснити з точки зору гіпотези Людмили Латишевої. Усі ці мученики за віру Христову фактично **виробляють у своєму тілі** атоми трансуранового острова стабільності, обезсмертлюють душу! Згадайте, багато святих мощей мучеників не лише зберігаються століттями, вони благоухають, зцілюють хворих. Наприклад, мощі юродивої святої матушки Аліпії. Ці мученики живуть у нашій пам'яті протягом тисячоліть, а отже їхні душі, подвиг – воістину безсмертні!

Абсолютно нові, приголомшливі та сенсаційні дані про особливості людської душі вміщені у книзі В. та Т.Тихоплавів, Ю.Кретова «Аструс. Предтеча, или Новые данные о Вселенной» (М., 2014). Ця інформація була отримана від двох високих духовних сутностей Аструса та Корса. Якщо ці дані істинні (а я інтуїтивно відчуваю, що на 50-70 відсотків це саме так), то потребуватиме зміни вся парадигма світової науки! Ураховуючи новизну, парадоксальність отриманої інформації, дозволимо собі зробити переклад цілого ряду розлогих цитат та подати власні коментарі.

У розділі «Душа – дзеркальна речовина», зокрема, сказано: «Оскільки у нас присутня частина дзеркальної речовини, яка вважається душею, то саме

вона після нашої смерті починає взаємодіяти з паралельним до нас дзеркальним світом. Та інформація і здатність мислити, які ми накопичили за життя, переносяться із частиною цієї дзеркальної речовини (душею) в той світ і постійно там перебуває.

Офіційно підтверджено, що людина з останнім подихом втрачає частину своєї ваги, що перевищує масу видихнутого повітря. На думку прихильників дзеркальної теорії, душа, яка складається із дзеркальної речовини, у цей момент полишає фізичне тіло, зі смертю якого порушується електромагнітний баланс, який утримував раніше дзеркальну речовину (душу) в нашому тілі. Очевидно, її (душу) якимось чином утримує активність нашого мозку, секрети роботи якого наука так і не досягнула.

– Наша душа складається із дзеркальної речовини? І коли електромагнітні зв'язки слабнуть, вона іде у свій дзеркальний світ? Так?

Аструс: Це є виявом надтекучості. Для того, щоб душа «пішла», необхідно, щоб щось розслабилося. Але воно не розслабляється; душа просто має властивість надтекучості, яка дає змогу їй проникати всюди, куди тільки можливо.

– Душа складається із дзеркальної речовини. Водночас елементами душі є елементарні частинки мулон, муктон та мюон. Це дзеркальні частини із правим обертанням?

Аструс: Так, це вони. Вони підтримуються текучістю дзеркального ефекту.

– Наша сутність також складається із дзеркальної речовини?

Аструс: Не завжди. При умові вашого доторкання субстанції надтекучої речовини – так.

– Тобто душа завжди дзеркальна речовина, а сутність може бути і не дзеркальною?

Аструс: Може бути і не дзеркальною.

– Якщо сутність не дзеркальна, то яка вона?

Аструс: Вона тотожна з тим, кому належить чи з ким співпадає. І з чим утворює єдність. Навіть з тілом. Сутність співпадає і утворює єдність з

тілом... Після смерті дзеркальна душа завжди йде прямо у дзеркальний світ, і дзеркальна сутність разом із нею. А не дзеркальна сутність – через тунель у потойбічний світ. Але вони там бачать одне одного.

– Можна сказати, що сутність формує особистість людини? Особистість – це «шкіра» сутності? Саме тому особистість зберігається після фізичної смерті?

Аструс: Можна і так сказати. Після кончини в потойбічному світі сутність знову ототожнюється з попереднім тілом».

Наш коментар. Ці свідчення цілковито збігаються із даними багатьох людей, які пережили клінічну смерть! По-друге, вони аналогічні до християнського вчення про **нероздільність тіла, душі, іпостасі**. Людина воскресне саме у своєму оновленому тілі (духовному)!!

Автори (там само, с. 156) пояснюють важливість дзеркального світу: «До речі теорія дзеркального світу може пояснити цілий ряд загадкових допоки явищ. Наприклад, астрономи втратили із поля зору тисячі комет і не можуть пояснити причину їх зникнення. Теорія дзеркального світу може пояснити й інші нез'ясовані наукою явища, наприклад, такі як кульова блискавка, що вибухає і зникає безслідно...

Деякі вчені висловлюють незвичайне припущення, що потойбічне життя – це саме той дзеркальний світ, який існує поруч із нами, але недосяжний для нас».

У книзі Генадія Кабардіна «Тайны зеркал» (М., 2015. – С. 238-249) ми знайшли підтвердження цих гіпотез. Зокрема автор описує магічне «дзеркало Соломона», таємниче дзеркало Френсіса Бекона, який за сотні років наперед описав...мікроскоп, телескоп, появу автомобілів, літаків, знав будову клітини, процес утворення ембріона від злиття сперматозоїда та яйцеклітини та ін.. Автор описує феномен дзеркал Козирєва, інших дзеркал, які здатні зберігати інформацію!

Зокрема, у 1989 р. почались експерименти із дзеркалами видатного вченого Миколи Козирєва. Це алюмінієві сфери у вигляді стаканів висотою

2,5 м. Власне, дзеркала Козирєва – це концентратор енергії. Це прорив у майбутнє, межа знань, які нам не доступні.

Ці дзеркала відкривають людям просторово-часовий канал в Єдине Інформаційне Поле! Наприклад, несподівано для учасників експерименту у фокусі дзеркал виникли сяючі об'єкти, схожі на кульові блискавки та НЛО!

«Коли у момент підготовки до передачі мислительних образів ми внесли у дзеркало символ М.Реріха «Стяг Миру», випробовувач був відкинутий «якимось силовим полем. Було страшно». І далі (там само, с. 245-246) сказано: «Всі, хто входив у дзеркало Козирєва, бачили величезний потік символів, знаків, що світилися, як неонові вивіски. Спочатку думали, що це якесь послання нам. Потім з'ясували, що більшість символів співвідносяться із шумерською культурою.

У 1997 р. новосибірські вчені провели спільний експеримент із англійськими колегами. В Англії, у Стоухенджі, понад 200 осіб приймали дистанційно трансльовані через дзеркала Козирєва інформацію із Новосибірська. «Ми, – згадує Трофимов, – використали програму, складену зі знаків шумерської культури – символів, які дійшли до нас на глиняних табличках клинопису. І англійці прийняли ці символи! Нас це не здивувало. Ми знаємо, що зробити, щоб передана інформація була отримана. Здивувало інше. Окрім цих символів, було прийнято ще 70, які ми не передавали!? І всі вони виявилися знаками шумерської культури... Академік Казначеев вважає, що названі феномени – це реакція інформаційного поля Землі на «входження» у нього за допомогою дзеркал людських мислеформ».

У книзі В. та Т.Тихоплавів «Время Бога. Путь спасения» (М., 2005. – С. 115) зроблено ще й такий висновок про ці експерименти: «...вчені отримали підтвердження взаємозв'язку інтелектуальних полів людини та Космосу і визнали можливість людського розуму отримувати інформацію із інформаційного поля незалежно від географії та часу».

І далі (там само, с. 64-72) Г.Кибардин описує історію Володимира Єфремова, видатного російського математика в галузі штучного інтелекту, розробника складних ракетних систем. Він пережив клінічну смерть і

описав... потойбічне життя: «До своєї клінічної смерті я вважав себе абсолютним атеїстом, – розповідає Володимир Григорович. – Але світ, у який я потрапив, справді існує... Моя свідомість працювала зовсім інакше, ніж раніше. Вона охоплювала все одразу й одночасно, для неї не існувало ні часу, ні відстані. Я любувався оточуючим світом. Це було схоже на телепортацію. Було відчуття всесильності думки. Наше КБ два роки мучилося над вирішенням найскладніших завдань, пов'язаних із крилатими ракетами. І раптом я уявив цю конструкцію, побачив проблеми в усій багатогранності. І алгоритм вирішення народився сам собою!

Я усвідомив, що мене веде Хтось усюдисущий, хто не має кордонів. Він має необмежені можливості. Він всесильний та сповнений любові. Я не бачив Його, але відчував гостро-гостро. І я вже знав, що це Бог...»

Детальніше Єфремов описав потусторонній світ у своїх наукових працях за допомогою ... математичних та фізичних термінів!!!

«Процеси там відбуваються не лінійно, як у нас, вони не розтягнуті в часі. Вони йдуть одночасно і в усі боки. Об'єкти на «тому світі» репрезентовані у вигляді інформаційних блоків... Усе і вся перебуває там одне з одним у причиново-наслідкових зв'язках. Об'єкти та властивості вміщені в єдину глобальну інформаційну структуру, у якій все йде за заданим ведучим суб'єктом, тобто Богом. Але обидва світи, наш і потойбічний, реальні. Вони постійно взаємодіють один з одним, хоч і відособлені, але утворюють керовану Богом глобальну інтелектуальну систему.

Наш світ значно простіший для осмислення, він має жорсткий каркас констант, які забезпечують незмінність законів природи; зв'язуючим події першопочатком є час. У потойбічному світі констант або немає взагалі, або їх значно менше. І ці константи можуть змінюватися. Основу побудови потойбічного світу складають інформаційні утворення, які містять усю сукупність відомих об'єктів при цілковитій відсутності самих об'єктів.

На Землі це буває в умовах моделювання на ЕОМ. Я зрозумів, що людина бачить там те, що захоче бачити. Праведник бачить рай, а грішник – пекло. Для мене смерть фізичного тіла на рівні свідомості була невимовною

радістю, яку не можна зіставити ні з чим на Землі. Навіть любов до жінки порівняно з пережитим там – ніщо.

– У Євангелії від Іоана сказано, що «На початку було Слово». Чи не є це натяком, що в Письмі під «словом» мається на увазі певна глобальна інформаційна сутність, яка містить у собі всеохоплюючий зміст усього? **Щоб не спричинити зла собі та іншим, треба виконувати релігійні норми життя. Святі книги продиктовані людям Творцем, – це техніка безпеки людства».**

Та повернемося до книги В. та Т.Тихоплавів, Ю.Кретьова «Аструс. Предтеча или Новые данные о Вселенной» (М., 2014. – С. 161): - Чому свідомість і душа в різних позиціях?

Аструс: Душа та свідомість перебувають у різних позиціях протягом усього життя людини, оскільки цим провокується дія, активність. Вони увесь час активізують одне одного.

Після відходу, уся інформація про життя людини зберігається в інформаційному полі, спільній скарбниці людства. І якщо людина в часі тілом творила одне, свідомістю – інше, а бажаннями – третє, то ці компоненти можуть розпастися».

І далі (там само, с. 164-168) автори пишуть: – Спільна скарбниця копилка – це досвід всього людства?

Аструс: Якби ви тільки знали, що таке досвід всього людства. Це не абстрактна складової даного поля, це значно більше.

– Скарбниця людства – ноосфера Вернадського?

Аструс: Так, це вона...

– А навіщо ноосфера для самого потустороннього світу? Чи він тримає її тільки для нас?

Аструс: Ні, вона необхідна якраз йому, тому що за допомогою цього два світи (фізичний і потойбічний) підживлюються один від одного. Вони отримують від вас енергію, а ви від них – інформацію.

– У людині присутні душа, сутність і напрацьована у процесі життя фізична свідомість чи его. Вселенська Свідомість, чи червоний вогонь, присутні в душі у вигляді позамежовості – монади.

Після відходу душа перебуває у дзеркальному світі, сутність – у потойбічному, а фізична свідомість, его, помирає разом із мозком. А червоний вогонь роз'єднується з душею і «зливається» із Вселенською Свідомістю. І весь обсяг знань, отриманих у процесі життя людини на Землі, вноситься у спільну скарбницю. Так?..

Аструс: Вселенському капищу увесь цей досвід дуже потрібний. І негативний теж. Наприклад, дуже важлива накопичувальна складова індійських йогів, над якими частенько підсміюються. Вони здійснюють феноменальний аспект еволюційної складової... Один із таких феноменів описаний у цікавій книзі Людмили Латишевої «Тайны мироздания» (Д., 1998. – С. 157-158): «Ось що можна прочитати про чудеса знаменитого йога Пайлота Баба. Справжнє ім'я цієї людини – Канил Сингх Чаухан. Свого часу він був професійним пілотом, 16 років прослужив в індійських ВПС. На початку 70-х років він став займатися йогою, понад 30 разів занурювався у стан самадхи. Понад 78 годин він пробув під водою в герметично зачиненій скляній камері. Дивовижно те, що попередньо підключені до його датчики приладів, які фіксували різні параметри життєдіяльності організму, через кілька хвилин після початку «занурення» перестали надсилати будь-які сигнали. Але у визначений час, коли Пайлот Баба став «повертатися» вони знову запрацювали. Вражені фахівці визнали, що стан його з медичного погляду був аналогічним клінічній смерті, і не змогли знайти пояснення феномену. Пайлот Баба пояснив: «Самадхи – не хитрий трюк і не вияв «дару божого»... Йог, удосконалений у медитації, досягає здатності концентрувати свою внутрішню суть, свою свідомість в енергетичний згусток, який можна назвати **душею**. Залишаючи тілесну оболонку у стані самадхи, цей згусток може перебувати поза нею необмежений час і вільно рухатися у просторі.

Пайлот Баба пояснив, що збереження самого тіла при відсутності душі підтримується за рахунок запасу гамма-глобуліну, який йог акумулює в організмі».

– Проте слід сказати, що є невелика кількість складових сил, які працюють проти ноосфери.

– Що це за сили? Земні?

Аструс: Ні. Є сили, які працюють проти вас, щоб ви не стрибнули дуже високо. М. Булгаков якраз доторкнувся до цих сил. Він їх називає сатаною. Насправді, вони – стримуючий фактор. Вони не самі по собі, є межа, куди їх просто не допустять. Також у кожній людині є зона входу, зона Ісуса. У кожного вона своя. Колись вона була названа ахіллесовою п'ятою»

І далі (там само, с. 268-271) В. та Т.Тихоплави, Ю. Кретов пишуть:

– Тобто той світ – це повноцінне життя в іншій іпостасі?

Аструс: Це повноцінна властивість іншої якості.

– Властивість життя чи існування?

Аструс: Існування. Не життя. Душа людини безперервна.

– Душа йде на Землю з певною ціллю. Ціль життя на Землі – прийти до Творця, впустити Творця всередину себе?

Аструс: Піднятися і розкрити істину.

– Ми хочемо щоб вічне життя було не там, а тут.

Аструс: По вірі вашій вам воздасться...

– Бог вічний. Ми – діти Бога. Чому ж ми смертні? Як це може бути, що Отець вічний, а діти смертні?

Аструс: Це може бути у тлумаченні».

І далі (там само, с. 213-214) учені описують вітонну структуру душі (від слова «віта» – життя):

– Душа має вітонну структуру?

Аструс: Вітонна структура – це частина душі. Душа бівалентна. Вона складається із мулонів та муктонів. Це безмасові частинки, які не взаємодіють з тим, що ви називаєте матеріальною субстанцією, але здатні перебувати у ній і застоюватися. У душі, що перебуває у фізичному тілі,

активний муктон, а в душі, що залишилася після смерті, активний мулон. Окрім того, у душі присутні мюони... Муктон і мулон – це частинки взаємодії, вони між номерами 157 і 158. Різниця між муктоном і мулоном у обертанні. Рух назовні живе, а коли всередину – вмирання.

– Ще раз поясніть, будь-ласка, у чому різні властивості душі у фізичному тілі і після смерті?

Аструс: Різниця обумовлена особливостями особистості. Особистість зберігається. Вона просто переходить в іншу форму взаємодії. Змінюється специфіка взаємодії. Повнота сприйняття робить особистість іншою... Ще важливо те, який був потяг у намірах душі.

– Отже, на тому світі повнота сприйняття більша?

Аструс: Акцентування більше.

І далі (там само, с. 218) сказано:

– Моя свідомість смертна?

Аструс: Ні.

– Що ж таке моя свідомість? Це енергоінформаційна сутність?

Аструс: Так, але з елементами вкраплення. Особистісна якість з елементами Творця.

– Душу хтось спрямовує?

Аструс: Душа сама ставить завдання.

Не менш цікавим є наступний діалог (там само, с. 221-222):

– А є у потойбічному світі смерть?

Аструс: Поняття «померти» там немає.

– Отже, там є можливість переміщуватися від рівня до рівня?

Аструс: Є.

– А від чого це залежить?

Аструс: Від душі. Від рівня розкриття душі... Є накопичувач у кожній людині.

– Отже, ми повинні накопичувати знання?

Аструс: Не накопичувати – рухати. Ваш похід на Землю – це рушій. Треба рухати ці знання.

– Що означає «рухати знання»?

Аструс: Віднаходити, розкривати.

– Ви сказали, що перебування Душі у Тонкому світі більше, ніж життя.

Що мається на увазі?

Аструс: Більше за виявом всередині.

– Скажіть, привабливість потойбічного світу полягає у можливості бути і залишатися безсмертним (вічним)?

Аструс: Це справді так. Але вони перебувають між вами. У будь-якій оболонці будь-якої людини перебуває увесь світ, про який ви запитуєте.

– Це душі?

Аструс: Ні. Енергоінформаційні сутності. І не одна. Вони всі...

– Тонкі тіла людини мають спіральну структуру?

Аструс: Так, це спіралі різного кольору та різної конфігурації. Домінують сині. На відміну від інших, у них є плазма.

– А чи можна, насичуючи петлі часу і спіралі всередині організму, сповільнити хід внутрішнього часу і загальмувати процес старіння?

Аструс: Ще й як!

– Чи можна перемогти смерть у земному бутті?

Аструс: Так, синіми згустками. Людина може в ділянку голови притягувати в гіпофіз один синій згусток і утримувати його. Цей згусток – це час і частина темної матерії.

Можливо, щось подібне відбулося із колишнім мінчанином, а нині жителем Німеччини Яковом Циперовичем... Переживши клінічну смерть, Яків Цинерович понад 33 роки... не спить! І при цьому не старіє! Йому 59 років, а на вигляд – 35. Схоже, що природа взагалі «виключила» у цієї людини так званий механізм старіння. Можливо, це пов'язано з тими самими синіми згустками, про які говорить Аструс.

Аструс: Саме так. Сині згустки накопичилися у нього з правого боку грудей, напроти серця. У цю систему включений продовгуватий мозок. Ця людина може робити будь-що за допомогою думки. Нехай вчені звернуть увагу на це, за таким же принципом діють «літаючі тарілки».

Яків перестав відчувати вагу предметів (а отже, долати гравітацію! – О. П.) і може, за його твердженням, у присутності свідків віджатися від підлоги десять тисяч разів (!?), не відчуваючи втоми; може одним мізинцем підняти двопудову гирю.

– Чи боїтеся ви після пережитої клінічної смерті справжню?

– Абсолютно, ні. Тому що знаю: коли ми йдемо звідси, ми приходимо туди. Мені звідти повертатися зовсім не хотілося. Я відчував захват і здивування. Там присутнє відчуття безмежної свободи – ти літаєш».

У книзі Ласло Крайсца «Душа, смерть и потусторонний мир» (СПб., 2010. – С. 210-219) висловлено цікаву гіпотезу щодо походження людської душі. Дозволимо собі розлогий адаптований переклад: «І ця несподівана поява і зникнення незліченної кількості пар електрон-позитронів (віртуальних частинок) залишає після себе енергію у нашому реальному світі, що можна виміряти. Ця так звана енергія порожнього простору справді походить із океану віртуальних частинок, яка і називається енергією вакууму... Отже, енергія нульової точки присутня у цілком вільному від матерії просторі... Біофізик Ульріх Варике пише: «Справді, вакуум, на нашу думку, є морем майже необмеженої енергії та інформації... Вакуум майже цілком поглинає, структурує наше тіло – дев'яносто дев'ять цілих дев'ятсот дев'яносто дев'ять тисячних відсотки усього об'єму тіла. Маса нашого тіла, навпаки охоплюють лише простір, який дорівнює нашому зросту – двадцять мікрон – власне, щось непомітне для ока. Відповідно до цього **ми і все інше** репрезентовані подвійно:

– в одному світі мас-матерії (чи у нашому «нормальному» матеріальному світі);

– в одному інформаційному світі (у світі вакууму).

Що перешкоджає ототожнити цей інформаційний світ з духовним?

На мою думку, справедливе запитання. Якщо ми з'ясували, що наше тіло складається на дев'яносто дев'ять цілих дев'ятсот дев'яносто дев'ять тисячних відсотка із вакууму, чому тоді те, що ми називаємо «духом» чи «душею», не може походити із цієї атомної та субатомної зони нашого тіла?

Але якщо вакуум містить енергію та інформацію, то чому у вакуумі нашого тіла не може виявитися місця для нашого «духу» і нашої «душі»?..

Модель, яка базується на тому, що «душа» походить із вакууму нашого тіла, дає змогу зробити багато цікавих та захоплюючих висновків. Отже, вакуум нашого тіла безпосередньо пов'язаний з вакуумом землі (тобто із вільними від матерії просторами в атомах, які утворюють Землю. Але одночасно існує також безпосередній зв'язок вакууму нашого тіла через вакуум Землі з вакуумом Всесвіту!!

Якщо наші «душі» насправді захovanі у вакуумі атомів, тоді ми безпосередньо пов'язані з «душами покійних». Тоді ці душі, які, за нашим визначенням, можливо, також знаходяться у вакуумі, не лише безпосередньо пов'язані з нами, вони насправді **перебувають у (!) нас...** Чи, точніше, вони знаходяться в нас, але одночасно і в усій природі, і у Всесвіті. Оскільки у вакуумі відомі нам фізичні закони простору й часу не діють, «душі покійних» (вони не пов'язані з матерією, як ми) можуть бути **всюди в один і той же час**. Визнаємо, що уявлення «всюди одночасно бути й існувати» вражає нашу обмежену чотирма вимірами уяву...».

І далі (там само, с. 218-219) Ласло Крайсц наголошує: «Тоді Бог, як винятково «духовна істота», перебуває у вакуумі. Можливо, «Бог» є джерелом цієї згаданої вакуумної енергії, краплини якої було б достатньо, щоб випарувати всі водойми Землі! Якщо Бог, як і наші душі, перебуває у вакуумі, тоді через вакуум наших атомів ми безпосередньо пов'язані з ним. З огляду на це по-новому звучать слова Ісуса: «Царство Боже не там і не тут, не те, що можна побачити очима, тому що воно – всередині вас». І як висновок, автор наголошує: «Очевидно, вчені нарешті дізнаються, що людина все-таки має незалежну від тіла душу і зможуть одночасно довести, що вона має власну енергію, яка після смерті матеріального тіла трансформується у невідому нині форму... Проблема полягає в тому, що ми не можемо раціонально їх пояснити. Але, лише базуючись на цьому, **заперечувати існування безсмертної душі, на мою думку, було б цілковито нерозумно**».

А тепер звернемося до унікальної книги В. та Т. Тихоплавів, Ю. Кретьова «Аструс. Нова фізика» (СПб., 2013. – С. 163), у якій вміщено десятки вражаючих одкровенень, гіпотез Високої Духовної Сутності – Аструса: «Така специфіка життя. Душа людини живе одночасно у двох світах. Потойбічний світ є потужним накопичувачем інформації, а життя реалізує її». І далі (там само, с. 202) автори пишуть: «**Аструс.** Так, покійні можуть у вас потрапити, ви у них – дуже рідко. Ви їх можете лише бачити. **Вони перебувають всередині вас...** Так покійні легко і просто потрапляють всередину вас без будь-яких умов. Ви у них – ні. Вони можуть користуватися вашою, як ви називаєте, енергією. Ви ж їхньою енергією – дуже рідко». І далі (там само, с. 206, 207) учені наголошують: «Скажіть, що залишається у всесвіті після припинення життєдіяльності фізичного тіла?»

Аструс. Ви залишаєтеся. **Душа та енергоінформаційна сутність...** Об'єм душі більший об'єму сутності... Душа – вмістилище сутності. Душа має свідомість. Сутність наділяється енергією. Та енергія, якою наділяється душа через сутність, енергія найвищого рівня... Душа – це частина всесвіту, властива людині. Душа – **це вивернутий Бог, Бог назовні...** Душа – це, передусім, лептони: мулон, муктон і мюон. По-друге, – це притягування кольору. По-третє, це ефект зменшення. По-четверте, – **це ще менше, хоча це менше – всеохоплююче...**

– Душа людини живе у фізичному світі. Потім іде в інший світ. Це безперервний процес, який визначений самим Творцем?

Аструс. Душа одночасно перебуває і тут, і там. Душа – завжди суб'єкт і вона постійно перебуває.

– А який вигляд має душа?

Аструс. Вона не має ніякого вигляду.

– Де саме розташована душа у фізичному тілі?

Аструс. Всюди і одночасно ніде.

– А сутність?

Аструс. Вона ближча до «третього ока», але присутня все одно всюди.

Ласло Крайсц висунув свою гіпотезу у 2012-2013 рр. А книга В. та Т. Тихоплавів, Ю. Крєтова з'явилася вже пізніше! Причому Аструс абсолютно підтверджує гіпотези вчених!! Можливо, всі вони черпали знання про душу із єдиного Інформаційного Поля, не знаючи один одного?

У цій же роботі Ласло Крайсц (там само, с. 218) висуває ще одну оригінальну гіпотезу: «Це теоретично дає змогу припустити, що душа людини перебуває не в якомусь органі (наприклад, у мозку), а **розподілена по всіх клітинах організму, тобто пов'язана з усім клітинним комплексом**». Автор базує своє припущення на тому, що в живих істотах кожна (!) окрема (!) клітина містить повну (!) спадкову інформацію всього організму!

Дуже оригінальні думки та висновки про роль і значення душі висловлені у книзі трансперсонального психолога Джона Джеймса «Великое Поле и терапия души» (СПб., 2011), який протягом кількох років експериментально досліджував духовний світ людини. Зокрема вчений пише: «Ми дійшли висновку, що Душа – це персоніфікований аспект Поля (Бог, Основа Буття, поле нульової точки фізики – О. П.), індивідуальна одиниця свідомості, яка має більше постійне існування, ніж тіло. У невиявленому рівні душа перебуває глибше, аніж его. Вона з більшою легкістю з'єднує Поле та матерію. Вона є вільно текучою, відкритою для впливу та індукції, і водночас внутрішньо когерентною. Вона не зникає, не приходить і не відходить, як хмара, і не змінює свою природу. Подібно до его, кожна душа є автономним об'єктом, унікальним...

Душа – це надособистісна енергетична форма, яку можна відчувати всередині себе, яка має чітко артикульований голос і має якості, що відчуються зовсім інакше, ніж якості его. Вона впливає на матерію, записує події, реагує на наші ідеї та волю... Томас Мор писав, що «робота, яка приносить задоволення, гарні стосунки, звільнення від симптомів – все це дари душі.

Душа – це не те саме, що дух... Я використовую слово «дух» на означення певних вищих рівнів Поля... Душу можна впізнати за особливим

смаком чи ароматом, схожим на солод, витонченість чи повноту. Душа насичує вас Буттям, що підносить. Душа знищує в людях сухість і худорбу».

І далі Джон Джеймс пропонує оригінальну «Поетичну бесіду про душу та дух». Пропонуємо адаптований переклад: «Душа є світла і дивовижна досконалість. Душа – це могутня сила, архетипова присутність... Душа дивним чином заманює нас усе глибше – у незайманий ліс чи глибину вод. Це – душа води, без якої ми засихаємо, зелень дерев та кущів, без яких ми гинемо...

Душа – повелителька звірів, які керують нашими пристрастями, вона і наша сестра, і наша коханка, і Божественна Мудрість, і благословенна годувальниця, і Попелюшка, і співчутлива Марія... Вона – пільма наших сновидінь, інтимність любові та смерті...

Порівняно з нею, дух швидкий, вертикальний. Він уособлює собою найбільш абстрактні дисципліни, інтелектуальний розум, очищення...

Там, де дух каже: «Це не те!», душа шепоче: «У цього теж є своє місце, це може мати своє значення...» Ми потребуємо обох, щоб усередині нас з'явився гарний аромат, бо душа текуча, а дух сконцентрований, як вогонь Сонця. Але, насправді, лише через посередництво душі ми можемо бути з духом і залишитися людьми, інакше ми також будемо у ярмі. Душа – це гарантія нашої ординарності та смирення серед спокус зверхності та самовпевненості. Саме через душу ми можемо брати активну участь у розгортанні Всесвіту.

Ми у нашому суспільстві зараз стоїмо на краю прірви. Ми втягнуті у процес втрати душі у нашому житті. Наше матеріальне суспільство скоротило потрібність тіла, душі та духу, що жила в культурі протягом десятків тисячоліть, до двійковості матерії, і зрідка – духу. Ця перспектива є значно катастрофічнішою, аніж ми думаємо. Разом із душею ми втрачаємо світ уяви та пристрасті, фантазії та внутрішньої рефлексії...

Коли є душа, ми ніколи не будемо самотніми. Без неї ми загубилися у нашій власній пустелі».

Далі (там само, с. 182-183) Джон Джойс описує різні погляди західних учених на сутність людської душі: «Існує два головні підходи до душі: близькосхідний, який включає християн, іудеїв та мусульман, та азійський, до якого належать буддизм, дзен та даосизм. Представники першої групи вірять, що душа є невід'ємною частиною кожного з нас і повертається до Бога після смерті, і може бути зрозумілою саме так.

Другий підхід безвідносний до часу і характеризується поверненням. Він твердить про поле душі Брахми як про атман, втілений, а потім затуманений формою. Якщо не відбувається трансформації, душа продовжує повертатися знову і знову...

Одні вчені вміщують душу в мозок (розум), інші – у м'язову систему. Майкл Мерфі стверджував, що душа зміщується зі всією свідомістю. Джон Роуен визначав душу як дещо багатоманітне та символічне і говорив, що «ми відкриваємо рівень душі, коли цілковито занурюємося у себе...». Хамід Алі писав: «Душа є місцем нашої власної індивідуальної освіченості».

Меллен-Томас Бенедикт описав фактичні переживання душі під час свого навколосмертного досвіду: «Усі Вищі Істоти зв'язані в одну істоту, всі люди об'єднані в одну істоту, і ми, насправді, є різними аспектами однієї сутності».

К. Юнг наголошував: «Душа – це трансцендентна енергія в людині». Бенедикт писав: «Я побачив, які ми всі прекрасні у нашій сутності. Ми – найпрекрасніші створіння. Людська душа, матриця, яку ми всі створюємо – абсолютно фантастична, елегантна, екзотична».

І далі (там само, с. 192) Джон Джеймс наголошує: «Саме через душу ми можемо запалити свій зв'язок з божественним. Душа – це та частина в нас, яка любить красу, музику і природу, і, як вказував Хілман, душа є джерелом наших творчих здібностей. Наші серця співають від радості усвідомлення, що ми є священними істотами. Це дає нам відчуття чистої любові, підтверджуючи слова Френсіс Воган, що любов – це пробуджувач душі». Хамід Алі написав не менш вагоме: «Душа – це наше особисте внутрішнє поле досвіду – матриця, де відбуваються всі внутрішні події та процеси».

Глибоке потрактування бачення душі вміщено у книзі всесвітньовідомого вченого Кена Уїлбера «Око Духа» (М., 2002. – С. 79-81): «Християнські поняття найпростіші, бо вони знайомі більшості із нас: матерія, тіло, розум, душа і дух... Душа – це вищий чи тонкий розум, архетиповий ум, інтуїтивний розум – непохитна основа нашої істоти... Під **душею** ми розуміємо не просто вище «Я» чи вищу самототожність, але й більш високі й тонкі розум та пізнання. Окрім того, у **всіх** вищих містичних традиціях душа також означає «вузол» чи «спазм», які необхідно розв'язати чи розслабити, перш ніж душа зможе перевершити себе, померти для себе і, таким чином, віднайти вищу тотожність з абсолютним Духом (як сказав Христос, «воістину, не може бути учнем той, хто не зненавидить свою душу»). Отже, з одного боку, «душа» – це найвищий рівень індивідуального росту, якого ми здатні досягнути, а з іншого – це останній бар'єр, останній вузол на шляху до цілковитого просвітлення...».

Один із найвідоміших учених сучасності Ервін Ласло у книзі «Наука и возрождение магии космоса» (СПб., 2011. – С. 79) наголошує: «Дослідження феномену виживання душі чи індивідуальності і встановлення їх зв'язку з інформацією, збереженою в природі – одне з найперспективніших і найскладніших завдань фундаментальних досліджень, що чекають фізиків, біологів та дослідників людської психіки в найближчі роки.

Нині нам невідомо, як індивідуальність – фактор, що традиційно визначає душу, – може бути збережена після смерті. Ми не знаємо, як основне інформаційне поле космосу може зберігати сліди тіла і свідомості людини...».

У книзі В. та Т.Тихоплавів «Гармония Хаоса или Фрактальная реальность» (СПб., 2003. – С. 204-205) сказано: «Видатний сучасний англійський учений доктор Едвард Бах у результаті довготривалих досліджень дійшов до висновку: захворювання виникає як наслідок дисгармонії між фізичним планом людини і її Вищим Я. Він пише: «Необхідно зрозуміти, що **кожна душа перебуває на Землі з особливою ціллю** – для накопичення досвіду і вдосконалення свідомості, щоб рухатися у

напрямку ідеалів, які стоять перед нею. Не варто забувати, що душа ставить перед нами особливе завдання, і, якщо людина не буде прагнути (хай навіть неусвідомлено) її виконати, то неминуче виникне конфлікт між душею й особистістю, який незабаром дасть про себе знати у вигляді фізичних розладів». І далі (там само, с. 116-117) автори пишуть: «Не можна лікувати тіло, не рахуючись із душею та духом», – каже доктор медичних наук О. Алексеєв...

Лікар зобов'язаний знати: людина – не лише фізичне тіло, це складний інформаційний комплекс: тіло – Душа – Дух, і вплив лікаря на людину має бути дуже специфічним. Справжній лікар, якщо він лікар, зобов'язаний розуміти причини виникнення хвороб, а не діяти як «ремонтний робітник...».

І це твердять не теологи, а лікарі з найвищими вченими ступенями!!

Оригінальні думки щодо людської душі знаходимо у праці Омраама Айванхова «Ищите Царства Божия и правды Его» (М., Просвета. – С. 126-127): «Ідеалом душі є безмежність та неохопність простору. Зазвичай думають, що душа вся цілковито перебуває в людині. Ні, вона дещо ширша, так само, як наша істинна сутність репрезентує собою не це маленьке «я», яке ми знаємо, а сутність, набагато потужнішу – наше вище «Я». Наша душа – це крихітна частинка Всесвітньої Душі, і вона відчуває себе такою обмеженою, такою затисненою в нашому тілі, що єдине її бажання – зуміти розширитися у просторі, щоб відкрити, відвідати інші, прекрасніші світи, більш сяючі світи, і зустріти там істот. Щоб досягнути цього ідеалу, душі також необхідно підживитися певною їжею: це все якості вищої свідомості, безособистісність, самозречення, жертвність... Щоб здобути таку їжу, їй необхідні кошти. І такими грошима, єдиним засобом, що дає змогу розширитися до безмежності, є екстаз, злиття з божественним світом. Робота, що дає змогу отримати ці кошти, – це молитва, поклоніння, споглядання. Молитися – це прагнути відшукати божественну красу, і коли людина її відкриває, вона відчуває таке розширення, що почуває себе ніби вирваною із свого тіла. Це і є екстаз».

До речі, пояснимо читачам, що у стародавніх греків слово «екстаз» мало абсолютно інше значення, ніж сьогодні. Екстазом називали найвищий духовний злет душі людини. Зауважимо також, що Омраам Айванхов передбачав те, що в 70-90-х роках ХХ століття експериментально підтвердили Р. Монро, К. Рінг, С. Гроф, а саме: холотропні стани свідомості людини, вихід душі із тіла у стані клінічної смерті. Ось як описує Роберт Монро мандрівку своєї душі: «Я тричі «потрапляв» в одне місце, для точного опису якого дуже важко дібрати слова... Можливо, саме його називають нірваною, самадхи, найвеличнішим переживанням... Здавалося, ніби летиш у темних, м'яких храмах... Хмари, серед яких летиш, пронизані променями світла, що безперервно змінюють форми та барви. Коли такий промінь торкається тебе, коли купаєшся в ньому, він викликає неперевершену насолоду... Повільно, без зусиль переміщуєшся серед хмарок, а навкруги лунає музика... Музика вириває нізвідки: вона тут, всюди, всередині тебе. Ти – на Батьківщині. Ти – вдома. Ти – там, куди справіку хотів потрапити... Ти не самотній. Разом з тобою поруч, у безперервному сплетінні, перебувають інші... Опинившись там, ти розумієш і з легкістю визнаєш існування Отця свого, справжнього Отця. Отець – Творець усього, що є і було... Ти – одне із його численних творінь... Ти просто щасливий, тому що потрапив на Своє Місце, повернувся додому. Можливо, це і є рай?» (Великий перехід. – СПб., 2003. – С. 238). У своїй книзі «Таємниці Духу Слова» (К., 2012. – С. 148-149) ми показали, що подібні описи навколосмертних переживань, виходу душі із тіла були зафіксовані ще у грецьких... містеріях (про душу – Псіхею) та Велесовій Книзі наших пращурів-слов'ян!!! Просто довгий час ці описи вважали вигадками. Звідки стародавні посвячені знали те, що зафіксували лише у ХХ столітті?

А ось що каже про сутність душі професор В. Жуков (Тихоплав В. и Т.Крайон. Откровения: что мы знаем о Вселенной. – М., 2011. – С. 224): «Усі Душі – це не що інше, як елементи енергоінформаційного поля, це крихітні його цеглинки. Космос потребує цього «матеріалу», тому що кожна Душа – унікальна, вона має свою космічну нішу, і жодна інша Душа за своїм

звучанням не замінить її. Це як голос неповторного співака. Якщо базуватися на чотиривимірному просторі, то Душа за своїми розмірами трохи більша за серце. З космічного погляду все інакше – Душа має розміри, які вимірюються мільярдами парсек»!

У цій же книзі (там само, с. 39-41) В. та Т. Тихоплави пишуть: «Вражає такий висновок, зроблений новосибірськими вченими: людина, яка була підготовлена колись як фізіологічно, так і еволюційно, підпала під масове вживлення в неї живописного ефіру (плазмоїдів), інакше кажучи, «одушевлению». І сьогодні для інтелектуальних космічних структур виникло чергове завдання – «одухотворення людини, всотування в неї високосортних доз ефіру (ефіродоменів) для виведення людських індивідуальностей у зону свідомого розвитку свідомості.

Квантовий перехід, що починається, є лише інтенсивний енергетичний вплив на людей з метою підвищення частоти вібрацій, переведення людства (поступово) на нову вищу октаву вібрацій, наближаючи людей до частот Тонких світів».

Далі (там само, с. 101) автори цитують Крайона: «Так що душа наша іде на Землю з чітко визначеною нею ціллю. Але як зрозуміти слова: душа «йде» на Землю?»

На думку езотерика, біологічному зародженню людини передують процеси енергоінформаційного обміну і взаємодії тонких тіл її майбутніх батьків. Вони шукають одне одного, знайомляться, закохуються, відбувається зачаття...

І тут ми дійшли до найважливішого. Справа в тім, що Монади (наші душі) посилаються на навчання не відокремлено, а групами – своєрідними командами. Усі члени команди мають спільне завдання... Мабуть, бачать, хто був у такій ситуації: уперше бачиш людину, а здається, що сто років із нею знайомий. Зазвичай це знак того, що ви з нею із однієї космічної сім'ї. Це підтверджують і дані М. Ньютона (див. розділ «Життя після життя»).

Захоплюючі гіпотези про специфіку нашої душі описані у книзі Ласло Крайсца «В начале было... В поисках источника бытия» (СПб., 2011. – С. 34-

35). Зокрема, автор пояснює припущення професора Гейдельберського університету Маркольфа Х. Німца: «Якщо дивитися з борту корабля, то всі прямі лінії, що летять нам назустріч, будуть усе коротшими у напрямку польоту, чим швидше ми будемо наближатися до межового значення швидкості світла. У спеціальній теорії відносності цей ефект називається Лоренцевим скороченням чи релятивістським скороченням. У межовому випадку пересування із швидкістю світла такі прямі в напрямку польоту стискалися б до нульової довжини (тобто стягувалися б до нуля). Для **душі**, яка поширюється зі швидкістю світла, це означає, що для неї відсутні відстані до кожної цілі. Що конкретно означають дані конструкції професора Німца? Ні більше, ні менше, вони вказують:

1. Навіть якщо душі покійних мандрували б «усього лише» зі швидкістю світла, час би для них зупинився. Це означає, що вищезгадані 10 мільярдів світлових років вони могли б ...подолати без будь-якої втрати часу.
2. Якщо душі справді пересуваються зі швидкістю світла, тоді для них не існує поняття відстані і напрямку їх польоту. Інакше кажучи, відстань від Землі до найвіддаленішої точки Всесвіту складає для них рівно **нуль** сантиметрів...

Професор Німц у своїй книзі йде ще далі. Він запитує: а що, власне, трапиться, якщо наші душі будуть рухатися не лінійно, а як сферична хвиля – у всі напрями одночасно?

Він доходить дивовижних висновків. У такому разі, з погляду наших душ, вважає професор Німц, відсутність відстані повинна поширюватися у **всіх** напрямках.

Але тоді така душевна хвиля всюдисуща, як тільки вона поширюється зі швидкістю світла.

Давайте поміркуємо, що все це означає. Якщо наші душі справді пересуваються зі швидкістю світла у просторі, одночасно поширюючись у всіх напрямках, подібно до сферичних хвиль, то вони **одночасно** перебувають **усюди**... Тобто не можна стверджувати, що вони то тут, то там. Вони не

мандрують з одного краю Всесвіту до іншого. Ні, навпаки, вони одночасно присутні у кожній точці космосу, на кожному квадратному міліметрі Землі – у будь-який час!» Тобто душі перебувають у стані **вічності!** Але ж це цілковито відповідає християнському віровченню про безсмертя й життя вічне душі людини!! Зокрема, у Святому Письмі є слова про те, що «часу вже не буде», «усі будуть як одно»!

І далі (Там само. – С. 40-41) професор Німц твердить: «Тому я припускаю, що людська душа після смерті має як індивідуальні, так і колективні аспекти. Ми зберігаємо власну особистість, але одночасно стаємо частиною Всього... На мій погляд, релігійний та природничо-науковий способи мислення приводять до одного результату. Вирішальною передумовою для цього є, звичайно, моя аксіома (фундаментальне твердження), що душа після тілесної смерті пришвидшується до швидкості світла. Лише тоді ми справді летимо через тунель і зливаємося воєдино зі світлом. Коли ми досягаємо швидкості світла, час для нас зупиняється, і ми перебуваємо всюди одночасно, тобто переходимо у стан вічності й отримуємо здатність бути всюдисущими. А це якраз ті два поняття, за допомогою яких теологія охоче описує потойбічне. **І все це зараз перебуває у відповідності із сучасною фізикою!!** До речі, саме тому я позначаю швидкість світла як своєрідний «вхідний квиток» у потойбіччя».

На завершення процитуємо слова професора Фара (Там само. – С. 134): «Хіба ти не любиш людей, наприклад, свою маму?.. Хіба тебе не зачудовує краса світу? Звідки, як ти гадаєш, приходить ця радість, ця любов, цей захват? Ці світлі радощі у твоїй свідомості подаровані тобі не природничо-науковими відкриттями, їх ти отримуєш від внутрішнього твого світла – **І ЙОГО ТИ МОЖЕШ СПОКІЙНО НАЗИВАТИ БОГОМ!**»

У книзі В. та Т. Тихоплавів «Солнечный ветер» (СПб., 2010. – С. 156-157) уміщено цікаву гіпотезу сучасних фізиків про душу: «Що ж являють собою дух та душа? На думку Кирпичникова, дух – це тонкоматеріальна реальність, флюїд тонкого світу, що несе принцип Ян, має здатність до творення, тобто створення якісно нових цілей, ініціювання створення

об'єктів інших світів, у тому числі біооб'єктів. **Душа** – структура, складно організована ефірна субстанція, що має принцип Інь, яка сприяє втіленню духом цілей». Далі (Там само. – С. 144-145) В. та Т. Тихоплави зазначають: «П.І.Уляков твердить: «Аналіз процесів аномальних явищ підтверджує існування, а іноді визначальну роль нематеріальних факторів. Індивідуальний матеріально-духовний комплекс людини, що називають **біополяроном**, характеризується зв'язком із тяжінням Землі через свою масу, тобто він «вморожений» у її гравітаційне поле... З'ясувалося, що в результаті розпаду біополярона після клінічної смерті виділяється інформаційний, духовний комплекс (ДК). Учені визнали, що найближчим до ДК є **поняття душі**. Окрім ДК були виявлені й інші інформаційні сутності – автономні мисленнєві структури, чи мислеформи...

Отже, духовний (інформаційний) світ існує, і в цьому світі наявні мислеформи, які містять інформацію та здатні змінювати стан об'єкта не лише тонкого, а й фізичного світу. Мислеформа визначається нашою думкою, а думки – нашими емоціями».

І далі (Там само. – С. 156-157) учені описують маловідомий експеримент доктора медичних наук І. Сінані, який у 1973 р. біля Ленінграда спостерігав за важкохворими, безнадійними людьми: «Коли наставала мить смерті, хворого фотографували камерою в електричному полі високої частоти. У лабораторії отримали стабільні результати, які повторювалися у всіх випадках. Плівка фіксувала одне й те ж: «туманний спіральний вихор, що виривався із тіла людини, а в центрі обертання – маленька «планетка». Вона ніби всотувала в себе туман, який обертався, а потім зникала. Після того, як результати були подані керівництву, тематику закрили, а незабаром лабораторія «випадково» згоріла з усіма відзнятими плівками.

Виникає запитання: навіщо наша солітонно-голографічна форма, а, простіше кажучи, дух, зодягнувшись у тілесне вбрання і створивши мозок, іде в матеріальний світ на дуже короткий термін життя і тіла, і мозку?

Ієромонах Роман писав: «О, Земле, чого тобі не стає? Чистоти..., чистоти..., чистоти...»

Як висновок учені дають таку відповідь: «Самознищення не відбудеться, якщо метою людини стане єднання з Космосом, бажання жити й діяти за законами Космосу і на благо всесвіту»!

У книзі «В поисках души» (Сост. В. Юрин. – Екатеринбург, 2001. – С. 180-181) пропонуються різні гіпотези вчених, богословів, ясновидців про народження душі. Зокрема, зазначено: «Таким чином, участь душ батьків у формуванні духовних якостей дитини вбачається в передачі їй цих загальних властивостей у закодованому вигляді: спадковість – як спадок минулого, здатність змінюватися – у свободі вибору, розвиток – у самій сутності душі до нескінченного вдосконалення. Маючи ці властивості, душа за період свого життя на Землі набуває індивідуального досвіду...

Але сама душа, як сутність самотійна, приходить і вселяється в підготовлене тіло з іншого плану буття, з іншого світу. Вона має в собі головну якість – безсмертя, дане їй Богом. Цією якістю людська душа не здатна наділяти іншу душу...

Відома всьому світові болгарська цілителька та ясновидиця Ванга Димитрова (1911-1996) повідомил: «Звідки береться душа? Вона спускається з неба, із космосу, по сонячному променю і проникає у плід у череві матері. Він уже живе самотійним життям, хоча пуповина ще не перерізана. Коли це відбувається, коли спалахує ця іскра? За 21 день до народження. Як спускається вогник, як потрапляє він у людський організм, нам не дозволено знати, але якщо це не відбувається, дитина народжується мертвою».

І далі (Там само. – С. 182) автор зазначає: «У Православній Церкві після V Вселенського Собору перевагу отримала теорія творення душ Богом, але вона має бути доповнена теорією походження душі від душ батьків. Природно уявити справу так, що душу як життєвий початок, що одухотворює тіло, – духовну природу – ми отримуємо від батьків у момент зачаття тіла, але особистість та індивідуальність у сенсі якісного поєднання духовних сил та здібностей ми отримуємо від Бога. Таким чином, душі за своєю природою не творяться в кожному конкретному випадку Богом, а походять від душ батьків».

Отже, душа не з'являється з іншого виміру, вона відокремлюється від душі батька та матері і має всі властивості самостійної душі. Тоді яйцеклітина несе в собі відбруньковану частину душі матері, а сперматозоїд – батька, і запліднене яйце має душу як самостійну сутність...

Тоді всі люди – духовні, а не фізичні нащадки Адама, у якого Бог одного разу вдихнув душу, і душа кожної людини є самостійною сутністю й водночас є частиною душі всього людства. Святий Іоанн Кронштадтський у книзі «Моє життя у Христі» писав: «Що таке душі людські? Це одна і та сама душа чи одне і те ж дихання Боже, яке вдихнув Бог у Адама... Всі люди, тому все одно як одна людина чи одне велике дерево людства».

Далі автор розглядає три версії поєднання душі з тілом (під час зачаття, у череві матері, під час народження). В. Налимов (Там само. – С. 162) підкреслює важливість духовної любові: «За межами Землі існує нескінченне космічне інформаційне поле. У мить любовного злиття виникає енергетичний вихор, який спіралеподібно пронизує матерію і, піднімаючись до цього поля, захоплює душу людини. При цьому чим сильніша любов, тим вищі душі захоплює цей вихор». Автори (Там само. – С. 184) пропонують своє бачення: «Дух пронизує яйцеклітину та сперматозоїди приблизно так, як радіоактивне випромінення пронизує все тіло, привносячи в нього незворотні зміни. Але проникає в яйцеклітину один із кількох мільйонів (!) сперматозоїдів. Той, який всотав у себе найбільше енергії Духа. У цьому й духовний, і фізичний відбір. Інші гинуть. А батьки отримують те, що мали. Якщо мали лише пристрасть без любові, одну її і отримують у зародку».

Вражаючі гіпотези про народження душі описані у книзі В. та Т. Тихоплавів «Крайон. Аструс. Что мы знаем о человеке» (М., 2013. – С. 243-245). Зокрема, автори пишуть: «американський гіпнотерапевт, член Американської Асоціації психологів-консультантів Майкл Ньютон, розробивши свою власну техніку повертальної регресії, з'ясував, що пацієнтів можна... фактично вводити у Світ Душ... Ось як пацієнтка доктора Ньютона Сіна описує інкубатор і появу нових душ у потойбічному світі, яка вважає себе своєрідною повітухою, що працює в цьому інкубаторі: «Це

газоподібні медові соти, над якими обертаються потоки енергії. Усе освітлене яскравим сяєвом. Нові душі мають свої власні інкубаторні гнізда, де вони перебувають, поки не підростуть, а потім полишають це місце. Новоприбулі репрезентують собою невеликі маси білої енергії, вміщеної в золотистий мішечок. За межами цієї маси я бачу оранжево-жовте сяння. А навколо фіолетова тінь, але не холодна пільма..., а вічність. Голубе й фіолетове сяння навколо них – це пуповинний... відпочатковий енергетичний шнур розвитку, який пов'язаний із кожним.

Маса повільно й велично рухається в напрямку до нас (як стрічка конвейера). Ця маса починає набухати – завжди в різних місцях. Набухання посилюється й утворюються безформні опуклості. Їх відділення від маси – це цілковито дивовижний момент. Народилася нова душа. Вона має енергію, життєздатність та індивідуальність. Це ніби перлинна нитка на сріблястій стрічці конвейера.

Ми плаваємо над отриманими фрагментами, щоб... просушити їх після того, як вони вивільняються із своїх золотистих мішечків. Вони рухаються повільно, і ми встигаємо легко та ніжно охопити їхню крихітну енергію. Життєва сила всезнаючої любові і знання проходить через нас... Запалюючи енергію істоти, яка щойно народилася, ми вносимо в душу усвідомлення її власного існування. Це час пробудження (Аструс: «Так, це саме так. Тут неточностей лише 7%»)

Наш коментар. Чесно кажучи, цей фантастичний опис процесу народження душ викликає подвійні враження: зневіри й бажання повірити в диво. Викликає довіру опис кольорової гами: голубий (блакитний), жовтий (золотистий) кольори. Справа в тім, що сотні людей, які пережили клінічну смерть, описують (див. книги Моуді, Монро) саме домінування в потойбіччі цих двох кольорів: жовтого і блакитного. Але ж ці кольори широко використовуються у багатьох релігіях, культових предметах (ікони, хрести, оклади, чаші, куполи) як символічне зображення Божественного духовного світла та Світу! До речі, стародавня й нинішня барва Державного Прапора

України також жовто-блакитна!! Що це? Свідчення духовності, певної богообраності нашого етносу?

У згаданому описі домінують слова «світло», «енергія», «знання», «любов». Але ж саме ці поняття (за свідченням людей, які повернулися до життя) є найвагоміші в Тонкому Світі! Душа, на нашу думку, – це і є Світло, Любов, це є матеріалізований, втілений Дух Святий!!

Проте найбільше нас вразило свідчення про те, що майбутні душі – це «газоподібні медові соти, над якими обертаються потоки енергії».

В останні десятиліття вчені з'ясували, що «електрон можна розглядати як «дзигу, яка обертається», тому однією з найважливіших характеристик елементарних частинок, окрім маси та заряду, повинен стати **спін**. Спін (від англ. Spin – обертатися, крутитися) – власний момент кількості руху елементарної частинки, що має квантову природу... Вакуумні рівняння Ейнштейна вже були записані Пенроузом у спіновому вигляді. Спінори можуть бути покладені в основу класичної геометрії і саме вони визначають топологічні та геометричні якості простору – часу» (В. та Т.Тихоплави. Фізика веры. – СПб., 2002. – С. 98-99). Учені з'ясували, що обертаються цілі галактики, планети, елементарні частинки, існують енергетичні вихори, що утворюють так звані торсійні поля тощо.

Отже, на перший погляд, фантастичний опис набуває наукового вигляду. Окрім цього, фізики (і богослови) з'ясували, що однією із найфундаментальніших сутностей є саме енергія! Учені називають загадкові «білу» та «темну» енергії, природа яких нез'ясована.

А тепер розглянемо таємничі «газоподібні медові соти», у які вміщено майбутню душу. У своїй книзі «Таємниці Духу Слова» (К., 2009. – С. 53-55) ми подавали про них таку інформацію: «У книзі невідомого автора «Єгипетські містерії. Символіка Таро: Шлях посвячення» (Пер. з англ. – К., 1997. – С. 94-95) сказано: «Із швидкістю думки, яка перевищує навіть швидкість світла чи блискавиці, два душі помчали крізь нескінченний простір. Сонячні системи зникли за ними, розчинившись у пільмі. Раптом у безмежній порожнечі перед ними постала величезна кам'яна стіна, яка

складалась із незліченної кількості невеликих **гнізд, схожих на соти**. «Будь-який дух має власне гніздо, – сказав Наставник, – яке містить і зберігає все пережите, вимовлене й почуте. Як тобі відомо, кожна людина має також власне співзвуччя, і її **гніздо** налаштоване на нього. Це співзвуччя, так би мовити, є ключем до гнізда. Усе, що людина робить, говорить чи відчуває, відгукується у нотах цієї гармонії, а гніздо, у свою чергу, реагує на нього і точно зберігає ці дані».

Тобто в книзі, датованій IV ст. н. е. описано і хрональну теорію акад. Вейніка, і вихід із тіла душі, яка може мандрувати в інші світи (див. дослідження холотропних станів С.Грофа) й Інформаційне Поле!!

Більше того, у XX ст. вчені з'ясували, що клітини людського організму справді складають єдиний ансамбль і, вібруючи, утворюють понад 70 нот (акордів). Але найдивовижнішим є те, що сучасні вчені описують... аналогічну **інформаційно-сотову сітку** навколо Землі! Ось що сказано у книзі В. та Т. Тихоплавів «Крайон. Аструс: Что мы знаем о человеке?» (М., 2013. – С. 161): «На сьогодні астрофізики та астрономи визнали існування **сотової структури Всесвіту**. Вивчаючи цю глобальну структуру, вчені з'ясували, що галактики та їх скупчення розташовуються у Просторі не хаотично й не рівномірно, а лише певним чином. **Вони утворюють своєрідні «сіті», що нагадують бджолині соти»!** Нагадаємо фрагмент мандрівки двох духів взято із книги IV ст. н. е. А ось що повідомляють ці ж учені Віталій та Тетяна Тихоплави (Новая физика Веры. – СПб., 2007. – С. 211-213): «Всесвіт, за Тиллером, має зернисту природу, високо впорядковану і структуровану у вигляді кристалічної решітчастої сітки, що дуже нагадує **бджолині соти із чарунками (гніздами) шестикутної форми**. Ці гнізда утворюють геометрію гармонійних решіток, які заповнюють усе, що ми називаємо простором... Загалом модель Всесвіту за Уільямом Тиллером будується на припущенні, що «головна мета фізичного існування людини – забезпечити механізм для навчання використання Намірів та Любові з метою самоevolюції». А тепер повернімося до інформаційно-сотової сітки Землі. Нас зацікавила геометрія сот. Чому інформаційно-енергетичні сіті мають форму шестигранника?

Виявляється, ще в IV ст. н. е. олександрійський математик Папп довів, що шестигранна чарунка (гніздо сот) має найбільшу ємність і потребує найменше будівельного матеріалу. Висновок Панна підтвердив і видатний німецький учений Кеплер». Отже, шестигранна форма сот – це гармонійна структура, про яку знали дві тисячі років тому єгипетські мудреці! Це елемент хроніки Акаші, Єдиного Інформаційного Поля (див. роботи Е. Ласло) Всесвіту, де містяться дані про кожну людину, кожен об'єкт Космосу!

Значить шестигранна форма сот – це найдосконаліша за місткістю речовини (й інформації) форма, причому вона потребує найменших витрат! Але ж це один із законів ... науки!

Більше того, ми згадали, що у своїй книзі «Тайны Каббалы» (К., 1999, 2009. – С. 59-61) ми досліджували гексаграму, шестикутну зірку Соломона. Зіставивши її символіку з даними хімії, генетики, кристалографії та ін., ми виявили дивовижні речі, а саме:

- більшість твердих речовин мають кристалічну будову. Є саме шість кристалографічних систем;

- у хімії величезне значення мають вуглеводи (бензол, толуол, ксилл, полімери). Усі вони мають шестичленний цикл, гексагональну структуру;

- сахароза, глюкоза, целюлоза мають структуру, аналогічну Печаті Соломона;

- білки (цеглини організму), вітаміни, гормони, як правило, мають структуру шестикутника;

- у складі ДНК (молекули життя) є тимін, який має аналогічну структуру;

- до складу багатьох наркотиків (їх структури) входить гексаграма.

А ще, як відомо зі Святого Письма, Бог створив світ за **шість** днів...

А тепер про ще один загадковий факт, пов'язаний із бджолами та сотами. Внутрішній голос сказав: «Зістав опис процесу народження душі, описаний М. Ньютоном, із символікою бджоли у різних народів світу. І ми побачили справжнє диво!

В «Енциклопедії символів» Дж. Купера (М., 1995. – С. 264-266) сказано: «Бджола. Символ безсмертя, відродження, працелюбності, порядку, **чистоти душі...** Їх сутність – небесна, а мед – дар вищим божествам. Часто бджоли символізують зорі і є, таким чином, крилатими вісниками, що несуть звістку від духів... Вигравірувані на гробницях, вони означають безсмертя. У кельтів бджоли переносили таємну мудрість, яка походила з іншого світу... У християн бджоли – це старанність, прагнення до порядку, продуманий порядок, чистота, непорочні діви..., **цнотливість Марії, яка народила на світ Христа, що символізується медом** (вид.наше – О.П.)... **Бджола, яка літає в повітрі, – це душа, що входить у Царство Небесне...** У єгиптян бджола – «дарувальниця життя», а значить **символ народження, смерті та воскресіння...** Емблема фараонів Нижнього Єгипту. Сльози Ра, які падали на землю, ставали робочими бджолами... Греки вбачали в символі бджоли працьовитість, **безсмертя душі** (душі померлих можуть переселятися у бджіл); Деметру називали «чистою Матір'ю – Бджолою». Велика Мати також була відома як Цариця Бджола...

У митризмі бджола – це **душа, життєвий принцип...** Бджола із кадуцеем уособлює Меркурія, **пастуха душ, де бджоли і є душі...** Згідно з Вергілієм, бджола – це «дихання життя».

У книзі «100 найвідоміших образів української міфології» (К., 2002. – С. 291-295), зокрема сказано: «Бджола належить до «чистих», божих істот і дуже шанована серед людей... За деякими легендами, бджола брала участь у створенні світу... У Давній Русі побутувало багато варіантів легенд про появу бджіл. В одних мовилося, що комаха прилетіла з далеких країв за велінням Божої Матері, а в інших – що вона з'явилася в раю по слову архангела Гавриїла. Є легенда і про те, що бджола постала зі сліз Ісуса Христа, коли його вели на Голгофу».

І далі (Там само. – С. 293) не менш дивовижний факт: «**Загалом до бджіл ставилися як до людей: із ними віталися, їм розповідали про важливі сімейні справи, поздоровляли зі святами, про смерть бджоли говорили як про смерть людини. За великий гріх вважали вбити**

бджолу... Якщо бджола помирала, її закопували в землю – ховали як людину».

Постає просте запитання: Чому в багатьох стародавніх народів **бджола символізувала саме безсмертну душу, дихання життя? Чому наші пращури, слов'яни, зверталися до неї як до людини?**

Раніше до міфів, легенд, казок людство ставилося зверхньо, вважало їх витвором нерозвиненої свідомості, хворобливої уяви. Але в останні десятиліття наука підтверджує існування духів (гномів, ельфів, злих істот). Нині в США одним із найсекретніших є Інститут із вивчення, декодування... Святого Письма!! Учені переконані, що в Біблії закодовано алгоритм розвитку цивілізації на тисячоліття вперед! Свого часу Альберт Ейнштейн сказав таку, здається, дивну фразу: якщо на Землі загинуть усі бджоли, то незабаром загине все людство. Перебільшення? Аж ніяк! Лише у ХХ ст. люди зрозуміли геніальність цієї думки. Виявляється, якщо не буде бджіл, то **всі посіви, дерева, квіти** не будуть запилені, не дадуть врожай. А це – загибель тварин, які харчуються зерном, травами. А це – нестача їжі для людей... До речі, в останні роки у Західній Європі стали масово гинути саме... бджоли. Нерозумні люди самі отруїли їх хімікатами, добривами. Зате Україна утримує першість у світі по зборі цілющого меду, воску. з останнього роблять церковні свічі – як символ подяки Богові, віри, прагнення до обожнення, тепла й любові людини до Господа.

В Україні понад 400 тисяч бджолярів. Перший рамковий вулик також винайшов саме українець.

На нашу думку, вченим слід на генетичному, атомарному рівні дослідити особливості бджіл та меду. Впевнений, що вони знайдуть дивовижні речі! Чому? Тому що нектар (амброзію) вважали напоєм безсмертних богів. По-друге, бджоли збирали ту субстанцію, із якої народжувалася вся природа, оживала, квітла, буяла. То, можливо, нектар і є матеріальною складовою нашої безсмертної душі?

То, може, і справді, наші душі, як твердили давні мудреці й люди, що пережили клінічну смерть, якимось пов'язані з бджолами? Саме так!

У давнину **бджолиний рій** символізував землю, душу землі, впорядкованість, взаємодопомогу, виваженість, благочестя, чистоту, справедливість, тверезість. А чого бракує людству зараз? Саме названих чеснот! Х. Керлот (Словарь символів. – М., 1994. – С.314) пише: «Уявивши мед продуктом таємничого і складного процесу, легко зрозуміти, чому він символізує (за аналогією) **духовний саморозвиток**. Ось чого не вистачає «цивілізованим дикунам» – неробам, крадіям, гоноровим політикам, які звикли не трудитися, а лише красти, паразитувати на праці мільйонів.

Попросіть прощення у своєї душі! За життя ви так завинили перед її чистотою, красою, ніжністю та Божественною Любов'ю. Заклопотані земною суєтою, боротьбою за виживання, гріхами, ненавистю, ми забуваємо про головне – Душу.

Коли будете у храмі, поставте вперше в житті свічку за власну Душу, даровану вам Творцем. І ви побачите, як по свічці спадає воскова сльоза – сльоза Люблячого Батька, який жаліє навіть найбільшого грішника.

Ви побачите й відчуєте, як спадає по щоці й по душі чиста покаєнна сльоза ваша! А то значить – початок спасіння та Життя Вічного!

РОЗДІЛ IV. ТАЄМНИЦІ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ

Сьогодні стало очевидним фактом, що високорозвинена в технічному плані цивілізація перебуває в глибокій морально-екологічній кризі. Принцип додатковості Бора, теорема Геделя, чотиривимірна модель Всесвіту Мінковського, найновіші відкриття фізиків у галузі торсійних полів засвідчили: і сама наука не в змозі абсолютно точно передбачити, пояснити картину Всесвіту.

Найраціональніша сучасна наукова теорія (а це чергова гіпотеза, яку незабаром може змінити інша!) – лише проекція нашого розуму на світ, а отже, це – відображення не світу, а самого розуму.

Академік РАН, директор Міжнародного інституту теоретичної та прикладної фізики А. Є. Акімов (Акимов А. Е. Фізика визнає надрозум// Чудеса та пригоди. – 1996. – № 5. – С. 24-27) твердить : «Все, до чого дійшла фізика, практично без формул, але в змістовому плані, викладено у давньоіндійських ведичних книгах».

Потрібна нова парадигма, слід «поєднати інтуїтивне та наукове знання, зрівняти в правах результати озарінь, трансу чи навіювання і те, що виявив точний експеримент та логічна побудова» (Тихоплав В. Ю., Тихоплав Т. С. Фізика віри. – Спб., 2002. – С. 32).

Наприклад, мікроелектроніка досягла межі фізичної: напилений напівпровідник не може бути меншим одного атомного шару. В оптичних ЕОМ швидкість роботи не може перевищувати швидкості світла. Багато вчених вважають релігію великою наукою минулих цивілізацій, яку давали через пророків, посвячених шляхом одкровення, озоріння. «Релігія дає знання про найголовніше, найважливіше: про будову Буття, про виникнення життя, про душу, про сенс людського життя на Землі» (Тихоплав В. Ю.).

Чимало вчених вважають, що існують потаємні, містичні, езотеричні сфери знання, які даються посвяченим, людям, що заслужили цей дар. Сучасна наука підтвердила древні езотеричні істини (вакуум – «Ніщо», торсійні поля, Тонкий Світ, паралельні світи, антиречовину та ін.).

Професор В. М. Волченко пише: «Потрібна нова наукова парадигма, яка не містить протиставлення ідеального, духовного матеріальному, яка визнає союз між наукою та релігією». Проте цей союз повинен складати «єдність без змішування».

Сучасні філософи (Томас Шипфлінгер. Софія-Марія. – М.: 1997. – С. 374) обстоюють такі якості сучасного мислення та свідомості:

1. Полярне, інь-яне, тринітарне, компліментарне, кооперативне, динамічне, діалогічне – на відміну від монолітного, дуалістичного, статистичного, однобокого.

2. Холістичне, органічне, космічне, екологічне, інтегральне, персональне, універсальне, глобальне, духовне – на протигагу частковому, однобічному, неорганічному, руйнівному, механістичному, матеріалістичному, колективістському.

3. Синтезоване, синоптичне, кооперативне, взаємопов'язане, контекстуальне – на протигагу всьому однобокому, частковому (виключному), ствердженням тези та антитези, чи-чи.

Ми обстоюємо необхідність синтезованого, холістичного, сферично-голографічного (термін наш – О. П.) підходу до процесу вивчення і навчання мови та методики.

Слово холістичний походить від грецького «холон» (H\ËLOÏN), що означає ціле, повне, закінчене, все, Всесвіт. До речі, слово голограма споріднене зі словом холон. У техніці голограму отримують таким чином: від лазерного джерела спрямовують два струменя світла: на об'єкт і на дзеркало. Відображувальні хвилі потрапляють на фотопластинку і накладаються, утворюючи інтерференційну картинку. Кожна ділянка голограми містить абсолютно всю інформацію про об'єкт, що фотографується! Якщо залишиться навіть маленький шматочок голограми, то при повному освітленні з'явиться об'ємне зображення об'єкта. Тобто голограма має вражаючу економію кодування інформації.

Академік А. В. Хуторської (Сучасна дидактика. – Спб., 2001. – С. 207–208) пропонує принципово новий рівень конструювання змісту освіти –

метарівень. Він увів поняття навчального метапредмета (метадисципліни) – «предметно оформленої освітньої структури, зміст якої базується на системі фундаментальних освітніх об'єктів».

У 1999 р. у Санкт-Петербурзі вийшов у світ підручник для студентів ВНЗ «Реальна філософія» за заг. ред. проф. В. Л. Обухова та проф. В. П. Сальникова. У книзі окремі розділи присвячені вивченню Душі, Духа («Вчення про Душу», «Дух як Ніщо» та ін.)

Декілька слів про етимологію слова «душа». Словники вказують на його спорідненість з литовською гл'іа «дух, дихання», латинським *anima* («душити», «вітер» і «дихання»), грецьким: «видихаю», «дму» і «душити». (Етимологічний словник української мови. – К., 1985. – Т. 2. – С. 150). У словнику М.М. Маковського (Порівняльний словник міфологічної символіки в індоєвропейських мовах. Образ світу і світи образів. – М., 1996. – С. 142-145), зокрема, сказано, що значення «дух, душа» співвідноситься із значенням «слово» (символ божества, що творить). Душа нерідко прирівнювалася до Всесвіту, до Числа, яке її уособлювало. Значення «дух, душа» співвідносилося із значенням «доля», «птах», «метелик». Окрім того, як переконує М.М. Маковський, у багатьох мовах народів світу слово «метелик» співвідносилося і з назвою комахи, і з поняттям «божественний вогонь». Тобто етимологія слова «душа» в десятках мов світу зводиться до таких основних значень: «вдихати», «доля», «божественний вогонь», «всесвіт», «слово як божество», «птах», «метелик».

А зараз зіставте це наукове, лінгвістичне трактування з Біблією: «І створив Господь Бог людину з праху земного, і вдихнув в обличчя його дихання життя і стала людина душею живою» (Бут. 2, 7). Більше того, у святому Писанні Дух являється в образі голуба, вогненних язиків! Отже, лінгвістичні і біблійні трактування слова «душа» майже ідентичні!!

Цікаве трактування цього слова міститься у словнику Володимира Даля (Тлумачний словник живої великоруської мови. – М., 1989. – Т. 1. – С. 504). Дослідник, зокрема, пише: «Душа – безсмертна духовна істота, обдарована розумом і волею; життєва істота людини, яка уявляється окремо від тіла і від

духу; душевні і духовні якості людини, совість, внутрішнє почуття». В. Даль приводить такі цікаві вирази: «Душа є безтілесне тіло духу», «Живий Бог – жива душа моя».

У давнину «душею» називали ямку «на шиї над грудною кісткою під кадиком; тут, на думку народу, перебування душі» (там само, с. 505).

А зараз зіставимо це трактування з положеннями Катехизису (Поширений Катехизис православної Церкви Христової. – США – Київ, 1992. – С. 23). У ньому митрополит Михайло пише: «Чим людина подібна до Бога? Подібність людини до Бога в тому, що дух наш жадає добра, правди, краси, досконалості, любові, правосуддя та інших подібних доброт, які належить тільки Богу. Ми отримали ці прекрасні якості від Самого Бога тоді, коли Він вдихнув нам від Себе нашу душу (але не частину Самого Себе). І з тих пір і понині душа наша шукає ті небесні красоти і насолоджується, коли знаходить їх».

Варто, проте, відзначити, що протягом століть батьки Церкви по-різному трактували поняття богоподібності людини, її душі. Більшість розглядала «у самому факті створення людини за образом і подобою Бога вічну співбудову, первинну узгодженість між істотою людською та Істотою Божественною.

Дійсно, нашу відповідність Богу бачать то у царственній гідності людини, то в її духовній природі, в душі, в розумі, у вищих її здібностях – в інтелекті, розумі, або у властивій людині свободі, в її здатності внутрішнього самовизначення – через яке людина сама є початком своїх дій. Іноді образ Божий уподібнюють якій-небудь якості душі, її простоті, її безсмертю, або ж його ототожнюють із здатністю душі пізнавати Бога, жити в спілкуванні з Ним, а також з перебуванням Святого Духу в душі людини. Нарешті, як у св. Ірінея Ліонського, Григорія Нісського, Григорія Палами, не тільки душа, але також і людське тіло беруть участь в цій відповідності Богу» (Містичне богослів'я. – К., 1991. – С. 169).

Григорій Богослов писав: «Душа є Боже дихання і, будучи небесною, вона терпить змішання з перстним. Це світло, заховане в печері, проте ж

Божественне і непогасне. Отже, змішана з «небесним Духом», душа підтримується чимось більш високим, ніж вона сама. Саме наявність в ній Божественної сили і примушує іменувати її «частинкою Божества». Дух повинен був жити Богом, душа – духом, тіло – душею» (Містичне богослів'я. – С. 307).

Ямвліх писав: «Не Боги сходять до душі, що звертається до Них з закличками і благаннями, але душа підноситься до Богів».

Парацельс говорив: «Тіло походить з елементів, душа – із зірок, а дух – від Бога. Все, що інтелект може сприйняти, походить від зірок (духи зірок, а не матеріальні сузір'я мають тут на увазі)» (М. Холл).

Згідно з ученням Тота Гермеса Трисмегіста, звільнена душа приходить у «Восьму Сферу, а саме в кільце нерухомих зірок. Тут, вільна від всіх ілюзій, вона мешкає у Світлі і співає гімн Батькові голосом, який може зрозуміти тільки створіння чистого духу.

Дивися, о Гермес, є величезна таємниця у Восьмій Сфері, і Чумацький шлях – це поле посіяних душ, і вони падають звідти на Кільця і знову на Чумацький Шлях».

У книзі «Уроки і приклади християнської віри» (М., 1894. – С. 178–179) зокрема сказано: «Зображаючи властивості богоподібної душі людської, св. Кирило Єрусалимський пише: «Знай, що ти маєш душу вільну, творіння Боже прекрасне, створене по образу Творця, безсмертне по благоді Бога».

Згідно з християнським каноном, душу людини створив Бог: «І створив Господь Бог людину з праху земного, і вдихнув в обличчя його дихання життя, і стала людина душею живою» (Бут. 2, 7).

У Біблії наводиться думка про те, що пастирем душі є саме Ісус Христос. Душа людини має більшу ціну, ніж увесь світ, вона – безсмертна. Бог спокутував душі вірних, береже їх, освячує, позбавляє від скорботи, дає спокій. Проте це зовсім не означає, що треба самозаспокоїтися. Навпаки, необхідна активність людини в прагненні до очищення своєї душі. По-перше, ми повинні любити Творця від усієї нашої душі. По-друге, молитися про порятунок душі, душ ближніх. По-третє, дотримуватися заповіді Бога, бо хто

«береже заповіді, береже душу свою» (Притч. 19, 18). По-четверте, слід підноситися до Бога, благословляти Його, радіти в Рятівнику, шукати його Святоносність і Любов. На жаль, у вік раціоналізму, прагматизму багато хто не цінує своєї душі. Про це точно сказано в «Золотій бесіді про душу»: «Хто в змозі гідно оплакати божевільну і дивну поведінку людей. Коли захворіє їх тіло, вони кличуть лікарів, дотримуються найжорсткіших їх розпоряджень, приймають найогидніші ліки. Але, коли хвора їхня душа, вони не думають навіть і порадитися з лікарем; не хочуть прийняти найприємнішого з найприємніших ліків, тобто заповідей Божих і таїнств Христових. Свою безсмертну душу вони лікують незрівнянно гірше, ніж своє смертне тіло».

Правда, останнім часом намітився потяг людей до «лікування душі». Одні шукають його в релігії, інші – у мистецтві, треті – у теософії та ін.

У Стародавній Індії, згідно з ученням Крішни, «тіло – зовнішній покрив душі, – є щось кінцеве; але душа, що перебуває в ньому, є щось невидиме, невагоме, непрístupне тлінню, вічне. Земна людина потрійна подібно Богу, якого вона відображає в собі: у неї є розум, душа і тіло. Якщо душа з'єднується з розумом, вона досягає «Сатви», тобто мудрості і миру. Знайте ж, що душа, яка знайшла Бога, звільняється від народження і смерті, від старості і від страждань і п'є воду безсмертя» (Шюре Е. Великі Посвячені. – Калуга, 1914. – С. 78-79).

«Посвячення, вказував Е. Шюре, – є проникнення в істини безпосереднім досвідом душі, безпосереднім знанням Духу, внутрішнім перетворенням. На вищому ступені – це спілкування душі з божественним світом». Е. Шюре в книзі «Великі Посвячені», зокрема писав: «Що таке душа людська? Частина великої Світової Душі, іскра божественного Духу, безсмертна Монада. Тільки одна людська душа приходить з вищих світів і після смерті повертається туди ж».

За езотеричними переказами Індії і Єгипту, індивіди, які складають нинішнє людство, почали своє людське існування на інших планетах, де матерія менш щільна, ніж на нашій. Тіло людини було в той час майже прозоре, а втілення його були легкі. У цьому напівтілесному і напівдуховному

стані людина бачила духів; усе сяло в її очах красою і чарівністю, усе було музикою для її слуху. *Вона чула гармонію сфер*. За вченням Гермеса, людина матеріалізувалася, утілюючись на планетах все більш і більш щільних.

Утілюючись у більш щільній матерії, людство загубило свою духовну свідомість. Земля є останній щабель цього спуску в матерію, яку Мойсей називає «вигнанням з раю», а Орфей – «падінням в підмісячне коло».

Звідси людина, шляхом багатьох нових втілень, може поволі піднятися і вільним виявленням розуму та волі знову знайти свої духовні почуття. Тільки тоді, говорять учні Гермеса і Орфея, людина здобуде власною діяльністю усвідомлення божественного; *лише тоді вона стає Сином Божим*» (Шюре Е. Великі. – С. 269).

На думку Піфагора, щоб досягти ідеалу, необхідні три досконалості: з'єднання істини з розумом, праведність душі, чистота тіла.

«Немає жодного слова, жодної дії, які не відобразилися б у вічності», – говорить стародавній вислів. Для Піфагора уявні несправедливості долі, біди всілякого виду знаходять своє пояснення в тому, що кожне окреме існування є або нагорода, або покарання попереднього. Праведне життя спричиняє високе покликання; вище життя – силу творчості.

Що ж до земного людства, його рух відбувається згідно із законом висхідної прогресії, яка складає частину божественного порядку. Якщо розглядати через призму духовного життя, то сонячна система складає не тільки матеріальний механізм, але й живий організм, царство небесне, де душі мандрують із світу у світ подібно подиху божественного життя, яке оживлює Всесвіт.

Яка ж кінцева мета людини і людства за езотеричним ученням? Так говорять посвячені, коли душа остаточно переможе матерію, коли, розвинувши всі свої духовні здібності, вона знайде в собі самій початок і кінець всього, тоді, досягнувши досконалості і не потребуючи більше втілення, вона остаточно зіллється з божественним Розумом. Для Піфагора апофеоз людини був не у вигляді занурення в стан несвідомленості, але у вигляді творчої діяльності в божественній свідомості.

Душа, ставши чистим духом, не втрачає своєї індивідуальності, але закінчує її, з'єднуючись із своїм прототипом у Богові. У цьому стані, людина вже перестає бути людиною, говорить Піфагор, вона стає напівбогом. Бо вона відображає у всій своїй істоті невимовне світло, яким Бог наповнює нескінченність». (Шюре Е. Великі. – С. 279-280).

Цікаве тлумачення цього найважливішого поняття міститься в книзі П. Д. Успенского «Ключ до таємниць світу» (М., 2000. – С. 341-342).

«У більшості релігій стародавнього світу, – говорить М. Мюллер, – відносини між душею і Богом розглядаються як повернення душі до Бога. Жадання Бога, прагнення до нього, туга по ньому, як туга за батьківщиною, знаходить своє вираження в багатьох релігіях, хоча шлях до Бога і проникнення душі в цю божественну форму в різних релігіях зображається по-різному.

Згідно з деякими вчителями релігії, повернення душі до Бога можливе тільки після смерті.

Інші вважають, що злиття душі з Богом можливе в цьому житті. Це злиття вимагає тільки знання, знання єдності божественного в людині з божественним у Бога. Браманісти називають це знання *самопізнанням*, тобто знанням того, що наша душа (self) може бути тільки тією душею, яка є Все у Всьому».

Професор Джеймс писав свого часу: «Боги і віровчення різних релігій, звичайно, суперечать один одному, але існує однакове явище, властиве всім релігіям – це *душевне звільнення*. Людина починає усвідомлювати, що вища частина її істоти споріднена чомусь, спільному їй за якістю, але такому, що нескінченно *перевершує* її; водночас вона осягає, що може прилучитися до цього «чогось» і врятуватися, якщо її нижче «я» буде остаточне нею переможне».

Одкровення про душу містяться в роботах Я. Беме. Наприклад: «Душа має Небо і Пекло усередині самої себе згідно з Писанням... і, що з цих двох виявиться в ній, у тому вона і знаходитиметься».

Дуже цікавою є в цьому плані книга канадського психіатра Річарда Бекка «Космічна свідомість». Він розглядає це поняття як вищу форму свідомості і самосвідомості. «Разом з усвідомленням космосу, – пише він, – приходить інтелектуальне прояснення, яке вже саме собою переносить істоту, що володіє ним, на новий план буття – робить з нього майже істоту нового виду».

До цього приєднується відчуття моральної екзальтації, невимовне відчуття піднесення і радінності. Разом із цим приходить те, що може бути назване відчуттям безсмертя, – усвідомленням вічного життя, неупевненість в тому, що воно буде, а *усвідомленням того, що воно вже є*. Вона бачить, що цей крок до еволюції здійснюється вже тепер, що люди, які володіють космічною свідомістю, з'являються все частіше, що всяка людина може досягти її.

«При доторканні до космічної свідомості, – підкреслює Р. Бекк, – революція відбудеться в людській душі. Релігія отримає абсолютне панування над людиною. Але ця релігія не залежатиме від переказу. В неї не можна буде вірити або не вірити. Очевидність безсмертя житиме в кожному серці так само, як зір в очах. Сумнів про Бога і про вічне життя буде так само неможливий, як неможливий сумнів у своєму власному існуванні. *Кожна душа відчуватиме і знатиме себе безсмертною, що людину врятує той, хто мусить народитися в її душі Рятівник – Христос. Рятівник людини є космічна свідомість – на мові св. Павла – Христос*». Космічна свідомість «полягає в усвідомленні того, що космос зітканий не з мертвої матерії, а навпаки – нематеріальний, духовний і живий. Космічна свідомість є свідомість того, що ідея смерті безглузда, що все і вся мають вічне життя, що Бог є Всесвіт, і що Всесвіт є Бог.

Святість – це стан духу, звільненого від дійсності людини, від її вічної дисгармонії душі і тіла».

Пропонуємо читачам короткий історичний екскурс в історію питання про походження душі. У старовину існувала теорія про «тілесність душі», яку вміщали в кров, очі, нирки та інші органи. Пізніше стали говорити про

«вільну душу» (психе) – дихання, тінь – здатну залишати тіло. Не менш архаїчне «ототожнення душі з кров'ю людини і тварини. Цим обумовлена сувора заборона в Біблії вживати в їжу кров або незнекровлене м'ясо. Вмістилищем душі в багатьох народів вважається також тінь людини, її віддзеркалення у воді або в дзеркалі, портретне зображення і т.п. Було поширене уявлення про те, що уві сні душа залишає тіло і самостійно подорожує, набуваючи при цьому вигляду птаха, комахи і т. д» (Міфи народів світу. Енциклопедія. – М, 1991. – Т. 1. – С. 414).

Дуже цікаві погляди грецького філософа, посвяченого Платона. Зокрема він писав: «1) Те, що рухає саме себе, є не що інше, як душа. 2) Душа наша існувала до того, як ми народилися. 3) Душа – це свого роду гармонія. 4) Душа безсмертна і незнищувана. 5) Душа померлого продовжує існувати і має здатність мислити».

Цікаві дані про стародавні вірування наводить митрополит Іларіон: (Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991. – С. 238-262). Зокрема він підкреслює, що колись українці уявляли душу як «пару, хмару, дихання, дим, вітер, або пташку: голубку, зозулю, а то і метелика, або бджолу, мушку». Про душу наш народ склав багато найрізноманітніших вірувань. Вийшовши з людини, вона стає зіркою, і дивиться згори на своїх, тому зірки – це душі померлих. Є ще вірування і зворотне: зірки – це хранителі живих людей – кожна людина при народженні одержує свою зірку, яка і стає на Небі (в християнстві – Ангел-хранитель), а коли людина вмирає, його зірка падає з Неба, тому потрібно перехреститися, побачивши, коли це трапляється».

Центральною ідеєю християнського віровчення є догмат про головну мету людського життя – порятунок душі. Не випадково на православних хрестах стоїть заповіт, що стосується саме душі: «Врятуй і збережи». А зараз зіставимо ці погляди з думкою сучасних учених.

Білоруський філософ А. К. Манєєв (Горбовський А. Інші світи. – М., 1991. – С. 92) пише : «Також можливе існування і біологічного поля, що «випромінюється» при загибелі організму, але який все-таки зберігає в собі всю інформацію про нього». Іншими словами, загибель фізичного організму

тіла не означає зникнення польової інформації, яка і є носієм пам'яті та індивідуальності людини. Отже, підсумовує він, можна поставити питання «про принципову досяжність індивідуального безсмертя».

А ось точка зору про безсмертя душі відомого нейрофізика, лауреата Нобелівської премії Дж. Екклеса: «Я не можу повірити, щоб досвід свідомості не мав іншого існування при якихось інших, неймовірних умовах. В усякому разі, я стверджую, що можливість подальшого існування не може бути відкинута на наукових підставах». За його словами, існує якийсь компонент людського буття у світі, «який не підлягає дезінтеграції після смерті».

Так чому ж так непримиренно ворогують учені, теософи, церковнослужителі? Адже, фактично, вони стверджують єдине: «Людська душа – безсмертна»!! Коли болгарську ясновидицю Вангу запитали, чи зберігається особистість після смерті, вона відповіла одним словом: «Так».

Дуже цікаві думки про найважливішу роль душі висловлені у книзі американських дослідників Р. Хенкока, Р. Бьювел, Д. Григзбі «Таємниці Марса» (М., 2000. – С. 381-383, 394). Зокрема, автори підкреслюють: «Сама реальність таємнича. Жодна людина не має істинного уявлення про те, чи має життя якесь трансцендентальне призначення чи не має. Тому ми не бачимо підстав для того, щоб одразу відкидати учення стародавніх в тому плані, що Людина є стрижнем великого космічного конфлікту. Ворожі сили тьми і світла, заперечення і прославлення, ненависті і любові ведуть боротьбу за перемогу над її душею, бо така перемога вирішить долю даного створеного Всесвіту і визначить характер всіх Всесвітів, яким ще належить утворитися. Світло бере гору, коли розум і пам'ять культивуються серед людей, дозволяючи їм відвернути свою увагу від чисто матеріальних турбот і удосконалювати свій дух. Нам здається, що перша половина третього тисячоліття стане визначальною епохою в історії людства, яка зажадає не просто зміну політики, зміни стратегії або зміни бюджетних пріоритетів, хоча є безперечна потреба у всьому цьому, але і зміни *самої душі*.

Значною мірою, вважали стародавні, нашу реальність визначає той вибір, який ми робимо.

Що трапилося з людською душею, якщо людина, яка стверджує, що діє в ім'я Бога, настільки схильна до ненависті, що може убити дитину, ударивши її головою об стінку, і перерізати горло її матері? Що трапилося з людською душею, якщо дорослі люди... настільки закохані у гріх, що одержують сексуальне задоволення від викрадення, тортур, зґвалтування і вбивства дітей? Подібні жахи стали звичайною справою в Європі і США в кінці другого тисячоліття. Ми лише хочемо підкреслити, що рід, який відчуває подібний потяг до мороку, навряд чи здатний відповісти на виклик Галактики...».

Продовження цієї ж думки міститься у книзі С. М. Зигуненка «XX століття: хроніка нез'ясованого. Таємниці космосу: сенсації наших днів» (М., 2000. – С. 306-307).

Зокрема, автор пише: «Схоже, ми з вами є своєрідним яблуком розбрату як мінімум між двома надцивілізаціями. Вважати так дозволяє Біблія. Пригадайте, із самого початку в долі людства беруть участь дві сили (в релігії вони названі Богом і Сатаною). У них різні методи дії, але мета одна – залучити до себе людську душу. Очевидно, це щось вельми цінне для тих світів, коли полювання за душею ведеться вдень і вночі, із застосуванням найрізноманітніших засобів і методів. Саме душі, можливо, служать основою подальших цивілізацій, що приходять до нас, представниками яких є ангели і дияволи, що приходять до нас.

Даючи нестримну волю фантазії, можна припустити, що є не єдиним постачальником душ. Разом з ним у цій справі беруть участь і представники інших цивілізацій, які час від часу привозять на Землю (або забирають з нашої планети землян) для участі в експериментах, так би мовити, для поліпшення породи, якості цих самих душ.

Пригадайте хоча б про непорочне зачаття. Чи не було воно результатом іншої, скажімо, хвильової або енергетичної, дії на череві Марії, в результаті якого і народився Ісус?».

Дуже цікаві гіпотези про людину, її душу висловлені у книзі доктора філософських наук К. А. Кедрова «Паралельні світи» (М., 2001). Дозволимо собі процитувати найяскравіші думки ученого: «Ми знаємо, що які б істини не осявали людство, блискавично вони обростали брехнею. Люди схильні до помилок, людина – істота, яка помиляється. Нічого страшного в цьому нема. Але питання в іншому: *шукаємо ми істину, чи не хочемо її бачити, не хочемо її знати* (розр. наша – О. П.). Немає ніякого сумніву, що спокуса бісівська існує в реальності. Більше того, ми можемо навіть сказати, що зараз наше суспільство, та і не тільки наше, просто охоплене цим безумством. Одна з відмітних особливостей того, що називається спокусою, це пошуки матеріальної вигоди» (С. 386).

Який же вихід бачить автор?

Він відповідає так: «Я ще раз з вами погоджуся, що ніякого ефективного способу розрізнити істину і брехню в природі не існує. Для цього є людське серце, є людський розум і допомога Божа. Більше нічого немає. І тому треба слухати – серце, розум і допомогу Божу» (розр. наша – О. П.).

Дуже цікаві погляди ученого на проблему клонування: «Є й філософський аспект клонування. Вперше смертна жива клітина набула властивостей біологічного безсмертя, перетворившись у результаті пересадки ядра в яйцеклітину. На відміну від звичайної клітини, яйцеклітина вважається біологічно безсмертною.

У нас жива пам'ять про безсмертя. Клонування доводить, що міріади живих клітин в нашому організмі пам'ятають про біологічне безсмертя. Варто вкласти в клітину запліднене ядро, і програма безсмертя продовження роду запрацювала. Це означає, що пам'ять про безсмертя в нашій психіці зовсім не таке безгрунтовне, як вважалося раніше. Наш потяг до вічного життя базується на міцному біологічному фундаменті. Не хочемо вмирати, тому що це суперечить природі. Виходить, що спочатку Творець створив безсмертну яйцеклітину, а вже потім із безсмертного була створена смертна клітина. Клонування доводить, що вся жива тканина, складається з потенційно

безсмертних клітин. Крім того, Єва була створена з ребра Адама, тобто клонована з живої клітини» (С. 56-57).

І далі автор зупиняється на своїй гіпотезі про душу: «Хромосоми хромосомами, а сьогодні наука все частіше ставить собі питання, а звідки взявся взагалі весь цей генетичний код. І відповідь може бути тільки одна. Є десь у космосі матриця, з якої цей код віддрукований. Матриця генетичного коду – у вигляді маловивчених випромінювань -це і є людська душа» (С. 71). Автор говорить, що Біблія називає сім ступенів сходження душі: ангели, архангели, сили, престоли, власті, херувими і серафими, тобто «сім стадій на шляху злиття душі з вічністю».

К. Кедров, посилаючись на праці П. Флоренського, вважає, що «душа людини – це Всесвіт, який згорнувся в клубок», що людині треба самій стати Світлом!

Л. Латишева у книзі «Таємниці всесвіту» (Д., 1998. – С. 187) пише: «Але тіло – це лише одяг душі, яка знайшла безсмертя, практично обминувши смерть. Ось чому мав рацію той мудрець, який запевняв, що не боїться смерті тому, що коли він є, немає смерті, а коли є смерть (тіла), то вже немає його (душі!). «А смерті немає. Безсмертні всі», – писав поет А. Тарковський. Закінчити ж мені ці роздуми хочеться пророчим висловом священика Олександра Меня: «У Бога немає мертвих. У Бога всі живі». Такими були останні слова його останньої проповіді, почерпнуті з Біблії».

У своїй книзі «Радісна звістка» (М., 1991. – С. 278-285) О. Мень писав про численні свідчення людей, котрі пережили клінічну смерть. Ще задовго до виходу у світ відомої книги Р. Моуді «Життя після життя» він записав подібні факти: «Один із таких людей розказував мені, що, переживаючи це відчуття щастя, він сам собі говорив: «Ось я перебуваю в Царстві Божому. Напевно, це Царство Боже, і тут немає часу, а у нас тільки хвилини і секунди». Усі ті, хто описаний у доктора Моуді, говорять: «Ми переконані, що воно обов'язково відображає в собі наше життя, особливо два елементи – любов і мудрість пізнання».

Приголомшуючі факти і гіпотези про силу, безсмертя душі описані в захоплюючій книзі В. Бабаніна «Таємниці великих пірамід» (Санкт-Петербург, 2000. – С. 30-33). Дозволимо процитувати деякі з них: «Автор пише про прокляття фараонів». Потривожені душі захищають свій спокій, випромінюючи могутні негативні заряди. Зокрема, після розкриття гробниці фараона Тутанхамона загадково загинуло більше 20 осіб. (Див. Н. Н. Непомнящий, А. Ю. Низовський. 100 Великих таємниць. – М., 2000. – С. 266-269). В. Бабанін припускає, що загибель у 1912 році суперлайнера «Титаник» так чи інакше може бути пов'язана з мумією, яку перевозили до Америки, щоб виставити для загального огляду. Це була мумія єгипетської віщунки часів фараона Аменхотепа IV (Ехнатона), що чудово збереглася. Вона була витягнута з усипальниці невеликого храму, де її спокій охороняли магичні талісмани...

Показовим також є приклад із похованням жорстокого войовничого керманіча Середньої Азії Тамерлана. Було відоме і стародавнє пророцтво: «Коли будуть потривожені кістки Великого Кульгавого, почнеться найкровопролитніша війна на Землі». Гробниця Тамерлана була знайдена групою радянських учених. Поховання було розкрито, і інформація про результати розкриття була опублікована в газеті «Известия» 22 червня 1941 року. І саме цього дня фашистська Німеччина напала на Радянський Союз.

Справді, тисячу разів мали рацію древні, що застерігали нащадків від необдуманих вчинків: Не «турбуйте мертвих, не будіть сплячих мумій!». Це повною мірою відноситься до мумії Леніна. Дотепер він лежить у відкритій труні в кришталевому прозорому саркофазі. Усі бачать покійного. Значить, тіло Леніна знаходиться «в режимі» прощання. Значить, він дотепер не похований. *А душа його не знає спокою..*

А зараз приклад із реального життя. Між поворотом на Золотоношу і дорогою на Київ є невелика ділянка траси, якої дуже бояться водії. Тут відбулися десятки аварій, причому у відмінну, ясну погоду. Вся річ у тому, що дорога проходить через давнє поховання наших предків.

Приголомшливі наукові дані про існування душі приводять В. Ю. Тихоплав і Т. С. Тихоплав у своїх книгах «Фізика віри» і «Життя напрокат» (Санкт-Петербург, 2002). Зокрема, вони пишуть, що в багатьох зарубіжних лабораторіях десятки літ проводиться на надчутливій апаратурі вимірювання параметрів душі людини.

Американські дослідники зафіксували втрату ваги вмираючої людиною в межах 2,5 – 7 грамів. Причому вона відбувається стрибкоподібно – душа йде з тіла не плавно, а ривками.

Російські вчені А. Ф. Охатрін і В. М. Сочеванов довели, що квантові оболонки людини (читай – «душа») розпадаються, якщо не одержують підживлення. «Період напіврозпаду – 9 діб, а повного розпаду – 40 діб. Ці терміни, як бачимо, збігаються з традиційними для західної цивілізації термінами поминання померлих. Саме в ці дні відбувається енергетичне підживлення квантових оболонок думками і відчуттями рідних і друзів» (В.Ю. Тихоплав, Т.С. Тихоплав. Життя напрокат. – СПб., 2002. – С. 63).

Учений-нейрофізіолог Олег Бехметєєв довів, що «душа людини не є продуктом мозку, а є випромінюванням усіх без винятку живих клітин людського організму. Енергетичний «стрижень» душі пронизує все тіло людини від верхівки до п'ят (пам'ятаєте вираз «душа пішла в п'яти»). Але насправді «п'яти душі» знаходяться на рівні лоба, тобто вище ока, а верхівка – на рівні губ. Душа може розтікатися у просторі до нечуваних розмірів. У деяких особливо обдарованих людей є можливість цілком реально подорожувати серед зірок» (Фізика віри, 2002. – С. 179).

В останні роки бурхливо розвивається наука, що вивчає феномен виходу душі з тіла (ВІТ). Дослідження Р. Моуді, М. Сабо, К. Ринга та інших показали, що душа після смерті фізичного тіла продовжує існувати. Причому вона бачить, чує, відчуває!

У грецькій міфології тисячі років тому існував міф про три мойри, богині долі: Клото, Атропу, Лахесис. Перша нібито пряла «нитку життя», друга – проводила її через мінливості долі, а третя обрізала нитку в момент

смерті. Красива казка? На початку 80-х років минулого століття вчені довели, що це геніальне передбачення або закодоване стародавнє знання!

Багато людей у стані клінічної смерті, виходу душі з тіла дійсно бачили «срібну нитку», що зв'язувала з тілом! Учені припускають, що це так звана глюонна нитка. Глюони – частинки, які можуть необмежено подовжуватися, вільно прорізати стіни, гори, земну кулю! Цю нитку неможливо порвати.

«Сьогодні висловлюються достатньо обгрунтовані припущення, що «срібна нитка життя» швидше за все є глюонною ниткою. Отже, срібна нитка сполучає всі форми життя: в Тонкому Світі (Душа) і у фізичному світі (тіло)» (В.Ю. Тихоплав, Т.С. Тихоплав. Фізика віри. – СПб., 2002. – С. 222-223).

Оригінальну гіпотезу про людську душу висунув член-кореспондент РАЕН, професор В. Жуков: «Усі душі – не що інше, як елементи енергоінформаційного поля, його крихітні цеглини. Космос потребує цього «матеріалу», тому що кожна Душа – унікальна, вона має свою космічну нішу, і ніяка інша Душа за своїм звучанням не замінить її. Це як голос неповторного співака». Професор В. Жуков, учений зі світовим ім'ям, може «підключатися» до Інформаційного Поля Всесвіту й одержувати звідти унікальні відомості. Так, описуючи Душу людини, він говорить: «Душа створена з невловимих для нас елементів, побачити її ми в змозі лише непрямими методами. Якщо виходити з чотиривимірного простору, то Душа за своїми розмірами трохи більша серця. З космічної ж точки зору все інакше – Душа має розміри, обчислювані мільйонами мільярдів парсек». На питання кореспондента журналу «Наука і релігія» (№ 4, 1998 р.): «Особисто вам вдалося розглянути, яка вона формою, наша Душа?», Жуков сказав: «Куля». Але тільки якщо це ідеальна, здорова Душа. А якщо людина пережила безліч негативних ситуацій, то в неї перш за все руйнується оболонка Душі, стає тонкою, з пробоїнами. З ідеальної кулі Душа перетворюється на рвані шматочки» (Фізика віри. – С. 193-194).

Найцікавіше те, що і болгарська ясновидиця Ванга бачила Ісуса Христа як «величезну вогненну кулю»! Але ж Всесвіт, що розширюється, також має сферичну кулясту форму! Найголовніший же висновок учених (до речі він

збігається з християнськими канонами!) полягає в наступному: «Після смерті фізичного тіла тонке тіло (Душа) продовжує жити!».

І на закінчення – одна дивна історія про збережену Душу. «Наслідки абортів набагато сильніші, ніж дія на фізичне тіло. Адже плід – це вмістилище для Духу, Душі, які опікають його, чекаючи свого втілення у фізичному тілі. У зв'язку з цим варто розказати про одну дивну історію.

Молода вагітна жінка чекала розлучення зі своїм чоловіком. Добре уявляючи всі труднощі у зв'язку з народженням дитини, вона зважилася на аборт. Уночі, напередодні майбутньої операції, їй приснився сон. Вона вже одягнута, збираючись йти, на хвилинку заглянула у свою кімнату. У потоці сонячного світла, що ллється з величезного вікна, які бувають тільки в старих петербурзьких квартирах, стояла тоненька, струнка дівчина у всьому білому. Крихка, витончена, майже прозора, вона, молитовно склавши руки на грудях, дивилася на ту, що увійшла. З її величезних очей текли сльози. І стільки горя, відчаю було на її обличчі, що жінка, прокинувшись, тут же вирішила: «Не піду!» Дівчинку, що народилася, назвали Вірою.

Пройшло сімнадцять років. Вірочка, збираючись на випускний шкільний бал, красива, у білому платті, крутилася побіля дзеркала. Мати заглянула в кімнату і завмерла: у потоці сонячного світла, що ллється з величезного вікна, стояла та сама тоненька, струнка, у всьому білому дівчина, але зі щасливими очима. Матері стало погано. Дочка, помітивши це, підбігла до неї, посадила її на стілець, і тут мати розказала їй все, що так яскраво сплигло в її пам'яті: «Донечко! Адже це твоя Душа приходила до мене! Яке щастя, що я не занастила її!».

Пройшло декілька років. Вірочка, ставши чарівною діловою жінкою, завжди й у всьому дотримується високоморального принципу: «Раз Господь дав мені можливість народитися, значить я повинна щось зробити на Землі таке, з чим було б не соромно прийти до Бога!».

Як же працювати людині над очищенням своєї душі? Ми пропонуємо декілька основних рецептів.

1. Пристрасно захотіти очистити себе від скверни гріха, повірити, що ви зможете зробити це заради порятунку своєї душі і своїх рідних.

2. Покаятися, сповідатися в церкві, удома перед іконою, у листах до друзів, родичів. Добрим засобом очищення є коротка внутрішня молитва «Господи, Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй мя, грішного».

3. Прагнути частіше робити хай невеликі, але добрі справи (дати милостиню, сказати тепле слово колезі або просто привітно посміхнутися).

4. Не думати і не говорити про поганих, злих людей. Відмовитися від «обмивання кісточок» знайомих, начальника. Кажуть, у Японії у свій час можна було замовити гумову надувну копію свого шефа і вже вдома відвести на ній душу.

5. Не дивлячись на всі складності і мерзоти життя, навчитися терпіти і вірити, що світ не без добрих людей. Ця вакханалія просто не може бути довготривалою.

6. Більше читати, підвищувати ерудицію, вивчати Святе Писання, новинки науки, культури, мистецтва, книги з аутотренінгу, самоаналізу і ін.

7. Бути твердо впевненим у величі, безсмерті, божественності людської (і своєї) душі. Кажуть, у Німеччині відвідувачів одного з кладовищ завжди вражає наступне. На мармуровій плиті висічено одне (але яке!) слово: «Воскресну».

8. У жодному випадку не мститися ворогу, не робити підлоти. Інакше ви накидаєте на себе чорну енергетику.

9. Не тільки не читати, але й не брати в руки книги про чорну магію, некромантію, сатанізм та іншу нечисть.

10. Прагнути не дивитися кривавих бойовиків. Зменшувати вплив цієї отрути на дітей. Мій внутрішній голос говорить: «Жахи насильства і бруд, що ллються з екрану, – це зовсім не комерція людей. Це один із способів Сил Зла зробити наші душі несприйнятливими до болю ближнього, виховання жорстокості.

На жаль, багато кого розучили працювати і чесно заробляти на хліб насущний. А ті, що гребуть лопатою, забули заповідь «Дарма отримав – дарма і віддай». У давнину мудреці не випадково говорили: «Хочеш зіпсувати людину – дозволь їй робити все, що побажає». Тому всім таке необхідне відчуття міри і самообмеження. Десять років ми захоплено вихваляли американський, західний стиль життя. Але ж по своєму духу він жорстокий, агресивний, нещадний. Наші вікові традиції більш людяні і сердечні.

РОЗДІЛ V. УКРАЇНСЬКЕ МЕНТАЛІТЕТОЗНАВСТВО

Як зазначають дослідники (О. Селіванова, В. Воробйов), одним із напрямів лінгвокультурології є менталітетознавство, що передбачає дослідження архетипів, особливостей менталітету української національної особистості.

У посібнику В. Ф. Дороз «Українська мова в діалозі культур» [24, с. 75] сказано: «Ментальність – ціннісно мотивована характеристика соціальної спільності, сформована система елементів духовного життя і світосприймання, яка зумовлює певні стереотипи поведінки, діяльності, способи життя різноманітних соціальних груп та індивідів, включає сукупність ціннісних, символічних, свідомих чи підсвідомих відчуттів, уявлень, настроїв, поглядів, світобачення. До менталітету належать звички, прагнення, символіка, традиції, інтуїтивне підсвідоме, що існують на рівні несвідомих психічних процесів...

Ментальність – це категорія, яка визначає сучасний контекст онтології людини в культурі, її світосприйняття та світобачення крізь призму власного етносу (нації, народності) тощо.

Етнічна ментальність проявляється в домінуючих життєвих настроях людей, у характерних особливостях світовідчуття, світосприймання, у системі моральних вимог, норм, цінностей та принципів виховання..., у формах взаємин між людьми, у сімейних засадах, у ставленні до природи та праці, в організації побуту, свят, у конкретних актах самоорганізації етносу тощо».

Надзвичайно глибокий філософський аналіз ментальності українського народу через призму культури зробив Сергій Кримський у роботі «Під сигнатурою Софії» [44, с. 298]: «Український народ, який знайшов сили перебороти всі історичні драми, підкріплював свою стійкість специфічним менталітетом. Вихідним пунктом цього менталітету була ідея святості своєї Батьківщини, богообраності своєї землі, повага до своєї неньки-України».

І далі [44, с. 293] : «Якщо при формуванні Московської держави росіяни запозичили зі спадщини Візантії ідею «Третього Риму», тобто

державного всевладдя, то Україна-Русь висовує на перший план ідеологію «Другого Єрусалиму», святої землі. Ідея «Святої Русі», софійності буття як книги Божої Премудрості, що закликає до звершень Духу альтернативних смерті, набуває в Україні пріоритетного значення».

У книзі «Патриарх єдинства» [60] уміщено такі мудрі слова Святійшого Патріарха Московського і Всія Русі Кирила: «Церква проголошує і ближнім, і дальнім, і всьому світові: немає іншого шляху для розвитку людства і людської цивілізації, для розвитку будь-якого людського суспільства, окрім закону любові і похідної від любові – солідарності, взаємної підтримки, гармонії та миру».

І далі [60] : «Звідси, з київських пагорбів, возсіяла благодать Божа над усією Руссю. Звідси, з Києво-Печерської Лаври почалася велика хода чернечого ідеалу і чернечого способу життя по всій Русі великій. Тут, у цих стінах, було джерело просвіти, мудрості та приклад моральної чистоти християнського життя».

Українці віддавна називали землю святою, матір'ю, бо «тільки живе може живому життя дати».

Ще однією характерною рисою етнопсихології наших пращурів була «ідея апокатастасису – благосного повернення людства до первинної чистоти ще за земного життя. Віра в це набула в Україні архетипного значення».

В українському фольклорі є чимало казкових сюжетів перетворення, перевтілення, обертання некрасивих людей, тварин, предметів у дивовижні за красою створіння. Наші пращурі геніально передбачали те, що зрозуміли нарешті сучасні філософи, психологи. Кена Уілбер зазначає такі слова, що із цієї Краси не відкидається жодна пилінка, жоден об'єкт, яким би «некрасивим», «жахливим» чи «хворобливим» він не був, – ніщо не виключається..., тому що будь-яка і кожна річ у своїй основі, у повній мірі є нескінченно сяючим сіянням Духу. Коли ви спостерігаєте первинну красу кожної окремої речі у Всесвіті, ви спостерігаєте величність Космосу в оці Духу, Я – Духу, правічне Я – Я всього Всесвіту. Ви переповнені до нескінченності, сяєте світлом тисячі сонць і все таким, яким воно є завжди і

вовіки, коли ви спостерігаєте цей ваш найважливіший Витвір Мистецтва, цілий Космос, цю Красу, цей об'єкт нескінченної радості і блаженства, що сяють у Серці всього, що виникає.

Подумайте про найкрасивішу людину, яку ви коли-небудь зустрічали. Подумайте саме в ту мить, коли ви поглянули в його чи її очі, і на коротку мить заціпеніли...

Ви дивилися, зупинившись у часі, охоплені цією красою. А тепер уявіть собі, що ідентичною красою світиться кожна окрема річ у всьому Всесвіті, кожен камінь, рослина, тварина, кожна хмарка, кожна людина, кожен об'єкт – усі вони випромінюють красу. Ви тихо вмовкаєте перед ликом м'якої краси.... Ви звільняєтесь від хватання і втікання, звільняєтесь від часу, цілком перебуваючи в оці Духу...

Ця всезагальна краса – зовсім не вправління у творчій уяві. Це реальна структура Всесвіту. Це універсальна краса, насправді, прямо зараз складає саму природу Космосу... Якщо ви перебуваєте в оці Духу, кожен об'єкт – це об'єкт сяючої Краси. Якщо двері сприйняття очищені, увесь Космос стає вашою втраченою і знову знайденою Любов'ю, Справжнім ликом первинної Краси, вовіки і назавжди, і нескінченно назавжди». Дивовижні думки!

І далі Кен Уїлбер пише не менш оптимістичне і глибоке: «До Аврама – я є. До Великого Вибуху – я є. Після закінчення Всесвіту – я є. У всьому великому і малому – я є. І при всьому цьому мене не можна почути, відчути, пізнати чи побачити, Я ЄСМЬ – неминаючий Зрячий». І далі (С. 340 – 344) автор пише про загадкового Свідка: «Свідок – це не об'єкт, не щось видиме, але неминаючий Очевидець усього суцього, простий Свідок – Я Духу, центр циклону, просвітлення, яке і є Бог...

Немає такого часу, коли у вас відсутній доступ до свідомості, яка свідчить... Навіть, коли ви думаєте, що не бачите його, саме це усвідомлення і є Дух. І, значить, кінцевий стан свідомості – сам внутрішній Дух – не лише недосяжний, а неминучий... Я – Свідомість як така... Коли я існую як чистий і простий свідок, я помічаю, що не вловлений світом часу... Свідок бачить

лише позачасове теперішнє справді реальне. Коли я думаю про минуле, усі ці колишні думки існують прямо зараз, в цьому теперішньому.

Коли я думаю про майбутнє, всі ці майбутні думки існують прямо зараз, у цьому теперішньому...

Існує тільки зараз, існує лише неперехідне теперішнє...».

Сьогодні і завжди я – з Богом у цьому простому, неперехідному стані свідчення. Екхарт говорив, що «Бог ближчий до мене, ніж я сам», тому що Бог і я єдині у неминаючому Свідкові, який складає природу самого внутрішнього Духу – саме те, чим я являюсь у стані свого я – буття.

Коли я не об'єкт, я – Бог (І кожен Я у всьому Космосі може істинно стверджувати це).

Ми помітили таку дивовижну лінгвістичну, філософську річ. Є слова-паліндроми, що читаються однаково зліва направо і навпаки. Наприклад, око. Глибоко символічно, що слово **зараз** в українській мові – паліндром, своєрідне коло (зараз). Але ж коло – символ вічності, нескінченності. Воістину є лише зараз – Дух, Краса, Любов!

«З появою християнства, – наголошує Сергій Кримський, – визнання особливого символічного світу було пов'язане в українській культурі з архетипом Слова. А він започатковується від так званої «алфавітної молитви» Кирила (одного із засновників слов'янської писемності), що проголошувала слово даром Святого Духа та явленням Божої премудрості, витвором «алфавіту світу...». Надалі Слово в українській культурі, згідно з загальнохристиянською позицією, трактується як «Логос», а в конкретному розумінні, щодо людської мови – як засіб апостольської місії... У філософському витлумаченні «Слово» розглядається як модель світу (Г. Сковорода) чи як скорочений міф (О. О. Потебня). Слово в духовному житті України завжди вважалося початком вільної думки та вільної людини».

У своїй книзі «Таємниці символів, чисел, алфавітів» [75] ми запропонували власну гіпотезу декодування першої слов'янської абетки – кирилиці.

І все ж, на нашу думку, чи не найхарактернішою особливістю української ментальності впродовж віків була ідея кордоцентризму.

У книзі Андрія Герасимова «Тело света» сказано: «Сучасні математики розробили теоретичну модель чотиривимірної сфери... У нашому тривимірному світі таке тіло описується у вигляді об'ємної кардіоди, подібної до куполів храмів...

Так ось, дана кардіода може слугувати резонатором голографічного типу, яка за самою первинною структурою налаштована на випромінення, що виникає в чотиривимірному просторі. Для довідки: як правило людина живе і сприймає світ трьохвимірним: четвертий вимір (час), де теперішнє, минуле і майбутнє злиті воедино, звичайною свідомістю не сприймається.

А тепер найцікавіше, від чого просто перехоплює подих. У нашому світі кардіода існує не лише у вигляді об'ємної моделі, яка стоїть на столі математика, що вивчає топологію простору чотирьох вимірів. Кардіода створена природою, і вона вміщена у кожному із нас. Це – серце!..

Людський серцевий м'яз з точністю до найменших своїх звивів повторює форму об'ємної кардіоди. Серце – природний резонатор, інструмент зв'язку з певним «вищим світом», із чотиривимірним простором, у зв'язку із чим людина, яка володіє чотиривимірним сприйняттям, сприймаючи світ Єдиним Цілим, здатна проробляти зі світом все те, що здається просто неможливим у тривимірному».

А тепер наше уточнення. А. Герасимов пише, що «кардіода створена природою». Ми вважаємо, що тіло людини за його образом і подобою (а отже і серце) створене Всевишнім.

Практично у всіх міфологіях, релігіях народів світу серце – символ центру особистості, божественної духовної присутності, «центральної мудрості, мудрості почуттів на протигагу розумовій мудрості». Водночас серце – це «співчуття, розуміння, «таємне місце», любов, милосердя» [47, с. 298].

У книзі Дж. Реале, Д. Антисері «Западная философия от истоков до наших дней» [80, с. 17] сказано : «Зовсім іншу природу має повне біблійне

почуття «агапе», любові. Передусім, любов ця не сходження людини, а сходження Бога до людей. Вона не завоювання, а дар... Для грека природним було вважати, що той, хто любить, – людина. Для християнина, любить передусім Бог, а людина здатна до повної любові лише у результаті радикальної внутрішньої еволюції, уподібнюючись Богу у своїх вчинках...

Християнська любов безмежна, нескінченна. Бог любить людей і у самопожертві на хресті, однаково любить і в їхній слабкості...

У повелінні любові вміщена сутність християнських заповідей.

Не випадково першою, найголовнішою заповіддю є : «Полюби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю. Це є перша і найбільша заповідь. Друга ж подібна до неї: люби ближнього твого, як самого себе» [Мф. 22, 37 – 40].

У цій же роботі [80] автори пишуть : «Емблемою августинової думки могла б стати латинська фраза «*pondus meum, amor meus*» – «моя вага моя любов». Склад людини визначається вагою її любові, цінність особисті – даром любити. Її доля, земна і потойбічна, визначена тим же – любов'ю дарованою і даруючою».

Дж. Реале, Д. Антисері [80, с. 198] наводять глибоку думку Майстера Екхатра: « Все, що створено Богом, створено в любові і для любові. Поза Богом усе позбавлене сенсу, а тому людина має повернутися до Бога, лише так вона зможе повернутися до самої себе... Праведник має Бога всередині себе...».

На нашу думку, людина повинна жити, щоб любити, і любити – щоб вічно жити!

У книзі Віталія та Тетяни Тихоплавів «Звездное небо над головой. Божественная матрица пространства» [91, с. 55] сказано: «Лише Любові підпорядковане все в Космосі. Лише через любов може бути досягнутий баланс енергій у Всесвіті».

У розділі «Закон Любові – єдиний абсолют закон Всесвіту» (там само, с. 193) сказано: «Вершиною Гармонії та її емоційним проявом є Любов! Ось

чому Всесвіт, у якому все перебуває у стані Гармонії, так сяє Любов'ю! Мова йде про вселенську Любов, яка скріплює світ у єдине Ціле...».

І далі [91, с. 203] В. та Т. Тихоплави наголошують: «Кожен із нас фактично прагне лише одного: любити і бути коханим, відчувати себе комусь потрібним».

«У пориві Любові людина піднімається до божественних частот, вступає з ними у резонанс і починає дзвеніти як найтонша струна. Згадайте свою першу Любов...

Оглянувшись назад, багато хто в жахнеться: велике почуття Любові полонило нас найбільше кілька років, частіше ж лише місяці чи тижні. Ось і виходить, що ми проживаємо своє життя без Любові...

У книзі А. Герасимова «Тело света» цитується фрагмент філософії гавайських кахунів («майстрів таємниці»): «Усе, що ти здійснюєш, роби з любов'ю, – кажуть вони, – ти можеш багато досягнути у житті. Але це не багато вартує. Не досягнувши самого себе, ти не досягнеш нічого... Кахуни знають, що істина в кінцевому рахунку – любов... Любов – це гармонія, прогрес; зло – це дисгармонія і деградація».

Тому одвічно зло знищує саме себе, а любов сама себе відновлює. Тому зло минує, а любов вічна. Український філософ Сергій Кримський [44, с. 308] наголошує: «Для світоглядно-ціннісної свідомості української культури стає висування на перший план не формалізму розуму, а того, що є корінням морального життя, «серця» як метафори інтимних глибин душі. Цей архетип «філософії серця» розкривається як принцип індивідуальності та орган відчуття Бога (П. Юркевич), як мікросвіт, вираження внутрішньої людини, основа людяності (Г. Сковорода), як шлях до ідеалу та гармонії з природою (Т. Шевченко), як джерело надії, передчуття провидіння (П. Куліш) та ключ до «господства душі», її мандрівок у вічність, сферу добра й краси (М. Гоголь).

Інший учений [43] підкреслює: «Серце, як вважає Сковорода, є справжній сугестивний символ. Він означає первісну цілісність, що є його суттю. Він означає розуміння глибин відносно зовнішнього інтелектуального

прояву. Серце – це також символічне слово – першооснова... Воно викликає шляхетні і високі почуття...

Але справжній символ – серце – це щось більше, ніж зближення людини і світу, це джерело випромінювання: це динамічний центр, джерело справжньої пристрасної віри, з якого випливає і поширюється.... Істина (там само, с. 645).

І далі [43] А. Калюжний пише: «Серце – це корінь і сутність людини, її життєвий центр. Воно має вищу силу, яка виходить за межі душі і людського розуму... Серце символізує вогонь, божественну іскру в людині... Серце – джерело пізнання».

А тепер повернемося до об'ємної кардіоди, моделі чотиривимірної сфери, нашого серця.

На нашу думку, звідси робляться такі глибинні висновки.

1. Серце – головний інструмент зв'язку зі Всесвітом, Богом, ближнім. У головній заповіді християнства серце стоїть на першому місці («всім серцем») і лише далі – «душею», «думкою».

2. Серце (любов) – єдине, що дасть змогу духовній людині здолати непереможний і фатально-трагічний у тривимірному світі час, перейти у Вічність, Царство Небесної Благодаті!

3. Серце, любов, інтуїція – головні інструменти пізнання світу, прогресу людської цивілізації.

Дослідники [96, с. 408] ще однією характерною ознакою українського менталітету вважають глибинний оптимізм: «Він пронизує всі етапи української історії, і саме завдяки йому українська культура змогла вижити в жахливих умовах бездержавності... Глибинний оптимізм проявляється також у самоіронії та специфічному гуморі українців».

Про це свідчать зокрема такі прислів'я та приказки: «Чи пан, чи пропав – двічі не вмирати», «Де наше не пропадало», «Або полковник, або покойник», «Смерть боїться того, хто з нею бореться», «Що буде те й буде, ми все перебудем», «Голе й босе, а голова у вінку» та ін.

Глибинний оптимізм українського народу проявився після Чорнобильської катастрофи, проявляється щодня усупереч мізерним зарплатам, низькому рівню життя, високим цінам. Про це свідчить зростання рівня народжуваності, створення молодих сімей тощо. Щоправда, в останні роки, на жаль, серед людей почастишали випадки суїциду, зневіри на покращення життя. Як наслідок, мільйони трудових мігрантів, бездоглядні діти, розлучення.

Українці відзначаються своєю великою працьовитістю. Тисячі людей працюють на 2-3 роботах, часто-густо пенсіонери продовжують свій трудовий шлях. Практично всі жителі містечок, сіл мають свої дачні, присадибні ділянки, де вирощують овочі, фрукти, тримають птицю, худобу.

Характерною рисою українців є нестримний потяг до знань («Я не мала вищої освіти, то нехай діти вивчаться»). Батьки ладні віддати останні заощадження, щоб діти здобули гідну освіту. Про це свідчить і той факт, що в Україні функціонує понад 800 ВНЗ – найбільше, ніж у будь-якій країні Європи. Щоправда, якість... Слід терміново скоротити цю кількість у 5 – 6 разів.

В останні десять років яскраво виявляється і така риса як підприємливість, бажання розбагатіти. Проте, як показують реалії, у нас часто відсутній справжній ринок, натомість домінує «базар». Прагнення нажитися, не виробляти, а лише перепродувати неякісний товар – це самообман і глухий кут. Як і в Російській Федерації, так і в Україні масштабів національної катастрофи набуває фальсифікація ділками, а, по суті, злочинцями, м'ясо-молочних, кондитерських, горілчаних, фармацевтичних товарів, виробів. У гонитві за надприбутками окремі «баришники» отруюють і чужих, і своїх (!) дітей, родичів! Це намагання обдурити самих себе уже обертається тисячами смертей, каліцтв. Нещодавно була названа страхітлива цифра: в Україні понад 1,5 млн. людей із розумовими та психічними вадами. І серед них – діти, підлітки, тобто, майбутнє нації.

У роботі Потапенка О. І. і Кузьменка В. І. «Шкільний словник з українознавства» [74, с. 213] цитується філософ Дмитро Чижевський: «По-

перше, безумовною рисою психічного складу українця є емоціоналізм і сентименталізм, чутливість та ліризм; найяскравіше виявляються ці риси в естетизмі українського народного життя та обрядовості... Сотні тисяч пісень вимріяла щедра душа народу. Пісня і рушник, думи і музика, танок і барвисте вбрання – немає предмета, який би не був по-мистецькому оздоблений». Серед зірок російської естради – десятки українців (Н. Корольова, Л. Доліна, О. Серов, І. Дімарін, Л. Сенчина та ін.).

А скільки суперталантів виявили проекти «Х – фактор», «Україна має талант». Ось тільки, чи цінує, підтримує їх рідна держава?

Прагнення до Правди, Волі, справедливості – ще одна риса української ментальності, що яскраво виявилася в роки Помаранчевої революції. За словами О. Ющишина, нашому народові притаманне «гостре несприйняття деспотизму й абсолютної монархічної влади».

У книзі В. Ф. Дороз «Українська мова в діалозі культур» [24, с. 75] названо такі риси українського менталітету: «Волелюбність, індивідуалізм, прагнення соціальної рівності, демократизм, духовний аристократизм, оптимізм, філософічність душі, глибока релігійність, милосердя, миролюбність, щирість і душевна щедрість, працелюбність».

Дослідники чомусь не називають і такі характерні риси, як довготривала матеріальна та моральна підтримка дітей та внуків. Українська бабуся – це унікальне світове явище. Онуків вона часто-густо любить ще більше, ніж дітей. Дуже сильно про невмирущість жінки сказала Марія Чумарна [29]: «... Коли стареньку бабусю клали у труну, вона лежала зі схрещеними на грудях руками у своїй весільній сорочці, а під подушкою поряд із сухим свяченим зіллям було покладено пересушений літами долі весільний вінок. Там, за межею, у цьому вінку душа її спалахувала перед Богом своєю юною сонячною вродою, щоб жити вічно, щоб повернутись у своєму русьвому цвіті, у недоспіваних піснях зоряних ночей, у недомовлених словах погідної любові, у сльозах неповторного щастя, в неповторному білому світі...».

До речі, і донині, через віки, в Україні побутує щемливий і зворушливий звичай ховати неодружену молоду дівчину у весільному вбранні. І навіть

церква не заперечує... Яка твоя безмежна Любов і нездоланна Віра та Надія, мій рідний Народе!

Ще однією сучасною рисою українців є гостре несприйняття (особливо старшими поколіннями) похабщини, бруду телепередач, осуд аморальності гулящої жінки, матері-зозулі, що не дбає про дитину. В Україні є унікальні батьки (названі, хрещені), які піклуються про 50- 100 діток, допомагають їм.

Одним із них є підприємець Андрій Газаров, який є хрещеним батьком понад 120 діток. Нещодавно він заснував спеціальну власну премію для своїх послідовників.

У своїй книзі «Дух. Любов. Творчість» [66] ми писали: «Українська душа випромінює щемливий запах чорнобривців, любистку, матіоли, оповита білим цвітом травневої вишні, бринінням рожевих мальв на причілку хати, голубиними рушниками, що виграють кольоровим різноцвіттям, лагідною маминою колисанкою та чарівною бабусиною казкою.

Українська душа злітає в небо мелодійною піснею, тужливо бринить журавлиними ключами, кохає лебединою вірністю та чистотою. Наша душа – у золотодзвінних медових кружалах соняхів і химерних писанках, у живодайних хвилях Дніпра, у могутньому вогненному слові Великого Кобзаря».

Водночас вона – у порядних підприємцях-меценатах, що допомагають сиротам, інвалідам; у бізнесменах, які налагоджують виробництво найсучаснішої техніки, уміють вигідно продавати і купувати; у сміливих політиках, державотворцях, котрі по-справжньому дбають про народ.

Наша душа – у багатівісному тридзвоні Софії Київської, собору святого Юрія, синьому ладані і благодаті Духа Святого, у стражданні та воскресінні Господа Ісуса Христа!

Є вражаюче за своєю величчю українське прислів'я: «Як вмирати то вмирати, а все день стеряти»! Тобто, людина не шкодує, що полишає земний світ. Одне ятрить її душу: «За цей день своєї смерті я змогла б зробити ще хоч одну Добру Справу»!

– Поспішайте творити Добро! – говорив незабутній Олесь Гончар.

На жаль, дослідники чомусь соромляться говорити правду про сучасні душі, менталітет українців. Дуже боляче, що чистота і світло прабатьків так бездумно і цинічно топчеться сучасними молодими людьми.

Дуже точно описано проблему духовності сучасної Росії (й України також!) у книзі Віталія та Тетяни Тихоплавів «Время Бога: Путь спасенья». [91, с. 41]. Автори наводять соціологічні дані, які просто приголомшують. У Росії та в Україні просто вимирає населення. Причина, як стверджують учені, «відсутність сенсу життя, духовних цінностей та агресивність»: «Якщо поглянути на ситуацію, у якій опинилась Росія в останні роки (10 – 12 років) з позиції російського менталітету, то стане очевидним: **«перемагають цінності Заходу»**».

Учені кажуть про «експансію» західного менталітету – насильства, культу грошей, вигоди, права сили, неконтрольованих інстинктів: «І ми не витримали спокуси цієї вседозволеності... і поринули в духовне сум'яття : ми втратили межі Божественного та Небожественного, неба і землі, добра та зла; ми спробували обожнити солодкі пристрасті та підносити гріх; ми захотіли оспівати злочини і прославити сліпу маніакальність; ми одвернулися від сорому, зупинили розум, розлюбили просвітлення, втратили дорогу до духовної очевидності...».

А тепер до реалій України.

Що зробилося із вами, люди добрі? Жахи Содому і Гомори – ніщо порівняно з сучасними реаліями. Чи думала мати, що її дорослий син гвалтуватиме (?!) чотирирічну сусідську дівчинку ? Що сотні живих людей будуть купувати собі місце на кладовищі і ставити пам'ятники, не сподіваючись уже ні на кого? Що дітей психоневрологічних інтернатів, будинків пристарілих годуватимуть поміями, викрадаючи їхні мізерні пенсії? Що «іуди-політики», які клялися перед Богом у побратимстві, розсваряться, як навіженні пси, за посади і чини?

І все-таки, попри все, я безмежно вірю у наш великий Народ! Окремі виродки просто не в змозі знищити ті величезні духовні скарби, які нагромадила Моя Україна – безсмертна і вічна, як Святий Господь!

«Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекаслить мій народ!»
(Василь Симоненко).

У роботі відомого професора вказано на головні страхи сучасної людини: «Соціальне змагання за успіх... стало в наш час чи не головною культурною цінністю і одночасно критерієм цінності індивідуального «Я» людини. Саме таке сприйняття успіху примушує людину «вистрибувати» із себе, бігти у загальному напрямку, заробляти при цьому тривогу, комплекси, неврози, втрачаючи незамінні для неї відносини (з людьми, природою, культурою, ідеями, цінностями тощо).

«Я» перетворюється на товар, який виставлено на продаж... Людині постійно загрожує успіх іншого, що посилює відособленість, нещирість... Психологічний страх нашого сучасника, пов'язаний із неврозом «недосягнення успіху», можна порівняти за своєю поширеністю і суттєвими наслідками хіба що із серцево-судинними чи онкологічними захворюваннями...».

Автор підкреслює такі психологічні особливості нашого менталітету: «Українцям, як свідчать дані нашого опитування, невласлива психологія несприйняття багатства чи власності як такої, але власлива психологія несприйняття факторів, що несправедливо та незаконно розшарували людей з однаковим культурним та освітнім рівнем на «самий верх» та «самий низ». «Н» для них є сила, яка скинула вчорашню інтелігенцію на місце бідняків...».

Вона вичленувала «матрицю солідарності в Україні», яка формується навколо таких критеріїв [29]: «розумне поєднання колективізму та егоїзму, наявність морального духу та віри у свої сили, працелюбність і господарність, толерантність, справедливість у сфері розподілу валового прибутку, обов'язковий мінімальний рівень державної захищеності громадян, професійність та моральність управлінців, необхідність умов для реального корегування недоліків соціального життєстрою, передусім таких, як відсутність правового захисту громадян, руйнування українськими товстосумами природних зон, зникнення можливостей ефективного медичного обслуговування...».

В останні роки в Росії, в Україні одним із поширених концептів, що характеризує сучасний менталітет, є «уміння жити».

У статті Е. Грабарова сказано, що представники російської лінгвокультури назвали такі характеристики людини, яка уміє жити: «знає, чого прагне, вміє ставити перед собою конкретні цілі і прагне до їх досягнення; знає шляхи досягнення...; вміє діяти і приймати рішення відповідно до обставин».

Автор указує на головні характеристики людини, яка «вміє жити»: оптиміст, добрий, щасливий, мудрий, цілеспрямований, розумний, комунікабельний, володіє інтуїцією, вихований, не боїться труднощів тощо.

Водночас, у російській лінгвокультурі з «умінням жити» пов'язують цілу низку лінгвокультурних концептів, що репрезентують так звані антицінності – підлість, неправду, зраду, підлабузництво, безчестя тощо.

Український народ, попри тотальне знецінення молоддю моральних вікових традицій, практику співжиття у громадянському шлюбі, хоче і вміє кохати.

Молоді люди стають на весільний рушник за велінням сердець і лише зрідка через вигоду, розрахунок.

Інша справа, що держава не дбає про елементарні побутові умови подружніх пар, їхніх дітей, що гальмує демографічний ріст, стає причиною розлучень.

Практично всі дослідники відзначають ще одну рису українського менталітету – гумор.

Про це свідчать телепередачі «Золотий гусак», «95 квартал», «Анекдоти по-українськи», «Смішні історії» тощо.

У книзі Мирослава Дочинеця «Дорога в небо – до людей» (Мукачево, 2011. – С. 161-168) вміщено бачення доктора економіки з США, автора кількох книг, українця за походженням Осипа Мороза тих викликів, які постали перед Україною. Вчений досліджував проблему людини як частину цілісності, частину своєї держави і світу. Думки О. Мороза дуже правдиві,

слухні, хоча не всі погодяться із деякими висновками. Одне – жити у США, інше – в Україні. Пропонуємо фрагменти інтерв'ю зі вченим:

«– Отже, пане Осипе, що таке «українство»?

– Українство – це хутір, гражда, це «моя хата скраю»... Зі своєю локальністю, самодостатністю, своїми тужними піснями і кволим сподіванням на когось. В українців немає чуття групи, як у американців, общинності і єдності – як у японців. В українця пірамідальна психологія поведінки. Він не прагне успіху, лідерства. Йому досить, щоб ті, хто поряд, були слабші, дурніші, лінивіші, і він на їх тлі міг би реалізуватися...

Ментальність українця ґрунтується на недовірі іншому. Він щиро говорить « повірте мені », але не вірить собі навіть сам. Українці легше дають себе зорганізувати проти чогось, але за розв'язання проблеми самі братися не хочуть. Чекають, що це зробить хтось інший – голова села, президент, Газпром, НАТО, а, може, й Матір Божа... Не може мати розвитку той, хто живе лише думкою на рік уперед – « від хліба до хліба ». Пережити опалювальний сезон, провести посівну, вибори, створити коаліцію тощо – це рудименти селянської ментальності».

Наш коментар. Погоджуючись з багатьма думками вченого, зауважимо лише, що Україна годує своїм хлібом десятки мільйонів людей світу. Ми увійшли в чільну п'ятірку найбільших експортерів зерна! А це праця і піт наших роботящих селян!

І далі (там само, с. 163) О. Мороз каже:

«– Що ж заважає нам бути нині іншими, коли західні цінності поряд?

– Пристосуванство і шалений опір до змін... «Ветерани» живуть повоєнною романтикою – медалі, жінки, дешева горілка, безкоштовне житло, путівки. Вони ідеалізують не стільки комуністичний лад, скільки молодість, пору можливостей. Рухівцям, націонал-демократам потрібно було шукати з ними делікатну спільну мову, а не «комуністи», «москалі», «енкаведисти»...

Почуття української меншовартості теж гальмує поступ... Лукавство, лакейська хитрість. От і перехитрували самих себе. **Ми працюючі, розумні, витривалі, але не вміємо з цього скористатися.** Знаєте, якщо американець

чи німець каже «я не маю», «я не знаю» – це означає, що він українського походження...

– Але ж наш Майдан сколихнув увесь світ...

– Так. Либонь, уперше українці об'єдналися не «проти», а «за». За демократичний розвиток, за чесну владу, за гідний рівень життя. Але ж нині вони знову оперують поняттям «проти»: проти Ющенка, Тимошенко, Януковича.

Майдан став моментом наближення національної істини. Однак майданні танці та співи – це ще не творення держави. Економіка відіграє визначальну роль у творенні національної української ідеї...

– Якби зараз обирали національного лідера, то що б ви порадили українцям?

– Річ у тім, що народ не має довіри до жодного. Це є трагічний стан. Ніхто з лідерів не довів, що вартий вести народ... Майбутнього лідера я бачу 40-45 років з некучмівського кубла. Це має бути сильний прагматик, який би знав і розумів свої помилки...

– А що гальмує розвиток України в цілому?

– Корупція. Розвал науки і освіти. Занепад економіки. Українці були першими в космосі, кібернетиці, ядерних розробках. І все це щедро роздали або продали. Як у Харкові ядерну установку за 25 тисяч доларів, котра коштує мільярд (!?). Клінтон говорив, що Америка багата не тому, що має гроші, а тому, що дає гроші на науку. **Стан України гіркий – вона виділяє на науку мізерні гроші... Без науки немає економіки.** Буряки тягнуть за гичку – це не подвиг і навіть не успіх...

– Якими, на ваш погляд, можуть бути дії нової влади?

– Треба визначитися з економічним інтересом України, чого вона хоче... Є потреба говорити про структуру глобального капіталізму, глобального розподілу праці... Дуже серйозною справою є не довести до того, щоб стати сировинним додатком для розвинутих країн... У західному світі дивіденди від економічного поступу отримують 3 групи... Перша – то наука, вся наука. Ці 2% треба віддати на її подальший розвиток. Других 2% –

це працівники, тобто їх праця, яку слід краще оплатити за рахунок цього зростання. І третя група – підприємства. Важливо викликати у пересічного громадянина розуміння, що фінансування науки йде і на його користь...

Інша проблема сьогоденної України – це проблема справедливості... Америка занепадатиме через погане ставлення до пересічного робітника, через контрасти у заробітках поміж босом і працівниками. Директор підприємства у 504 рази більше заробляє, ніж робітник...

Японці запровадили систему, згідно з якою платня начальника не має перевищувати платню робітника більше ніж у 10-15 разів. Я думаю, що в Україні слід також запровадити ліміт – 10 разів».

У цій же книзі (там само, с. 207-201) М. Дочинець вмістив інтерв'ю із вченим, кандидатом медичних наук, Іваном Дмитровичем.

– Чому ж ми такі нерозумні нині на тлі цивілізованого світу?

– Не в цьому річ. Ми не дурніші й навіть освічені, духовно багатші за них. Ми – стомлені, хворі...

– Даруйте...

– Можливо, не ви, не я, не Президент, але загалом – хворі. У моїй книжці «Життя і смерть» подаються симптоми цього захворювання. Оскільки суспільство – це той же організм, спроектуємо їх на нього. 1. Байдужість. Без протесту зносимо будь-які удари долі. Психічно і фізично ліниві, готові терпіти злидні або низький рівень життя (вдома наші робітники – люмпени, за кордоном – взірець працездатності). 2. Нерішучість. Легко нав'язуються чужі думки (де ще так політики володіють умами людей). 3. Сумніви. схильність до виправдань, приховування невдач, гіркий самообман, заздрощі до здорових і успішних (шарпання то в бік Заходу, то Сходу). 4. Тривога. Життя в постійному страху, очікування нових бід і невдач (і вони, звичайно, приходять, бо думки й емоції матеріалізуються). 5. Надобережність. Ідеї і плани здійснюються без ентузіазму, з песимізмом, з оглядом на можливу невдачу – «як би чогось не вийшло» (згадайте наші реформи)...

– І що ж далі?

– Або радикальне лікування, або самознищення. Якщо гілки влади й далі залишатимуться розбалансованими, нас чекає розруха... Нині суспільство України покинуте напризволяще, а прополіскуванням його свідомості займаються різні партії і політичні елементи, котрі нині виконують роль бактерій – більше руйнують, дестабілізують, ніж лікують замордований організм. Бо вони, зрештою, домагаються зверхності однієї людини над іншою, посилено руйнують і так знижену якість свідомості більшості суспільства...

– З діагнозом ясно. Але він дуже нагадує заяложену формулу: бідний, бо дурний, дурний, бо бідний...

– Так, біда не від розуму, а від бідності. І вона, як не крути, буде ще більше нас досягати через нестачу енергоносіїв. За споживанням імпортованого природного газу на душу населення Україна посідає перше місце у світі. Свого часу нас розбестили сибірські нафта і газ... Ми забули про вітер, сонце і воду... Говорячи про альтернативну енергетику, не можна забувати про сміття... Виявляється, сьома частина енергії в світі отримується з біомаси... У Китаї понад 10 мільйонів індивідуальних біогазових установок. Ізраїльтяни пішли далі: відходи переробки вони використовують для відгодівлі риби і худоби...

І ми не бідні й не дурні. Ми просто байдужі й ліниві.

У книзі О. Губка (Психологія українського народу. – Кн. 2. – К., 2013. – С. 21) процитовано Сергія Плачинду: «У вічному конфлікті між Росією і Україною рано чи пізно переможе Україна. Ні, не зброєю, а МИРОМ, РОЗУМОМ І ПРАЦЕЮ.

Росія занепадатиме внаслідок свого войовничого, шовіністичного, злого менталітету, її поступово задушать імперські амбіції, атавізми фашизму...

Маючи найбагатші у світі землі, природні багатства, великий розумовий потенціал, нерозтрачену працелюбність і працездатність – Україна вийде з кризи, нарощуватиме свою економічну потугу і з часом стане великою ДЕРЖАВОЮ МИРУ, ДОБРА І КРАСИ».

У цій же праці (там само, с. 383, 385) вчений пристрасно констатує: «І чи не повторили українці, розіп'яті на Чорнобильському хресті, моральний подвиг Спасителя, узявши на себе усі гріхи людства, і ціною свого здоров'я і життя посилаючи останнє попередження ядерним Армагеддоном і вселенським екологічним Апокаліпсисом?».

І оживе наш могутній національний інтелект, який нині чадить поруйнований, мов четвертий чорнобильський реактор, під мертвотним саркофагом україноненависницької блокади. Запорукою цього Відродження є не лише наші потужні генетичні потенції, але й уже викоханий у минулому наш інтелектуальний потенціал. За кількістю дипломованих учених (кандидатів, докторів наук, доцентів, професорів, академіків...) Україна посідає перше місце у світі. За своєю вже готовою творчою потенцією вона не поступається науковому потенціалу ні США, ні Німеччині, ні Росії. Звідси такий попит на українські мізки.

Наш коментар.

На жаль, за останні 24 роки незалежності Україну полишили **десятки тисяч (!)** учених, зокрема перспективних програмістів. Якщо це не зупинити, то... залишиться лише красива статистика.

І далі (там само, с. 382) О. Губко зазначає: «Третє тисячоліття буде часом просвітлених і високих духом. І людство згадає, що в причорноморських степах провидіння кілька тисячоліть берегло саме таку расу людей, і вдячно прийде до нас за наукою високодуховного і високоморального життя. Як і в свою світанкову трипільську еру, українці знову стануть учителями людства, здичавілого, огрубілого й очманілого в своїх лихоманкових підприємницьких борсаннях і конвульсивних пориваннях до виживання тих, хто конає в злиднях. Повернути людям втрачену людську подобизну – домінантна місія українства у Третньому тисячолітті».

На нашу думку, Україна має зробити для цього наступне:

- стати навіки повноправним членом Євросоюзу, НАТО;
- вкладати величні кошти у сільське господарство, щоб стати житницею світу;

- значно збільшити фінансування науки, культури, освіти. Розвивати ІТ-технології, космічну галузь, військові технології, нанотехнології, генетику;
- здолати згубний вплив на економіку олігархічних кланів, російської «п'ятої колони», корупції, кумівства, суддівсько-прокурорського свавілля;
- Україна має невичерпний потенціал туристичного бізнесу, який, на жаль, хоч і розвивається, але потребує підтримки;
- домогтися добровільного об'єднання православних церков. Центральним має стати духовне, патріотичне виховання молоді.

РОЗДІЛ VI. ВЕЛИЧ І КРАСА УКРАЇНСЬКОЇ ДУШІ (ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ АТО)

У народі кажуть, що саме у часи важких випробувань та лихоліття проявляється істинна душа людини – красива чи потворна, патріотична чи зрадницька, іудина.

Якою ж постала нескортна і велична душа мого народу в час сатанинської путінської агресії та проплаченого південно-східного сепаратизму у 2014-2015 р.р.?

Пройдуть десятиліття, а ця кривава рана буде кровоточити, викликаючи і праведний гнів, і глибоку шану справжнім лицарям, нащадкам незламних козаків – воїнам ЗСУ, нацгвардії, добровольцям. Скільки ж душевного болю перетерпіли зсивілі матері, вірні дружини, блакитнооки, карооки ангелочки – діти! Скільки сліз і палких молитов побачив Господь на Небесах! Мабуть, більше, ніж на 24 роки Незалежності... Але у борні та муках народилася Нова Україна, Нова Армія, нова Європейська Надія! Саме український народ зупинив варварів ХХІ століття, які маніакально прагнуть до «світового панування».

Україна – понад усе! Герої – не вмирають! Смерть – ворогам! Слава Україні! – Героям – слава! – це не просто пафосні лозунги. Це радісне і горде розуміння Української душі, це нестримне прагнення до омріяної волі, за яку боролися сотні поколінь українців. Вічна пам'ять полеглим захисникам-воїнам, мирним жителям, безневинно убієнним найманцями та фашистами! Глибока подяка США, Канаді, Австралії, Польщі та іншим державам, які передали ЗСУ десятки тисяч комплектів обмундирування, техніки, медичних аптечок, реанімобілів, цілих госпіталів! Це врятувало життя тисячам наших поранених героїв.

Скільки ж сиріт, безхатченків, біженців (понад 1,5 млн. осіб), інвалідів залишила нам після себе «братня» сусідка, очільника якої прокляв навіть афонський чернець! Після цього йому стали погрожувати спецслужби і російські «святоши-попи». У одній із програм «Шустер-лайф» було продемонстровано вражаючі паралелі між А. Гітлером та В. Путіним. Усе збігалось: маніакальна «велич», «особлива» місія, риторика тощо.

Працюючи над цим розділом, я віднайшов у книзі Віктора Рогожкіна «Еніологія» (Ростов-на-Дону, 2002. – С. 68-69) не менш вражаючі аналогії. Нагадаю, книга була написана ще на початку ганебного «царювання» очільника Р Ф. Цитуємо: «Це дозволило б здійснити вихід на світове

владарювання силовому магічному клану Росії (Апетити, одначе!! – О. П.). Особистість В.Путіна найкращим чином пасувала для цього рішення...Проте час покаже правильність цього рішення. (Уже, на жаль, показав. – О. П.). Якби інавгурація відбулася 5 травня, як це і планувалося відпочатково, то **натальна карта цієї події практично цілковито збіглася б із натальною картою приходу до влади Адольфа Гітлера!** Перенесення інавгурації на 7 травня дещо пом'якшив ситуацію, але, все одно, професійний астролог, вивчаючи натальну карту цієї події, може сказати **про прихід до влади диктатора**». Не вір після цього астрологам, які ще за 15 років наперед визначили подібність В. Путіна до А. Гітлера та його диктаторський норв!! І це зробили російські дослідники науково-дослідницького центру «ЕНІО»!!

Прості українці, бізнесмени перерахували на потреби АТО сотні мільйонів гривень. Жінки за власні кошти шили теплу білизну бійцям, робили сухі пайки, діти плели маскувальні сітки тощо. Один сільський голова зі сльозами на очах розповів наступне: «Коли збирали кошти громадою на АТО, прийшла на милицях 90-річна вдова і принесла... останні 50 гривень: «Це – синочкам...». Тисячі мужніх волонтерів возили бійцям усе необхідне, бо ті інколи пили воду ... із калюжі...».

Українська Православна Церква Київського патріархату, Греко-католицька Церква та інші конфесії перерахували десятки мільйонів гривень для ЗСУ, закупили карети швидкої допомоги, продукти. Для духовної підтримки бійців створили капеланську службу – це служба в армії священиків, які виховують солдатів, офіцерів, підтримують бойовий дух. А що ж Українська Православна Церква Московського Патріархату??

А що передав ЗСУ Р. Ахметов та його друзі-мільярдери?

Тисячі солдатів добровольчих загонів та регулярної армії віддали життя за нас! Слова «Героям – слава!» перестали бути просто вітанням. Це – віддання шани справжнім чоловікам, істинним патріотам, котрі пожертвували собою в ім'я України.

На мою думку, звання Героїв України необхідно присвоїти хірургам Дніпропетровська, Києва, які врятували життя тисячам наших бійців!

А яке всепрощення і гуманізм демонстрували наші воїни на передовій! Вони ділилися своїм пайком із місцевими жителями, що потерпали від голоду, лікарі в польових шпиталях оперували поранених громадян. Воїни (а серед них багато мулярів, теслярів) ремонтували у вільний від служби час дитсадки, школи. Іноді для дітей, батьки яких одурманені пропагандою пішли до «сепарів» і вбивали їхніх же товаришів. Воістину українське всепрощення не має меж!

Символом нескореності українського духу стала льотчиця Надія Савченко, яку по-зłodійськи викрали і силоміць перевезли на територію РФ. Увесь світ став на захист незламної Надії! Світова медицина не знала такого довготривалого голодування. Кати в погонах чули у відповідь на безпідставні звинувачення палкі патріотичні слава. Надія, як легендарна квітка ломикамінь, гідно і мужньо таврувала російську агресивну машину і продажний суд. «Мачо», «вождь міфічної Новоросії», ти не зміг зламати нашу Надію! Ти не зможеш зламати наш гордий народ!

А легендарна медсестра Ірина Іванюш із позивним «Лютик»? За час АТО вона врятувала десятки наших бійців. Дрогобичанка, доброволець. У сім'ї двоє осіб, що мають статус інваліда (мама і дідусь). 26 травня підірвалася на міні і втратила обидві ноги. Бійці, волонтери, земляки, лікарі клініки Мечникова робили все можливе і неможливе, щоб врятувати героїню. Її доправили на реабілітацію в Ізраїль, обіцяють працевлаштувати у клініці м. Дніпропетровська, щоб вона допомагала таким же важкопораненим.

В Інтернеті ми відшукали матеріал про ще один факт самовідданості. 27-річний десантник «кіборг» Ігор Римар, який захищав Донецький аеропорт, потрапив в епіцентр вибухів 9 січня та залишився без гортані, щелепи і руки. Кіборг закритий від вибуху свого комбата. Медикам, попри важкі травми, вдалося зберегти Ігореві життя, і родина, волонтери стали збирати гроші на операції, протези, реабілітацію. Після сюжету по ТСН кошти почала збирати вся країна! На жаль, лікарям не вдалося витягти Ігоря з того світу. Він мав надважкі травми та помер через ускладнення. А за тиждень після смерті бійця вдова Леся Кузь усі зібрані на протези кошти – більше 222 тисяч

гривень – переказала «Волонтерській сотні»!!! Волонтери кажуть, що це перший подібний випадок із такою великою сумою... Боже, поможи цій вдові і тисячам українських матерів та дружин!

А наші славетні «кіборги», які 242 дні обороняли Донецьке летовище. Їх обстрілювали з градів, танків, травили газом, завалювали бетонними стінами – а вони не здавалися і чинили гідний опір ворогу! За їхню стійкість, невмирущість навіть вороги називали їх «кіборгами». Ні, наші бійці не здали летовища. Його просто вже немає, його стерли з лиця землі. Не витримав бетон, а українські солдати вистояли!!

А легендарний командир 11-го батальйону територіальної оборони «Київська Русь» підполковник Олександр Гуменюк, якого бійці ніжно називали Батею? Чому? Бо він був мудрим командиром, по-батьківськи ставився до підлеглих, врятував життя десяткам бійців. В Інтернеті вміщено матеріал про його подвиг. Прочитуємо окремі фрагменти: «З початком подій на Майдані був серед його активістів... Фактично, батальйон «Київська Русь» став дітищем підполковника Гуменюка. Олександра можна було б сміливо назвати по-іншому: танком, лінкором, що пробиває будь-які перешкоди на своєму шляху. Неодноразово від чиновників різних рівнів доводилося чути одну й ту ж фразу: «Усе, ідіть по домівках, не потрібні нам ці батальйони». Олександр відповідав: «Ні, батальйон буде!».

На його екіпірування збирали, як кажуть, усім миром. Комбат тим часом повторював своїм підлеглим: «Держава нам дала зброю та боєприпаси, решту нам дали люди». Цими словами він ніби підкреслював народний характер визвольної війни, яку ведуть на Сході її патріоти.

«...Нині вкрай важливе завдання, – говорив комбат, – підняти наші Збройні Сили...».

Зараз лише армія користується авторитетом. Саме завдяки їй ми змогли переломити складну ситуацію на Сході нашої держави. Усі чиновники й олігархи мають зробити так, як свого часу вчинили у Сполучених Штатах Америки: аби вивести свою країну зі складного економічного становища, їхні

бізнесмени вклали у розвиток економіки 50 відсотків власних грошей. Коли запрацює виробництво, можна буде говорити про осучаснення нашої армії.

Бойова історія «Київської Русі» розпочалася під Слов'янськом, на добре відомій горі Карачун. Кілька разів гору намагалися захопити кадирівці, але наші бійці змогли втримати висоту й при цьому уникнути втрат.

Під Дебальцевим мужнього комбата смертельно поранила куля снайпера... Прощалися з Олександром Гуменюком у Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України. Провести його в останню путь прийшли навіть тяжкопоранені бойові побратими... Він був завжди справедливим. Ніколи не ховався за спинами хлопців, а сам вів їх уперед.

Без чоловіка залишилася дружина Олена і троє синів-близнюків. Вона із честю продовжила справу чоловіка як волонтер...

Закінчується стаття такими хвилюючими словами: «Як не прикро, але так влаштоване наше життя: передчасно цей світ залишають найкращі. Саме такі лідери мають обіймати керівні посади у структурах державного управління, саме такі офіцери повинні командувати військом, саме такі люди повинні жити! **Бо вони – цвіт нашої нації!**».

Українська душа має багато запитань до влади і самого народу. Вона розуміє, що стара бандитська система чинить шалений опір змінам, мімікрує, пристосовується, що в країні складна соціально-економічна ситуація, що потрібно шукати **розумний** компроміс, і все ж:

- Чому вбивцям Небесної сотні Майдану дали змогу втекти, а інших – «судять» як мокре горить?
- Чому «діамантові прокурори», перевертні-єфремови розгулюють на волі, а деяких патріотів кидають за ґрати?
- Чому в пенсіонерів, яким нічим платити за непомірно завищені тарифи, вираховують із мізерної пенсії на АТО, а олігархи наживаються на війні та крові? Опублікуйте дані, який внесок мільйонерів у підтримку ЗСУ.
- Чому й досі не проведено повну люстрацію злочинців-суддів, прокурорів, які виносили неправосудні рішення?

- Чому депутати-демократи не зняли власної та суддівської недоторканності, хоча й обіцяли?
- Чому не проведено референдум щодо вступу в НАТО?
- Хто відповів за ганебну здачу Криму сотням «зелених чоловічків», за Іловайськ, Дебальцево, дніпропетровських десантників?
- Простий народ, патріоти, добровольці, ЗСУ, діаспора, союзники – вони зупинили осатанілу орду. Владо, стань перед ними на коліна, підвищи реально соціальні стандарти!
- Невже влада не боїться третього Майдану, який просто розірве Україну, буде вигідний сепаратистам та рашистам?
- Коли нарешті в Україні буде не імітація, а справжня нещадна боротьба з корупцією? Коли будуть справжні привабливі умови для іноземних інвесторів, малого та середнього бізнесу?
- Коли прозріє понищене російськими бандитами населення Південного Сходу України? Що ви отримали від Путіна та його маріонеток? Голод, злидні, руїну! Як вам живеться у «братній Росії», вимушені переселенці? Впевнений: у десятки разів гірше, ніж у рідних Донецьку та Луганську! Як же ви плачете за Материзною – зрадженою вами, сплюндрованою вашими нерозважливими дітьми та вбивцями-окупантами!
- Невже влада не розуміє, що, надавши особливий статус сепаратистам (Верховна Рада України визнала ДНР та ЛНР терористичними організаціями!), відкриє шлях для Харківської, Одеської, Запорізької «республік»?
- Коли деякі громадяни перестануть ганьбити себе, голосуючи за гроші та «гречку»?
- Коли кожен із нас подолає в собі егоїзм, кумівство, перестане давати хабарі, сміливо боротиметься із перефарбованими чинушами?
- Хто покараний із «тилових пацюків» з Міноборони за зраду – відсутність у бійців бронезилетів, касок, аптечок тощо?

– Коли нарешті держава почне гідно фінансувати науку, освіту, культуру, які в усьому світі є запорукою соціального прогресу, розвитку?

Чому я, професор української філології, котрий разом з колегами створив перший в державі Словник символів культури України, який замовили Мюнхен, Хельсінкі та інші країни, змушений ушосте перевидавати його за власні кошти?? Я – автор понад 25 культурологічних праць, християнин. Ніколи не писав про політику. Пропоную свою першу статтю «Крик душі до українців Південного Сходу України», написану в серпні 2014 року і вміщену в Інтернеті.

Свого часу вийшла книга Л. Кучми під назвою «Україна – не Росія». Проте, ще століттями до того, в українців сформувалося власне бачення «заклятого брата». У книзі Георгія Булашева «Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях» (К., 1992. – С. 147-155), зокрема, сказано: «Українці, за звичаєм, називають великоросів «москалями», «лапотниками» і ставляться до них недовірливо, навіть з якимось острахом, вважаючи їх жадібними, брутальними, нещирими, хитрими, ледачими і мстивими. Народ уникає мати будь-яку справу з «москалем»... «Москаль, – говорить він, – неодмінно обдурить, або ж доведеться з ним сваритися через його лінощі і лукавство, і тоді він накоїть тобі такого, що потім весь вік жалкуватимеш».

Наш коментар. Яким же далекоглядним був український народ! Жителі Південного Сходу у глибині душі (я впевнений!) вже жалкують про те, що «покликали» путлера у свій дім. Війна 2014-... р.р. продемонструвала, що сусіду не можна вірити в жодному випадку!

За останніми розвідданими, під Іловайськом російські кати п'ять днів зволікали із наданням коридору нашим частинам, щоб встигнути ...зробити засідки на шляху і розстрілювати впритул патріотів! І це – «офіцери Росії», це – «Свята Русь»? Це – фашизм ХХІ століття, небачене людоджерство, порушення усіх існуючих міжнародних конвенцій!!

Далі Г. Булашев зазначає: «Називають також великоросів «кацапами», у них довга борода клином, як у цапа. «Москалі» походить від слова Москва. Називають їх ще «кислопузими, смердючими москалями»: «вони все квас та сирівець (незварений хлібний квас) п'ють, так що й саме черево у них скисло». У деяких місцевостях, розташованих уздовж залізниці, їх звать, нарешті «хамською і дерев'яною душею», – за те, що вони під час будівництва залізниці кривдили навколишніх пастухів, однімали в тих хліб. Їх вважають хитрими й дуже обережними: «москаль хоч і знає дорогу, та все ж розпитує». «У москалів душа – як повстянка: він і Бога не боїться». Склалася навіть така приказка: «Боже мій! Боже мій! А ми – Твої, а чиї ж то москалі?».

І далі (там само, с. 152) Г. Булашев зазначає: «Великороси називають українців «хохлами», бо вони раніше носили чуби на голові, «індиками» – за їхню гадану нетямущість, «мазницями», бо вони раніше чумакували і, маючи постійну справу з дігтярками, вічно були в дьогті. «Москалі» вважають «хохлів» брутальними, впертими і недоумкуватими. Вони всіляко намагаються обдурити «хохла», випросити в того що-небудь і взагалі поживитися за його кошт, за що після самі ж із нього насміхаються і називають «хохляцкой харей» і «хохлом-мазницею».

Ми просто зробили історичний екскурс етнофобізмів, а читачам самим оцінювати народну мудрість. А тепер процитуємо реальні факти про те, як українська культура, освіта просвічували безграмотних московитів. Митрополит Іван Огієнко у книзі «Українська культура» (К., 1991. – С. 20) зазначає: «Та й не дивно: по всій Росії за XVII вік **учителями по школах були майже самі українці** і вони – та й поклали свої ознаки на теперішнє письмо».

І далі (там само, с. 69) І. Огієнко пише: «Через 15 років р. 1661-го прибув до Москви українець Семен Полоцький, покликаний вчити царевичів Олексія і Федора та царівну Софію, навчав він і царевича Петра... А потім потягли на Москву наші земляки, понесли туди свої сили та знання. Степан Яворський, Димитрій Ростовський (в миру Данило Туптало)..., а Феофан Прокопович мав величезний вплив на московську науку і на нову московську

літературу... Ще в половині XVII віку р. 1649 українці заклали в Москві першу в Росії організовану школу...».

Ще більше за людей посунули на Москву українські книжки... Так, книга «Псалтирь рифмования» Симеона Полоцького так була широко скрізь розповсюджена, що з наказу царів Івана та Петра її поклали на ноти. Р. 1667 ... розіслали по архієпископіях книжку Барановича «Мечъ Духовный». Український «Требник» Петра Могили був поширений на Москві...». І. Огієнко (там само, с. 85) вказує: «В XVIII віці українці рознесли свої драми по всій Росії і поклали театри в самих найдальших кутках. Так українці ставили свої п'єси і утворили шкільні театри в Казані, Тобольську, Новгороді, Смоленську... Українці заклали в Москві слов'яно-греко-латинську академію на зразок своєї в Києві, і вчителів в цю московську академію набирали за весь XVII вік сливе з самих тільки українців». Учений (там само, с. 97) наголошує: «Р. 1786 були засновані по всій Росії народні школи і вчителями до їх взяли силу студентів із Києва». І, як висновок, Іван Огієнко пише (там само, с. 130-131): «А ні один народ не знає такого тернистого шляху, якого зазнали українці. Ми завше несли на Москву свою культуру, свою науку, несли з щирим серцем освічених людей, а сама Москва тільки й марила, що про русифікацію. Вона завше дивилася на нас оком дужчого силою, дивилася як на завойований народ. Культуру нашу віками брали, охоче приймали й самих нас, проте завше тільки й марили, аби й нас зробити своїми рабами, аби звести нашу мову, аби звести всі притаманні одміни наші... І далі (там само, с. 177): «Церква наша українська з давніх-давен була вільною і незалежною... Церква наша завше вважала себе вищою од церкви московської, бо митрополія Київська була першою, де постав світ віри Христової...».

У XX столітті вчені нарахували понад п'ятдесят різних царських, а потім радянських циркулярів, указів про заборону української мови, книги, літератури, театру. Ось така вона невдячна «Свята Русь». До речі, ці помпезні самореклами на кшталт «Москва – третій Рим», як і попередня, – плід хворобливих амбіцій рашистів, які думають, що стали володарями світу.

Насправді, саме російський царат, комуністична диктатура проводили довготривалий лінгвоцид української мови.

Дозволимо собі процитувати виступ на засіданні Верховної Ради України Леся Танюка, який тоді очолював комітет ВР з питань культури і духовності (Обережно – мова. – К., 2003. – С. 21-22): «Я звертаюся до тих, кого в Україні звать олігархами, кому «гроші не пахнуть», хто нав'язує вітчизняному бізнесові виключно російське обличчя. Дорогенькі наші, – бо ви таки дуже дорого нам обходиться! – вам бракує життєвого досвіду усвідомити, що цим ви куєте гвіздки для власного розп'яття. Якщо ви хочете зберегти і примножити свій бізнес на багаті літа, зміцнійте гаранта вашого бізнесу – Україну...

Ми шануємо мови Шекспіра і Пушкіна, Мольєра і Сервантеса, Гете і Конфуція, але ми є народ Шевченка і Лесі Українки, Василя Стуса і В'ячеслава Чорновола, і в нашому краї панувати не дамо нікому!

Ми не дозволимо перетворити Україну на смітник інших культур і цивілізацій. Тому не уподібнюйтесь, панове, відомій тьоті Моті з комедії Миколи Куліша «Мина Мазайло», яка вважала, що «гораздо пріятнее бить ізнасілованной, чем українізірованной». Нехай собі тьотя Мотя Розторгуєва живе у своїй Курській губернії, а до України їй з її провінціальною сексуальністю – зась (Оплески)...

Я звертаюся до тих, кому, можливо, у дитинстві (ну буває таке) забракло вітамінів, і хто, проживши ціле життя в Україні, так і не подужав української... Дорогий мій земляче! Україна – твій дім, а в рідному домі не шанують матері лише люди хворі й упосліджені. Якщо ти хочеш жити в цьому домі, у міцній і моральній державі, у заможному суспільстві – шануй мову цієї держави. Є мова – є нація. Є нація – є держава (Оплески)...

І останнє. Не забалакуйте мовної проблеми. Під завісу – гуцульський анекдот.

– Куме, куме, а що воно таке – нація, незалежність, менталітет?

– О, це, куме, таке діло, на яке треба гроші давати. Ось ти, куме, приміром, коня на націю віддаси?

- Коня віддам.
- А корову?
- І корову віддам.
- А свиню?
- О, свиню, прошу пана, ні. Свині не оддам.
- А то чо?
- Бо коня й корови у мене нема, а свиня є!
- Будьмо тими, хто віддає на загальне добро те, що в нього є, а не те, чого в нього немає. Лише тоді ми будемо українцями!».

У цій же книзі (там само, с. 91) вміщено виступ В. Д. Радчука, доцента Інституту філології національного університету ім. Т. Шевченка: «Доволі нам бути нацією скигліїв! Скарга – жанр рабський. Невже нам не соромно перед українською історією і славою? Гляньмо на себе! Не весь генофонд породи забрали від нас війни, імперії, гулаги й голодомори. Є поміж нас величі Байди, Наливайки, Кривоноси, Богуни, Палії, Довбуші, Сірки... Аніж нарікати на темряву, то чи не краще запалити свічку?.. А потужне «Борітеся – поборете»? Можна скільки завгодно і на всі заставки нюнити, скиглити і ревити на весь голос із трибун і газетних рубрик – що з того? Москва сльозам не повірить, державні глухарі не переведуться, а земля Тарасова вже сліз не приймає – наповнена ними вщерть».

Хочемо продовжити думку оратора. А чи всім відомо, що батьками першого персонального комп'ютера стали українець С. Возняк та С. Джобс, що творцем сучасного вертольота – українець І.Сікорський. Ракетно-космічні технології першими створювали на «Південмаші» у м. Дніпропетровську саме українські вчені-конструктори. Перший штучний алмаз також був зроблений у Києві. А всесвітньовідомі вчені М. Бердяєв, Д. Чижевський, В. Вернадський – українці!

А непереможні протягом кількох десятиліть (!) брати-боксери Віталій та Володимир Клички – символ міці, козацького духу, незламності та побратимства!

У книзі Михайла Слабошпицького «Велика війна 2014» (К., 2015. – С. 194-195) спростовано багато російських міфів: «Скажімо, кожен в СРСР (а нині в Росії) переконаний: радіо придумав Олександр Попов. А насправді перші дослідження з електромагнітними хвилями провели француз Едуард Бранлі та англієць Олівер Лодж. А основоположник, творець радіо – італієць Гульєльмо Марконі. Або творці першого паровоза – не батько й син Черепанови (як це пишеться у всіх радянських і російських підручниках), бо до них уже було зроблено кілька парових машин французом Коньо, шотландцем Мердоком...

І автомат Калашникова – це плагіат з автомата Хуго Шмайссера». Автор згадує й такий маловідомий факт: «визволителі» Європи лише в Німеччині згвалтували майже мільйон німкенів (!?).

У книзі акад. Петра Кононенка «Національна ідея, нація, націоналізм» (К., 2005. – С. 305) дано відповідь на запитання «Що ж таке малорос?», «Які причини його з'яви?». Зокрема, автор пише: «Це – тип національно-дефективний, скалічений психічно, духовно, а внаслідок, часом – і расово...». Цей тип, зазначає Є. Маланюк, століттями планово, навіть науково готувався в Москві (свідченням істинності цих слів є, зокрема, план міфічної «Новоросії», який хотів реалізувати В.Путін – О.П.).

Однак не варто покинутися лише в бік сусідів. «Малоросійство-бо – наша історична хвороба, хвороба многовікова, отже хронічна. Причини? І природне багатство України, і зникнення історичної пам'яті та зумовлений цим «очевидний параліч національно-державної волі, а – дедалі – агентуру й п'яту колону Москви...». У книзі Віктора Кирунчика «Таємниця матриці укрів-русів. Науково-інтелектуальна міфосистема» (К., 2013. – С. 84) сказано: «На хвилевих рівнях ми всі поєднані, тому необхідна хоча б доля усвідомлення, оскільки, насправді, люди притягують до себе те, «що хочуть» і рідко «що треба». Той, хто не знає, не усвідомлює своїх бажань, все одно притягує до себе, те про що думає, чим живе...». А звідси один висновок: кожному із нас потрібно, як молитву, твердити: «Ми станемо повноправними членами Євросоюзу, НАТО», «Ми підніmemo економіку України!» тощо. Але,

окрім намірів, необхідна щоденна праця кожного громадянина. Влада розпочала дуже необхідні реформи: люстрацію міліції, суддів, прокурорів. Допоможемо їй, а не будемо критиканами! Перестаньмо давати хабарі, активно обстоюємо інтереси громад на місцях!

Я, українець, чітко розмежовую багату російську культуру, науку та олагархічно-диктаторський сучасний режим РФ. Протягом життя написав кілька наукових книг російською мовою. До речі, років три тому саме російські інтернеткомпанії без мого відома і згоди (ось приклад крадіжки авторського права!) стали продавати мої п'ять книг за рублі та долари. Зокрема і книгу «Гематрический катехизис Нового Завета», де зроблено першу спробу декодування оригінальних (давньогрецьких) текстів Святих Євангелій. Є в мене і переклади російських класиків, російськомовні романи. Ось такий я «бандерівець»...

Правдиві факти про велич і красу української душі наведені у книзі лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Михайла Слабошпицького «Велика війна 2014. Україна: виклики, події, матеріали» (К., 2015). Дозволимо собі кілька розлогих і яскравих цитат: «Ці трагічні події для багатьох стали поштовхом до очищення душі, до швидкої кристалізації громадянської зрілості. Революція і війна зробили якісний відбір людей. Одні – по цей бік, другі – по той. А треті – мимоволі у ролі «болота». Вони – ніде, їм байдуже... (с. 122). І далі (с. 47-48) автор наголошує: «Є дві України. Одна – патріотична, самовіддана, жертвна, прекрасна у своєму благородстві. Друга – совкова, крадійська, без совісті й честі, абсолютно байдужа до людських страждань... Війна – час, коли в людях, з одного боку, увиразнюються і кристалізуються найкращі риси (благородство, патріотичність, здатність до самопожертви, милосердя), з іншого, вилазять ниці інстинкти, які взагалі ганьблять рід людський. Слава Богу, першого в стократ більше...».

Спортсменка Наталія Годунко продає свою золоту медаль чемпіонки світу з художньої гімнастики 2001 року, щоб виручені за неї кошти передати Українській армії. Відомі співаки виступають із благодійними концертами –

виручені кошти йдуть Збройним силам. У багатьох установах люди відраховують кошти від зарплат – на армію. У пресі маса повідомлень про те, що на різних підприємствах України безкоштовно ремонтують бойову техніку. Такого градусу патріотизм і свідомість не сягали ніколи за всі 23 роки.

М. Слабошпицький (там само, с. 46) пише: «Це дуже важливий момент нашої історії. Принципово важливий. Бо виявилось, що держава наша – це не уряд, не чиновницька армія, не суди, не спецслужби, **це – люди. Люди, які несуть державу у душі...** Це люди, які не тільки добровільно йдуть воювати, – вони озброюють, споряджають, одягають і годують армію. В усій Україні раптом з'являються десятки тисяч добродійників і волонтерів». І далі (там само, с. 143-150) автор зазначає: «Це справжній національний феномен. Сьогодні в Україні понад 50 волонтерських організацій, котрі допомагають нашим військовим та переселенцям. Ось тільки найвідоміші з них: «Крила Фенікса», «Вернись живим», «Допоможи армії», «Волонтерська сотня», «Народний проект», «Підтримай армію України» та ін. Окрім Юрія Бірюкова, Олександри Тарасової часто звучать імена керівника «Армії SOS» Юрія Касьянова, а також Олени Масоріної, Діани Макарової, Віталія Дейнеги, Ольги Собко, Я. Зінкевич... Наші волонтери – це можна стверджувати без будь-яких перебільшень – швидко і якісно зробили те, що мала зробити держава. Доки незлічена армія військових і цивільних чиновників пасивно споглядала катастрофічний стан національних Збройних сил, саме вольовий порив волонтерів приніс порятунок українським воякам. Вони одягли й узули військових, надали їм необхідне спорядження...».

М.Слабошпицький наводить факти (там само, с. 150-155) волонтерської звитяги: «Параолімпійська чемпіонка Тетяна Фролова виставила на аукціон дві свої золоті медалі. Кошти, які вона вторгує, підуть на армію. А ще вона вишиває ікони й, продавши їх, передає вторговані гроші на потреби бійцям».

До волинських волонтерів звернувся коваль Віктор Семенюк, який має колекцію мистецьких творів, що неодноразово експонували на різних міжнародних виставках. Збирав цю колекцію Семенюк упродовж багатьох

років. Кожний твір у ній – ексклюзив. Коваль вирішив розпрощатися з нею і подав її на благодійний аукціон...

Коли бійці батальйонів «Київ – 2» і «Айдар» одержали велику партію необхідних медпрепаратів, вони з подивом прочитали в доданих до вантажу довідках: «Шановні захисники! Ці ліки придбано за фінансової допомоги жительки Єкатеринбурга Яни Жижко...». Кожен робить, що може й не може. Тетяна Ричкова навіть дачу продала, щоб мати кошти для закупівлі всього необхідного в зону АТО. Від перших днів їздила туди з дорогоцінним вантажем. Її чоловік Вадим – світла особистість, інтелектуал, добра душа – пішов на війну добровольцем. Був поранений. А в серпні Вадим загинув. Пані Тетяна не зламалася – вона тепер і за себе, і за Вадима. Підняла на благодійну хвилю приятелів, знайомих. Виконувала усі замовлення вояків (бронежилети, шолома, берці, одяг, теплі речі, прилади нічного бачення, сканери для радіоперехоплень). Військові поскаржилися: вони не можуть бігати по полях та селах за сепаратистами, котрі переміщуються на сучасній техніці, що їй надала Росія. Тетяна з «командою» напружилася – і незабаром наші військові одержали машини. По всій Україні стали стихійно організовуватися волонтерські об'єднання. Деякі з них – такі як, скажімо, «Крила Фенікса», очолювані Юрієм Бірюковим, – швидко стали залучати на виконання своїх проектів великі кошти, згуртували навколо себе серйозний актив... Я був свідком, як фармацевтична фірма «Дарниця» передавала для шпиталів ліки. А водночас із цим кілька разів підприємство, очолюване батьком і сином Загоріями, перераховувало й «живі» гроші. Знаю і про «Ексімед» (генеральний директор Олександр Огороднійчук), котре постійно надає допомогу в АТО, і популярну київську «Оболонь», керівництво якої вважає своїм громадянським обов'язком віддавати частину коштів «на війну». Окрема тема – світова українська діаспора...

Торік, наприкінці листопада в ЗМІ з'явилося повідомлення про двох волонтерок із США, які назбирали усього необхідного для українських вояків на суму понад мільйон доларів (!)... Антоніна Левчук із Техасу й Ірина Пилипенко з Лос-Анджелесу заснували фонд «Врятуймо життя разом». Пані

Левчук узяла на себе обов'язок добувати кровоспинні засоби й медикаменти, а пані Пилипенко знаходить обладнання для польових шпиталів та медичного транспорту. Усе це поєдналось із нечуваними досі масштабами благодійності. За даними фонду «Демініціативи ім. Ілька Кучеріва», 77,7% українців подавали благодійну допомогу армії чи вимушеним переселенцям. Хочу бодай коротко розповісти про внесок Переяслав-Хмельницького державного педуніверситету імені Григорія Сковороди, де я працюю 30 років. Десятки студентів та викладачів університету були на Майдані, в АТО. Ми перераховували на потреби ЗСУ сотні тисяч гривень, закупували бронезилети, каски, їжу, одяг. Для воїнів під Широкиним придбали потужну іномарку. Студенти-психологи проводять реабілітацію бійців у Центральному госпіталі ветеранів війни у с. Циблі.

М. Слабошпицький пише про чеченське подружжя Аміну Окуєву та її чоловіка Адама Осмаєва, які героїчно захищали Україну, американця Маркіяна Паславського, який воював у батальйоні «Донбас» і героїчно загинув 19 серпня: «26 серпня Маркіяна Паславського поховали на Аскольдовій могилі в Києві. Він назавжди лишився на землі своїх батьків, котра стала його останнім притулком. Такий вибір зробило його українське серце».

М. Слабошпицький розповідає (там само, с. 128-130) неймовірну історію про долю Миколи Вороніна, еколога, фізика, барда. Лікарі поставили йому страшний діагноз – рак. Тільки він знає, що йому тоді довелося пережити. Університетські друзі зібрали великі кошти для його лікування. І сталося – диво! Він переміг недугу. Відтоді завжди готовий прийти на допомогу кожному, кого спіткала біда. Він став «сонячним бардом». Їздив із гітарою по колишніх республіках. Оплески... Веселий, безжурний настрої. Але тут – війна. Усе склалося так, що він опинився серед сепаратистів. Чому? Пояснює. 2004 року брав участь у Помаранчевій революції, на котру покладав великі сподівання. Але, як і мільйони, пережив болісне розчарування. Вожді помаранчевого Майдану зрадили ідеали Майдану...

Був на проросійських мітингах у Донецьку. Але далі він усе роздивився і все зрозумів. Прийшов добровольцем у батальйон «Донбас». Був у Донецькому аеропорту коректувальником вогню. «Кіборг» Микола Воронін звернувся з листом до ворога, який топче нашу землю на Сході. Це дуже важливий людський документ. «Я, Микола Воронін, що довго жив у Росії і вважав себе росіянином, стою тут. Захищаю українську землю від цієї гидоти, яка з вами, окупантами, повзе. Бачив, що ви зробили з моєю рідною Горлівкою... Так, я заперечував зброю і вбивство, і тепер мені вкрай неприємно вбивати. Але я стріляв і стрілятиму у вас, хто взяв зброю проти моєї країни. Хто гвалтує і грабує. У вас, дорогі мої досвідчені військові РФ... Відтоді стоїмо на своїх позиціях і, хоч як ви стараєтесь, не здаємося. І не здамося. Оскільки Країна в нас така. Героїчна. З дерев'яними щитами перемогли снайперів на Майдані. Із вами якимось упораємося. Мій дід утік у 16 років із берлінського концтабору. Прадід мій пройшов дві війни, кавалер усіх ступенів Георгіївських хрестів. Розвідник. Три поранення в груди й одне в горло. Дожив до глибокої сивини, продавши всі Георгіївські хрести й купивши хліба в Голодомор, влаштований одним із тиранів, яких ти любиш, Росіє... Але нічого в тебе не вийде. Кажу тобі, як є. Слава Україні!» І далі (там само, с. 134-135) автор пише про справжніх патріотів Донбасу, які щодня, ризикуючи життям, б'ють ворога в тилу: «На Донбасі проти сепаратистів і російських найманців успішно воюють місцеві партизани. «Тіні» – так називається донецький партизанський загін. Його анонімний командир ... дав інтерв'ю, у котрому висловив кілька принципово-важливих моментів. По-перше, на Донбасі далеко не всі «ватники»... Так от – партизанський загін весь складається саме з донецьких... На запитання кореспондента, що вже є на рахунку «Тіней», командир перелічує: знешкоджено Андрія Борисова («Чечена»), колишнього коменданта Маріуполя, разом із його охороною, російського генерала Сергія Андрейченка, польового командира Рафі Абдул Джабара, командира снайперської групи Аміра Алданова, російського генерал-майора Петра Павлова...

Загін ставить перед собою не тільки амбітні завдання знищувати керівний склад сепаратистів та вищих російських офіцерських чинів, а й надавати цінну оперативну інформацію нашому командуванню... Партизани захоплюють ворожу техніку (БТРи й БМП) і знищують її. Координують свою діяльність із частинами наших Збройних сил...

Командир «Тіней» несхитний у своїй вірі: настане день – і наші війська (разом із партизанами) візьмуть Донецьк... А народ в Україні – на противагу Росії – сильніший за владу. І тут – наш великий резерв і сила».

М. Слабошпицький показує також усе фарисейство російської пропаганди та РПЦ: «І ось він (Путін – О. П.), забираючи хліб у патріарха Кірілла, навчає з усіх державних амвонів, що Росія – «богоизбранная земля, а отже, росіяни – «богоизбранный» народ... Росія справді шаленіє від пупоцентризму. Навіть останній алкаш почувається «богоизбранным»... До культивованого в росіянах упродовж століть національного чванства й хронічної ксенофобії додалися плоди путінської пропаганди... Безумство – це солов'ї російського імперіалізму: Дугін, Лимонов, Проханов. Лицемірство – це пропагандистська нарація Дмитра Кисельова, Володимира Соловйова, Ернста Мацкавічуса». І далі (там само, с. 138-139) автор пише: «Російська православна церква в Україні, яка чомусь називається Українською, але є приналежною до Московського патріархату, – це погано замаскований елемент чужої (абсолютно зловорожої нам сьогодні!) держави на території України... Вотчина патріарха Кірілла Гундаєва – анклав «Русского міра» в наших кордонах... То там, то там у наших ЗМІ з'являється інформація, що попи московського розливу відмовляються відспівувати загиблих на війні українських героїв... Священики Московського патріархату закликають своїх прихожан саботувати мобілізацію...

У цій війні ми обороняємо від російського агресора свою землю, рідні могили – і це богоугодна справа. Цілком закономірно, що останнім часом до Київського патріархату активно переходять громади від патріархату Московського. Війна не могла не подіяти на паству. Багатьом відкрилися очі на те, що є правда і неправда. **Війна іде і через людські душі».**

М.Слабошпицький (там само, с. 30-31) пише про час істини: «Час, коли кожен має відповісти, прозвітувати, пояснити, запитати, запропонувати і т.ін. По-перше, пильним оком буде окинута вся галерея наших владців, з-поміж яких чималенько персон викликає якщо не підозру, то глибокий сумнів у їхній відповідності посадам. І відбудеться грандіозне очищення... По-друге, вже ніхто не закликатиме до люстрації суддів. Суворі й небагатослівні люди з фронтів просто витрусять із суддівських мантий усіх тих, хто в них приховується, витрусять, поставлять на очі суспільства голими і зажадають відповіді на всі кривосуддя, за всіх безневинних... По-третє, постане перед судом суспільства і наша псевдоеліта – цей тераріум, на який моторошно дивитися. Патентовані злодії, які обікрали державу й чи не кожного громадянина зокрема... І запитаємо майновитих владців, які незмінно фігурують у рейтингах найбагатших людей України: а скільки ти особисто зі своїх зароблених не аж надто непосильною працею мільйонів благородно поклав на жертovníк цієї великої війни? Влада – це найняті нами менеджери...

Другий етап Майдану – після Революції Гідності – очевидно, стане Революцією Правди з усіма належними висновками... Третій етап революції – остаточна й безповоротна декомунізація. Усі комбати разом із Дмитром Ярошем застерегли: ні про який новий Майдан в умовах війни не може йтися, бо це було б неоціненою допомогою російському агресору... П'ятий етап революції має стати торжеством реального гуманізму. Війна, забравши тисячі й тисячі життів українських патріотів, які пішли захищати Вітчизну, осиротить неймовірно багатьох дітей... Одне можна сказати впевнено: так, як було, – уже не буде.

Революція триває».

5 грудня 2015 року, у день волонтерів, були оприлюднені вражаючі цифри. Нині в Україні нараховується понад 10 тисяч (!) волонтерських організацій, які охоплюють 4 мільйони справжніх патріотів, котрі забезпечують ЗСУ усім необхідним.

А я раптом згадав про подвиги українок у роки Другої світової війни. У далекому 1982 році в журналі «Радянська жінка» (1982, №11) була опублікована стаття про фантастичний подвиг дев'ятнадцятирічної медсестри Галини Прокоф'євої. Молоді люди вирішили побратися, оскільки палко кохали одне одного. І тут розпочалася Друга світова війна. Юнак пішов захищати рідну Україну, а Галина стала медсестрою. Вони поклялися чекати одне одного. Дівчина потай взяла із собою на фронт найдорожче – весільну сукню як спомин про коханого і берегла її три роки. Букринський плацдарм. Вогняне пекло, стіна вогню. Бійці не можуть навіть голову підняти. Фашисти люто поливають свинцем та снарядами. І раптом (я про таке чую вперше!) із окопу піднімається на повний зріст струнка, у весільній білій сукні, молода дівчина! Спочатку нашим бійцям (і ворогам теж) здалося, що це сон або якесь марево. Але, дівчина, не звертаючи уваги на хиже свистіння куль, гордо йде на позиції ворога! І тут піднявся в нестримну атаку увесь полк! Ворог був просто зметений із плацдарму.

У 1987 р. у газеті «Комуністична праця» (1987, 9 травня) я опублікував поезію «Українська Мадонна». Пропоную її відредагований варіант.

Як чекали вони з Іванком
День ясний і рушник весільний,
Та на тихий, у мальвах, ранок
Впав стерв'ятника хрест могильний.
Три весни берегла для Івана
Біле плаття – лебідки крило.
Дехто кидав: «Дивачка Оксана,
А у серці від болю – пекло...
Люта січа. Сто куль на одного.
І Дніпро вже прошитий до дна...
Раптом сон: у весільному платті
Над окопами стала вона!
І ураз заніміли гармати,
Пальці ворога в корчах звело,

Тільки шепіт: «Оксана? З санбату?
Ні, то марево-диво прийшло...»
Крізь снарядів і бомб мегатонни,
Крізь фашистський убивчий свинець
Ти ішла, Українська Мадонна,
Під нескортий і вічний вінець!
Ти ішла, як сестра Роксолани,
Як посестра Марусі Чурай,
Уперед, де кривавивсь від рани
Непорушний передній наш край.
Ти ішла, ніби горда Іванна,
Наче з пісні, маленький сурмач,
І шептали уста: «Мій Іване,
Ти мене вже, коханий, пробач!»
І уперше, і вдруге, й востаннє,
Що тебе цілувала лиш в снах,
І що рідного сина, коханий,
Вже не буде у нас на руках...».
Встали всі! І пішли безсловесно –
Тих атак ще не бачив Дніпро...
І летіло, посічене «мессером»,
В сивій тузі дівоче крило...
Так, я вірю в народ і у Бога,
І в пошані скорботно схилюсь –
Уклонюсь їй у зболені ноги,
Як святій, до землі поклонюсь!

О. Потапенко

Коли цей розділ було вже написано, 6 листопада 2015 року по одному із телеканалів показали просто дивовижний сюжет про третю мотопіхотну бригаду, яка тримала оборону біля селище Победа на початку російської агресії.

Значна кількість бійців була віруючими, вони збудували на території дислокації своєї роти капличку. А всередині – незвичайний хрест, зроблений із простої берези. В один із днів російсько-терористичні окупанти накрили бійців сотнями ракет та снарядів. Техніка була пошматована, зруйнована й капличка. Але (яка ж сила Господнього промислу і захисту) не загинув жоден боєць! А на полі, зораному вирвами, залишився цілим лише один білий хрест! Бійці змінили дислокацію, залишивши його на своєму місці. Проте через певний час на місце побоїща була відправлена автомашина, щоб забрати цей сакральний незнищений хрест, який окупанти не посміли зачепити.

Березовий хрест у день Збройних сил України освятили і тепер він зберігається в одному із храмів Львова як символ незламної віри та майбутньої перемоги!

Глибоко символічними є такі факти. Наші славні, невтомні волонтери не просто впродовж двох років забезпечували ЗСУ усім необхідним, а й підтримували їхній бойовий дух. У 2015 р. вони навіть викарбували... свою народну нагороду – медаль «Захисника рідної землі», яку вручають справжнім воїнам-захисникам!

8 грудня 2015 р. вперше за всю історію України у Верховній Раді виступив віце-президент США Дж. Байден. Мене особисто вразили такі емоційні слова мудрого американця: «Зараз іде випробування людських душ... У своєму серці й у своїй душі ви знаєте, що є добро і справедливість! Робіть це!».

Він запевнив, що США і Європа, увесь світ із надією дивляться на визвольні звитяги українців. Цивілізований світ ніколи не визнає анексії Криму та окупації Луганської і Донецької областей. Тільки в єдності, боротьбі з корупцією, рушійних реформах Україна стане вільною, демократичною державою!!

І на завершення дуже мудра й актуальна саме для сьогодення притча «Істинний переможець» (Россыпи мудрости. Сборник притч. – Полтава, 2013. – С. 38). Пропонуємо свій переклад.

Йшла війна. Мудрець був абсолютно спокійний.

– Як ти можеш залишатися осторонь?! – казали йому чорні. – Адже нас можуть перемогти білі.

– Як ти можеш залишатися осторонь?! – казали білі. – Адже нас можуть здолати чорні.

– Як ти можеш залишатися осторонь?! – казали талановиті. – Адже нас можуть здолати нездари.

– Як ти можеш залишатися осторонь?! – казали нездари. – Адже ці великорозумні знищать нас.

І так йому говорили сильні і слабкі, красиві і негарні, й інші, інші.

Нарешті війна завершилася. Усе в руїнах. Усе спалено й знищено. Стали з'ясовувати, хто переможець, а хто переможений, хоча як це з'ясувати, якщо постраждали всі.

– Ми горді перемогою! – сказали переможці мудрецеві. – А чим можеш гордитися ти? Що зробив ти за цей час?

– Ми програли... – дорікали йому переможені. – Але ми горді тим, що відстояли свої принципи. Ми залишилися на руїнах, зате ці руїни наші. А що в цей час захищав ти?

– А я за час війни та загальної зненависті побудував дім, у якому знайдеться місце і для всіх вас, – відповів мудрець.

– Виходить, – зізналися і ті, й інші, – істинний переможець – це ти».

Чи не нагадує ця притча сучасні реалії України? Декому нагадує бізнесменів та чинуш із Міноборони, які збагатилися на війні. Але то криваві, прокляті гроші, які не принесуть їм щастя! Мені ж ця притча нагадує обдурених жителів Південного Сходу: «Ми залишилися на руїнах, зате ці руїни наші!» НЕ буде у цій війні переможців! Програють усі люди! Уже програли! Що робити? Вийти на вулиці окупованих міст десяткам тисяч людей і вигнати окупантів!! Вони не наслідяться відкривати вогонь! Вести підпільну боротьбу, змити зраду кров'ю. Здаватися СБУ. Хочу звернутися до жителів окупованих територій.

– Ви отримали те, за що «боролися»? Де обіцяна вам Новоросія? Ви не потрібні Росії. Тисячі біженців нарешті зі сльозами на очах зрозуміли це. Розкажіть про «теплий» сибірський прийом, «райську Росію» своїм деяким харківським, одеським, запорізьким утопістам, які ще потайки хочуть туди, звідки ви втекли.

Що Крим і Донбас без України? Ніщо! Україні без вас теж важко...

– Чому ви не обурюєтеся Януковичем та його зграєю, які украли у вас і у нас мільярди і ганебно втекли, кинувши напризволяще?

– Чому ви виступаєте проти НАТО та Євроінтеграції? Путін проти свого і нашого народу – НІЩО. Після збиття російського літака-порушника він змушений був лише «утертися». Бо за Турцією стоїть НАТО. Запам'ятайте: лише НАТО, США врятують у майбутньому наших дітей та внуків! А чи хотіли б Ви, щоб вони навчалися в Європі, Америці, добре жили? Упевнений, що 90% хотіли б! То проти чого Ви кричите?

Мені щиро жаль усіх одурманених жителів Південного Сходу, тому що:

– тавро підлих зрадників і жорстоких убивць буде на вас десятиліттями;
– бо тисячі, сотні тисяч втратили те, що заробили важкою працею. А ті негідники, які вас підбурювали, повтікали за кордон, у Київ і жирують там;

– бо ви, нещасні, **нікому не потрібні** – ні Путіну, ні Вашим новим панкам, яких або повбивають, використавши як підстилку, або милостиво оселять у Москві. Не потрібні Ви й більшості людей на території країни. Чому? Скажу нижче.

– бо ви ненавидите рідну Матір Україну, яка вигодувала Вас, але, на жаль, недовчила. Вас тепер врозумляє і до виховує Всемиловичий Господь через голод, холод, страждання;

– бо ви втратили рідних, близьких, свої оселі, роботу. А ми? Тисячі Світлич Воїнів віддали життя і за вас! Зрозумійте нарешті це!

– Бо ви, засліплені, не розумієте, що в нас усіх є інший спільний ворог – олігархи, продажні судді, прокурори-хабарники. Нас еднають і мізерні зарплати, і низький рівень життя. А ми ще вбиваємо одне одного, а не

ворогів. Суцільне самоїдство. Зупиніться поливати один одного в Інтернеті, на телеканалах! Злоба лише породжує нову злобу!

Прості росіяни й українці збідніли у 2-3 рази лише від девальвації своїх валют. У разі продовження безглузлого братовбивства виграють лише США, Китай, Європа.

Недавно показали сюжет, як на тимчасово окупованій території «добрі» дяді із автоматами роздають нещасним пенсіонерам по тисячі російських рублів. Одна бабуся кинулася цілувати «благодійника». Я її розумію... Але... Жителі Донецька і Луганська моляться за Р. Ахметова і його допомогу. Згоден, Ренат Леонідович робить гуманну, благородну справу. Але поміркуємо глибше: 1) Скільки допомоги він надав ЗСУ? 2) Що він зробив для припинення війни? 3) А скільки років він до цього «непосильно» трудився, щоб заробити (чи вкрати) в цих же людей свої мільярди?

– бо психологія багатьох із вас – рабська. Десятиліттями були під бандюковичами, а тепер хочете бути під путлерівцями...

Водночас багатьом людям вас аж ніяк не жаль, тому що:

– Ви ледь не спричинили найстрашніше – розвал суверенної України, усі, хто роз'єднує, оббріхує, продає, вбиває – слуги Сатани;

– Ви, засліплені люттю, як тварини, вбивали братів по крові та Духу, підло, не по-чоловічому, накидалися зграєю на одного і добивали ногами. Про що ви тоді думали? А тепер плачете: «Они убили наших мальчиків». Це Ви самі вбили власних дітей, яких мені шкода! Царство їм Небесне...

– Ви за іудині російські срібляники-дерев'яники працювали агентами, корегувальниками. Ви катували полонених, висліджували патріотів, убивали бійців ЗСУ. Чого вартий нелюд, який приніс воїнам банку із «медом-тротилом».

– ви завдали мільярдних збитків не «бандерівцям», а своїй державі і своєму краю! Разом із наляканою Європою, російськими «братками» і місцевими «демократами в законі» будете з попелу відновлювати нову «Чорнобильсько-донецьку зону». А ці мільярди могли б піти на розквіт Донбасу... Вас чекає десятиліття відновлювальних робіт...

– Ви сповнені маніакальної злоби та ненависті, від якої можете й захлинутися. Покайтеся! Давайте всі покаємося! Паїсій Святогорець благав: «Благословляйте, а не проклинайте!»

– бо за століття ви так і не стали справжніми українцями. У жилах тисяч Ваших предків тече загарбницька російська кров;

– у лавах ваших ополченців, поруч із обдуреними чи насильно загнаними, воюють обкурені наркомани, бандити, «дикі гуси», які готові за прокляті гроші вбивати дітей і стариків. Доблесна мародерсько-садистська бараняча армія. Тому, що Вас, як баранів, женуть на заслання заради московського шизофреніка і місцевих бандюків.

На завершення ще одна мудра притча.

Не осуджуйте і не будете осуджені.

Літній чоловік із 25-річним сином зайшли у вагон потягу і зайняли свої місця. Юнак сидів біля вікна. Як тільки потяг рушив, він висунув руку у вікно, щоб відчутти струмінь повітря і раптом захоплено закричав: «Тату, бачиш, усі дерева їдуть назад!». Батько лише посміхнувся. Поруч із юнаком сиділа подружня пара. Вони були трохи збентежені тим, що 25-річний чоловік поводить себе як дитина. Раптом той знову захоплено вигукнув: «Тату, бачиш озеро і птахи. Хмаринки їдуть разом із потягом...». Подружжя ніяково спостерігало за поведінкою юнака, у якій його батько не вбачав нічого дивного... Бажаючи допомогти чимось, дама запитала літнього чоловіка: «Чому ви не поведете сина в якусь клініку на консультацію?». Батько спокійно відповів: «Ми лишень із клініки. Сьогодні мій син після операції вперше за 25 років побачив білий світ...».

Неможливо судити про вчинки інших людей, не маючи повноти знань. Цим володіє лише Творець! Тому – «Не осуджуйте, і не будете осуджені!». Я бажаю усім нам Світла Господнього, злагоди, примирення. І нехай Бог береже красиву, єдину Україну та її багатостраждальний народ!

У книзі М.Дочинеця «Лад» (Мукачево, 2014. – С. 371) є вражаючий діалог автора та любомудра Світована:

– Отже, я маю прощати тим, котрі за один день мене знищили? Віроломно забрали роботу, житло і двох найдорожчих мені людей? Без особливих причин Прощати?

– Прощати! І не через день, а сеї ж миті. Але, будь ласкавий, посунься вбік – ти топчеш руминчик.

Я посунувся на лавиці, дивуючись уголос.

– Як ви побачили це за стільницею?

– Вчув запах м'ятого цвіту. І ти вчися в трави.

– Чого вчитися? – здивувався я.

– А хоча б того ж прощення. Коли ми топчемо квіточку, вона віддає аромат. Ось він – сенс прощення. Трава до сього дійшла, а ми ж люди! Однак маю прощати, ще й дякувати треба напасникам. Бо коли нас ніхто не випробовує – се прокляття.

– І ви прощали своїм лиходіям? Прощайте їм усе?

– Прощав, і тому я тут. А вони... вони давно вже не чинять лиходійства.

Я був приголомшений його словами. Дивився на цього дивного діда, як дитина на цукерку. І не мав що сказати. А він, обнявши мене проникливим поглядом сірих очей, провадив далі:

– Я не знаю твоїх кривдників, не знаю, чим вони тебе допекли, та знаю одне: не було, немає і не буде людини, яка б заслуговувала тільки осуду чи виправдання. Часом і святий на святого скривиться... Тому треба прощати. Бо се твоє звільнення, твоя найбільша перемога. Хоч би весь світ повстав проти тебе, ти захищений силою прощення». То ж простімо гріхи одне одному в ім'я наших дітей та внуків!

Слава Україні!

Пропоную кілька власних поезій.

ГОСПОДИ, ХРАНИ СВОЇХ СИНІВ!

Господи, храни своїх синів,

Як ти проживеш без України?

Без її садів, гаїв, ланів?

Без Карпат, Донбасу, полонини?

Господи, молитвами святих
Примири, прощення дай, спокуту...
Щоб вогненний вихор вже затих,
Спокій, тишу дай нам позабуту!
Соколи, мужчини і сини –
Справжні козаки, незламна криця,
Сніг двадцятилітніх сивини
Хай святиться, навіки святиться!
Ми молились, жертвували всі,
Україна – волонтерська сила...
Ти не раз журавкою в росі
Їм життя і долю відмолила.
На колінах все навкруг стоїть –
То стрічають лицарів довічних...
І горять із самих верховіть
Сльози-свічі – то безсмертні свічі...
Як же, мамо, я тебе люблю –
Зрозумів лиш нині, і калину...
Я у Бога ласку відмолю,
В Нього є надія – Україна!

О. Потапенко

РОЗДІЛ VII. ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ ДУШІ ВІД СВІТОВАНА (за Мирославом Дочинецем)

У книзі М. Дочинеця «Книга надиху. Уроки світу, Неба і людей» (Мукачево, 2015. – С. 51) вміщено таку характеристику закарпатського любомудра, цілителя, сина Природи Світована: «Чоловік великого вродженого обдаровання, підсиленого світотворчим вишколом. Його називали «незнищеним стариком», карпатським Сократом, Вічником, Світованом... А, може, то ймення – Світован – від того, що на дорогах світу

він світив собі та іншим? У цьому, власне, й корінь його простої й рятівної науки: **шукати врадування, вишукувати з соломи нашої юдолі зерно радості і передавати це словом. Бо всі головні слова – це розрада або поклик. А його головним покликом було: ставати доконечно тою людиною, якою нам суджено бути».**

В іншій книзі Мирослава Дочинеця «Лад» (Мукачево, 2014) вміщено зокрема повість «Світован» про цю дивовижну постать народного мудреця. Пропонуємо розлогі фрагменти про розуміння ним сенсу життя, людської душі:

«– Чи старіє душа?

– Усе старіє, навіть камінь. Але душа старіє лише та, яка піддалася.

– Піддалася чому?

– Вмирущости. Душа старіє, та не вмирає. Вона вічна, як і Той, що її дарував нам.

– А життя тлінне і дочасне?

– Немає такого життя, яке хоча б на мить не мало безсмертя.

Подовженість життя – у наших рукотворних і нерукотворних ділах. Що встигла людина – те смерть забрати не може».

І далі (там само, с. 536-538) автор пише:

«– А все-таки є рецепт молодості? Є (засміявся). Радій кожній дрібниці.

І роби те, що тобі любо. Немає милішого за «сродне діло», яке любиш і знаєш, і немає гіршого, ніж коли робиш щось силувано.

– Що найбільше дошкуляє людині?

– Страх.

– Страх чого?

– Боязнь самої боязні... Люди повсякчас бояться захворіти, вмерти, щось утратити, бояться, що їх виженуть із насидженого, гідного місця. А якраз сю гідність і зжирає страх. Того, хто весь час під Небом, нікуди з-під Неба не прогнати. Бо Небо – скрізь. Вічна твердь духу...

– І що робити?

– Жити. Страх від душевної самотності. Але ж се наша природа, божественна природа. Самість, особність, неповторність особини, що носить у собі цілий Божий світ. Хтось гадає, що се наша юдоль – приходи́ти у світ і відходити самотнім. Та якраз повнота самоти й породжує знання, що нічого не слід боятися... Плакати завжди легше, але треба вчитися сміятися...

– Йоги кажуть: спи і чекай...

– А я кажу: роби вчасно те, що маєш робити і те, що має статися – станеться.

– Що станеться?

– Ти станеш потрібним – людям, світові, Богу, собі. Добре діло ступає сміло. Може, се і є щастя? **Коли хтось молиться за те, що ти є.** Людина має діяти, дертися вгору, а не чекати, коли гора прийде до неї. Людина – се вічна дорога, а не курява над дорогою. Людина – огонь, а не дим, що розвіюється вітром... Нехай душа твоя ходить у «чистій сорочці...».

– Ви мали добрих учителів?

– Либонь найліпший учитель ти сам собі. Є чотири головні штудії: вивчати себе, вивчати людей, вивчати природу і книги...

Ніякі науки не відкрили мені стільки простої і мудрої правди, як трави своїм шепотом і птиці своїм співом. Се крилаті істоти, що, як ангели, поєднують землю і небо. Звірі вчать нас бути людьми.

– У яких комах варто вчитися?

– Передусім бджіл. Бджола незмірно довше живе на землі, ніж людина. Воістину, ця комаха – як Божа іскра. Отже, вчитися нам треба у бджіл і мурах».

Далі (там само, с. 540-543) Мирослав Дочинець розповідає:

– Ви пройшли багато доріг?

– Дорога – як золота жила життя. Доріг много, та вибираєш одну... Тоді дорога стає путтю.

– Що є путь?

– Се – вибір... Путь веде до двох найважливіших речей – примирення і служіння.

– В чому примирення?

– В усьому. Живи в мирі зі світом зримим і нутряним. Приймай усе, як належне, як твоє. Тоді не буде роботи осоружної, біди непоправної, долі лихої. Приймай відкрито і вдячно, як дароване лише тобі, приготоване лише для тебе...

– А служіння?

– У сьому холодному, байдужому і розхристаному світі повинні знаходитися такі, що простягнуть руку помочи. То чому такими не бути нам? Кождий може вірно служити на своєму місці, в міру сил і хисту. **Вище служіння – підтримувати в людині божественну сутність, не жертвуючи людського.**

– Як до цього прийти?

– Шукай надих. Служи йому. Заслужи його. Чин служіння треба заслужити.

– В чому сенс вашого життя?

– Жити і діяти у згоді з духом. У суворій чистоті душі. В душевному спокої. Се забезпечує сонцестояння мого життя.

– З чого це почалося?

– Зі смерти. Щоб сягнути повноти життя, треба щось у собі вмертвити. Я умертвив страх... І я молився: «Нехай буде воля Твоя...».

М. Дочинець (там само, с. 542-545) продовжує:

– Скільки людині потрібно свободи?

– Стільки, скільки й води. Тобто скільки готова споживати... Не можна бути цілком вільним від світу, як того багнув нам великий любомудр Сковорода. Бо безмежна свобода є різновидом кріпацтва. Кріпацтвом дозвілля, гулящости духу. А се – обернений бік неволі. Так, як і повна перемога над чимось... І щоб ти знав: свобода не в тому, щоб конче бути вільним від усього і всіх. Вища свобода в тому, щоб бути там, де всі, і як усі, і при тому залишатися осібним, самим собою.

– То яка воля, яке звільнення нам потрібні?

– Звільнення серця. Звільни його від гніву й ненависти – пробач усіх, на кого тратиш серце. І звільни серце від хвилювань – більшістю вони марні. При тому провадь просте життя, і цінуй те, що маєш. Віддавай більше, очікуй менше...

– З чого починати?

– З наміру. З наміру ставати іншим, ліпшим... Світ довкола не міняється, якщо не міняєшся ти.. День забарвлений не сонцем і хмарами, а твоїм настроєм. І куди б ти не пішов, знайдеш там лише те, що приніс із собою.

– Чим є кожен із нас?

– Людина є на третину тим, що робить. На третину тим, що думає. І на третину тим, що інші думають про неї. **Три речі відзначають нас: праця, чесність і досягнення. Три речі руйнують нас: гординя, злість, пияцтво-розпуста. Три речі, які не сміємо занедбати: любов, дружбу і честь. І три, що є ненадійними й дочасними: влада, удача, маєтність...**

– А якщо нас не люблять?

– Тебе любить Господь, і ти маєш себе полюбити, повірити в собі. Якщо не маєш стержня, будеш шукати його при комусь... Але се не є служінням, се – прислужництво.

– Кому можна довіряти?

– **Довіряй тому, хто вміє бачити в тобі три речі: печаль, що ховається за посмішкою; любов, що криється за гнівом, і причину твого мовчання...**

– Що найцінніше в людині?

– Співчутливість до ближнього. Се найвища міра любові і ознака здорового духу... **Я вже казав: лікар помагає, лікує природа, а виліковує Бог».**

Продовжуючи бесіду зі Світованом, письменник (там само, с. 544-546) пише:

– А радість спілкування?

– Мій знакомитий монах, що любив слухати дощ, напучував мене: **сім разів на день обнімися з рідною душею – і день наповниться живим духом.**

– Ми любимо, коли нас хвалять і не любимо, коли нас критикують. Самі ж чинимо навпаки...

– **Якщо не знаєш міри, скільки хвалити і ганити, то не хвали й не гани. Менше вір словам, більше явищам. Більше слухай, ніж говори. Більше спостерігай, ніж суди...**

– Що має робити той, хто хоче довго жити?

– Хто хоче довго жити, мусить виректися повно жити. Себто, **прийняти поміркованість і повстримність.** Чим більше тобі дано, тим більше мусиш самообмежуватися, бо надмір нищить. І мусиш пам'ятати приповідку давніх прочан: хто довше живе, той має менше часу. Не штука – довго плуганити старість. **Штука – довго лишатися молодим...** І мудрість справдешня – весела. Се як у квітів і птиць: вони щасливі з того, що просто цвінуть і щебечуть.

– Не можу не запитати про любов іншу – між двома?

– Гадаю, се великий віддарунок нам за фізичну смертність. Любов і смерть – два береги ріки життя. Правдиве і велике кохання зароджене відчуттям тісних меж відпущеного нам часу. І сей час воно осяює і освячує. Любов плоті відкриває нам іншу сутність, інший шлях, але дуже накоротко – як спалах блискавиці. Тому любов до тіла має перерости в шляхетну любов до особи. Тоді ся особа стає дорогою, потрібною тобі більше, ніж ти сам. Дух бере гору над плоттю. Йнакше то будуть лише похитні ігри, що ведуть до переситу і тьмяніння душі... **Любов незримою ниткою тягнеться через час...**

І далі (там само, с. 547-548) автор пише:

«– Можете щось сказати про наше майбутнє?»

– Можу, але не хочу (сміявся). Скажу лише, що воно буде не гіршим, і не ліпшим, ніж сьогодні. Розмиються межі між народами, а між людьми навпаки – поглибляться. Речі любитимуть, а людьми користуватимуться. Буде

много перекупників і мало виробників. Той, хто виробляє, знає ціну і міру. Той, хто продає, ненаситний і нестійкий. Все буде покладено на продаж, як у тому храмі, з якого Господь виганяв гендлярів. І не буде одностайності і великодушності поміж людей. Се ослабить єдність нашого народу, хоча сама держава зміцниться й збагатиться. Будемо годувати півсвіту, зате душі спрагло шукатимуть поживу для своєї ситості. Тоді ще гостріше **стане нестача служебників духу. Бо навчатися лікувати плоть, але не душу.**

Далі (там само, с. 548-550) М. Дочинець пише:

« – А як знайти своє служіння? Приміром мені?

– Ти вже до нього підійшов – до **служіння слову**. Від новинок (газет) із часом відійдеш, бо се не служіння, а прислуговування. Світ страшно мудрований, хитросплетений. І все через надмір інформації з новинок, радіо і телевізії. Її буде ще більше. Вона порушуватиме рівновагу, розсіюватиме суть, руйнуватиме цілісність малого світу людини. **Людині потрібні не просто слова, а опора в слові.** Добре, якби ти вибрав сю путь.

– Але ж і в газеті можна служити словом?

– **Ваші газети – се не слово, а слова, за якими захована правда.** Людині не конче знати, що, де й коли стається. Важніше – чому і як? Як не впасти, як піднятися. **Слово має злагіднювати душу, засвічувати в ній сонце, осявати даром Святого Духа, а не пробивати чорну діру... Прислухатися до голосу дитини в собі. Жодна книга не скаже тобі того, що повість він... Творення – це безнастанне шліфування душі...**

– Як би ви назвали себе одною фразою, одним словом?

– **Світован. Родимець світу. Чоловік, що позбувся свого фальшивого «Я».**

– Але ми живемо в конкретній державі і в конкретну епоху.

– В залізний час...

– Чому залізний?

– **Бо це час ув'язнення духу, гноблення суспільної волі».**

І на завершення своєї бесіди зі Світованом М. Дочинець описує його бачення майбутнього України в розділі «Гряде велика і тривала відбудова погубленої Материзни» (там само, с. 554-560):

« – І що далі?

– Якщо рабів не звільняти, то вони звільняються самі... Ми народи різного слова, думки, звичаю (про український та російський етнос – О. П.)... Та все ж Божа людина має бути вільною. І Божий народ теж...

– Що таке народ?

– **Народ – се вічно живий храм особистости. Народ – це єдина містична душа тисяч, мільйонів тіл. Тому його не можна знищити, переробити на чужий копил...**

Він може захиріти, підупасти, але **в смутну хвилю підніметься і народить поводира...** Такі провідники були в нашого народу і ще будуть. Бо се є Божим благословенням – у часи найбільшої руїни і занепаду зроджувати для нашого народу захист і опору – запорозьке козацтво, Сковороду, Шевченка, Франка. Вони зробили більше, ніж десятки армій. Тут я бачу Божу волю – **зберегти сей народ.**

– Чому ж тоді по стількох героїчних змаганнях, бунтах і революціях ми не закріпили свою державність?

– Головна наша притуга – моральний застій. Корінь нашої біди в тому, що ми не вчимося так, як треба, не розвиваємо високу традицію, котру нам полишили предки. Не піднімаємо її до мірила поступу передової людности. Не знаємо, що хочемо, куди й до чого йдемо (А й, справді, українська влада 20 років «хиталася» поміж «стратегічним партнерством» – О. П.)... Біда і в неоднорідности, розбрату населення (Трагічні події на Південному Сході знову підтвердили це – О. П.). **Духовна єдність спільноти – ось головний стержень.** А він надломлений. **Зродження народу починається з душі, зі Слова...** Щільники нації теж треба заповнювати медом і воском. **Гряде велика і тривала відбудова погубленої Материзни...**

Ми любимо вигороджувати себе, мовляв, час такий... Час погідний завжди. Час для нас, а не ми для часу. Час тече однаково. Се ми пливемо коли за течією, коли проти течії...

Ми створені для того, аби вічно прагнути Неба... _Все в нашому трибі має свій сенс. Все тримається берегів любові і тече, як річка...».

Пропонуємо кілька мініатюр про душу із іншої книги М. Дочинеця «Місячна роса» (Мукачево, 2012. – с. 66, 82): «Якщо сниться покійник, звичай дідівський велить дати в церкві на службу за спасіння душі його. Якщо присниться живий – подзвони йому, розшукай. Заглянь у душу. Можливо, її теж спасати треба. Камінь, який ти носиш за душею, не стільки для чужого небезпечний, як для тебе самого. Камінь за душею тягне душу до землі, приземлює її».

* * *

«Щоразу, коли зроблю дрібну послугу В., він притуляє руку до серця і каже: «Цієї миті Господь відкладає всі свої нагальні справи і в книзі душ навпроти вашої ставить великий плюс...»

* * *

«Найбільшою моєю помилкою було те, що я намагався самотужки навести лад у своїй душі. Не розуміючи, що вона належить Богу. У книзі Мирослава Дочинеця «Лад» (Мукачево, 2014. – с. 19-51) ми відшукали й інші дуже мудрі поради для очищення, спасіння душі. А саме: «Коли прикро на душі, треба багато ходити. Краще полем, лісом, над водою. Вода понесе твою журу. Але пам'ятай: найкращі ліки для тіла : піст, молитва і корисна робота для рук».

* * *

«Не вір у забобони, не переймайся звідарством, не вдавайся до ворожби. Тримай душу і серце в чистоті... Найбільші чудеса – Божі дари. Лікують люди – виліковує Господь».

* * *

«Розпочинай і завершуй день подякою. А перед відходом до сну довірливо вручай Господу свою душу до нового дня».

* * *

«Не сподівайся на політиків, провідників і начальників. Їх потуги не пов'язані з цілісністю життя окремої людини. Сподівайся тільки на себе, уповаючи на милість Господа».

* * *

«Дитина входить у світ зі стиснутими кулачками: весь цей світ – мій, і бути йому в моїх руках. Людина покидає світ із розкритими долонями: ось я нічого не забираю. Я знаю: коли замкнуться мої очі, серце моє залишиться відкритим».

У вересні 2015 р. я на одному подихові прочитав книгу лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Мирослава Дочинеця «Книга надиху. Уроки світу, Неба і людей» (Карпатська вежа, 2015). Чесно кажучи, був дуже вражений, оскільки автор зібрав у ній перлини народної мудрості, які не поступаються грецькій, індійській філософії. У цій книзі – аромат українського слова, тепло його серця, безсмертя душі нашого народу. Пропоную кілька образків, краплин М. Дочинеця.

Про «давні» душі

– Чому ви зі мною панькаєтеся, чому ділитеся своїми одкровеннями? – запитав я його одного разу (Андрія Ворона, наставника, народного мудреця – О. П.).

– Добрий запит, і головне слово в ньому «ділитися». Чому се я роблю? Тому що ми з тобою одного духовного братства.

– Що це за братство? – насторожився я.

– **Душі в нас «давні».**

– Це які? – не знаю, чого було більше в моєму запитанні – цікавості чи хвилювання.

– Давні. Саме Слово каже за себе... Чи помічаєш, що деякі трапунки ніби вже були з тобою? Чи приходять тобі в снах важкі рішення? Чи вгадуєш часом, що скаже твій співрозмовець.

– Так, – зізнався я з деяким здивуванням.

– Не треба сього лякатися. **Се поверхневі прояви досвідчення твоєї «давньої» душі.** А вона знає набагато більше. Якщо довіритися, дослухатися до неї, не заглушувати її страхами. Тоді матимеш надійну радницю – служебницю для себе та інших...

– Що означає ще «давня» душа? – запитав я.

– О, немало... «Вгадує» голоси, які раніше не чула. Зчитує знаки долі, розпізнає прикмети природи. Чує місця сили і переважно оселяється там. Бачить корінь вислідку кожного явища. Здогадується, як чинити в складних випадках. Знаходить надих у простих речах буденности. Її не обтяжує самотність, навпаки – се є потребою духовного розвинення. Така душа може мати ворогів, але сама ніколи не є ворогом для когось. Не потребує керманичів над собою. Сповнена не просто побожності, а довіри до Божого промислу, – і тому вбережена від руйнівних хитань. Має потребу передавати свої чуття і знаття іншим. Се головна її повинність – служити незрілому, крихкому, злобному світу людей. Служити правдою Правді. Тому світ сей і не сходить доконечно на пси... Так, «давня» душа таки знає щось «давнє», але не виказує сього, аби не бентежити інших.

– Ці душі знають, що вони «давні»?

– Одні здогадуються, інші ні. Ба нащо? Їхня присутність у людській гушці непоказна, зате цінна, як золота крихта у кошівці піску. Але се в жодній мірі не заслуга і не чеснота – просто набуток, наділ душі, що пройшла більше кіл у неперервній круговерті своєї невмирущости».

Про промені безсмертя.

«...Якщо ми говоримо про душі, – розвивав я тему іншим разом, – то виходить, що одні цінні для загалу, а інші тільки для себе?

– Я б не міряв душу вартістю, як річ. Хоча насправді: **одні з них є вічно цінні для світу, який збагатили науками, духом, мистецтвами, а інші – цінні у вічності.**

– Чим цінні?

–Тим, що збагнули нескінченну цінність своєї душі. І вона теж сяє світові. Я стрічав таких, звичайних, нічим не чудесних людей немало. І не применшую цінність їх душ, бо промінь пускає не лише сонце, але й зірниця, і свічка, і світлячок під ногами... І пам'ять про людину світлої душі теж промениться...

– Пам'ять? – перепитав я. – Хіба її промені видимі?

– Так, є промені і темні, але вони все ж промені. **Один мудрець назвав їх променями безсмертя. Вони пронизують невидимий світ. І наші душі зіткані із них.**

– Ви це відчуваєте?

– Що?

– Безсмертя в собі?

–**Я відчуваю, що був створений до свого народження... А се одне й те ж».**

Про «українське» дерево.

Іноді на зустрічах мене питають: «Ви знали Андрія Ворона, його стрій мислення. Цікаво, як би він оцінив ситуацію, у якій ми тепер опинилися?» Запитання складне, але я після його «світової школи» великою мірою дивлюся на світ його очима. До того ж, багато чого він сам провіщав про нинішню добу (див. книжку «Світован. Штудії під небесним шатром» – М. П.)

Мій учитель вважав, що Україна мусить нарешті вибрати між зашкарублюю архаїкою і новим розвитком, між дрімучою провінційністю і модерним світом. Це питання життя і смерті.

Україна втратила українське минуле, цілісного українського сучасного не має, а українського майбутнього не буде. Україна повинна народити із себе щось цілком нове. Можливо, вона повинна ставати новою Америкою між Росією, Європою і тою ж Америкою. Можливо – новим Ізраїлем. Це порятунок для самої України і порятунок для інших, яких Україна вже втомила (а може, вони втомилися самі від себе?). З України розпочнеться новітнє переродження, перегрупування держав, коли ні кордони, ні мови, ні

релігія, ні ментальність населення не матимуть принципового значення для формування спільноти. Починається епоха нової комфортності суспільно-державних устроїв. **І ми тут будемо піонерами.** Зі старого українського кореня має вирости нове дерево світового саду. Німецький філософ Йоганн Гердер ще три століття тому пророкував: «Україна стане колись новою Елладою».

Десять заповідей, як досягнути спокою.

1. Саме цей день я хочу прожити, не намагаючись вирішити всі життєві проблеми.

2. Саме сьогодні зважатиму на свою поведінку: буду привітним до людей, не буду критикувати, виправляти чи вдосконалювати нікого, крім себе.

3. Саме сьогодні буду щасливим, усвідомлюючи, що я створений для щастя не тільки у вічності, але й тепер. Є лише один світ.

4. Саме сьогодні підлаштуюся під обставини, не прагнути, щоби вони підлаштовувалися до моїх бажань.

5. Саме сьогодні відведу кілька хвилин свого часу для читання. Як їжа потрібна тілу, так добра книжка потрібна для духовного життя.

6. Саме сьогодні зроблю якийсь добрий вчинок і нікому про це не скажу.

7. Саме сьогодні зроблю щось, до чого не маю жодного бажання. А коли почуватимусь ображеним, не виявлю цього.

8. Саме в цей день складу собі детальний план. Можливо, не вдасться його ретельно дотриматися, але спробую виконати два правила: не буду поспішати і буду рішучим.

9. Саме сьогодні буду вірити надміру – навіть коли б обставини схилили мене до протилежного. **Бог піклується про мене так, ніби на світі більше нікого немає.**

10. Саме сьогодні не буду нічого боятися. Не боятимуся вірити в Добро і за все дякувати. **Адже все є Божим даром.**

Сім заповідей чистоти правдивого мусульманина.

Перша: «чистота рук», що означає не брати зайвого. Не гоже наживатися на іншій людині. Якщо гроші передбачалися не вам, а ви добули їх обманом або хитрістю, вони стануть причиною паразитів і проблем у вашому тілі й житті.

Друга: «чистота вух». Не варто слухати людей наляканих, озлоблених і метушливих, а варто відгородити свій слух від пліток і пустих теревенів.

Третя: «чистота очей». Не забруднюйте свій зір заздрістю і жаданням того, що має ближній, не оскверняйте свої очі спостереженням сцен насилля, жорстокості і розпусти. Тримайте свій погляд у чистоті, спостерігаючи досконалість світу і пишноту його барв.

Четверта: «чистота рота». Не загіджуйте свого рота зайвим пустослів'ям і лихослів'ям. Злі нотки вашої мови занехають ваше тіло і ваше життя.

П'ята: «чистота тіла і одягу», що означає підтримувати тіло й одяг у чистоті. Будьте уважні до свого зовнішнього вигляду. Доглядайте себе так, щоб вам самим було приємно на себе поглянути.

Шоста: «чистота думок». Усі негативні і неприємні думки про себе, установки на самообмеження – це непотріб, відходи вашого мислення. Позбавтеся їх, звільніть місце для позитивних і продуктивних міркувань.

Сьома: «чистота душі і серця». **Ваша душа – найчистіше і найсвітліше, що у вас є.** Не дозволяйте собі нехтувати її потреби. Якщо будете в житті керуватися її підказками, то шлях вам буде рівний і благополучний. Якщо ж забороняєте собі слухати свою душу і керуетесь іншими засадами, то приречете себе на неминучість помилок, від яких іноді важко відмитися. Любіть і не вимагайте нічого взамін. **Любов уже сама по собі щастя».**

РОЗДІЛ VIII

ЯК ДУХ ТА ДУША ЗЦІЛЮЮТЬ ЛЮДИНУ

У книзі Майкла Толбота «Голографическая Вселенная» (М., 2005. – С. 103, 108-109) описано вражаючий медичний феномен – **ефект плацебо**. Так називають будь-яке лікування, яке не викликає специфічного впливу медпрепаратів на тіло. В експериментах із плацебо часто використовують таблетки із цукру чи підсолену воду... За останні півстоліття ефект плацебо досліджувався у всьому світі. Учені з'ясували, що за допомогою плацебо можна лікувати мігрень, алергію, нежить, астму, бородавки, невралгію, артрит, діабет тощо. Зафіксовані випадки, коли за допомогою плацебо зцілювалися навіть онкохворі. Учені вважають, що значна кількість сучасних медпрепаратів діє на хворих значною мірою як плацебо! М. Талбот (Там само. – С. 115-116) пише: «Ефективність плацебо свідчить про те, що людський організм варто трактувати «холістично... Холістичний погляд на природу людини полягає в тому, що свідомість і тіло взаємодіють і надто тісно пов'язані, щоб лікувати їх окремо». Дуже детально описаний цей феномен у книзі Ласло Крайсца «Душа, смерть и потусторонний мир» (СПб., 2010. – С. 232-233): «Але душа людини може не лише викликати хвороби, а йвиліковувати їх, навіть більше... Який вплив має гіпноз на «душу», демонструють не лише різні сеанси відомих гіпнотизерів, а й лікарі традиційної медицини, котрі часто оперують хворих під гіпнозом без будь-якого наркозу чи місцевої анестезії. Медицина давно довела, що гіпноз насправді діє на больовий поріг, тамуючи його... Очевидно, гіпноз є певним «потаємним ходом» до душі... Одним із відомих дослідів з гіпнозом є слід опіку при доторканні гіпнозованого до холодного предмета, коли людині навіюють, що предмет розжарений!

Ще один доказ сили духу людини демонструють факіри Індії. У стані глибокого трансу вони здатні вводити голки через шкіру, протикати тіло мечем, при цьому на тілі не залишається ні кровоточивих ран, ні шрамів.

Голландець Мірін Данко на публічних виступах дозволяв пробивати себе списами, через рани лилася... вода! Рентгенограми, зроблені йому в 1948 році, показали, що це було справжнім феноменом, а не дешевим фокусом».

Наш коментар. Подібні здібності демонстрували українські козаки-характерники. У книзі Віктора Кирунчика «Таємниця матриці укрів-русів. Науково-інтелектуальна міфосистема» (К., 2013. – С. 464-465) сказано: «Їхні «тренінги» повністю виключили вплив емоцій на себе, а, навпаки, ... спрямували на ворога. Козаки-характерники навіювали панічне відчуття страху у ворога ще до бою (у турецьких архівах збереглися описи). Зброя в руках ворога раптом ставала неймовірно важкою, воїни-турки не в змозі були її навіть підняти.

Характерники (анакорети) керували вегетативною системою настільки, що могли, скажімо, впливати на предмети так, що каміння плавало по воді... Характерники вміли миттєво входити у трансів стани, які «відкривали» потужні медіумні властивості, могли перевтілюватися. Під час бою козак міг «роздвоюватися», ставати невидимим, бути невразливим до зброї, зчитувати чужі думки, вони «відлітали» з тіла й контролювали простір у радіусі 500 метрів... Найвідоміший характерник – отаман Сірко. У нього стріляли, а він ловив кулі, його рубали шаблею, а він залишався неушкодженим. Турки, побачивши Сірка, з криками «урус шайтан» просто кидалися втікати... Сірка обирали кошовим отаманом не менше 30 разів. Він не програв жодної битви».

У нашій книзі «Лінгвокультурологія» (К., 2011. – С. 177-178) описано дивовижний ефект молитви, самонавіювання на фізичний стан людини: «У 30-40-ві роки сталінські поплічники вирішили зіслати до Сибіру всіх черниць жіночого монастиря Гошова (Іванофранківщина). Коли потяг привіз їх у табір, було наказано зняти облачення й одягнути тюремні роби.

Усі черниці категорично відмовилися зробити це. Тоді кати, одягнені в овечі кожухи, вишикували всіх жінок на лютому морозі й так протримали їх протягом кількох годин... Черниці весь час молилися. І сталося справжнє

Господнє диво. Жодна з них не захворіла (!) А той, хто дав злочинний нелюдський наказ, незабаром захворів запаленням легень і помер!»

У світлі описаного аж ніяк не фантастичними є розповіді про мучеників за віру Христову. У книзі св. Димитрія Ростовського «Житія Святих (Вибрані) українською мовою» (К., 2008. – Т.5. – С. 198-199) розповідається про страждання святих мучениць Віри, Надії, Любові і матері їхньої Софії: «За велінням беззаконного царя святу Надію кинули у вогонь, і вона, залишившись неушкодженою, подібно до трьох отроків, прославляла Бога. Після цього її повісили і стругали залізними кігтями! Тіло її падало шматками, і кров лилася потоком, але від ран виходили дивні пахощі, і на її обличчі, світлому й сяючому благодаттю Святого Духа, була посмішка. Свята Надія посоромила мучителя ще тим, що він був не в силах перемогти терпіння такої малолітньої отроковиці». А які жахливі муки витерпів Ісус Христос на Голгофі заради кожного з нас? А наші мужні воїни, що боронили Україну на Південному Сході? Медики були просто вражені. У деяких героїв прострелені найважливіші органи (серце, мозок), а вони наперекір ворогові і смерті виживали! Більше того, знову рвалися в бій. Яка сила духу українства!!

Та повернемося до книги Ласло Крайсца (Там само. – С. 235-237). Учений пише: «Наступним вражаючим прикладом влади душі над тілом є різні феномени з галузі «дермографізму» (у перекладі: «письмо на шкірі»)… У відзначеною печаттю – «стигматою» – черниці Дюльмен, за багатьма достовірними свідченнями, проявився на грудях хрест у церкві Святого Ламберта. Інший приклад такого феномена показав Чарльз Х. Фостер. Американець демонстрував своє вміння у 1860 р. в Англії, зусиллям волі проявляючи на своїй шкірі різні написи.

Наш коментар. Подібні факти зафіксовані у ХХ ст. в одного із середньоазіатських хлопчиків. На його тілі несподівано з'являлися цілі фрази із Корану! У своїй книзі «Дух. Любов. Творчість» (К., 2007. – С. 150) ми писали: «У книзі відомого вченого Майкла Талбота «Голографічний Всесвіт» сказано: «... Свята Вероніка Джуаліані протягом останніх років свого життя

стверджувала, що «образи Страстей Христових – терновий вінець, три цвяхи на хресті та удар списом у груди – відбиті в її серці». Саме в себе на серці вона невпинно малювала їх і навіть знала точну локалізацію. Після смерті Вероніки розтин показав, що ці символи насправді були відбиті на її серці – саме у вказаних нею місцях. Два лікарі, які робили розтин, написали висновок, у якому був засвідчений цей неймовірний факт».

Далі Ласло Крайсц (Там само. – С. 236 -237) зазначає: «У кінці розділу про владу душі над тілом ми хочемо вказати на ще один загадковий феномен, який з погляду науки взагалі нез'ясований. Маємо на увазі феномен «наведення смерті». У первісних народів є численні документально зафіксовані випадки так званої «смерті вуду». Якщо туземець сварився із шаманом, то траплялося, що ображений шаман пророкував кривднику точний час його швидкої смерті. Часто в таких випадках тубілець незадовго до передбаченої години смерті усамітнювався у своїй оселі і там насправді помирав! Що (хто) наказує тілу цілком здорової людини викликати смерть? Очевидно, лише одна «річ», яка «вдихає» життя в неживе матеріальне тіло – а саме Psyche, душа».

Далі Л.Крайсц (Там само. – С. 238-241) описує найновіші відкриття вчених, медиків, які підтвердили залежність людського тіла від стану душі: «Так, наприклад, 19 лютого 2003 року одна інформагенція повідомила про сенсаційне відкриття гейдельберзьких учених. Вони вперше довели молекулярні зміни від психічних навантажень... Тепер учені підтвердили, що у стресових ситуаціях у клітинах тіла людей активізується певний вид протеїну. Цей протеїн викликає і запускає різні запальні процеси, що спричиняють послаблення організму».

У 2001 році професор Девід Сноудон з університету Кентуккі довів, що «позитивна установка в юному віці продовжує життя і значно знижує ризик хвороб у старості: «Сноуден припускає, що такі негативні емоції, як страх, ненависть, злість можуть мати кумулятивну, тобто зростаючу дію на тіло з плином часу... Наш результат узгоджується з іншими дослідженнями; це

засвідчили люди, які мислять позитивно, внаслідок чого живуть значно довше за песимістів!

У 2003 р. данські вчені повідомили таке: «В університеті Орхуса дослідники порівняли смертність приблизно 20 тисяч батьків, у яких померла неповнолітня дитина, із трьомастами тисячами тих, діти яких живі. Результат виявився вражаючим: матері, які змушені оплакувати неповнолітню дитину, приблизно в 40 відсотках випадків помирали впродовж наступних сімнадцяти років після смерті дитини (!) на відміну від матерів, діти яких були живі.. Нервова система (якщо не сказати «душа», «Дух») впливає також на утворення метастаз при захворюваннях раком... Серед медиків існує поняття **ноцебо** – негативно забарвлені уявлення та очікування, які викликають спочатку функціональні розлади, а потім призводять до хвороби... Ноцебо, на думку експертів, так само хвороботворне, як і цигарковий дим та бактерії».

Наш коментар. Досліди вчених підтвердили народну істину: хто чого боїться, від того часто й помирає (чи страждає). Це працює саме ноцебо – негативна установка на хворобу включає пусковий механізм хвороби.

Ласло Крайсц (Там само. – С. 241-243) зазначає: «Але якщо душа, дух здатні хворобливо впливати на організм, тоді, напевно, вони можуть і лікувати його... Спонтанна (стихійна) ремісія є лише однією ознакою цілющої сили нашої душі». Автор описує історії Моніки Добнер та Гюнтера Каттерле, які несподівано зцілилися від раку без медикаментозного лікування (спонтанна ремісія). Далі (Там само. – С. 246-251) автор описує «духовне цілительство»: «**Лікування духу** – це загальна поширена назва лікування, яка базується на релігійних чи забобонних уявленнях та досвіді. Зовнішня форма може передбачати накладання рук, молитви, магічні практики. У певних випадках успіх зцілення базується на дії навіювання – сугестивний шлях через віру та очікування пацієнта».

Ласло Крайсц наголошує: «Питання залишається нез'ясованим: як через віру й навіювання може відбуватися зцілення фізичної (!) хвороби?.. Певна суттєва частина в нас (душа, дух) здатна самотійно вилікувати хвороби». Десятки прикладів істинного душевного зцілення читачі можуть

знайти у книгах В. Артемова «Православні чудеса» (М., 2006), В. Удовиченко, А. Савчук «Стяжавшая любовь» (К., 2007), «Чудеса истинные и ложные» (М., 2012) та ін.

Автор зауважує дуже суттєве: «Інакше кажучи, душа людини, душа хворого повинна бути відкрита «духовному зціленню». Очевидно, «духовний цілитель» переносить «божественну зцілювальну силу» на душу хворого.

Доктор Бене у своїй книзі звертає увагу на Євангелія, у яких описані випадки зцілення – «Твоя віра допомогла тобі», «Буде тобі по вірі твоїй».

Дуже цікаві думки з цього приводу висловлені у книзі православного лікаря, психолога Костянтина Зоріна «Жало в плоть» (М., 2012. – С. 193, 198-199): «Під час хвороби поряд із медичною допомогою необхідно поглиблювати духовне життя, щоб відволікти життєву енергію, емоції та переживання від тілесного болю. Важливо не прислухатися до болю, не зациклюватися на ньому постійно, а протиставити йому палку молитву, вдумливе читання біблійних та святоотецьких текстів і т. ін.

Митрополит Антоній Сурозький звертає увагу на те, що Христос не зцілював усіх і кожного. Хтось ставав здоровим, а хтось через свою зневіру відкинув допомогу звище. Для того, щоб сприйняти зцілювальну благодать, ми повинні відкритися Богу. Не зціленню, а саме Богу». У народі мудро кажуть: «Лікують лікарі, а зцілює лише Господь»!

І далі К. Зорін подає глибоку думку: «Зцілення вагомніше, аніж виліковування. Це не лише покращення нашого фізичного самопочуття. Хворобами Господь часто навчає, викриває нас. Зцілення в таких випадках свідчить про те, що людина витримала цей «екзамен». Позитивна відповідь на запитання «Чи хочеш бути здоровим?» – означає таке: по-перше, ми визнаємо, що хочемо позбутися свого гріховного життя й набути нове життя в Богові; а по-друге, ми обіцяємо, що намагатимемося виправдати виявлену нам довіру, не зловживатимемо даром Божим, служитимемо Богу й людям.

З духовного погляду, бути зціленим – значить стати цілим, відновити цілісність своєї особистості й цілісність своєї природи».

Талановитий християнський письменник Клайв Льюїс зазначав, що Бог викриває нас спочатку шепотінням любові, потім – гризотою совісті і лише згодом, якщо ми не виправляємося – через рупор страждань.

К. Зорін мудро підкреслює: «Хворобою Бог корегує духовний шлях людини: благословляє той чи той намір, відводить від тієї чи іншої справи... Підкреслюю: Бог не здійснює помсти, а «наказує». «Наказание» походить від слов'янського слова «наказ» – урок, педагогічна міра».

На думку святих отців, найефективнішими засобами духовного та фізичного зцілення є смирення гордині, піст, молитва, відвідування храму, участь у Таїнствах Церкви (сповідь-покаяння, Святе Причастя), творення справ милосердя.

На жаль, в останні десятиліття, як отруйні гриби після дощу, з'явилися тисячі псевдоцілителів, магів, самочинних «старців» та «апостолів», «православних цілителів», які під впливом сатанинських духів не лише не лікують людей, а часто завдають шкоди їхньому здоров'ю.

У книзі В. Удовиченко, А. Савчук «Стяжавшая любовь» (К., 2007. – С. 198-199) уміщено таку актуальну думку протоієрея А. Ткачова: «Людині хочеться пошвидше стати здоровою. «Хто б міг мене зробити здоровим і скільки це коштує?» – актуальне запитання. На ринку сьогоdnішніх послуг є багато охочих запропонувати тобі здоров'я за відповідну платню. Зняти зурочення, почистити чакри, мантри профільтрувати..., щось іще. Тут поле, ресурс для шарлатанства небачений. А диявол є. Він не помер, він не зник... Він може навчити чогось, оскільки він, як ангел0 мудрий і досвід у нього великий...

Серед дарів Господа є й дар зцілення. Це саме дар. Хотілося б наголосити саме на цьому. Дар тільки тоді дар, коли ми не просимо, а отримуємо те, що Богу захотілося... Кому може Бог дати такий дар? Людині абсолютно смиренній, яка не вважає нічого своїм... Дається тому, хто весь у присутності Бога і весь віддає місце Богові для входження в чуже життя, а сам себе забуває».

Дуже детально про самочинних «отців», псевдоцілителів розповідається у книзі «Чудеса истинные и ложные» (М., 2012. – С. 431-462). У ній, зокрема, сказано, що головна причина віри в «екстрасенсів», псевдоцілителів – духовна безграмотність. Її активно пропагують ЗМІ, деякі телеканали, що ведуть масову пропаганду чародійства. Люди з вищою освітою отруєні **дивоманією**. І від священників вони також чекають швидкої чудесної допомоги у вирішенні проблем (пияцтва, наркоманії рідних тощо). У Росії з'явилися десятки самочинних «святих», «старців», «цілителів», про яких навіть написані книги, зняті фільми. Наприклад, фільм «Зустріч із Вічністю» про «раба Божого Андрія із Волгоградської області». «Найвражаючіше те, що цей шкідливий фільм широко розповсюджується не лише по православних виставках, його можна купити навіть в оптовій торгівлі видавничого відділу Троїце-Сергієвої Лаври». У мене постає запитання: «Що тоді робить Святійший Патріарх? Чи не пора, як це робив Христос, вигнати баришників із храму?» Словом – хліба і чудес! Причому таких прикладів сотні.

Таким же «витвором духовності» є книга «Ах, мама, мамочка...», що витримала вже чотири (!) видання. Автор – В. О. Крашенникова, у якої помер одинадцятирічний син Славко і якого вона ж ...зарахувала до лику святих?? Далі автор цитує окремі фрагменти «Апокаліпсису від Славка» й показує їх хворобливість і абсурдність. І далі пише: «А то народ у нас і так на голову хворий, так йому ще й одкровення нове: земля у нас, нібито не кругла і динозаври живі!.. По храмах Росії почала свій шлях аудіокнига «Отрок В'ячеслав», де про «яснобачення» нещасного, онкохворого хлопчика розповідає його мама. Причому розповсюджувачі посилаються на благословення архієпископа Вікентія. Насправді виявилось, що це безсоромна брехня, груба фальсифікація! Чотири видання витримав і «опус» Є.Єрофєєвої «Великодня пам'ять». Про що книга? Цитуємо Ю. Архипова: «Отцю Володимиру приписують якості надсвятості, які дорівнюють Самому Богу. Він знає помисли і долі кожного. А також долі світу. Але про таке подібним чином не писали навіть про преподобного Серафима Саровського!»

Чому дивуватися? Залишається одне: назвати російському патріарху самого себе «вселенським владикою всіх світових церков», а В. Путіна – «царем всія земної кулі». І це після вбивства православних братів, діток на Південному Сході України, в Грузії, Сирії!

Можна було б продовжити перелік подібних «лжесвятих» Російської Церкви, але значно кориснішими будуть поради справжніх служителів Християнства про те, як відрізнити істину від фальші та сатанізму. Автори (Там само. – С. 555-556) наводять ознаки, які вказують на нещирість:

- якщо стверджують: «Я не такий, як усі, я – обраний»;
- якщо вас заманюють великою кількістю чудес;
- якщо пропагують самочинні ікони не прославлених канонічною Церквою людей (навіть «мироточивих»);
- якщо виявляють устремління до створення «нових молитов», самочинних акафістів;
- коли кличуть у «нові церкви», «братства» (читай – секти), які згодом «викачують» кошти, квартири, перетворюють жінок у сексуальних рабниць, використовуючи для цього нейролінгвістичне програмування, гіпноз, зомбування психіки;
- якщо у всьому звинувачують священників;
- якщо намагаються отримати вигоду від ікони, яка перебуває в них;
- якщо діють без благословення, або посилаються на невідомих «старців».

Автори зазначають, що єретичними, самочинними є зображення Божої Матері на «іконах» «Воскресающая Русь», «Воительница», «Дары дающая», «Московская и всея Руси» й закликають не вірити ніяким «видінням», «одкровенням», які нібито дані людині від Самого Ісуса Христа, Богородиці, бо вони є «прелестью», від лукавого.

Учені експериментально довели, що існує так званий четвертий стан свідомості – молитовний, який живить Божою благодаттю душу та зцілює тіло. У книзі В. та Т. Тихоплавів «Квантовый выбор. Не все мы умрём, но изменимся» (СПб., 2010. – С. 155) сказано: «Зокрема, дослідження, зроблені

на базі Глобального шпиталю та Дослідницького центру в Маунт Абу (Індія) переконливо довели, що негативні думки, створювані людиною (гнів, страх, тривога, розпач тощо) аж ніяк не є якимись ефемерними й невідчутними. Завдяки гіпоталамусу та гіпофізу вони миттєво «матеріалізуються» у формі особливих речовин – нейропептидів, які за лічені секунди досягають усіх клітин тіла, що спричиняє підвищене серцебиття, підвищення кров'яного тиску, зростанню «поганого» холестерину тощо. Усі ці фактори в сукупності спричиняють атеросклероз та збільшують ризик утворення тромбів.

І навпаки, позитивні думки та емоції викликають секрецію так званих гормонів щастя: ендорфінів та мелатоніну». І далі (Там само. – С. 156) автори наголошують: **«І не дивно, адже емоції – це енергія!** Енергетична підтримка надзвичайно важлива для кожного. Причому енергетичний обмін можливий навіть із собакою та люблячим господарем. Енергія «собачої любові» позитивно впливає на людину...

Але значно «ефективніше вести внутрішній діалог не з собакою, а із самим Богом. Такий діалог є медитація чи молитва». Ось цікавий приклад із мого життя. У нашій книзі «Дух. Любов. Творчість» (К., 2007, 2009. – С. 90) сказано: «А ось «живий етюд» про душу. Відразу після мого Святого Хрещення у 42 роки у нас в сім'ї з'явився крихітний кокер-спаніель. Ми несподівано погодилися купити в Києві маленького «последыша». Його привезли в жовтій корзині – світло-кавову безпорадну грудочку, яка тужливо скавучала.

Яке ж це виявилось диво! Воно принесло в сім'ю радість, спокій, блаженство. Це була дівчинка, у паспорті названа величним ім'ям Амелія Клайд Ануш Арс. Ми ж обрали кличку Аліса. Тепер я називаю її «жива душа».

Про таку вірну любов я тільки в книгах читав. Коли вона дивиться тобі в очі, то здається, заглядає в саму душу. Як тонко вона відчуває твій настрій, яка лагідна та розумна! Покладе обидві передні лапки мені на груди й охороняє, як маленький пухнастий сфінкс. Коли скучить, цілує десятки разів і, що ви думаєте, намагається прямо в губи.

Після кількох годин розлуки радісно вищить біля порога, кружляє, як дзига, лізе на руки, щоб поцілувати. Не прийняла жодного «нареченого», їздить із нами, куди б не вирушали. Донька, ризикуючи життям, витягнула якусь її з-під коліс автомобіля, і тепер вони як рідні.

Дружина одного разу сказала таку фразу: «Напевно, вона думає, що ми великі собаки, а вона маленька». Адже й справді Аліса стала членом нашої сім'ї.

І душа в неї чиста-чиста, як сльоза матері. А ще я називаю Алісочку «Божественним подарунком».

Події, які трапилися згодом, абсолютно підтвердили мої думки. Четвертого квітня, після тривалої хвороби, попри всі намагання лікарів наша Алісочка пішла на небеса... А ще через день я чомусь поїхав у столичну клініку і через день був прооперований.

7 квітня лікар повідомив втішний діагноз (саме на Благовіщення!!). Але дивовижним було інше. Діагноз господаря абсолютно збігався з діагнозом Алісочки. **Виходить, вона взяла на себе смертельну хворобу улюбленого господаря!!**

Ми із дружиною плакали за нею, як за рідною дитиною. Поховали її в долині, біля наших сезонних городів, посадивши дерева, квіти.

Якось восени, після заморозку, я пішов на город. Уся зелень була пожухла, вкрита сріблястою памороззю. Яким же було моє зачудування, коли я побачив живі лілові, схожі на цвіт вересу, квіти на її могилі! Вони ніби твердили: «Я жива, бо любов ніколи не помирає...». І справді, Алісочка живе в наших серцях понад десять років...

Цікаві дані про вплив фізичного тіла на нашу свідомість, емоції і навпаки містяться в лекціях та книгах Девіда Айка. Зокрема, у його лекціях (Телеканал ТРК «Планета», 2015, 7, 9 листопада) розповідається про вплив пересаджених органів на психіку людини. Зокрема, британцю Бернсу зробили пересадку серця. До цього він практично не вмів малювати. І раптом Бернс став писати глибоко символічні, чудові картини. Учені зацікавилися і з'ясували: донор, у якого взяли для пересадки серце, був творчою

особистістю, художником! Ще один приклад. Жінка панічно боялася висоти. Але після пересадки легень вона стала... стрибати з парашутом. З'ясувалося, що її донор був спортсменом-парашутистом!!

Очевидно, при трансплантації людина отримує не лише новий орган, а й на енергетичному рівні деякі риси особистості донора, таланти, смаки, емоції!

У книзі Девіда Айка «Бесконечная любовь – единственная истина, все остальное – иллюзия» (Перев. с англ. – М., 2010. – С. 116-119), зокрема сказано: «Девід Хемілтон відшукав у офіційних академічних журналах близько 500 наукових статей, які підтверджують вплив думки, почуття й віри (переконаності) на системи тіла, і особливо відзначив роботу Еріка Кендела, нобелівського лауреата 2000 року в галузі медицини. Кендел дійшов висновку, що багато генетичних відмінностей між людьми викликано впливом суспільства та виховання, а не просто успадковані від батьків... А це значить, що ДНК-комп'ютер реагує на зміни в інформації, яка надходить ззовні.

Існує галузь медицини під назвою психонейроімунологія, яка вивчає вплив думок та емоцій на нашу біохімію. Біохімічні процеси тісно пов'язані з ДНК, тому, якщо ...думки та емоції впливають на описані гормони, то вони повинні також впливати й на нашу ДНК.

Так, тому що вони і є ДНК. Блискуча робота японського вченого Масару Емото з Токіо показала, як потужно вона реагує на слова, думки та емоції – усі вони є хвильовими структурами. Він та його співробітники діяли на воду музикою, словами й виразами, а потім заморожували її.

Отримані кристали досліджували під мікроскопом, і реакція води виявилася вражаючою. Фразі «Любов та відданість» відповідала красива, вишукана шестикутна сніжинка з химерним візерунком, а словам «Я уб'ю тебе» – страхітливо-хаотичний, плямистий малюнок! Уявіть собі вплив наших слів та вчинків на голограму тіла, адже воно майже на 70% складається з води. Наше ставлення до чогось чи до когось і внутрішній стан впливають на ДНК так само, як і на структуру кристалів...

Окрім того, **не слова** викликають реакцію води, а **намір**, з яким вони сказані... Думки, емоції, музика породжують хвильові структури. Музика залежно від своїх вібрацій може принести зцілення чи натхнення, а може завдати величезної шкоди».

Наш коментар. У своїй книзі «Таємниці Духу Слова» (К., 2012. – С. 201) ми писали: «В одному з концтаборів написали сумне відоме «Танго смерті», яке викликало більший жах, ніж крематорій. Навіть фашистські нелюди були вражені цією музикою і тому знищили всі ноти! Інший приклад. На мою думку, голоси Софії Ротару, Миколи Баскова мають протилежну світлу магію. Вони просто зачаровують людей своїм тембром, енергетикою особи, вродою.

У книзі «Чудеса истинные и ложные» (М., 2012. – С. 124-125) протоієрей Олександр Трушин пише: «Пасха, 1997 рік. Храм майже зруйнований. Підходжу до дверей. Починаю відчиняти – і чую із храму прекрасний тихенький хор. Перша думка: служба розпочалася, а я запізнився. Наступна: хто ж може служити літургію? Ключі ж у мене. Відчиняю храм, звісно, там нікого нема.

Пасха, 1998 р. Перебуваю в олтарі, готуюся до літургії. У храмі – жодної живої душі. Через кілька хвилин заходять наші півчі, обом по шістдесят. Виявилось, що, підходячи до храму, вони почули, як усередині співає чудовий хор». Подібні явища фіксували багато разів. Святі отці пояснювали це не менш дивовижно: «У православних зруйнованих храмах-святинях **ніколи не припинялася літургія**». Скептикам наведу ще один вражаючий факт. У своїй книзі «Мова і духовність» (Корсунь-Шевченківський, 2015. – С. 322) ми, зокрема, писали: «Якось в Оптину пустиню завітали космонавти, щоб відшукати навіть не монастир, а «ту точку перетину координат, де над землею здійнявся в небо стовп світла. (Оптина пустинь була в руїнах, від дев'яти дореволюційних її храмів залишилися гори битої цегли, сміття, пустир...). Але вони сфотографували із космосу це світіння, а пізніше подарували обителі багаторазове збільшене фото, **де вже виднілися монастир і скит**. Це Оптина, вона ще в руїнах, але випромінює

земля благодатне світло!» І далі (Там само. – С. 114) Девід Айк пише: «Доктор Кендіс Перт, автор книги «Молекули емоцій: наука системи «розум - тіло», пише: «Завжди і всюди наше тіло – це наш розум, а наш розум – це наше тіло». І це так, тому що розум, тіло, емоції є вираженням однієї і тієї ж ДНК...

Емоції є основним кодом доступу до тілесного комп'ютера. Багатоканальне телебачення, голлівудські фільми та ЗМІ видавлюють емоційні реакції, які штовхають людей «воювати за свою країну» і підтримують уряди, що посиляють їх убивати та помирати. І далі (Там само. – С. 156) автор наголошує: «Завжди пам'ятай, – продовжував Голос, – **Нескінченна Любов – це єдина істина, все інше – ілюзія, абсолютно все...».**

Девід Айк (Там само. – С. 175) наголошує: «Серцеві напади, наприклад, викликані застоєм енергії, і тому про людей, які померли від горя через втрату кохання, кажуть: «У них розбилося серце». Чим повільніше рухається енергія по тілу, тим нижчі її вібрації, тим людина ще глибше занурюється в щільність матерії. Ми, перебуваючи в депресії чи емоційному стресі, зазвичай описуємо цей стан як «важкість».

І ще одна причина негативного впливу на людину, як не парадоксально, це – ліки: «Фармацевтичні ліки є однією із головних причин виникнення захворювань... З'ясовано, що щорічно від використання фармацевтичних ліків понад 100 тисяч (!) американців помирає, а 2,1 млн. серйозно ушкоджують здоров'я».

Наш коментар. Українці давно усвідомили це й кажуть, що «ліки одне лічать, а друге калічать».

Частіше смійтеся, даруйте любов, радійте! У Євангелії дуже часто (і не випадково!) повторюється саме слово «Радійте!».

Та найбільш вражаючими є факти, описані Мирославом Дочинцем у книзі «Руки і душа» (Мукачево, 2015. – С. 85-92). Зокрема, колишня бранка концтабору Майданек розповіла автору про нелюдські експерименти фашистів. Після півтора років животіння в концтаборі Белу разом із ще 20-ма

молодими гарними жінками поселили в добре облаштований барак. Його називали «лабораторією». Жінок смачно годували, був навіть душ. Їх регулярно оглядав лікар Зигмунд Рашен і називав ніжно «мої ляльки»...

Він мав бути видатним ученим, бо часто до нього приїздили військові й люди в цивільному і захоплено ловили кожне його слово. А секрет полягав ось у чому: «Армія втрачала велику кількість військових через обмороження і переохолодження. Був потрібен надійний і оперативний спосіб реабілітації... Півроку витрачено на пусті експерименти: механічні, хімічні, температурні, медичні. Сотні жертв серед офіцерів вермахту. Вище керівництво поставило умову: у цьому секретному проекті повинні використовуватися виключно арійці...

Тоді Зигмунд Рашен придумав цей спосіб – жінки.

...Одного ранку двері відчинилися... Двоє охоронців занесли у простирадлі труп і обережно вмостили його на ліжку... Але що це: труп дихав і болісно мружився на світло. Це був не в'язень, без витатуюваного номера. Це був гарно підстрижений і поголений молодий чоловік. «Фрейлін, холодно», – ледве прошепотів. Бела побачила, що простирадло, яким він був обгорнутий, тверде, крижане. Зриваючи нігті, видерла матерію і заходилася розтирати шнапсом синє тіло. Решту горілки влила в нього. Хлопця трясло, наче в лихоманці. Що вона могла ще зробити? Зціпивши зуби від холоду, що йшов від нього, притисла його до себе. Через годину-другу тремтіння минуло і чоловік, здається задрімав, а вранці він уже міг ворушити руками і сам горнувся до Бели, посопуючи, як цуценя.

До кімнати увірвався Рашен із жінкою в білому халаті. Він щось радісно їй пояснював. Бела зрозуміла тільки одне: «Живий! Живий!» А її він плеснув по сідниці й сказав: «Ти матимеш багато-багато шоколаду!»

...А потім з'явився Генріх, і Бела зрозуміла, що нізащо не дасть йому померти... Ми – штрафники. На нас вивчають вплив низьких температур. Щоб знати, як допомогти тим, хто обмерзає на північному і східному фронтах. Спочатку обігрівали тенами, але тканини тіла лопалися. Спирт теж не допомагав, від уколів магnezії у хлопців відмирали нирки. І тоді...

Несподівано вимкнувся електричний тен, і в приміщенні ставало дедалі холодніше. Вони тісніше притискалися один до одного, зливалися в єдину живу грудку й були щасливі. Хоча із вуст ішли клуби пари. А поряд не було й ряднинки, щоб укритися. Тепер уже Генріх грів її, хукав на заціпеніле тіло, називав «білою зимовою квіткою». Бела стогнала від холоду і блаженства. Це було нехай і миттєве, приречене, але кохання, яке вона видерла із зубів смерті, запалила його іскрою свого серцевого вогню... Задоволений був і доктор Рашен, що невідривно стежив за ними через настінне дзеркало, яке слугувало екраном...

Потім приходив високий сивий генерал, якого Рашен називав бароном. Ляльок вишикували в нових шовкових халатиках. Поруч Бели зупинилися. Доктор сказав: «Це вона. Крижаний стовп може оживити». Незворушний генерал усміхнувся:

– Як це спало Вам на думку?

– Бачите, бароне, я згадав, що свого часу в постіль престарілих і вмираючих пап римських підсовували юних черниць. І старі оживали...».

Наш коментар. Попри нелюдські, варварські експерименти фашистів, які замучили мільйони в'язнів, слід відзначити кілька деталей. По-перше, можливості людського організму воістину гігантські. Нам необхідно відшукувати та реалізовувати їх на користь собі і ближньому.

По-друге, обморожених німецьких офіцерів рятувало не просто тепло фізичних тіл «ляльок», а їхнє співчуття до нещасних, енергія милосердя та іноді – любові. Любові, яка інколи, як ми кажемо, здатна «розтопити навіть крижане серце». Жіноче тепло, помножене на потужну енергію лібідо, повертало до життя напівмертвих людей.

Переживши жах смерті, офіцери-штрафники, як і ляльки-бранки, отримавши, можливо, єдиний шанс вижити, вони злилися у єдиному пориві: «Жити!». Їх рятував не шнапс і не секс, а нестримна жага, воля до життя! І ще, чи не найголовніше – Божий Промисел, який захотів, щоб людство дізналося про сатанинські експерименти фашистських злочинців!

Пропонуємо ще кілька яскравих прикладів впливу цілющої сили волі та позитивних емоцій на здоров'я людини.

У книзі В. та Т. Тихоплавів «Новая Физика Веры» (СПб., 2007. – С. 273-274) описана історія зцілення одного з найсильніших велогонщиків світу Ланса Армстронга: «У жовтні 1996 року у 25-річного американця виявили рак у давній формі: пухлина розповсюдилася на легені, мозок, черевну порожнину. Стан був у край важким: чоловік практично не вставав із ліжка. Керівники клубу фактично поставили на ньому крапку. А він вирішив не просто вижити, а й виграти найпрестижнішу велогонку світу. Ця мета примусила Ланса «забути» про хворобу. Його дружина у своєму щоденнику писала, як важко було Лансу на виснажливих тренуваннях. Він тренувався по 5-7 годин на день. І це онкохворий! «Я хотів узяти реванш у тих, хто не повірив у мене... А ще, – додав Ланс, – у мене була і є справжня любов. Вважайте, що мене врятувала саме вона». У 1999 р. Ланс Армстронг став переможцем найпрестижнішої велогонки «Тур де Франс». Від його раку не залишилося й сліду... Його тренер сказав: «Гігантське значення має його внутрішня мотивація... Безумовно, мова йде про сильну, вольову людину, професійного спортсмена».

У книзі Ервіна Ласло «Творцы целостной Вселенной. Наука и поле акаши» (СПб., 2011. – С. 50-51) уміщено цікаві факти про вплив свідомості, емоцій на тіло людини. Зокрема вчений пише: «Люди можуть не лише встановлювати зв'язок зі свідомістю інших, а й взаємодіяти з їхніми тілами. З'являються надійні докази того, що свідомість однієї людини здатна впливати на тіло (сому) іншої людини. Цей вплив відомий як телесоматичний. Телесоматичні ефекти притаманні традиційним культурам: антропологи називають їх симпатичною магією. Шамани, цілителі й ті, хто практикує подібну магію (вуду, наприклад), можуть впливати безпосередньо на обрану ними людину чи на зображення цієї людини (наприклад, ляльку)...

Іншою позитивною формою є зцілення за посередництвом молитви. Заслуга у проведенні експериментів належить кардіологу Рендольфу Берду. За допомогою комп'ютера він провів дослідження пацієнтів у відділенні

кардіореанімації м. Сан-Франциско. Берд зібрав віруючих людей і попросив молитися за здоров'я 192 пацієнтів. Контрольна група складалася із 210 пацієнтів (за них ніхто не молився). Результати виявилися вагомими. Членам групи, за яку молилися, у 5 разів менше потрібні були антибіотики, ніж тим, хто входив до контрольної групи. У них у 3 рази рідше розвивалося запалення легень, жодному не знадобилася внутрішньотрахеїна інтубація (водночас 12 осіб із контрольної групи потребували її). Не мало значення, на якій відстані перебував пацієнт, за якого молилося 5-7 осіб одночасно. Не мав значення й вид молитви. Отже, уважна й регулярна молитва була справді дієвим фактором зцілення!

Дуже цікаві факти, гіпотези про вплив духу та душі, психічної енергії вміщені у книзі В. та Т. Тихоплавів «Солнечный ветер» (СПб., 2010. – С. 182-193). Зокрема вчені пишуть: «І сьогодні ми змушені говорити не лише про контроль нашого мислення, а й про неконтрольованість наших емоційних станів. Адже думати й діяти, не враховувати наші почуття, неможливо. Саме емоції визначають наші думки. Щомиті свого існування ми репрезентуємо собою киплячий котел емоційних реакцій на зовнішні та внутрішні подразнення. Ми приймаємо рішення в нападі люті, а потім шкодуємо про це. Ми плекаємо надії, а потім розчаровуємося. Ми сміємося від радощів, а коли мить веселощів минає, впадаємо в розпач. Ми ненавидимо людину, місце чи явище лише тому, що вони не відповідають нашим уявленням про те, якими вони «повинні бути». Ми вважаємо, що «любимо», – і самі розбиваємо собі серце, коли бачимо, що це була аж ніяк не любов, а трагічна помилка. З часом ми починаємо розуміти, що навіть правильні рішення лівої півкулі насправді прийняті під визначальним впливом тих самих емоцій, які непомітні та замасковані.

Що ж це за сила – емоції? Видатний дослідник тонкого світу Роберт Ален Монро вважає, що емоції – це прояв певної «первинної енергії» – тієї творчої сили, яка властива кожному з нас від народження. Професор Дмитрієв пише: «Психічна енергія є головний вид енергії, яка діє на всі земні

та космічні процеси... Дійсно, офіційно психічна енергія не визнається, а психотропна та психічна зброя розробляється шалено.

Учені вичленовують такі властивості психічної енергії:

- 1) реальність, пов'язана із свідомістю;
- 2) ця енергія не зникає, а переходить із однієї форми в іншу;
- 3) психічна енергія розповсюджується у вигляді волі, яка має вихороподібну потенційну складову, польову структуру;
- 4) швидкість поширення психічної енергії може бути меншою і більшою від швидкості світла;
- 5) психічна енергія має властивість голографічності;
- 6) матеріальною основою психічної енергії є ефір;
- 7) думка – один із вищих виявів чи якостей психічної енергії;
- 8) ця енергія має причину, тобто будь-якій зміні матеріального світу передуює зміна психічної енергії;
- 9) психічна енергія циркулює в аурі людини;
- 10) така енергія може виявлятися потрійно: самонавіюванням, фізичним впливом і вищим впливом на відстані.

За допомогою психічної енергії Христос оживляв померлих, зцілював хворих, повертав зір сліпонародженим, ходив по воді, перетворював воду на вино тощо. Тут варто зазначити: Христос був Богом. Нам таке не під силу.

У Біблії розповідається про пророка Даниїла, кинутого в рів до левів і не розтерзаного ними, тому що була застосована захисна психічна енергія. І знову: Даниїл був пророком, нам це не під силу.

У наш час святий Індії Аватар Сатя Саї Баба неодноразово воскрешав мертвих, виліковував хворих, мав здатність з'являтися одночасно в різних місцях, левітувати, телепортувати предмети, матеріалізувати все – від продуктів до предметів розкоші. У всіх випадках діє та сама сила – психічна енергія. Тут також можемо знайти собі виправдання: він же святий! Куди нам до нього.

Хто не чув про індуських та тибетських ченців, які можуть роками жити без їжі, сидіти на воді, спати на морозі, які можуть поглядом убити

тигра чи скажену собаку? Знову в усіх випадках використана психічна енергія».

Далі автори цитують фрагменти статті про аборигенів о. Фіджі: «Вони рухалися по розпечених камінцях. Було чітко видно, що ті не завдавали їм ніякого болю. Несподівано мій сусід зняв із голови солом'яний капелюх і кинув його на каміння. Капелюх спалахнув, як сірник. Усім стало страшно... Пішов дим, а п'ятеро «вогнестійких» аборигенів стояли посеред цього жару і спокійно співали молитовну пісню!»

Учені неодноразово пробували пояснити сутність цього унікального явища. Причому було з'ясовано, що люди нічим не змащували підошви, а їхня шкіра була така, як у всіх. Просто вони вміють концентрувати свою волю і здатні до самонавіювання. Уміють керувати психічною енергією. А ми, жителі Європи, – ні!

Справа в тім, що **ми**, звичайні люди, які не вміють використовувати психічну енергію, **просто не хочемо**. Той, хто хоче чогось досягнути, шукає шлях, а хто не хоче, шукає причини.

Єдиним виправдовуванням людської бездіяльності є **незнання про дивовижну силу, яка існує в кожного із нас**. На запитання одного зі своїх прихильників, чи правда, що Він – бог, Саї Баба відповів: «І ти – бог. Єдина різниця між нами в тому, що я знаю, що я – бог, а ти не знаєш... Реальність людини – це її атма (Дух)». І далі (Там само. – С. 187-188) автори пишуть: «Згадайте висновок новосибірських учених про те, що «всі макромолекулярні конструкції нашого фізичного світу (клітин, тканин, нейронів мозку, білково-нуклеїнової форми живої речовини) є лише результат матеріалізації ефіроторсійних потоків», тобто є результатом матеріалізації Духа. Життя Духа виявляється в кожному атомі, у кожній клітині, у кожному органі. Ось він, Дух! І цей Дух живе й діє. Матерія без Духу є мертва матерія, тому що лише життя Духа є основа фізичного життя...». В. та Т. Тихоплави (Там само. – С. 188-189) пишуть: «Нам необхідно усвідомити, що видимий та невидимий світи взаємопов'язані, взаємопроникливі, вони постійно впливають один на одного, і ми діємо у своїх світах своїми думками та почуттями. А тому кожна

людина відповідальна за кожну свою думку. Якість наших думок – причина, наша доля – наслідок! Доктор наук В. Кашуба пише: «Енергія думки – головна енергія всесвіту, всепочаткова, психічна... Саме думка покладена в основу того, що ми називаємо духовністю... Тому думка повинна бути високою, тоді духовність змінить наше життя».

Людина своїми думками взаємодіє з іншими людьми, її думка осідає на всьому, із чим вона контактує, енергія думки вічна, і простір наповнений думками людей, що жили до нас; думка магнітна, вона притягує подібну думку, вона всепронизуюча, здатна діяти на будь-якій відстані й поза часом, здатна матеріалізуватися тощо...

Що означає «зурочити»? Це – сконцентрувати свою думку, посилити й спрямувати на певну людину. А маяком слугує фото...

На біофаці МДУ провели цікавий експеримент під керівництвом доктора біологічних наук С. Зеніна. Підготували дві пробірки з чистою водою, на одну із яких мав подіяти екстрасенс, що перебував за 10 кілометрів від університету. Подумки «закачавши пробірку негативною енергією, маг розслабився, а біологи одразу напустили в обидві пробірки інфузорій. На відміну від контрольної групи, яка жваво плавала в сусідній пробірці, бідні інфузорії з експериментальної групи не прожили і двох секунд. Експерти констатували лізис клітин – руйнування клітинних оболонок! С. Зенін розповідає: «В очах наших біологів був справжній жах, коли вони вкинули своїх улюблених піростом у «мертву» воду, яку «зачарував» один наш піддослідний. Зазвичай у «мертвій» воді піростоми перестають активно рухатися, завмирають і ніби влипають у воду. А тут вони не просто гинули, у них почався лізис – розчинення клітинних оболонок! «Невже зурочення справді можливе?!» - вигукнула одна біологиня. Виявляється, можливе!»

В. та Т. Тихоплави (там само, с. 190-191) наголошують: «Завдяки свідомості й мисленному бажанню людина здатна створювати *de novo* будь-які види матерії. Враховуючи фундаментальність ментального впливу людини на навколишній світ,... китайські вчені пропонують запровадити нове поняття – **психічна квантова енергія**... Інформація про будь-яке

фізичне тіло чи процес (наприклад, процес мислення) відображається і зберігається в інформаційному блоці всесвітнього поля свідомості як єдина цілісна структура... Як з'ясовано наукою, у всесвіті діє **закон збереження інформації**... А це означає, що, діючи думкою, яка є солітоном чи хвилею, що несе великий обсяг інформації на який-небудь інформаційний зв'язок системи, можна змінити інші зв'язки, а значить, і систему в цілому. Саме інформаційна дія призводить до енергетичних та речовинних змін характеристик систем простору».

Головним висновком з усіх найновіших відкриттів про ефір є визнання людської свідомості та її знаряддя думки надпотужним фактором, який формує багато земних процесів, а також його відлуння на процеси космічні...

Для змін у нашому житті, для врятування планети від катастрофи нам необхідно змінити своє мислення, напрям своїх думок». Але ж про це ще дві тисячі років тому було сказано у Святому Письмі: «Жодне погане слово нехай не виходить з уст ваших, а лише гарне» (Еф. 4:29), «Кажу я вам, що за кожне пусте слово, яке скажуть люди, вони дадуть відповідь у день судний, бо за словами своїми будеш виправданий і за словами своїми будеш осуджений (Мф, 12).

В. та Т.Тихоплави (там само, с. 192-193) продовжують: «Багато явищ духового життя людини віддавна пов'язувалося з вогнем, огненною стихією. Зороастрійці, наприклад, пошановували вогонь як головну духовну стихію. У Старому Завіті Бог явився Мойсею у вигляді палаючого куща – неопалимої купини, а Асайї – у вигляді вогненного серафима. Із Нового Завіту відоме вогняне преображення Ісуса Христа на Горі Фавор...

У багатьох культурах практикується ритуальне очищення простору вогнем. По суті це руйнація патогенних форм життя за допомогою грубої плазми фізичного вогню. Нас чекає вогонь іншого рівня! І таке очищення вже йде! На фізичному рівні «заміна води вогнем» означає ріст енергоємності міжзоряного простору, по якому нині рухається Сонячна система, і генерацію речовини нерівноваженим ефіром... При цьому ефіронасиченість є наслідком

збільшення вогненасиченості космічного простору... Для людини, яка хоче вижити, це означає необхідність зміни свідомості...

«Вогненними» є якості, які обумовлюють вищі властивості Духу», любов, милосердя, самопожертва та ін. Саме ці «вогненні» якості мають бути покладені в основу нашого світорозуміння, якщо ми хочемо вижити.

Енергія космічного Вогню – першооснова. Вона повинна бути спрямована на вироблення вищих мисленневих результатів, а також почуттів людини: любові, милосердя, співчуття»...

І далі В. та Т. Тихоплави (там само, с. 216-217) наголошують: «Ми самі винні у зростанні злочинності, проституції, наркоманії, у шаленій гонитві за грошима, заради яких ладні на все... Влада та гроші затуманили очі та вуха. Чого можна чекати від політичних режимів, де все продається й купується, і особливо засоби масової інформації? А чекати можна викривлення статистики, порушення прав громадян і несправедливого розподілу земних благ, величезної різниці доходів між вищими та нижчими шарами людського суспільства...

Війни локальні та війни світового масштабу випромінюють у Космос таку потужну негативну енергію, що вони викликають негативне енергетичне збурення в Космосі.

Автори (там само, с. 236) пристрасно закликають: «Розпочнімо з маленького: із себе, своїх думок, почуттів. Заради всього святого, заради власного блага, заради блага близьких і заради спасіння життя на Землі постійно контролюймо свої думки, свої почуття, не допускаймо люті, ненависті, налаштуймося на позитив, на щастя, на любов! І нам усім воздасться стократно!»

У цій же книзі (с. 151) автори наводять маловідомий факт, що пояснює нинішню агресивність частини зомбованого путінсько-геббельсівською пропагандою росіян: «У 1996 році в одному академічному журналі була опублікована стаття, у якій автори писали, що **всі російські міста, вік яких понад 200 років, перебувають у негативній магнітній аномалії.** Точніше було б написати так: «Негативне магнітне поле виникло через довготривале

проживання на цій землі людей, що мають силу негативних емоцій і конкретний тип свідомості». А ми додамо: «Плюс брехлива сатанинська телеканалізація путінських фарисеїв».

Вражаючі факти про силу віри, духу описані у книзі В. та Т. Тихоплавів «Время Бога: сказание и жизнь» (М., 2005. – с. 301-307). Віталія Тихоплава та його знайомих оперував знаменитий філіппінський хілер Августин Лабан. Лише... руками! Без жодних інструментів! Пальці хілера просто «входили» у м'язи тіла, «тонули» у них. Він видаляв тромб із серця. Віталій посміхався, зовсім не відчуючи болю. Коли операція завершилася, то дружина не повірила своїм очам. На тілі не лишилося жодного сліду! Вона стояла під час операції поруч із хілером, бачила цівки крові, бачила серце чоловіка, із якого видаляли якісь згустки. А тепер...

В. й Т. Тихоплавам удалося взяти інтерв'ю в Августина Лабана. Хілер люб'язно пояснив, що це дар Бога, це дається по вірі. Перед операцією всі хілери концентрують свою енергію, медитують, моляться: «Ми лише руки, ми лише інструменти Бога. А лікує Бог. Він усім дає по вірі кожного». Ось що пишуть учені: «Наука з'ясувала, що хілер утворює особливе біополе, яке концентрується на кінчиках його пальців і діє як лазер, розтинаючи сікаючи тканину... Енергія концентрується в міжклітинному просторі, при цьому заряди енергії відштовхують один одного, «розводячи» клітини тканини, і виникає лінія розрізу. Пальці хілера, які також випромінюють енергію, легко заглиблюються у шкіру. Хворий не відчуває болю, тому що пальці не торкаються нервових закінчень, а випромінювана енергія стерилізує руки хілера та зону дії. Коли операція закінчується й біополе зникає, клітини тканин повертаються у свій початковий стан і миттєво зливаються. Як саме хілеру вдається «вхопити» інформацію хвороби і вивести її з інформаційної структури людини, наука поки що не знає. Можна лише припустити, що хілер своїми діями матеріалізує інформацію хвороби й «витягує» її з організму». Подібні унікальні здібності має російський хілер О. Затеєв. Ось як він пояснює свій феномен (там само, с. 310-311): «Перебуваючи у трансовому стані, людина ніби переходить із звичайного тривимірного простору в певний

четвертий чи навіть п'ятий вимір, у якому потрапляє в незвичайне **просвітлення**: вона все розуміє, усе знає, усе може. І в такі миті я знаю, що все роблю чітко і правильно, що не буде жодних помилок і жодних побічних ефектів (Ось що таке віра! – Авт.).

Існує потік життєвої енергії, який сходить звище на кожну людину. У трансовому стані цей потік багатократно посилюється, оскільки людина налаштовується на його хвилю, входить із нею в резонанс і стає потужним провідником невідомої енергії. Ця енергія спрямована на проблемну зону, діє всупереч усім загально визнаним законам фізики, хімії та біології.

Вона паралізує нервову систему, тамує будь-який біль. Вона знищує інфекцію, забезпечуючи стерильність операційного простору. Вона змінює склад крові, різко посилюючи вироблення тромбоцитів, що підвищує згортання крові. Вона легко розсуває клітини, відокремлюючи ушкоджену частину тканини від здорової. Вона з коренем «вириває» хворобу, знищуючи її причину на енергетичному рівні. Нарешті вона викликає прискорений поділ клітин, забезпечуючи найшвидше загоєння рани».

Отож будемо вірити, самовдосконалюватися, прощати, любити, радіти земному життю, духовно зростати, щоб бути здоровими та щасливими!

РОЗДІЛ ІХ. ЖИТТЯ ПІСЛЯ ЖИТТЯ (за Р.Моуді, М. Ньютоном, Л. Крайсцем)

Коли в 1975 році у світ вийшла книга доктора Реймонда Моуді «Життя після життя», учені-медики просто сміялися, вважаючи все описане галюцинаціями.

Книга швидко стала світовим бестселером, бо відкрила новий незвіданий духовний світ. До цього навіть не існувало поняття «навколосмертний досвід». Лікарі називали його «синдромом Лазаря», вважаючи медичною патологією.

Доктор Моуді, опитавши сотні людей, котрі пережили клінічну смерть, зробив висновок, який розвіяв песимістичні міфи про вмирання та смерть. «Книга доктора Моуді нагадала нам, що в самій своїй природі людина є істотою духовною, підтвердженням чому слугує те, що зустрічати нас після смерті з'являється Світло, сповнене любові. Коли ми помираємо, наше життя оцінюється не з погляду того, скільки ми заробляємо грошей, якого становища і престижу досягли у суспільстві, але з погляду любові, якою ми ділилися з іншими протягом нашого життя» (Моуді Раймонд. Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перев. с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – с. 8).

Через 30 років наука стала на бік доктора Р. Моуді. Нині в половині медичних інститутів США читаються курси про духовні аспекти вмирання. В інституті трансперсональної психології в Каліфорнії відтворили дослідження Р. Моуді й отримали аналогічні результати. Опубліковано цікаві книги С. Грофа, Д. Рітча, К. Рінга, М. Морса та П. Перрі. У 2002 році в м. Києві була видана книга Р. Моуді «Последний смех: новая философия околосмертного опыта, паранормального явления и видения», яка містить нові підходи до дослідження цього феномену.

Упродовж тривалого часу люди панічно боялися смерті, їх лякала незвіданість: що чекає на тому світі? Існує нині й інша крайність – десакралізація смерті (Бог дав – Бог узяв; Усі там будемо; Врізав дуба – спи

спокійно тощо). А який «романтичний» ореол має образ рокера-байкера! «Страх смерті зневажається, а про відчайдухів-наїзників, які розбилися, складають легенди. Нещодавно навіть спорудили монумент загиблим байкерам. На жаль, у їхньому середовищі часто цінують хвацькість, нігілізм, потужність мотоцикла, а не те, ким вони є в очах Бога та людей, що їх оточують».

У статті С. Білорусова «Психологія страху смерті» (Православний вісник. – 2006. – № 2. с. 51) сказано: «Серед прикмет нашого часу – підкреслена релігійність у середовищі бандитів. Їхні похорони організовані із небаченою помпезністю і великими пожертвами на «помин душі». Іноді «набожність» бандитів пояснюють тим, що вони постійно балансують на межі життя та смерті. Проте це не істинне усвідомлення своєї смертності, а нерозумна грішна гра із власним життям».

Автор згадує і про «мертвотну культуру» дискотек із «екстазі», гонитву за естрадними кумирами (які часто такими не є!), нігілізм, сатанізм, суїцид («Добре померти молодим!»).

І далі автор наголошує (С. Білорусов. Психологія страху смерті // Православний вісник. – 2006. – № 2. – С. 60): «Блаженний Августин писав: «Ми не боїмося помирати, тому що маємо доброго Бога»... У духовній сфері також є свої закони, і один із них твердить: істина антиномічна, тобто правильне твердження об'єднує дві протилежні істини, піднімаючись над ними. Отже, ми і помremo, і не помremo. Помremo тому, що смерть є приналежністю цього світу... Із першим криком дитини відмирає частина клітин мозку, і цей процес помирання продовжується все життя (До речі, ще в ХІХ ст. Козьма Прутков завбачливо сказав: «Перший крок дитини – це перший її крок до власної смерті») ...

Для християнина смерть – не кінець, а завершення певного етапу, рубіж, для праведника – народження в нову реальність.

Отже, все-таки ми не помremo».

У бесідах митрополита Антонія Сурозького є вражаючі слова: «Неважливо, живий ти чи мертвий, важливо, заради чого ти живеш чи в ім'я

чого ти помираєш» ...У Вавилонському талмуді описано діалог Олександра Македонського із стародавніми іудейськими мудрецьми. Завойовник запитав, що має зробити людина для того, щоб жити: «Вона повинна умертвити себе», відповіли старці. «Як людині умертвити себе?» – продовжував Олександр. «Вона повинна по-справжньому жити», – загадково відповіли мудреці. (С.Білорусов «Психологія страху смерті» Православний вісник. – 2006. – № 2. – С. 64).

Якось філософ Габріель Марсель мовив дивовижні слова: «Сказати людині: я тебе люблю»: значить сказати – «Ти ніколи не помреш». Усвідомлення смерті, сприйняття й переборювання цього страху – це заклик любові, заклик іти за Христом, Який Сам є Любов».

Мене особисто вразили свого часу слова із Святого Письма: «Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть»(Лук. 20:38).

Кажуть, що нікому із земних жителів не вдалося повернутися з «того світу». Кажуть, бо не знають давньої мудрості. Ще в 3 – 4 тисячоліттях до н.е. у Тибетській Книзі Мертвих, у Єгипетській книзі Мертвих було описано «мандрівки душ» у потойбічний світ. А біблійний Єнох (Книга Єноха. Апокрифи. – СПб.: Азбука, 2000. – С. 3 – 4), який живим був узятий Богом на Небеса, де йому відкрили всі таємниці й показали навіть Дерево життя (Бут. 5:24).

«Але якщо Єнох так догодив Богу, що був удостоєний зробитися небожителем, уникнувши смерті, то, вочевидь, він і в земному житті повинен бути вищим за всіх інших людей».

Він – пророк та історик, тайновидець та астроном, мораліст і фізик. Він охоплює своєю думкою весь як видимий, так і невидимий світ, і не лише в його теперішньому, але й у минулому і в майбутньому. Він – винахідник письма, геометрії, астрономії та астрології. До речі, саме ім'я Єнох можна перекласти з єврейської як у ч и т е л ь. (С.Білорусов. Психологія страху смерті //Православний вісник. – 2006. – № 2. – С. 4).

Наведемо приклад із Книги Єноха: “А ви не стерпіли до кінця і не виконали закону Господнього; але зламали його і погордливими словами хули

заплямували його велич зі своїх нечестивих уст, – ви, жорстокосердні, не успадкуєте миру! І тому ви проклинаєте ваші дні, і роки вашого життя припиняться; великим буде вічний осуд, і ви не матимете милості... Для обраних же прийде світло і радість і мир, і вони насолодяться землею... Тоді обраним буде надана мудрість, і не помруть ..., вони будуть перебувати у вічній насолоді і в мирі протягом усього свого життя”.

Та повернемося до книги Р. Моуді «Життя після життя», назва якої містить з погляду земної логіки антиномію, парадокс, алогізм. Але ж відомо: «у Бога все можливо».

Р. Моуді вже після своїх феноменальних досліджень, написання книг знайшов підтвердження свідченням сотень людей про її духовний досвід у Біблії!

Зокрема, в Першому посланні апостола Павла до коринтян. Як відомо, апостол спочатку був гонителем християн. Але по дорозі до Дамаска він пережив знаменне видіння і став чи не найпалкішим провідником віри Христової. У Діяннях Святих Апостолів (Дія. 26:12-19) читаємо: “Коли в цих справах я йшов до Дамаска., то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що осяяло мене ... І як ми всі повалилися на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: «Савле, Савле, – чому ти мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку?» А я запитав: «Хто ти, Господи?» А Він відказав: «Я Ісус, що його переслідуєш ти ... Визволяю тебе від т в о г о народу та від поган, до яких Я тебе посилаю – відкрити їм очі, щоб вони повернулися від темряви у світло та від сатанинської влади до Бога, щоб вірою в Мене отримали їм дарування гріхів і долю з освяченими”.

У Першому Посланні Св. Павла до коринтян (1. Кор. 14:25;26; 42-57) сказано:

«Бо належить Йому царювати,
аж доки Він не
покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!
Як ворог останній – с м е р т ь з н и щ и т ь с я».

І далі: «Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління – в нетлінні встає, сіється в неславу – у славі встає, сіється в немочі – у силі встає тіло духовне ...І як носили ми образ земного, так і образ небесного будемо носити ...»

І ось кажу я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось ...

А коли оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане:

“П о г л и н у т а с м е р т ь п е р е м о г о ю”!

Ми спеціально зробили такий екскурс, тому що розповіді сотень людей, котрі повернулися до життя після клінічної смерті, збігаються зі свідченнями Святого Письма та апостола Павла!!

Ось що описує Р. Моуді (Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. М.: ООО издательство «София», 2007. – с. 30-37): «Людина помирає, і в мить найбільшої фізичної слабкості вона чує, як лікар констатує її смерть. До її слуху долинає неприємний гул, сильний дзвін, дзижчання. Водночас вона відчуває, як на великій швидкості рухається через довгий тунель. Потім раптом усвідомлює, що перебуває поза своїм тілом, але все ще у знайомому місці. Вона бачить власне тіло і збоку спостерігає, як лікарі намагаються її реанімувати. Вона поринає у стан глибокого емоційного потрясіння. Через деякий час вона помаленьку оговтується і звикає до вкрай незвичайного для себе стану. Вона помічає, що в неї все ще є «тіло», але воно суттєво відрізняється за зовнішнім виглядом і якостями від того, яке вона полишає...»

Люди переживають відчуття комфорту, легкості, спокою, умиротворення: «Як спокійно і тихо! У мене нічого не болить!», «Я чула якусь музику, величну та прекрасну».

«Поряд із шумовими ефектами люди часто відчувають, ніби їх на великій швидкості тягне через якийсь темний простір ...

Наприклад, кажуть, що це печера, колодязь, прохід, певний замкнений простір, тунель, вакуум, порожнеча, долина, труба, циліндр. Не дивлячись на різну термінологію, зрозуміло, що всі намагаються висловити одну й ту ж

думку” (Р. Моуди. Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. – М. : ООО Издательство «София», 2007. – С. 30-37). «Багато хто вважає позатілесні стани настільки неможливими, що навіть коли вони с а м і їх переживають, то не вірять у те, що трапилося, і довго не пов’язують це зі смертю ...» Одна із жінок взагалі вимовила дивовижну фразу: «Це ж треба, я померла! Як чудово!» (Р. Моуди. Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С. 45).

Люди, наголошує Р. Моуді, часто стверджували: у них узагалі не було тілесної оболонки, вони відчували себе «чистою свідомістю». Проте (і це кажуть майже всі!) ї м з а б р а к л о с л і в, щ о б о п и с а т и ц е й д и в н и й с т а н. Стан “духовного тіла”. Далі Р. Моуді підкреслює (Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С. 47): «Перебуваючи в д у х о в н о м у т і л і», людина незабаром засвоює, що інші люди навколо неї не лише не чують, а й не бачать її ...

“Її духовне тіло також не має щільності. Воно легко проходить через матеріальні предмети і людей, що знаходяться навколо... Усі опитані одностайно стверджують, що д у х о в н е т і л о невагоме ... Багато хто, згадуючи нове тіло, уживає вислови «відчуття польоту», «відчуття невагомості», «відчуття ніби пливеш» (Р. Моуди. Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С. 48).

Хоча багато людей відчували труднощі у словесному описі духовного тіла, усі стверджували: воно все ж є «чимось», має певну форму (аморфна хмарка, туман, пар, дим, енергетичний шаблон), складається із частин, має кінцівки, верх, низ.

Вражало людей і те, що вони в новому тілі все бачили та чули, а їх – ні. Це дуже нагадує відомий казковий сюжет про шапку-невидимку. А для створення казок були тисячі уроків.

Усі оповідачі, що пережили навколосмертний досвід, твердили про «поза часовість» («Я втратила відчуття часу», «Здавалося, що час зупинився», «Мені здавалося, що я перетворилася в «ніщо»).

Люди практично ніколи не говорили про свої смакові відчуття, зате всі стверджували: їх мислення стало незвичайно ясным, чітким, дуже швидким: «Неможливе тут стало можливим ... Уперше мій розум сприйняв усе одразу, без зусиль та звичного повернення до того, про що думаєш. Через деякий час я відчув, що все, що я сприймаю, має свій власний глибокий смисл ... З іншого боку, відчуття зору та слуху залишаються як і колись, і навіть стають гострішими та досконалішими. Один пацієнт говорить, що, коли він був мертвий, його зір мав надзвичайну гостроту: «Я не розумів, як міг бачити так далеко». Жінка, яка згадує про подібні відчуття, каже: «Схоже, що духовні органи відчуттів мають необмежені можливості – я могла бачити все і всюди» (Реймонд Моуді. *Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти?* Перевод с англ. – М.: ООО издательство «София», 2007. – С. 53).

Далі Р. Моуді вказує, що люди, які мали навколосмертний досвід, часто зустрічали своїх рідних, близьких, котрі померли раніше й були дуже раді зустрічі.

Найбільше враження на всіх, хто пережив клінічну смерть і «повернувся», справила зустріч із незвичайно яскравим світлом: «Як правило, спочатку світло буває темним, незабаром воно стає все яскравішим, допоки не досягає неземного сяяння. І хоча це Світло (пацієнти зазвичай кажуть, що воно «біле» та «ясне») незвичайно яскраве, багато хто підкреслює, що воно не засліплює їх, не заважає бачити інші предмети, від нього не боляче очам (можливо, тому, що не було фізичних очей, які можна замінити). Не дивлячись на незвичайність такої заяви, жоден із пацієнтів не сумнівався, що це була жива істота, істота зі світла. Вона, напевне, мала особистість. Любов та тепло, які вона випромінювала, неможливо описати словами. Той, хто помирав, був оточений незвичайним теплом та світлом, цілковито ними поглинутий. У присутності Сяючої істоти він відчуває себе цілком вільним,

його приймають таким, яким він є. До цього Світла притягує нездоланна сила любові.

Цікаво, що опис Світлоносної істоти не відрізняється від наведеного. Проте сприйняття того, чим воно є, у багатьох випадках різне й залежить від релігійної приналежності, освіти та переконань особистості.

Так, наприклад, більшість християн вважають, що це Світло – не що інше як Христос... Чоловік та жінка – іудеї – впізнали в ньому ангела ... Думка, яку кожен із пацієнтів намагався вимовити, полягала в тому, що ця істота була п о с л а н ц е м а б о п р о в і д н и к о м ...

Незабаром після своєї появи істота вступає в контакт із помираючою людиною. Слід наголосити, що і в цьому випадку контакт прямий ... Опитані знову стверджували, що вони не чули голосу чи якихось інших фізичних звуків, які б линули від істоти, і самі вони не відповідали за допомогою звуків. Усі стверджували, що вони прямо та безпосередньо обмінювалися думками із Сяючою істотою, і це було так ясно, що неможливо було щось неправильно зрозуміти чи сказати неправду.

Окрім того, цей безпосередній обмін думками не здійснювався рідною мовою людини. Проте вона не лише все зрозуміла гранично ясно, а й відбулося це миттєво». (Реймонд Моуди. *Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти?* Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С 59-60).

Сяюча істота ставила всім людям такі запитання: «Чи готовий ти померти? Чи згоден ти померти? Чого ти досягнув у житті? Чи задоволений ти досягнутим?».

«Слід додати, – пише Р. Моуди, – усі оповідачі підкреслювали, що це запитання, яке б сильне і глибоке емоційне враження не справляло, ставилося без найменшого осуду. Усі стверджували, що істота запитувала не для того, щоб засудити чи погрожувати, бо вони постійно відчували абсолютну любов та підтримку, якою б не була їхня відповідь. Вона радше хотіла підштовхнути людину до роздумів про власне життя, спонукала замислитися. Можна сказати, що це було схоже на запитання Сократа, які він ставив заради того,

щоб допомогти людині самій знайти шлях до істини» (Р. Моуди. Життя після життя. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. М.: ООО Издательство «София», 2007. – С. 61).

Ось що кажуть деякі із пацієнтів: «Я відчула, що це був Христос ... Було навіть приємно».

«Він був чарівним, так яскраво сяяв! Це було неземне світло, його неможливо описати ... Це було світло абсолютного розуміння та любові».

Далі Р. Моуди (Життя після життя. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. М.: ООО издательство “София”, 2007. – с. 64) зазначає, що Сяюча сутність показувала людині, яка помирає, масштабну картину її життя: «Очевидно, ця істота знає її життя і що їй нема потреби про нього запитувати ... Цей огляд можна порівняти зі спогадами ...

Проте в неї є низка рис, яких немає у жодному з відомих типів пам'яті. Передусім, незвичайна швидкість, із якою він відбувається. Деякі з опитаних розповідають, що спогади швидко миготіли один за одним у хронологічному порядку ... Спогади були «миттєвими і одночасними», усе з'являлося одразу, їх можна було охопити єдиним мисленнєвим поглядом. Майже всі одногосно стверджували, що цей досвід тривав лише кілька миттєвостей земного часу. Усі, з ким я спілкувався, згоджувалися, що прожите поставало перед ним у зорових образах.

Ретроспектива мінливих картин проходила з небаченою швидкістю, проте вона видавалася неймовірно живою та реальною. Ось як можна пояснити парадокс, що спогади про довге земне життя людей у духовному світі ставали миттєвими, одночасними, все з'являлося одразу”. У книзі В. Ю. Рогожкіна «Эниология» (Ростов-на-Дону. – 2002. – С. 105) сказано: «Фактор часу – це властивість нашого чотиривимірного простору. Тільки тут часовий потік виявляє спрямованість учора – сьогодні – завтра. Починаючи з астрального плану, часовий потік стає багатовимірним Полем Подій, де в с е в і д б у в а є т ь с я о д н о ч а с н о. В астрально-ментальному плані поняття «минуле», «теперішнє» та «майбутнє» відсутні. Це й дає можливість

астрально-ментальному плану зчитувати інформацію через Інформаційне Поле із усього Поля Подій».

Отже, перебуваючи в астрально-ментальному, духовному вимірі, люди бачили все одночасно та миттєво! Дехто казав, що виникають образи сповненні живих фарб, тривимірні та динамічні ... Іноді при погляді на ці картини люди переживали ті самі емоції, які мали місце в реальному житті. Дехто вважав, що метою такої ретроспективи було навчання під час перегляду їхнього життя. Світлоносна сутність особливо підкреслювала важливість двох речей: здатності любити інших і прагнення до знань (Р. Моуди. *Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти?* Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С. 61). Ось що каже одна із жінок: «Вона ніби підкреслювала важливість любові до інших людей, радила мені більше їх любити і зробити для них усе можливе ... Вона говорила, що набуття знань – це постійний процес, я зрозуміла, що він продовжується й після смерті».

Далі Р. Моуді пише, що пацієнти розповідали, як вони наближалися до межі чи «останнього рубежу». Це була або огорожа, або річка, або туман. Не менш загадковим було й «повернення з того світу». Практично всі люди відчували поштовх: «Я відчув фізичний поштовх, нібито мене заштовхнули назад у моє тіло». Надзвичайно повчальними стали й відчуття людей після реанімації, одужування: «Після цього досвіду я відчула себе духовно оновленою». «Я бачу, що люди потребують допомоги, і можу сказати їм, якої». «Після одужання я зрозуміла, що можу читати думки та вобрації людей, відчувати їхні наміри. Я часто знаю, що скаже співрозмовник».

І як висновок, Р. Моуді наголошує (*Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти?* Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С. 88): «Дійсно, «уроки», які люди здобули зі своєї зустрічі зі смертю, у всіх випадках дивовижно схожі. Майже всі підкреслюють, що найважливіше в житті – плекати в собі любов до оточуючих, любов всеохопну, нічим не обумовлену, безкорисливу та глибоку ... Окрім того, багато з опитаних підкреслювали важливість набуття знань, яке триває вічно. Більшість

твердили, що в них з'явилося бажання стати досконалішим, морально чистішим».

Ось деякі з висновків людей: «Я повинен ще багато зробити, перш ніж покину земне життя»; «Тепер я абсолютно переконаний, що життя після смерті існує»; «Я більше не боюся смерті»; «Смерть – це визволення, повернення додому»; «Я розумію любов як співчуття, безпричинне й необумовлене почуття любові у ставленні до іншого, не дивлячись на його вади».

Р. Моуді наостанок наголошує (Жизнь после жизни. Есть ли жизнь после смерти? Перевод с англ. – М.: ООО Издательство «София», 2007. – С.92): «Відповідно до нового погляду, розвиток душі, особливо духовних якостей – любові та прагнення знань – не припиняється зі смертю тіла. Він продовжується в часі й по Той Бік, можливо, навіть вічно, і досягає такої глибини, про яку ми можемо лише здогадуватися».

Ми звернулися до таємничого «Апокаліпсису» і знайшли багато ... паралелей із тим, що розповідали реанімовані люди.

Передусім згадаємо, що всі вони ніби переглядали свій життєвий шлях, записаний повністю в невідомому «небесному комп'ютері». Причому Світлоносна істота знала абсолютно про все!

А тепер цитуємо Об'явлення св. Івана Богослова (20. 12-15): «І бачив я мертвих малих і великих, що с т о я л и перед Богом. І розгорнулися книги, і розгорнулася інша книга, – т о к н и г а ж и т т я. І суджено мертвих, як н а п и с а н о в к н и г а х, з а в ч и н к а м и ї х н і м и ... А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне ...»

У цьому ж розділі (20.6.) сказано: «Блажений і Святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними д р у г а с м е р т ь н е м а т и м е в л а д и, але вони будуть священиками Бога й Христа»... «Друга смерть» – це духовна смерть (О. Мень).

Але ж подібні книги, хроніки з описами життєвого шляху кожної людини були не лише у християн, а й людей інших релігій. У давніх єгиптян була аналогічна «Книга мертвих», яку вів бог мудрості й письма Тот.

Стародавні індійці мали власну хроніку Акаша. За віруваннями, Акаша – тонка надчутлива духовна сутність, що заповнює весь простір. У ній міститься «мислеоснова всесвіту». Акаша – це посередник між земним та релігійним, небесним.

У книзі В. та Т. Тихоплавів «Время Бога. Путь спасення» (М., 2005. – с. 144-145) сказано: «Окрім того, за Вейніком (видатний білоруський учений – О. П.) існує особливий клас мікрочастинок, названих *х р о н о н а м и* ... Найдивовижнішою властивістю хрононів є їхня здатність містити в собі калейдоскопічно різноманітну інформацію про будь-яке тіло – живе чи неживе, яке їх випромінює (Chronos із грецького означає «час» – О.П.)».

Ця інформація не зникає, а зберігається вічно у вигляді *хроносфери* навколо Землі. Стародавні називали її *Хроніками Акаші*.

«На нанорівні хрональна речовина репрезентована полем ... Космос і сама людина є потужним джерелом хронального поля, що містить колосальний обсяг інформації ...

Відповідно до вимірів, усі відчуття, почуття, бажання, думки, слова, дії, вчинки, а також будь-які літери, друковане слово, лінії, малюнок, картина, нота, музичний твір також супроводжуються випроміненням хронального поля, яке містить *про все це повну інформацію*. Це поле *нав ічно зберігається і накопичується в оточуючому с е р е д о в и щ і* і впливає на підсвідомість, а через неї на свідомість усіх людей».

В. та Т. Тихоплави, підтримуючи ідею О. Вейніка, спираються ще й на такі постулати: «по-перше, на постулат про домінуючу роль Творця, і по-друге, на постулат про ієрархічну структуру божественного Всесвіту, який складається з матеріального (фізичного) плану й вищих, тонких духовних планів» (Время Бога. Путь спасення (М., 2005. – С. 153).

Таким чином, сучасні вчені підтверджують існування Єдиного Інформаційного Поля і правдивість Біблії, реальність вражень реанімованих людей, існування їхніх “духовних тіл”!!

А тепер пригадаймо розповіді пацієнтів про втрату часових відчуттів, простору, сліпуче світло, яке їх зустрічає в «тому» духовному світі. Знову звернімося до «Апокаліпсису»(22:5): «А ночі вже більше не буде, і потреби не буде в світлі світильника, а ні у світлі Сонця, бо освітлює їх Господь, а вони царюватимуть вічні віки». Або (Іоан 10:6): «... що вже часу не буде». У книзі Олександра Меня «Читаючи Апокаліпсис» (М., 2000, – С. 102) міститься таке цікаве пояснення цих слів: «І для того, щоб показати, наскільки великою буде різниця із сучасним станом людського роду, ангел повідомляє одну з найбільших таємниць: «що вже часу не буде»... У цілому всі наші думки, дії, вчинки відбуваються в часі. Ми навіть уявити не можемо собі що-небудь поза часом. Час – єдиний процес, який цілком незворотний, і саме в цьому найяскравіше виявилася жорстокість «аморального» детермінованого світу. Ніде так не відчувається, як у часі, ця ворожа свободі, смертельна, рокова, незборима якість нашого світу. Усе можна підкорити собі й виправити, лише час не можна повернути назад. Над цим розмірковував відомий мислитель Лев Шестов ... І він доходить парадоксального висновку, що Бог може це зробити, хоча у святому Письмі нам про це не говориться. Воно говорить лише про те, що цей жорстокий, нездоланий незворотний час, тобто час «впалого» світу ..., зникне в Царстві Божому. І це не просто якесь твердження, а клятва. Ангел підняв руку до неба і клянеться ім'ям Божим, що живе вівіки віків».

До речі, апостол Іоанн Богослов був улюбленим учнем Ісуса Христа (Дет. див.: 100 великих пророков и вероучителей. – М., 2002. – С. 165 –170), свідком таємничих чудес Спасителя. «Під час Таємної вечері Іоанн лежав на грудях Христа й чув кожне його слово... Іоанн ледве не єдиний (із апостолів) знайшов у собі мужність піти за Вчителем і був свідком усіх його мук. Уже висячи на хресті, Христос доручив йому турботу про свою Матір ... Іоанн Богослов написав своє знамените Євангеліє, яке в багатьох місцях відрізняється від трьох раннішніх ... Великою заслугою Іоанна стала розробка вчення про Святого Духа, що виявилось найважливішою частиною

всього християнського віровчення ...». Коли він був уже німечим (близько ста років!), учні принесли його до храму. Іоанн переборовши знемогу, встав і вимовив лише одну настанову: «Люди! Любіть одне одного!»

Отже, згідно зі Святим Письмом, у духовному світі «не буде часу», існуватиме вічне світло Господа. Таким чином, дослідження Р. Моуді, інших учених, свідчення тисяч реанімованих фактично підтверджують істини «Апокаліпсису» і в цілому Святого Письма!!

Видатний російський учений М. Козирев у 80-х роках ХХ століття експериментально довів нечуване: фізичний час є «рушійною силою», носієм енергії. Саме енергія часу є «паливом» для ... Сонця та інших зірок.

М. Козирев з'ясував: можливе існування антисвіту ... І цей антисвіт з зворотним ходом часу існує не десь в іншій Галактиці, а тут, біля нас. Але найнесподіванішим був висновок ученого про потік часу: інформація в теперішнє надходить як із минулого, так і з майбутнього!! (Дет. див. В.Ю. Тихоплав. Жизнь напрокат. – СПб., 2002. – С. 108-109).

Фактично вчені довели істину, яку знали ще древні мудреці: у Вічності немає ні минулого, ні майбутнього. Минуле через миттєвості Теперішнього пов'язане з Майбутнім, як води ріки з її витокami. А по річці, як відомо, можна плисти і вниз за течією, і вгору. Навіть якщо це Ріка Часу (Л. Дмитрієва).

Більше того, академік Казначеев особливо підкреслював, що «розумом і духовністю пронизане все навкруги. Одухотворені навіть речовини та тіла, які ми вважаємо закостенілими, мертвими. Живим і розумним є Космос, жива планета» (Тихоплав В.Ю. Жизнь напрокат. – СПб., 2002. – С. 121).

У книзі Л. Дмитрієвої «Тайная доктрина» Елены Блаватской в некоторых понятиях и символах. (Часть I. Магнитогорск, 1992. – С. 61) сказано: «Уже згадувала: є світи, де Часу взагалі ... немає. І світи ці не десь у фантастичних творах – вони навколо нас і в н а с с а м и х ... Це світи різних станів свідомості». У книзі всесвітньовідомого вченого М. Кайку «Візії: як наука змінить ХХІ сторіччя (Львів, 2004. – С. 474-480) зазначено: «Загальна теорія відносності передбачає можливість утворювати діри у

просторі-часі і навіть будувати машини часу ...». Тому 150 років тому Ч. Доджсон, математик з Оксфорда (псевдонім – Льюїс Керролл) написав книгу «Крізь дзеркало». Дзеркало Керролла – це фактично діра в просторі-часі. По один бік – сільська місцевість Оксфордмиру в Англії. По інший бік – Країна чудес ... Пройшовши крізь таку діру, теоретично можна перескочити через світлові роки простору і рухатися «швидше від світла», не порушуючи теорії відносності ...

«Айнштейн (Ейнштейн) же вперше висловив ідею, що час більше нагадує річку. Вона звивається крізь всесвіт, прискорюється і сповільнюється, натрапивши на гравітаційне поле якоїсь зірки чи планети. Секунда на землі відрізняється від секунди на Місяці чи Марсі. (Справді на Місяці годинник іде трохи швидше, ніж на Землі).

Нова деталь цієї концепції, яка тепер викликає великий інтерес, полягає в тому, що в річці часу трапляються круговерті, що замикаються на собі, а ще вона може розділятися на дві ріки.

Наприклад, 1949 року математик К. Гьодель, колега Айнштейна в інституті перспективних досліджень у Принстоні, показав, що якби всесвіт був наповнений рідиною чи газом, що рухається по колу, то кожен, хто йшов би в такому всесвіті, міг би врешті-решт прийти на те саме місце, звідки вирушив, але перемістившись назад у часі. У всесвіті Гьоделя ... знайдено інші конфігурації, що допускають подорож у часі. Це, зокрема, нескінчений циліндр, що обертається, космічні струни, що зіштовхуються, і негативна енергія».

Таким чином, математики, фізики теоретично довели існування різних світів (матеріальних, духовних), де час може мати різні параметри, і мандрівка в «машині часу» можлива!

У книзі всесвітньо відомого психолога С. Грофа «Путешествие в поисках себя» (М., 2004. – С. 97) сказано: «Таким чином, сучасні та танатологічні дослідження підтверджують описи «Тибетської книги мертвих», згідно з якими після смерті людина опиняється в «тілі бардо», яке виходить за межі часу і простору і здатне вільно мандрувати навколо Землі».

У книзі іншого дослідника У. Баджа «Египетская религия. Египетская магия» (М., 1996. – С. 377) наголошується: «І автор говорить про те ж саме: про воскресіння як народження в духовному тілі і, відповідно, у духовному світі; про безсмертя тіла не фізичного, а духовного (САХУ); про істинне безсмертя душі. Але таке безсмертя душі не дається як дарунок, його ще треба заслужити право своєї душі на безсмертя – дати звіт за все, що вона звершила чи не зробила протягом земного життя».

За віруванням єгиптян (яким 4-5 тисяч років!), після смерті душа проходить церемонію зважування Осіріса – верховного божества. І якщо проходить із честю, то стає богоподібною та безсмертною.

Єгиптяни були далекоглядними і вважали, що наше земне життя – це лише коротка мить, один день цього істинного життя душі, тому відносно цієї миті вона безсмертна, вона насправді не помирає ... “В Елевсінських містеріях для опису цього закону використовували образ дельфіна, який то з’являється із моря – і нам здається, що він народився, – то зникає у глибині води – і нам здається, що він помер. Насправді дельфін залишається тим самим, він просто перебуває то в одному світі, то в іншому. Саме так Життя та Смерть – це просто дві сторони однієї медалі, два вияви Єдиного Життя. І коли нам «тут» здається, що людина помирає, то в цю ж мить вона народжується «там», куди відходить душа ... Отже, та частина нашого життя, яка проходить «там», значно важливіша, аніж та, що тече «тут», ... і тому єгиптяни вважали життя «там» і с т и н н и м ж и т т я м на відміну від ілюзорного та швидкоплинного життя «тут», схожого більше на сон, забуття. Усіма нашими вчинками як «тут», так і «там» ми створюємо умови для наших майбутніх втілень і повернення назад».

Цікаві дані про духовний світ вміщені у книзі Майкла Талбота «Голографічний Всесвіт» (Пер. з англ. – М., 2005. – С. 341): «Звільнення від фізичної оболонки не може бути кінцем людської еволюції, оскільки більш пластична та імагінальна оболонка позамежного – теж не кінець, але ще одна спіраль еволюції. Сведенборг (видатний шведський вчений-містик, духовидець XVII століття – О. П.) говорив, що за цими небесами він побачив

інші – такі блискучі та неймовірні, що він міг сприйняти їх лише як “потік світла»».

Ще за триста років до Р. Моуді, Р. Монро та інших учених у кінці XVII століття він писав про свої відвідини «іншого світу». Причому (і це вражає нині!) його описи дослівно (!) збігаються з даними вчених-медиків, психологів XX століття. А деякі містять нову інформацію. Наприклад, Сведенборг також проходив темний тунель, зустрічав сяючих істот, духів, померлих: «Він також говорить, що йому було дозволено бачити новоприбулих померлих і спостерігати за тим, як вони переглядали своє минуле – процес, який він назвав «в і д к р и т т я м К н и г и Ж и т т я»». Причому він зробив цікаве спостереження. Інформація, яка стала доступною у процесі відкриття Книги Життя, записувалася, за висловом Сведенборга, у нервовій системі духовного тіла людини ...

Як і більшість ПЛС-суб'єктів (псевдопостлетальне сприйняття), він описує ці телепатичні клубки знань як мову картин, настільки інформаційно ємких, що кожен образ містить тисячу ідей ... І тут Сведенборг говорить про дуже інтригує. Окрім згаданих картин, поміж собою ангели використовують такі поняття, які недосяжні для людського розуміння, тобто картини використовуються ангелами лише тому, що це єдина мова, якою ангели можуть передати людині свої думки та ідеї у доступній їй формі (Там само. – С. 293). «Сведенборг вважає, що в духовному світі немає більше потреби у їжі – джерелом харчування стає сама інформація ...

Найбільше інтригують ті зауваження Сведенборга, які стосуються голографічних якостей реальності. Наприклад, він стверджував, що, хоча людські істоти, на перший погляд, віддалені одна від одної, ми всі об'єднані єдиною космічною реальністю. Більше того, кожен із нас, співвідносячись зі всесвітом, сам є небесами в мініатюрі» (Там само. – С. 294).

Цікаві думки висловлює й сучасний фізик, езотерик Шері Ауробіндо (Там само. – С. 300-301): «Згідно з Шері Ауробіндо, у «великому світоносному царстві Духу» передусім стає очевидним те, що, будь-яке розділення – ілюзія: усі речі початково взаємопов'язані і складають єдине

ціле ... Що репрезентує фізична реальність? За висловом Шері Ауробіндо, це просто «масив постійного світла».

Вивчення наукової літератури показано, що і в XIX столітті були книги, у яких детально описано ... мандрівку душі до духовного світу. Просто довгий час наука категорично не сприймала подібні свідчення.

Базуючись на ідеях Піфагора, Платона, стародавніх містеріях, Е. Шюре (Великие Посвященные. Калуга, 1913. – С. 272-274) розповідає про відчуття душі, яка піднімається до Неба. Причому ця розповідь в основних деталях збігається зі свідченнями Р. Моуді: «При наближенні агонії душа, звичайно, передчуває майбутнє прощання з тілом. Вона оглядає все своє земне життя у стислих картинках, які змінюються зі страшною швидкістю. Коли увесь сувій прожитого життя розгорнувся таким чином, вона втрачає свідомість ... Коли вона нарешті полишає холодний труп, у захваті від свого звільнення вона відчуває, як її несе хвиля великого сіяння до братів по духу ...

Вона не бачить нікого, окрім свого окриленого Керівника, який відносить її зі швидкістю блискавиці у глибини простору. Як описати її пробудження в долинах ефірного світла, без земної атмосфери, де все: гори, квіти, рослинність – усе витончено розумне і звучить? І що сказати про ці сяючі образи чоловіків та жінок, які оточують її подібно до священної процесії? ...

Тут тіла й обличчя – уже не маски душі, а сама душа постає в істинному вигляді, сяючи чистотою своєї правди. Псіхея (у грецькій міфології чарівна дівчина з крилами метелика, втілення людської душі – О. П.) знову має свою божественну батьківщину. Бо сокровенне світло, у якому вона купається, котре виходить із неї самої і повертається до неї в посмішці закоханих, це світло блаженства ... це – Світова Душа, і тут відчувається присутність Бога!

Немає більше перепон; вона буде любити, знати й жити без жодних кордонів, окрім кордонів власної волі ... Таким чином, душа в потусторонньому світі зберігає всю свою індивідуальність».

Не одне десятиліття точаться дискусії щодо автентичності “Велесової книги”. Знайдена майже дев’яносто років тому, вона й сьогодні викликає і містичний трепет, і суперечки вчених.

Вивчивши текст, його лінгвостилістичні особливості, ми дійшли думки, що Велесова книга є оригінальною пам’яткою України-Руси, яка містить неоціненний культурологічний, історичний, етнологічний матеріал про наших пращурів.

Спробуємо аргументувати свою думку, проаналізувати переклад Б. Яценком цього шедедру з праукраїнської мови (Велесова книга: ритм. пер. укр. мовою, дослідження та рецензії Б. Яценка; рос. мовою. – К.: Велес, 2004). Спочатку просте запитання опонентам: «Чи могли з’явитися на «голому» місці перлини давньоруської літератури, зокрема «Слово о полку Ігоревім»? Усі народи світу тисячоліттями передавали із вуст до вуст свої сакральні міфи, перекази, молитви тощо. Чому деякі вчені висловлюють сумнів, що це могли робити слов’яни, тим більше ті, «хто володіє словом»? Про те, що Велесова книга – це не підробки, на нашу думку, свідчить сам дух цієї роботи. Як відомо, його підробити просто неможливо! Наші пращури обожнювали природу, мали численних богів. Саме Велесова книга значно розширила відомості про сонм давньослов’янського язичницького пантеону. Їхні імена містять десятки пракоренів праукраїнської лексики (Житниця – жито, зернич – зерно, лютич – лють; бужолич – бджола, пташич – птах, квітиць – квіти, липець – липа та ін.). Книга значно поглиблює наші знання про функції, семантику божеств. Наприклад: «і Ярбогу, який править весняним цвітінням і русаліями, водяними, і лісовиками, і домовими» чи «Дажбог на струзі своєму був у сварзі премудрій, яка с и н я. А струг той сяє і виглядає, як з о л о т о». Струг (човен) – всесвітньовідомий символ. Але у Велесовій Книзі ч о м у с ь в описі ознак одним з найважливіших божеств є синя та жовта (золота) барви, які являються ... кольорами національного прапора України!

У Велесовій книзі (с. 71) є такі рядки, причому повторені кілька разів у тексті! «Се, бо ми, русичі, славимо богів наших с п і в а м и нашими, і

танцями й ігрищами...» Вони перегукуються із двома пам'ятками старовини, фольклорними джерелами, що свідчать: слов'яни справіку використовували в сакральних, побутових обрядодіях спів, танці, хороводи, були глибокими ліриками, естетами, митцями!

Проте у Велесовій книзі є один епізод 56 (26), який підтверджує : 1) цей твір – оригінальна пам'ятка праукраїнської культури, 2) наші предки мали такі уявлення про «той» (духовний) світ, які абсолютно збігаються з експериментальними даними, отриманими Р. Моуді, Р. Монро, К. Рінгом та ін. У кінці ХХ століття!

Наприклад:

Як отці наші, маємо очиститися мольбою в омовінні
і митися, мольби творячи за чисті душі свої і тіла,
яко Сварог уставив ті омовіння і купалища і те вказав;
і не сміємо те покинути.

І миємо тіла й умиємо душі свої в чистих водах живих
і підемо трудитися, всяк день мольби творячи.

І кажу те, сину мій, що час не страчено і є вічний перед нами.

І там побачимо пращурів своїх і матерів,
які порядкують у сварзі й отари свої пасуть,
і віни свої вінуть і життя мають, як і наше.

Там немає ні гунів, ні еланів, і Права княжить над нами.

І та Права істинна, як Наві скинута чи Яві дана,
і пребуде віки вічні біля Світовида.

І се Заребог іде краєм тим і говорить для пращурів наших,
як живемо на землі, і як страждаємо.

Все від того, що маємо зла много.

А там зла немає, і трави зелені зустрічають їх
і зустрічають шелестом своїм про волю божу і щастя людей тих.

І маємо глядати степи райські у сварзі, яка є синьою,
і та синь іде од бога Сварога.

І Велес іде править отарами їхніми;

і йдуть на злаки і води живі,
і ніхто не поневолений у краї тому,
і нема рабів там,
і жертви іншої, як хліби, немає.
І се виноград, і мед, і зерно дають до молитов тих.
І тако проголошуємо славу богам,
які суть отці наші, і ми сини їхні,
і повинні бути в чистоті тілесній і душі нашої,
яка ніколи не вмирає і не завмирає за час смерті тілес наших.
А загиблому на полі бою Перуниця дає воду живу попити,
і, попивши її, йде (той) до сварги на коні білому.
І тамо Перунько його зустрічає і веде до благ своїх, до палат своїх,
і там перебуде якийсь час і дістане тіло нове.
І так жити має і радіти прісно і до віку віків,
за нас молитву творячи.

У цьому фрагменті т р и ч і (сакральне число більшості міфологій, релігій) повторюється заклик о ч и с т и т и т і л а т а д у ш і у ж и в и х в о д а х! Але ж це перегукується із християнством!

При видимому багатобожжі праукраїнців, у Велесовій книзі (с. 62) читаємо: «б о Б о г є д и н і м н о ж е с т в е н. І хай не розділяє ніхто того множества і не говорить, що маємо богів многих». Але ж ця думка співзвучна християнським догматам! Проте найвражаючішими є описи (і це зроблено у ІХ столітті чи й раніше) уявлень наших пращурів про потойбічний світ. У ньому «час не страчено і є вічний перед нами». І там побачимо пращурів своїх і матерів, які порядкують у сварзі (небі) й отари свої пасуть, і віни свої вінуть і ж и т т я м а ю т ь, я к і н а ш е». Але ж ці описи збігаються у своїх головних рисах із даними вчених-медиків, психологів про навколосмертний досвід! Далі невідомий автор пише: «Там немає ні гунів, ні еллінів, і Права княжить над ними. І та Права істинна ... і перебуде віки вічні біля Світовида (бог світла – О. П.)» «Права – це світ Закону, бо свідомість розумового, ментального світу, глибинна свідомість в с е з н а ю ч а, вона д ж е р е л о

всього, що народжується і зникає». Отже, наші пращури уявляли духовний світ таким, де не розрізняють людей ні за національністю, ні за територіальною приналежністю. У «тому» світі всі – живі, причому трудяться. Це світ, де головним є розум, думка, світло.

Причому в ньому панує саме вічне Світло Правди, істини!

Читаємо далі: «А там зла немає, і трави зелені зустрічають їх ... і маємо глядати степи райські ..., і ніхто не поневолений у краї тому, і нема рабів там ...»

Отже, в уявленні наших далеких пращурів духовний світ – це світ чарівної природи, де панує лише Добро, свобода! Але ж це знову збігається з описами ... Моуді та ін.!

Дуже цікавою є остання частина цього (26) розділу, де описано мандрівку душі загиблого воїна на Небеса.

Автор стверджує, що така душа «ніколи не вмирає і не замирає за час смерті тілес наших»!! Тобто слов'яни вірили, що і в хвилину смерті, і після неї душа живе, бачить, мислить!

Відповідно до язичницької традиції, душу на небі зустрічає один із верховних богів «Перунько» (Перун) і дає «воду живу попити». Але найдивовижнішим є таке свідчення стародавнього автора про людину духовного світу, яка «там перебуде якийсь час і дістане тіло нове. І так жити має і радіти прісно і до віку віків».

Знову бачимо дивовижну паралель із Святим Письмом, даними вчених. Людина здобуває духовне тіло. Душа потрапляє у світ радості, вона буде жити вічно, вона – безсмертна!

Таким чином, лише один цей епізод свідчить:

- 1) праукраїнці (при всьому багатоманітті божественного пантеону) закликали, прагнули (мали потаємне знання!?) до Єдиного Бога. Як іудеї та християни! Отже, «Велесова книга» містить не лише язичницькі персонажі, а й приховує загальнолюдські цінності;

- 2) вірування, світогляд праукраїнців має багато спільного із міфологією, релігією найдавніших і найрозвиненіших цивілізацій планети (Індія, Близький Схід, Єгипет та ін.);
- 3) волхви, мудреці слов'ян володіли достовірною інформацією про духовний, "той" світ і описали його у "Велесовій книзі", яка, безумовно, створена саме ними. У зв'язку із цим згадайте волхвів зі Сходу, які принесли дари новонародженому Ісусу Христу. Це були не іудеї, а язичники. Ми далекі від думки, що це були наші пращури, але ... (дет. див. розділ "Дари волхвів").

Нові наукові дані про існування безсмертної душі описані в цікавій книзі «Доказательства бессмертия души человеческой» (М., 2006). Пропонуємо адаптований переказ найвражаючих відкриттів.

1. Професор психології з Арканзаського університету (США) Джессі Берінг провів експерименти, які переконали його в тому, що переважна більшість людей вірить у потойбічне життя, навіть якщо вони на словах заперечують це.

Дослідник розмірковував над словами «про покійних говорять або добре, або нічого». І вирішив визначити, як ці слова впливають на масову свідомість. Для цього Берінг роздав сотні фото добровольцям – переконаним атеїстам – по десять фото різних людей. І попросив дати їм характеристики. хто з них ледар, негідник, хитрюга, злий і підступний, а також хто є працьовитим, добрим, привітним. Піддослідні не соромилися у викривальних характеристиках. Через кілька місяців професор запропонував тій самій групі оцінити ті самі фото ще раз. І ніби ненароком повідомив, що деякі люди з фото, на жаль, померли. Але хто напевно, він не знає.

Майже всі піддослідні змінили свої думки на значно привітніші. А негідником взагалі нікого не назвали. Із цього Берінг зробив висновок: люди вірять у потойбічний світ і душу, яка туди відлітає після смерті, і тому бояться говорити про покійних погано. А по суті, остерігаються, що з того світу їм може нашкодити якась невдоволена душа!

Не минулося в експериментах і без містики. Про одне фото професор знав напевно, що зображена людина померла насправді в перерві між експериментами. А піддослідні їй не здогадувалися. **Але саме це фото змусило більшість радикально змінити свою оцінку.** Отже, щось уплинуло на них. Душа, яка відлетіла, – зробив висновок Берінг. І припустив, що душа може якимось чином виходить на зв'язок з нашим світом».

Саме про такі фантастичні зустрічі з душею померлого читаємо в казці Фотія Контоглу «Містичні квіти» (Афіни, 1997).

2. У великодній понеділок я вийшов опівночі перед сном у садок поза будинком. Небо було темне й засіяне зорями. Мої губи шепотіли: «Вознесіть Господа Бога нашого і вклоніться підніжжю ноги Його» (ПС. 98.5). Одна людина святого життя сказала, що Небеса відкриваються в цей час. Раптом переді мною виникла дивна людина. Вона була смертельно бліда. Її обличчя було схоже на маску, мумію. Людина важко дихала, тримаючи в руці дивний предмет. Це створіння викликало в мене жах. Голос назвав ім'я, і я одразу згадав, хто це.

Він терпів важкі муки, і я страждав із ним. У відчаї хотів допомогти, але він зупинив: «Я не прийшов, мене прислали... Я хочу померти й не можу! Проси Бога змилюватися наді мною! Усе, що ти казав мені раніше, правда... Пам'ятаєш, ти прийшов до мене за декілька днів до моєї смерті й розповідав мені про релігію... Ми з друзями лише посміялися... Іншим разом я казав тобі: «Дорогий Фотію, накопичуй гроші, бо інакше помреш жебраком». А ти відповів: «Хіба ти підписав угоду зі смертю і будеш жити, скільки забажаєш?» А я відповів: «Мені 75 років, і я доживу до ста. Мої донька та син багаті. Ми з дружиною маємо грошей більше, ніж будь-хто... Краще повна кишеня і ніяких турбот. Давати милостиню? Навіщо вам милосердний Бог створив бідняків? Чому я повинен годувати їх?»

Сказавши це, він став стогнати й обертатися, ніби його пекли на шампурі.

– А через кілька днів я був мертвий і програв спір. Це такий жах – я опинився в безодні... Усе, що ти казав, – істина. Коли я жив у тому світі, був

лікарем. Я висміював релігію. А тепер я бачу: усе, що я називав казками, міфами – правда. Муки, які я терплю зараз, – це воістину зубний скрегіт...

Там, де я перебуваю, багато тих, хто сміявся над вірою... Там є і ті, кому ти зробив добро, і ті, хто оббрівував тебе. Чим більше ти їм прощаєш, тим більше вони ненавидять тебе... Їхній стан ще гірший за мій. Вони не можуть залишити темної в'язниці, де їх жорстоко катують бичем Божої любові... Світ зовсім не такий, яким ми бачимо його. Наш розум показує його навпаки. Тепер ми розуміємо, що наш інтелект був дурницею, наші розмови – ницістю, наші радощі – обман і спокуса... Ви, хто носить у своїх серцях Бога, слово Якого – Істина, – ви виграли спір з-поміж вірними й невірними...
Воістину, у пеклі немає покаєння!»

У цій же книзі (там само, С. 91-96) сказано, що голландські медики впритул наблизилися до наукового обґрунтування безсмертя душі: «Група вчених під керівництвом Піма ван Ломмеля опублікувала результати багаторічних досліджень у галузі вивчення функцій мозку. Застосовувавши власну методику роботи з пацієнтами, голландці поставили під сумнів один з основних постулатів фізіології, а саме: що наша свідомість є невід'ємною функцією мозку... Ван Ломмель дав зрозуміти, що мозок – аж ніяк не «матерія, що мислить» і, можливо, такої матерії взагалі не існує. Стан перебування «за межею» голландці назвали NDE («майже смертельний досвід»). Отже, 56% відчували під час клінічної смерті позитивні емоції. Зустріч із померлими раніше людьми відбувається у 32% випадків NDE. Бачили своє тіло збоку 24% «мертвих», 23% спостерігали яскраве світло.

Ван Ломмель зафіксував стан NDE при абсолютно рівній лінії електроенцефалограми. А це означає, що свідомість (не те, що ми називаємо цим словом) існує незалежно від роботи мозку.

Одним із яскравих прикладів ван Ломмель вважає випадок, який спостерігала одна його співробітниця. У клініку привезли пацієнта в комі. Штучне дихання, масаж серця та дефібриляція не допомогли. Мозок помер, електроенцефалограма витягнулася в лінію. Коли вирішили застосувати інкубацію, виявилось, що в роті пацієнта зубний протез. Медсестра вийняла

його й поклала на пересувний столик. Через півтори години в пацієнта нормалізувалися серцевий ритм і тиск... Через тиждень, коли медсестра носила по палатах ліки, «воскреслий», побачивши її, сказав: «Ви знаєте, де мій протез! Ви вийняли з мене зуби й поклали їх у столик на колесах!» З'ясувалося, що чоловік бачив себе згори. Він детально описав палату та всі дії лікарів. У цій же книзі (там само, С. 72-73) описані й такі дивовижні факти: «Вражає розповідь чоловіка про зустріч із матір'ю, яку він не пам'ятав. Вона померла, коли йому не було й року. Жодного разу він не бачив її, бо жив у мачухи. Коли його лікарі оживили, то показали старий альбом. Переглядаючи фото колишніх років, він раптом закричав: «Це ж моя мама! Те саме каштанове волосся, ті самі очі... Я бачив її там!» Усі були приголомшені...»

Лікар-кардіолог М. Роолінгз у книзі «За порогом смерті» одним із перших записав свідчення пацієнтів, які побували і в раю, і в пеклі (на їхню думку): «повітря чисте, чудовий аромат, пірамідальні дахи. Лунає неперевершена мелодія. Двоє прямують до мене. Я одразу впізнаю їх – це батько та мати. Мамі ампутували ногу, але тут вона ходить на двох ногах! «Ви маєте чудовий вигляд!» – кажу я їм. «І ти будеш прекрасним!» – відповідають вони. Ми наближаємося до сяючої будівлі. Люди схилилися в молитві: «Там Бог», – пояснюють мені. Ніколи я не бачив такої краси, не відчував такого блаженства! Буду розповідати про це живим».

А ось свідчення діаметрально протилежні. Багато людей, які поверталися із потойбіччя, ще довго колотилися від жахиття і благали врятувати їх: «Я пам'ятаю, як мені бракувало повітря, – розповідає один пацієнт. – А потім я відділився від тіла й увійшов у темну кімнату. В одному вікні побачив страхітливую морду гіганта, навколо якого скупчилися бісенята. Було темно, але я побачив людей, які стогнали від мук. Я плакав. Потім гігант відпустив мене...»

Ще одна оповідь: «Я дуже швидко летів по тунелю. Тільки звуки, запах гниття, напівлюди, що спілкувалися чужою мовою. Жодного промінця світла.

Я закричав: «Врятуйте мене!» З'явилася постать у сяючому вбранні, і я чітко відчув у її погляді: «Живи інакше».

Особливо страшні видіння супроводжують самогубців. Домогосподарка, яка відчувала себе нікому не потрібною, випила смертельну дозу ліків. «Я пам'ятаю чорний отвір, – каже вона, – і червоногарячу пляму. Вона росте. Земля грузне, важко дихати. Я кричу: «Боже, дай мені шанс!» Як я повернулася, не знаю».

Професор Роолінгз ставить у своїй книзі багато запитань. Але в одному він має рацію: **життя – це неоціненний дар, і нести його треба бережливо, не роблячи зла іншим.** Справді, наше життя для того й дається нам, щоб підготуватися до вічності, яка не порожнеча та небуття, а новий стан життя, але життя в новій якості».

У книзі «Доказательства бессмертия души человеческой» (М., 2006. – С. 86-87) описано спостереження докторів К. Озіза та Е. Харальдсона за невиліковними хворими у США та Індії (понад 50 тисяч! осіб). Ось їхні висновки:

– безпосередньо перед смертю жахливі страждання людей від пухлин, опіків змінюються спокоем і якимось умиротворенням. Біль зникає, і настає мить блаженного стану. На очах дослідників десятирічний хлопчик, що помирав від раку, сів, щасливо посміхнувся матері і з великим почуттям мовив: «Як прекрасно, мамо!» А потім упав і помер;

– десь за 5 хвилин до смерті обличчя помираючого стає світлішим, радіснішим, молодшим;

– дві третини всіх померлих говорили про те, що їх кличуть і навіть наказують іти до них померлі раніше родичі;

– люди з вадами мозку та психіки, яких ми називаємо дегенератами чи божевільними, перед смертю на диво стають дуже розумними;

– сліпі перед смертю часто починають бачити (це підтверджує історія із життя Й. С. Баха). Він майже втратив зір, але в останній день життя бачив усе чітко, яскраво.

Тобто багато висновків християнської Церкви знаходять своє підтвердження!

Нові цікаві експериментальні дані про вічне життя вміщені у книзі, яка стала світовим бестселером, за авторством М. Ньютона гіпнотерапевта «Путешествие души. Изучение жизни после жизни» (СПб.: 2008). Використовуючи метод регресивного гіпнозу, він примусив сотні людей розповісти про свій духовний досвід, заглянути у надсвідомість, відвідати Світ душі! Ці люди пережили клінічну смерть і розповіли багато нового про мандрівки душ, навіть реінкарнацію. Їхні відіння збігаються з даними Моуді, Монро, Рінга та ін., проте є й певні відмінності, цікаві деталі. Дозволимо собі кілька розлогих цитат-перекладів: «Люди, які помирають, проходять через процес трансформації, під час якого душа відділяється від тіла... Ми втрачаємо своє тіло під час смерті, але наша вічна життєва енергія поєднується із силою божественної наддуші.

Смерть – це не п'ятьма, а світло».

Ось відіння одного суб'єктів: «Я бачу шари... Рівні світла, вони здаються мені... напівпрозорими... Це щільна субстанція, рівні світла сплетені всі разом у багат шарові нитки... Я чую звуки; Це... музика... музичний передзвін..., музика вітру... така розслабляюча... Музику цю назвали такою, яка відповідає енергії Всесвіту, тому що вона оживляє душу». (Там само. – С. 32-33).

І далі (Там само. – С. 36-37) М. Ньютон каже: «Не дивлячись на різний склад розуму моїх Суб'єктів, їх мовлення сповнене захоплених вигуків про чудеса духовного світу, що відкрився перед ними. Як правило, це супроводжується ейфорією... Світ Душ постає як місце найвищого спокою для мандрівної душі... Незабутні картини дому, школи, сади, гори чи безмежні моря відкриваються душам... Наші планетарні спогади ніколи не помирають, вони навіки відображаються в пам'яті душі як казкові сни... Вони можуть бачити поля квітів, величні вежі замків чи райдугу в небі...

Ідентифікаційна ознака душі – особлива у кожної душі кольорова аура... Більшість моїх Суб'єктів повідомляють, що перша особистість, яку

вони бачать у духовному світі, – це їхній особистий Гід-поводир і рідні душі (родичі, кохані, дідусі, бабусі тощо). Ось як описана зустріч таких душ (Там само. – С. 44): «Вони побачили два згустки яскравого світла, які обертаються один навколо одного...

– Мама! Вона підходить до мене! Мені так не вистачало її!..

Ми просто тримаємо одне одного... Ми оточуємо одне одного світлом... Ніби огорнуті яскраво-світлим покривом любові...»

М. Ньютон розповідає про спілкування душ (Там само. – С. 50): «Ви говорили з цими людьми? – Ніхто не говорить, ми спілкуємося телепатично! – Телепатично? – Так... У випадку близьких стосунків – через доторкання – це називається спілкування через дотик».

Автор пише, що, за свідченням Суб'єктів, значно зростає кількість душ, які «йдуть неправильним шляхом» (убивці, наркомани, збоченці тощо). У світі душ передбачена їхня еволюція: від недосконалості до «виправлення».

Автор запитує, чи існує там пекло, чистилище. «Суб'єкт»: Покарання... це неправильне визначення; швидше – регенерація, оновлення. Слід визнати, що це залежить від гіда-вчителя. Вчителі суворіші з тими душами, які були задіяні в актах насильства...»

І далі (Там само. – С. 66-67) учений наголошує: «Наша майбутня доля визначається нашим минулим, яке ми не можемо просто так відкинути, особливо якщо ми зробили шкоду іншим людям... Ключем до подальшого розвитку є розуміння, що нам дається здатність вносити зміни в наше життя, а також мужність, щоб здійснити необхідні зміни... У кінці життя нас не зустрічає страшний монстр, який хоче поглинути наші душі, **а ми самі стаємо своїми найсуворішими критиками та суддями перед ликом наших Гідів-учителів...**

Не існує заздалегідь розробленого та чітко визначеного для всіх душ шляху чи способу самопізнання. Як висловився один мій Суб'єкт, «душі відряджається на Землю на час війни». Це означає, що душам дається час та можливість здійснювати зміни, необхідні для розвитку душі.» Але ж ці дані цілковито відповідають (за винятком пекла) церковному Переданню

християн. Згідно з ним, душі постійно розвиваються, а нерозкаяні душі страждають у духовному Світі саме від власної гордині, злоби, ненависті, вчинених на Землі гріхів!!

М. Ньютон (Там само. – С. 86-87) робить такі цікаві висновки із сеансів гіпнозу: «У первинній своїй **матричній основі душі були народжені в любові та мудрості...** Позитивні та негативні емоції душі та людської істоти перемішані в тілі людини для більш успішного розвитку. Якби душа знала лише любов та спокій, вона б не мала прозрінь і ніколи посправжньому не могла б оцінити значення цих позитивних почуттів. Контрольне завдання для реінкарнації душі – перемогти страх у людському тілі.» І далі автор описує Раду Вчителів чи Старших, яка оцінює життя людини: «В оцінці та аналізі нашого прожитого життя... враховується як початковий мотив нашого вибору, так і наші дії, зроблені протягом життя. Наші спонукальні мотиви уважно аналізуються і критикуються, але не засуджуються до такого рівня, щоб ми стали страждати... У Світі Душ панує **дух прощення**». (Але ж це знову відповідає заповідям Христа, який неодноразово закликав людей саме до прощення!)

А далі (Там само. – С. 94-95) учений пише: «**Суб'єкт**: Тут існує **єдність...** Тут ніхто не є чужим і цілковито відсутня **ворожість стосовно до будь-кого. Ми усвідомлюємо універсальний зв'язок між нами, який робить усіх нас єдиним цілим**». Наш коментар. Але ж ці свідчення знову-таки збігаються з парадоксальним закликом Ісуса Христа любити своїх ворогів!

Окрім того, Спаситель закликав устами апостола Павла стати всім «як одно»! Але ж у Святому Євангелії, зокрема «Апокаліпсисі», також описана Книга Життя!! Учені-психологи підтверджують Святе Письмо!

Далі М. Ньютон розповідає про поділ душ на певні групи залежно від їхнього рівня розвитку... та Книгу Життя!! Вона – жива: «Усе, що ми бачимо, – це живі картинки. Тут немає тексту... Вони багатомірні. Вони рухаються... зміщуються із центру... кристали... зміщуються із центру... Потім ми думаємо про те, що хочемо побачити, кристал із темного стає світлим і... і

налаштовується. Тоді ми можемо бачити... в мініатюрі... усі наші минулі життя та альтернативи...»

Далі (Там само. – С. 116) автор пише про незвичайну гру душ: «Душі стають у коло, щоб створити більшу єдність і проектувати свою мисленнєву енергію. І завжди, як повідомляють Суб'єкти, наявний зв'язок із Вищою силою. Дехто описує це так: «Мисленнєві ритми поєднуються в таку гармонію, що в результаті утворюється щось на зразок співу. Душі можуть також ще й танцювати, граційно та плавно. Коли душі кружляють одна з одною, їх енергії то зливаються, то роз'єднуються, створюючи екзотичну гру світлових і кольорових форм. У розпалі цих танців можуть, як у казці, з'являтися й фізичні речі, такі як святині, тварини, дерева... »

Автор (Там само. – С. 121-122) пропонує своє розуміння кольорової гами, де домінують жовті (золоті), голубі, фіолетові кольори: «Я припускаю, що світло всіх душ відчуває на собі вплив вібраційного руху, який співзвучний гармонійному, єдиному духовному початку Вищої Мудрості. Деякі аспекти квантової фізики припускають, що Всесвіт був створений вібраційними хвилями, які діють на маси фізичних об'єктів за посередництвом різних частот, що взаємодіють. Світло, звук і час – усе це взаємопов'язане у фізичному просторі... Урешті-решт я дійшов висновку, що й наша духовна та фізична свідомість відображає і сприймає світлову енергію. Я вважаю, що індивідуальні вібраційні хвилі репрезентують ауру кожної душі. Насиченість, колір та форма світла, які випромінює душа, пропорційні силі їх знання та сприйняття...».

Далі автор розповідає, що душі в потойбіччі об'єднані у групи, яких навчають Гіди (Старші, Майстри). Гіди – співчутливі, не примушують, не осуджують, не нав'язують свої цінності. Водночас вони «формують бойовий дух», «прищеплюють упевненість». Вони пробуджують душі і вселяють у них упевненість, «ніколи не відмовляються від душ»! Гіди знають усе про душі, якими опікуються: «Осягнення своєї душі – це перший щабель на шляху небуття нашої вищої сили. Усі способи ментального спілкування, до яких ми

вдаємося, **щоб досягнути Бога**, контролюються і спрямовуються нашими Гідами...».

Далі (Там само. – С. 147-148) М. Ньютон наголошує: «Кожна душа має вищу духовну силу, яка пов'язана з її існуванням. **Усі душі є частиною однієї і тієї ж божественної сутності**, яка виникла із наддуші. Ця енергія поширюється на весь Всесвіт, і тому **ми всі маємо божественний статус**».

Дуже цікаві факти повідомив один із Суб'єктів (Там само. – С. 194-195): «Ми... формуємо речі... Я експериментую з основними елементами – воднем, киснем, – щоб створити планетарну матерію... каміння, повітря, воду. Я роблю мініатюрні зразки... Я беру основні елементи й заряджаю їх імпульсами моєї енергії... і вони можуть змінюватися... Я граю з частотою і дозуванням моєї енергії – це потребує вправності, але це дуже важко... Мене приваблюють рослини, проте... я ще не можу їх робити...».

М. Ньютон розповідає вражаючі факти, отримані у стані гіпнозу від «просунутих» (вищих) душ: «**Ознакою просунутої душі є терпіння та поблажливість** у ставленні до суспільства та вміння переборювати проблеми і труднощі життя. Їхня найважливіша якість – інтуїтивне та зворушливе, проникливе розуміння речей.

Суб'єкт 23 на ім'я Тис розповів:

«Який ви маєте вигляд у Світі Душ?»

– Яскраво сяючий згусток світла... Небесно-синій.

– Яке місце посідає тут бажання душі?

Суб'єкт: Потреба перевершити досягнуте міститься в середині душі...

– Яким чином виявляється тут чесність та цілісність?

Суб'єкт: У стійкості. Цілісність – це сильне бажання бути чесним стосовно до себе і своїх мотивів, які дають можливість усвідомити шлях до Джерела».

І далі (Там само. – С. 218-219) Тис розповіла під гіпнозом, що у Світі Душ вона могла... силою енергії душі створювати риб, живі організми: «Душа, яка стає воістину майстерною у створенні життя, повинна бути здатна ділити клітини й давати ДНК вказівки».

М. Ньютон (Там само. – С. 227-228) продовжує: «Ви казали, що **кінцева мета душі – це досягнути об'єднання із вищим Джерелом творчої енергії.**

– Так, акт з'єднання. Джерело є духовним світом.

– Чи можете ви описати Творця?

Суб'єкт. Абсолютно безкорислива сутність, якою ми всі прагнемо стати... Місце душ... це Джерело.

– Як сам Світ Душ може не мати часу?

– Тому що ми живемо тут у непросторовому середовищі, у якому нема часу... за винятком певних зон.

– Будь ласка, поясність, що це за зони?

– Вони є... з'єднувальними дверима... місцями, через які ми потрапляємо до фізичного Всесвіту, що вимірюється ходом часу.

– Ви говорите про Всесвіти у множині. Йдеться про інші фізичні Всесвіти – окрім того, який містить Землю?

– Існують... реальності, які розрізняються між собою для зручності Джерела... Джерело пульсує. Воно навкруги нас, так, ніби ми були б... у середині серця...

– Що ви відчули, коли вперше усвідомили своє існування в якості душі?

Суб'єкт. Бути (існувати)... це схоже на те, як розкривається перша весняна квітка, і квітка – це ти сам. І, коли вона розкривається більше, то ви починаєте усвідомлювати інші квіти на дивовижному полі, і там... безмежна радість!

– Якщо це багатобарвне Джерело енергії зруйнується, чи загинуть усі квіти?

Суб'єкт. Ніщо не руйнується. Джерело нескінченне. Як душі ми ніколи не помираємо – ми знаємо це тією чи іншою мірою. Коли ми об'єднуємося, наша зростаюча мудрість робить Джерело сильнішим.

– Мабуть, тому Джерело й зацікавлене у здійсненні цього процесу?

Суб'єкт. Так, щоб дати нам життя, і тоді ми змогли б досягнути стану досконалості.

– Яка тоді необхідність у подальшому створенні розуму, який нижчий від досконалості, якщо вже існує абсолютно досконале Джерело?

Суб'єкт. Щоб він допомагав Творцю творити. Таким чином, трансформуючи себе й піднімаючись на вищі щаблі реалізації, ми робимо свій внесок у будівництво блоків життя.

І далі (Там само. – С. 234-235) автор пише:

«Суб'єкт. Ми прийшли, щоб... вирости, піднятися... у прекрасному різноманітті творіння.

– Чи це означає, що досконалість Джерела неповна?

Суб'єкт (пауза). Джерело творить для здійснення, реалізації Самого себе.

– У цьому й полягає моє запитання. Як може те, що абсолютне, стати ще абсолютнішим, якщо в нього все є?

Суб'єкт (вагається). Те, що ми сприймаємо як наше Джерело... це все, що ми взагалі можемо знати, і ми припускаємо, що **Творець бажає виразити Себе через нас за посередництва... народження.**

– І ви думаєте, що Джерело справді стає сильнішим завдяки нашому існуванню в якості душі?

Суб'єкт (тривале мовчання). Я бачу, що досконалість Творця... піклується і збагачується завдяки тому, що Він ділиться з нами можливістю вдосконалення, і це є абсолютним розширенням його самого...».

Коли ми прощалися, я подумав про її останнє висловлювання щодо Джерела життя. У стародавній Персії у суфіїв було прислів'я, що, якщо Творець репрезентує абсолютне благо й тому – абсолютну красу, то **природа краси – бажати прояву».**

І як висновок М. Ньютон (Там само. – С. 319-322) наголошує: «Я вважаю, що це голос нашої душі каже нам, що ми воістину маємо особистісну сутність, яка не підкоряється смерті... Мої Суб'єкти повідомляють, що наші душі – плід Творця, який зумисно робить недосяжним абсолютний спокій, щоб ми ще сильніше ждали його...»

Ми – божественні, хоча й недосконалі істоти, які перебувають у двох світах: матеріальному та духовному. Це наше призначення – курсувати назад і вперед поміж Всесвітами через простір і час, поки ми не навчимося керувати собою і не оволодіємо знаннями».

Таким чином, десятками вчених підтверджено існування духовного світу, де наші безсмертні душі вміють мислити, бачити, відчувати, перебуваючи в постійному розвитку, де панує безмежна Любов, милосердя, спокій.

Наше завдання – ще на Землі збагачувати інтелектуальний багаж, очищати душу, каятися, прощати, творити справи милосердя. І найголовніше – навчитися любити Творця, ближнього, навіть ворога!

Не менш захоплюючою є друга книга М. Ньютона «Предназначение души» (М., СПб, 2008). Зокрема, багатьох читачів цікавило, чи можуть душі мати близькі стосунки. Ось відповідь ученого: «Якщо вважати, що здоровий секс народжується в умі, то у чистій енергії душі є в цьому плані всі переваги, не обмежені фізичними бар'єрами. У Світі Душ неможливе будь-яке лицемірство. Із зібраної мною інформації я можу зробити висновок, що в силу того, що душа не перебуває у щільному фізичному тілі, яке має нервову систему, втрачається глибина тактильних відчуттів. У всякому разі відсутність повноти тактильних відчуттів **компенсується еротичною силою двох умів, які здатні злитися воедино.**

Любов – це бажання цілковитого злиття з об'єктом любові. **Душі мають здатність поміж життями висловлювати любов навіть сильніше та глибше, ніж на землі**». І далі (Там само. – С. 291) М. Ньютон зазначає: «У процесі моїх досліджень я переконався, що музика найбільше із поміж інших факторів оживляє душу звуками, які були невідомі нам на Землі... Люди, котрі перебували у стані глибокого гіпнозу, пояснюють, що **музична думка – це мова душі**. Створення й передача гармонійних звуків, очевидно, має відношення до формування й вираження духовної мови.

Гармонія духовного звучання, як мені розповідали, окрім музичного спілкування, є будівельним матеріалом енергії творення та об'єднання

душ» (вид. наше – О. П.). але ж висновки вченого дивовижнозберігаються із стародавньою і сучасною мудрістю. Музика, спів – це атрибут богослужінь різних конфесій! Музику й нині називають універсальною мовою, яка єднає народи і зрозуміла всім без слів.

Більше того, у давньоіндійській міфології, Кабалі світотворчим началом вважали саме **звук, голос, музику!**

У нашій книзі «Тайны Каббалы» (К., 2009. – С. 116-120) ми цитували Л. Дмитрієву, яка вважала, що «кабалістична Трійця, від якої походить увесь Космос, одна із найзакодованіших, езотеричних: Голос, Дух, Слово».

В Індії були богині мовлення – Вач та Сарасваті – носії життєвої сили й безсмертя. Існував сакральний звук АУМ (ОМ) – незнищенне вічне Слово, Абсолют, Брахма. АУМ – це сукупність усіх звуків, те, що пронизує і підтримує увесь Космос.

Давньоегипетські, християнські боги творили також вимовленим Словом! А музична теорія гармонії сфер Піфагора! У «Таємній доктрині» О. Блаватської сказано: «Із Первинної «Тиші» народився Первинний звук, Перша Проявлена вібрація...». Українські вчені Р. Фурдуй та Ю. Швайдак (Прелесть тайны – К., 1992. – С. 91-92) пишуть: «Існують докази того, що кожен матеріальний предмет, кожна «нежива» річ має свою акустичну голограму..., а кожна жива істота має більш динамічну акустичну голограму (артикуляційно-акустичний паспорт)... Р. Фурдуй та Ю. Швайдак висунули гіпотезу про те, що існують так звані «звукові хромосоми», подібні до клітинних хромосом, що сучасні алфавіти, букви – це ноти Космосу... По суті заклик Біблії повторювати Слово Боже репрезентує собою програму збереження людиною її космічної синхронізації – відповідності акустичним гармоніям Космосу» (Там само. – С. 124).

Отже, слухайте музику Природи, шепіт квітів і трав, гірських струмків, ячання птахів, голос своєї совісті та серця! Налаштовуйтеся на Божественну гармонію ще тут, на Землі!

М. Ньютон (Там само. – с. 237) підтверджує гіпотезу вчених: **«Суб'єкт:** Це може бути та сама сила... я не знаю... вона... масивна, але м'яка... потужна... і водночас ніжна. Тут є дихання... шепіт... звука... такий чистий.

Д-р Н: Чи створений цей звук певного роду світловою енергією?

Суб'єкт. Ні, звук творить усе... разом зі світлом та енергією... Я відчуваю... звук тримає цю структуру... і примушує її рухатися... змінюватися й коливатися... створюючи все. Це дзвін, який лунає, як відлуння... потім чисте дзвеніння... ніби відлуння...

Д-р Н: Відлуння чого?

Суб'єкт. Матері... сповненої любові..., яка співає пісню своїй дитині...

М. Ньютон (Там само. – С. 48-49) наголошує: «Коли душа знову повертається у стан чистої енергії у Світ Душ, вона більше не переживає почуттів ненависті, гніву, заздрості, ревнощів і т. ін.... І тому призначення душі й полягає в пошуку істини через досвід земного життя з метою досягнення мудрості... Наприклад, душі відчувають велику любов, але ця любов не ставить жодних умов тим, до кого вона звернена, тобто вона не вимагає взаємності – вона діє вільно. Душі демонструють вселенський принцип гармонії і узгодженості поміж собою...».

М. Ньютон (Там само. – С. 244) ще раз підтвердив гіпотезу українських учених. «Судячи з інформації, якою я володію, **у кожній душі є певна специфічна ментальна вібрація**, схожа на відбитки пальців. Цей зв'язок вібрації схожий на щільно сплетений кошик із взаємодіючими енергетичними нитками, що оточують індивідуальне ядро особистості. Енергетичні нитки є рухомими картинами думки... Вона включає ідеї, поняття, значення, символи та особистісні особливості цієї душі».

Учений (Там само. – С. 377-379) пише: «Проте після смерті нас оцінюють не за ознакою нашої релігійної приналежності, а швидше **за нашою поведінкою та цінностями**. У Світі Душ, про який у мене є інформація, **більше оцінюються наші дії у ставленні до інших, ніж до себе...** Енергія нашої душі була створена авторитетом, значно вищим, ніж ми

можемо собі уявити... Значить, ми повинні зосередити нашу увагу на тому, **ким ми є як особистості, щоб віднайти цей елемент божественності всередині нас... Бути тим, хто ми є, – це найважливіша істина в житті...** Пізнання нашої душі стає істинним шлюбом зі своїм Я... Фаталістичне ставлення до життя, яке виражається у висловлюваннях на кшталт «Це моя карма», «Така воля Бога», – призводить до бездіяльності та безглуздості існування... Щоб вивести людський розум зі стану розчарування, **ми повинні розширити нашу свідомість.** На Землі ми повинні навчитися боротися з нетерпимістю, гнівом та сумом, здобути радість та любов...

Відкриття, яке я зробив, полягає в тому, що єдиною річчю, істинно важливою в цьому матеріальному світі, **є спосіб нашого життя і те, як ми ставимося до інших людей.** Наші обставини і становище не мають жодного значення порівняно з нашим милосердям та сприйняттям інших».

РОЗДІЛ X. ТРАНСЦЕНДЕНТНА ЛЮБОВ ЯК ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ СТАН ЛЮДИНИ

Слово «трансцендентний» у перекладі з латинської означає «той, що виходить за межі». У філософії І. Канта – «...той, що лежить за межами свідомості і пізнання, непізнаваний».

Видатний український філософ Сергій Кримський (Під сигнатурою Софії. – К., 2008. – С. 159) наголошує: «З позиції людської духовності пізнання є важливим не тільки з утилітарного, практичного боку. Воно орієнтоване також на екзистенційні проблеми піднесення над конечністю людського буття, прилучення до безсмертних цінностей духу, яке намагнічує його безкінечністю та абсолютністю», і далі (там само, с. 165) учений пише: «...адже мудрість, тобто життя в істині, потребує не тільки розуму, а й серця, здійснення того подвигу Пігмаліона, яким творець одухотворює своє творіння, оживляє його любов'ю та робить даром людям...».

Дослідник закликає до «перелому пізнання від раціонального інтелекту, спрямованого на вивільнення від суб'єкта, **до духовного інтелекту**, натхненного розумінням благодаті...» Автор обстоює «софійну премудрість», яка визначає пафос прилучення до найвищих цінностей буття, закоханість в істину як ласкавий дар Універсуму, благовійний дотик до предмета знання.

Мудреці, отці Церкви стверджували, що **пізнати, означає, передусім, полюбити!** На думку Е.Фромма, любов – єдинопродуктивна, правильна і розумна основа людських стосунків. У ній людина знаходить своє справжнє Я, реалізує свою істинну природу. Тільки в любові відбувається гармонійний зв'язок людини зі світом... Головні вияви любові – турбота, відповідальність, повага і знання людини, якій адресовано це почуття.

У монографії проф. Мирослава Савчина «Духовна парадигма психології» (К., 2013. – С. 170) сказано: «У справжній любові відсутнє інструментальне ставлення, за яким іншого вважають засобом досягнення мети: любов прагне йти назустріч – віддає себе іншому... Перша реальність любові – відмова від ствердження власної абсолютності. Любов – це

екстатичний порух виходу із себе, визнання центру в іншому... Любов – це абсолютність стосунків, серце, в якому об'єднуються всі зв'язки існуючого, це наймогутніший магніт, який ... здатен об'єднати навіть те, що за людською логікою об'єднати неможливо» (І.Матюша). М. Савчин стверджує: «Істинна любов – це не володіння іншою душею, а життя з нею і через неї, разом з нею єднання зі Всесвітом... Так, любов, дружба, за Аристотелем, – це душа, що живе у двох тілах... У психоаналізі джерелом енергії земної людської любові є енергія лібідо, в гуманістичній та екзистенційній психології – енергія душевного життя... Трансцендентна любов має принципово інше походження і виміри. Насамперед, у неї Божественне походження».

І далі учений зазначає (там само, с. 172-173): «Любов можлива тому, що вона – чудо, завжди викликає взаємність (а чи завжди? – О.П.). Тому будь-яка справжня любов є хресною, вона породжує дар, тотожний її величі. В очікуванні гідного її відгуку любов може лише страждати і бути чистою жертвою, аж до смерті (С.Кримський). Слушною є думка, християнського філософа П.Євдокимова, «...любов Бога і любов людини є два аспекти однієї всецілої любові... Рятуються той, хто рятує... Я люблю тебе, щоб спасти (Документи IV Ватиканського Собору).

Любов може бути як одвічне жертвування. «Бог помирає, щоб людина жила в ньому» (Д.Дудко). Найбільша подія, яка може відбутися між Богом і людською душею, це подія любові. Вона цінніша від пізнання, славніша від дару пророцтва, перевищує інші харизми. Християнське милосердя – це дарована любов і ніжне співчуття – відгук. Дарована любов – це доброзичливість, подання милостині, свободи, добрі справи, прийняття іншого, співчуття – ніжність до іншого, примирення. Справжня любов – «це магніт, і найсильніше притягується ним душа, яка кидається у сяючий морок Бога. Відчуваєш безсилля слів: сяючий морок, тверезе сп'яніння, джерело води живої, нерухомий рух» (Документи II Ватиканського Собору).

І далі (там само, с. 172-173) вчений пише: «У духовному плані, на думку Максима Сповідника, справжня любов має три ознаки: вона всеосяжна, вона вічна, вона до всіх рівна. Людська «жертвність любові»

полягає у тому, що творення добра іншому вимагає ресурсів (особистісних, часу, сил, грошей тощо), які можна б використати «на благо собі». **«Істинно любить той, хто потай молиться за тебе до Бога»** (В.Мицько).

Нарешті (там само, с. 173) М.Савчин наголошує: «Важливою й складною для осмислення, незбагненою для психології є заклик-заповідь християнства полюбити тих, кого не любиш, – ворога... Але християнство – не тільки заповідь, а й одкровення, і дар любові. «Любов до ворогів є показником зрілості духовного життя. Лише Любов може любити тих, хто нас скривдив, щиро радіти і дякувати Господові за успіх того, хто нас образив. Це може зробити лише всемогуття Святого Духа, який робить нас подібними до Христа і преображає нашу ментальність (І. Матюша).

Цікаві думки з приводу любові висловлені у книзі В. та Т.Тихоплавів «Планета вільного вибору» (М., 2007. – С. 268-270): «Надзвичайно важливо, що у всіх вченнях практично однаково сформульована ціль життя людини на Землі... Усі розглянуті вчення стверджують: **ціль життя людини на Землі – забезпечити собі духовне безсмертя, через співтворчість і духовне вдосконалення, прийти до Творця, щоб спільно керувати світом.**

І головне наше завдання сьогодні, а отже і ціль нашого сьогоднішнього життя – навчитися любити!

Що ж таке любов? У наведених у цій книзі вченнях (і не лише в них) любов пояснюється як енергія найвищих частот вібрації. Енергія любові пронизує увесь світ. Вона тут, вона поруч із нами, вона в нас, але ми, низькочастотні істоти, грубі фізично і нерозвинені духовно, часто не відчуваємо її...

Через наше незнання, невміння та невихованість прагнемо притягнути любов до себе, утримати її на понижених частотах, замість того, щоб самим злінути увись і летіти на крилах любові. До неї треба піднятися, треба налаштуватися на високі частоти, вступити з ними у резонанс, і тоді любов зазвучить у кожній клітині людини. Це і є щастя. Це і є те, заради чого ми йдемо на Землю. Любов, як іскра, спалахує практично в кожній людині. У злеті любові ви піднімаєтеся до божественних частот і починаєте дзвеніти як

найтонша струна. Згадайте свою першу любов! Якою вона була чистою та прекрасною, які викликала порухи душі, які емоції народжувала у вас.

У книзі Мирослава Савчина «Духовний потенціал людини» (Івано-Франківськ, 2010. – С. 242-255) ґрунтовно висвітлено питання Божественної любові: «Яка ж суть трансцендентної любові, що має Божественне походження? Насамперед Бог **любить людину, як своє творіння, любить людину без жодних умов і передумов...** У Бога всеосяжна любов та невичерпна єдність злиті воедино. Все живе, і людина у тому числі, наближається до Бога через три божественні властивості, що притаманні їй: свободу, любов і Бого-спів-творчість...».

Як зазначає релігійних філософ П.Євдокимов, «тільки «Бог є любов». Тільки Бог любить цією Любов'ю, про яку сказано в Євангелії... В цьому вражаюча новизна християнської любові, – що в Новому Заповіті людина покликана любити Божественною любов'ю, яка стала любов'ю Боголюдською, любов'ю Христовою. Не в заповіді новизна християнства, а в тому, що можливим стало виконання заповіді. В єднанні з Христом ми одержуємо Його любов». І далі (там само, с. 250-251) вчений пише: «Заповідь нову даю вам, любіть один одного» (Ін. 13, 34). І в чому новизна цієї заповіді? Для цього необхідно згадати одну з основних ознак християнської любові – **«Любіть ворогів ваших»...**

Як полюбити тих, кого не любиш?.. Відповісти на це можна тільки ось як: так, заповідь ця була б справді не можливою і, значить, дивовижною, якщо б християнство стояло тільки на заповіді про любов. Але християнство є не тільки заповідь, а **одкровення і дар любові... Цей дар є силою, що дозволяє любити ворогів своїх...** Тому будь-яка справжня любов є любов хресна, вона породжує дар, тотожний її власній величі, дар царський, оскільки – добровільний... Дарована любов – це доброзичливість, надлишковість, подання милостині, свободи; добрі справи – прийняття іншого; співчуття – ніжність до іншого, примирення...

І, як висновок, (там само, с. 254-255) учений зазначає: «...**суть трансцендентної любові** виражена в основній заповіді християнства:

«Любіть один одного». Вона є іншою любов'ю (неспівмірна зі світською любов'ю), бо вона безумовна («любіть ворогів ваших»), вільною, без вигоди, без гордині. Християнська любов є однією з головних чеснот. Стан любові робить людину високоморальною, духовною особистістю, сповнює її душевною гармонією і щастям. Без віри, каяття, смирення та умної молитви, одним лише тілесним діянням, раціональним міркуванням чи соціальною активністю людина не досягне стану трансцендентної любові. Людина одержує благодать любові в трансцендентній історії, бо вона створена за подобою Божою, в індивідуальній історії, зокрема перебуваючи у соборі (Церкві), що є порогом Неба на землі, де сходить Христос на землю, а одночасно людина підноситься до Неба, творячи стосунки любові з іншими людьми не тільки в Церкві, а й у світському житті, бо перевищує будь-яку світську любов».

В іншій книзі В. та Т. Тихоплавів «Квантовый выбор. Не все мы умрём, но все изменимся» (СПб., 2010. – С. 134-135) сказано: «А Бог – є Світло. Бог – є любов! Але варто пам'ятати, що Бог є Любов лише для тих, хто шукає цю Любов!...».

У чому ж велика сила Любові? Любов пов'язує душу з тілом, і з Духом!.. Виявом «любові» фізичного тіла є секс. Сьогодні, на жаль, секс може бути з ким завгодно і коли завгодно. Як у тваринному світі: спарувалися і розбіглися. Не випадково цю любов фізичного тіла називають плотською пристрастю чи тваринною любов'ю, блудом.

А душа любить інакше! Її рівень вібрацій може сягати дивовижних висот, про які фізичне тіло і мріяти не наважується... Взагалі, любов людської душі співвимірна із божественною любов'ю, яка пронизує увесь Всесвіт і покладена в основу творіння. Наприклад, материнська любов. У ній немає ніякого сексу, але це любов неймовірної сили. І навіть неподілена, але справжня любов, як у повісті Купріна «Гранатовий браслет», має ту саму всеперемагаючу силу!

Ось заради такої любові людина готова померти, але не заради сексу. Із сексом все просто, тому що тілу однаково: не ця (той), значить та (той). **А**

душа любить лише один-єдиний об'єкт, який не можна замінити сурогатом...

І коли в нашому житті виникає єдність любові душі і тіла – це і є щастя. Це те, що ми шукаємо на Землі... Сильніше енергії Любові немає нічого на світі!.. Саме це почуття здатне примирити всі конфлікти людства і стати критерієм єднання усіх людей.

Надзвичайно мудре народне розуміння любові описане в мініатюрах лауреата Шевченківської премії Мирослава Дочинця (Книга надиху. Уроки світу, Неба і людей. –Мукачево, «Карпатська вежа», 2015. – С. 228-229). Пропонуємо дві замальовки автора.

Про тепло і світло

«...Мудрість його не губилася в розмислах, була предметною. Сиділи ми якогось вечора при свічці, стиха перемовлялися. Я завів розмову про слова. Чим більше вони вживані, у кожного на язиці, тим більше губиться їхній глибокий зміст. Наприклад, слово «любов».

– Держатися за слова, - мовив Світован, - се ліпити паперовий світ. Сутність постає з міри та рівноваги суцього, з відповідности темного і світлого. Ось горить свічка – то і є суть любові. Коли хтось запалює свою свічку від твоєї, полум'я не меншає. Ні твоє, ні його. А тепло і світло множиться. Тепло і світло любови.

– А в чому вищий прояв любові? – запитав я.

– Якщо любиш, мусиш бути здатний принести полегкість любимій людині в стражданнях. Для сього треба вміти слухати, розуміти і прийняти її такою, яка є. Що більше розумієш, то більше любиш. Здатність розуміти і любити є одне й те ж.

До речі, коли я на якийсь час відлучався, він з усмішкою примовляв: «Держися тепла і світла».

Про печать Двох

«...У літо збирання – літо учнівства біля нього – я прихитрився ще й крутити два романи: з сільською дівчиною-студенткою і епістолярний – з

манірною панночкою-музиканткою. Світован краєм ока все те бачив і мовчав. Аж доки не прохопився.

– **Держатися одного. Хто двох любить – обох загубить.**

У нас, закарпатців, слово «загубити» має значення – втратити. Тим, до слова, і скінчилися мої романи.

– Овва мушт кохання! – означав він із посмішкою мою любовну сверблячку. Муштом у нас називають молоде вино, бурчак.

– А що таке кохання взагалі? – запитував я, намагаючись спантеличити його таким відстороненим поняттям.

– Я ж кажу – шумування мушту. А коли він відшумить, уляжеться – переходить у вино любові. Або в оцет похоті.

– Скільки ж часу шумує той мушт? – вияснив я.

– Доки дріжджі не вироблять і не осядуть.

– А дріжджі кохання, вони вичахають?

– **Коли цілковито розсмажиться хтива енергія. Але природним способом близькості.**

Діймав я його й іншими дотичними запитаннями.

– Чому нас, чоловіків, весь час тягне до жінок, причому до різних?

– **Тому, що від пупа й донизу нас тягне земне, а вище пупа – небесне.**

Той безладний доземний потяг скоріше й вертає нас у землю, себто губить дочасно. Вся штука в тому, аби влагіднити, вирівняти ті два поривання – в безодню пристрасті і до верховин радості.

– Що поганого в тому, що чоловік спізнає багато жінок?

– Йому видиться, що лихого в тому нічого немає, принаймні на початок. Бо розцінює він се лише як спарування фізичних тіл. А на правду то є страшна заповітна сполука, тайна злиття двох животворних рідин. Се святе. Се – свято парування, розпечатання двох животворчих джерел. Пізнавши близько жінку, лишаєш у ній цятку себе. Навіть коли поєднання не зав'язалося спільним плодом. Що більше жінка відкрилася тобі – лоном і серцем – тим довше вдержує тебе в собі!

Може, й до кінця земного життя. Хоч ти не з нею, та не відпущений, скріплений невидимою печаттю. «Твої» жінки живляться твоєю нутрянною снагою в просторі і часі. Тому покинуті живуть довше за тих, котрі їх покинули... Коли ж ти весь час у прилюбі з одною жінкою, те живлення є обопільним і обмінним, позиточним для обох. А зруйнувати закони парності – слабити, губити самого себе. Бо то є ламання печаті. **Дві статі – єдиний світ».**

Пропонуємо ще кілька краплин народної мудрості, записаних Мирославом Дочинецем (там само, с. 189, 196): «...Черниця Лавренція пояснювала мені чому Бог створив жінку з ребра чоловіка!

– Не з голови – щоб вона не була вищою за нього. І не з ноги – щоб не була йому рабою. А з-під руки – щоб була захищеною; і з-під серця – щоб завжди була **коханою».**

* * *

Жінкам подобається в чоловікові не врода, не посада, не гроші, не визнання, а та внутрішня сила, яка допомагає їм цього досягти. Жінки відчувають це в чоловікові інтуїтивно і безпомилково. Навіть на відстані.

* * *

«Які різновиди має фраза: «Я люблю!» У давнину слов'яни казали: «Я тебе жалію». Єгиптяни: «Хочу вмерти разом із тобою». Сучасні американці кажуть: «Я хочу з тобою спати». Японки: «хочу прати твою білизну». Жінки в Гімалаях нічого не кажуть, просто миють коханій людині ноги...».

А ось ще один фрагмент книги Мирослава Дочинеця (там само, с. 176-177). Відповіді на запитання автора дає архімандрит Василь Пронін. «Нас люблять із Неба, нами цікавляться, за нами стежать. Бог по силі хрест дає. Кожному своє... Головне: якими нас бачить Бог, перед Ним ми завжди на видноті. Про це дбаймо. Вирівнюймося перед Його взором для того життя вічного, в яке Він нас покликав із небуття.

– **А як вирівнюватися?**

– **Скріплювати подвигом любові. Антоній Сугозький радив дивитися на кожну людину, що нам зустрічається, як на образ Божий, як**

на посланця Божого. Він посланий для того, щоб мене чомусь навчити, щоб мені дещо донести, щоб поставити мені питання, вимогу Божу. І якщо будемо робити інакше: «я цих людей не люблю, ніколи не полюблю і знати їх не хочу, та, ставши перед Христом, почуємо: «Я заради цієї людини прийшов у світ, Я заради цієї людини вмер на Хресті. І якщо ти її відкидаєш, то весь мій подвиг любові відкидаєш; ти відчужуєшся від Мене за власною волею...» Ми пориваємося до раю, але не хочемо, щоб там були ті, які не милі нам тут, на землі. Смішно і грішно судити – хто чого заслуговує в Господа. Тоді як Він нас кожного полюбив не за чесноту, красу і розум, а за те, що нам так потрібна ця любов, аби стати людиною, новою істотою, аби життя вічне у нас увійшло... Не проста це заповідь: любіть одне одного, як Я вас полюбив. Але немає іншого способу спасіння, іншого здобування радості і сили.

– **А в чому сила?**

– У чому? Ну як сказати. Сила, приміром, це коли каліка щиро усміхається до тих, хто його зневажає і ненавидить. Та ж сила любові. **Бо любов – єдина вартісна річ, яку ти можеш віддати, подарувати, а вона все ж залишається в тебе і примножується...** Ну, ось до слова прийшлося – треба й вам щось подарувати. І старець подарував мені заставку з одної книги на столі – поживклий аркушик, списаний блідим чорнилом. На одному боці була молитва, а на зворотному – короткі напутні розмисли.

Господи і Боже наш. У Твоїх руках життя і смерть мої; у Твоїх руках здоров'я і болі мої; у Твоїх руках добробут і нестатки мої; у Твоїх руках вічне блаженство або ж муки мої, Господи, відміряй мені з усього цього, але не за заслугами моїми, а за безмежним милосердям Твоїм. Амінь». 135

І плакав щасливий Господь...

Другого січня 2014 р. на каналі СТБ був показаний сюжет про неймовірно хвилюючу історію жертвовного кохання Олександра та Олени – номінантів на щорічну премію «Гордість країни». Молоді люди покохали одне одного, одружилися, прожили щасливо п'ять років на

мальовничій Чернігівщині. Та лукавий ненавидить порядні сім'ї, а «добрі люди», пліткарі – його помічники. Словом, сім'я розпалася.

Олександр поїхав на заробітки до Москви, а Олена залишилася самотньою. Одного літа вона поїхала з друзями до Десни-чарівниці на відпочинок. Усі веселилися, стрибали з високого берега. Олена трохи відійшла вбік і собі стрибнула. Темрява. Абсолютний параліч. Лікарі витягли її «з того світу». Три зламані хребці, повна нерухомість. Кілька років батьки доглядали її, намагалися втішити, розрадити. І ось коли вже Олена майже втратила надію, подруга зателефонувала Олександрові до Москви. Олена лежала біля вікна, милуючись рожевими мальвами та золотими кружалами соняхів. Літечко. Благодать. Радіє птаство, змлює пахіллям мамин квітник, і так хочеться просто вийти на ганок, доторкнутися тремтливих пелюсток, умитися живильною росою. І просто піти. Своїми ногами... Раптом стукіт у двері. «Сусіди, може, прийшли?». Зайшов Олександр із величезним букетом троянд. «Боже, навіщо я, каліка, йому – сильному, красивому? Пожаліє й піде...» – промайнуло болюче до спазму в горлі. Та цього разу лукавий був переможений. Бо Господь на Небесах посилає людині хрест по її силі! Олександр залишився. Виконував усю хатню роботу, доглядав за дружиною. А потім сам змайстрував їй спеціальні тренажери, робив масаж. І через кілька років вона вже могла стояти!! Щотижня він возив її в місто, а перед цим сам робив макіяж. Його Оленка має бути найкрасивішою! Одного разу вона, побачивши, як важко Саші, промовила: «Якщо тобі я колись стану тягарем, облиш мене...». Він подивився неземним поглядом (Боже, як же хоче кожна дружина бачити такі святі очі!) і твердо мовив: «Я буду з тобою до останнього дня!!».

Усе життя вона мріяла піднятися в небо, із висоти пташиного польоту помилуватися зеленопіллям рідної Чернігівщини. А особливо – зараз! В одну із річниць їхньої другої зустрічі біля оселі на зеленому оксамитовому лужку приземлилася блакитна повітряна куля. Олександр

разом із добрими, чуйними, але до цього дня незнайомими людьми, вирішив зробити коханій сюрприз.

...Він ніс її на руках, як дитину, до блакитної мрії, а я плакав. Напевно, плакала більшість тих, хто бачив ці кадри... І плакав на небесах щасливий Всеблагий Господь, благословляючи Високу Любов, істинне милосердя! Я ж молився і благав перед святими образами: «Господи, дай їм здоров'я і щастя! Щоб Олена навчилася ходити і здійснила ще одну заповітну мрію – народити коханому дитину!»

Святі казали, що почуті Господом молитви закінчуються сльозами... Так я плакав лише двічі в житті, коли проводив батьків в останню путь і своє вічне Небесне Кохання! (О. Потапенко)

П'ятдесят років любові та чекання.

Про це дивовижне кохання російської жінки та японського чоловіка навіть вийшла книга «Чудесна любов Клавдії» у країні, де сходить сонце.

Після завершення Другої світової війни японський військовополонений Ясабуро не потрапив у списки тих, кого повертали на батьківщину. У таборі холодного Сибіру він зустрів російську, ув'язнену за брехливим наклепом, молоду незаміжню жінку Клавдію. Вони щиро покохали одне одного й після відбуття терміну покарання стали жити разом. Бог не послав їм діточок, але чоловік не лише не докоряв дружині, але навіть не підвищував голосу. Подейкували, що його молода японська дружина загинула в корейському полоні разом із маленькою донечкою. Він працював перукарем і користувався великою пошаною. Клавдія та Ясабуро прожили душа в душу довгих 35 років. І раптом чоловік випадково дізнався, що в Японії на нього чекає дружина та донька. Хісако, так звали цю вірнянку (а саме так колись в Україні називали вірну дружину), п'ятдесят два роки (!?) чекала на повернення коханого. Її душа та серце твердо вірили: він живий, він обов'язково повернеться! Усі ці довгі роки вона не виходила заміж, зате щотижня зустрічала всі

кораблі з Росії: а, може, він повернувся?! Вона відкрила на нього рахунок, переписала будинок: «За що ж він житиме, коли повернеться? Може, і мене не застане... Але повернеться неодмінно!» І Клавдія відпустила чоловіка до Японії. Чи не вся країна плакала, коли показували по телебаченню зустріч Хісако та Ясабури...Через довгі п'ятдесят два роки чекань та страждань!

Клавдію запросили в Японію, де Хісако, розцілувавши її, подякувала російській жінці, що та зберегла і свого, і ... її коханого!

Цікаво, що в цій японській родині століттями зберігали як найбільшу реліквію... волосся мамонта, який жив понад 35 тисяч років тому. Клавдії подарували на прощання саме цю сімейну святиню! Господи, скільки ж Любові і ласки може вмістити жіноче серце! Прожити все життя і відпустити врешті-решт чоловіка до іншої може лише все милостиве жіноче серце!

У народі кажуть: не будуй церкву, прилаштуй сироту. Ця думка народилася з євангельських слів: «І хто прийме таку дитину одну в Моє Ймення, той прийме Мене» (Мт. 18.5). Про це слід думати всім: і молодим люблячим парам, яким Бог чомусь не дає дітей, і багатодітним сім'ям; і тим, хто багатий, і тим, хто живе із середнім достатком.

Урешті-решт не так уже й багато вони від нас хочуть, ці маленькі покинуті ангели, які ризикують озлобитися на весь світ і перетворитися на звірнят. Вони хочуть Любові! Таке просте людське бажання». В інтернеті www.diveevo.ru Приюты при монастирях ми знайшли вражаючу історію про страждання дітей.

«Вони до смерті – мої діти» (Михайло Жар)

«...Його ще за життя називали святим. Понад 250 дітей-сиріт, інвалідів із трепетом кажуть йому «тато». Герой України, який переніс до 46 років три інфаркти, дві операції на серці, хіміотерапію, він продовжує збирати нещасних, безнадійних діток зі всієї України. Архимандрит Лонгин, протоіерей Михайло Васильович Жар. Людина з великим серцем

Господньої Любові, він сказав якось такі дивовижні слова: «Якби я міг обійняти усіх сиріт на землі, я це зробив би!...»

В інтернеті вміщено кілька матеріалів про сімейний дім Михайла Жара. Пропонуємо адаптований переклад, який просто необхідно знати людям у наш жорстокий, немилосердний час.

«...У 1994 році отцем Михаїлом та чотирма ченцями був заснований у Чернівецькій області Свято-Вознесенський монастир, а на його території – сирітський притулок. За два кілометри в с. Мольниці у 2002 р. для дітей були збудовані нові корпуси. Відчутну допомогу надали бізнесмени Юрій Бойко, Ігор Бакай, місцеві підприємці, прості люди. Сім'я Жарів має два власні триповерхові будинки, в одному із яких кожна дитина після досягнення повноліття отримує квартиру! На ошатно облаштованій території є їдальня, пральня, підсобне господарство. Приміщення – із великими світлими вікнами, пофарбовані в жовтий, синій, рожевий кольори. Мрамурові сходи, підйомники для дітей-інвалідів. Усередині – акваріуми з рибками, всюди – килими, картини. У притулку створено дитяче відділення обласного центру СНІДу. Цілодобово з дітками працюють 60 послушниць жіночого монастиря і 65 вихователів із педагогічною освітою. Спеціально для молодих сімей будують окремий корпус. Є також спортзал із тренажерами, працюють гуртки музики, співу, образотворчого мистецтва. Зараз на території монастиря вже сім храмів, трапезна, братські корпуси, дзвіниця, фонтан, вольєр із павичами, стайня для поні. Батюшка Михаїл уклав контракт із турецькою фірмою для пошиття одягу діткам. Нового, і за індивідуальними розмірами! Дитячий притулок – ніби чарівне місто мрій. Фасади будинків, під'їзди – усе прикрашене квітами. На газонах фігурки казкових персонажів, далі – стадіон. За бажанням дітей батюшка купив понад 200 пар (!) роликових ковзанів, а ченці уклали асфальт на задньому дворі притулку, щоб було де кататися. На угіддях монастиря є поля, сади, городи, ферма, квіткові оранжереї, де трудяться і дорослі, і діти. Мати о. Михаїла померла рано. Ще з дитинства він мріяв допомагати таким же

скривдженим долею, як сам. Нині в отця Михаїла понад 250 діток. Більшість – круглі сироти з усіх куточків України. Багато дітей-інвалідів, з ДЦП, 39 – ВІЛ-інфіковані, із розумовими вадами.

Першим ще в 1992 р. він із матушкою усиновив трирічного сироту – хворого на ДЦП Іванка. Потім забирав із лікарень безнадійних хворих, яких ніхто не хотів усиновляти. Бувало, заходив до дитбудинку й запитував: «Є у вас діти, яких ніхто не хоче брати в сім'ю? Скільки? Беру всіх». І готував документи. Далі цитуємо автора: «Хлопчику із незвичайним ім'ям Нектарій із красивими оченятами вже 10 років. Коли 6 років тому священник забирав важко-хворого з діагнозом гідроцифалія, ДЦП, артрогрипоз, лікарі констатували: не проживе й двох тижнів». Але, всупереч усьому, хлопчик вижив, і, порівняно зі ступенем важкості своєї хвороби, виявляє справжні успіхи... Він упізнає батюшку, матушок, посміхається гостям, у змозі сидіти й тримати ложку. Як правило, такі пацієнти не доживають і до шести років. Очевидно, воістину любов здатна творити чудеса... Для лікарів – це унікальний випадок. – Ми християни, – кажуть у монастирі. – А отже, повинні оберігати будь-яке життя, дане Богом...».

Із будинку малятка отець Михаїл забрав крихітну дівчинку з ВІЛ-інфекцією, якої сахалися всі. Вона із зляканими, заплаканими блакитними оченятами так запала йому в душу, що він знайшов місце в серці й притулку і для неї. Через певний час, після перебування у притулку монастиря, дівчинка видужала від страшної хвороби. І ще кілька ВІЛ-інфікованих малюків одужали – ченці вважають це чудом, виявом любові й сили Бога.

Чотирьох сиріт, у яких померла мама, настоятель забрав прямо із кладовища. Вони стояли біля свіжої могили, міцно вчепившись одне в одного. Боялися: як тільки відпустять руки, їх негайно розвезуть у різні інтернати й вони більше ніколи не побачаться... Вони стояли на морозі в гумових чоботях на босу ногу. Запитую: «Чому ви не йдете додому?». А

вони: «Ми без мами не підемо. Нам іти нікуди». «Ваша мама на небесах. Пішли до мене жити!». І повіз до монастиря.

15-річного Степанка батюшка зустрів в інтернаті, куди привіз подарунки на Різдво. Безрукий хлопчина вискочив наперед, прочитав хвилюючі вірші. Ходив за священником та матушками як прив'язаний. Коли ті збиралися від'їжджати, припав до отця Михаїла: «Заберіть мене звідси! Будь-ласка!». Батюшка заплакав, обійняв Степанка і забрав із собою...А взагалі отець Михаїл не любить давати інтерв'ю і вважає дуже перебільшеним присвоєне йому у 2009 році звання «Герой України». – Чи зміг би я сам робити добрі справи? Ніколи! Особисто я звання присвоїв би черницям, які носять на своїх плечах 20-річних хлопців-інвалідів. Я збирався переселити дорослих хлопців із притулку до монастиря, але матушки заплакали: «Не забирайте спасіння нашого! Ми не зможемо без них жити!» За роки прикипіли до калік усією душею...

Якось до воріт монастиря підкинули новонароджену дівчинку в коробці з-під бананів. Мати, якщо можна її так назвати, народила на Новий рік і залишила на морозі. Скільки там лежала дівчинка – невідомо. Я взяв її в руки, а вона, як камінь, холодна. Ми негайно відвезли сердешну до лікарні. Усі медики сказали: шансів немає. Але з Божою допомогою та за нашими молитвами дівчинку вдалося врятувати. Їй дали прізвище Щаслива, а ми назвали Катрусею. І далі у своєму інтерв'ю отець Михаїл каже: «Кидати дітей у дорозі – великий гріх. Вони до смерті мої діти. Для молодих подружніх пар будуємо житло. Дорослих готуємо до вступу у ВНЗ. У них обов'язково має бути професія, щоб не довелося просити хліба. У притулку навчають усього: працювати в полі, готувати їжу, шити. Сьогодні, наприклад, дівчатка вчилися варити борщ. Кожній дали каструльку, а я прийшов пробу знімати. Усіх похвалив. Господині, кажу, у мене ростуть! Ми не нав'язуємо дітям віру, навпаки: намагаємося кожного спрямувати за покликом серця. Наші діти щороку відпочивають на морі, у горах. Їх навчають музики, співу».

І далі автор пише: «У дітей-інвалідів в очах – жага життя. Звичайно, вони хочуть жити, як і кожна людина... Але не всі розуміють, цінують те життя, яке їм подароване. А дітки без рук, без ніг, з іншими страшними діагнозами – жити хочуть і кажуть, що саме головне, що в них є життя. Якщо чесно, це сумно й жорстоко.... І те, що вони кажуть, викликає сльози, очевидно, вони просто не розуміють всієї трагічності свого стану й готові були б впасти у відчай, але, як і всі діти, – чисті, наївні, абсолютну несправедливість сприймати не вміють і відчайдушно вірять у чудо. Батюшка завдяки своєму великому, доброму серцю, своїй самовідданій, безмежній, щирій вірі довів їм, що існує це чудо! І є справжня, нелицемірна доброта, безкорисливість. Чистота, любов на світі, а не лише зло, несправедливість, жорстокість, біль, страждання... І хтось може просто любити, робити добро, нічого не вимагаючи взамін. І, можливо, від усвідомлення цього ланцюг нещастя, людського жорстокосердя на цих дітлахах перерветься, тому що хтось одного разу не відповів злостивістю, байдужістю, зневагою, які так часто зустрічаються в нашому світі, а простягнув руку, нагодував, одягнув, подарував любов і став добрим, турботливим татусем, чого не змогли дати навіть рідні батьки».

«– Вважається, що троє дітей, – це вже багато, а у вас 250. Батюшка, чи можна любити всіх, як своїх кривих?»

– Мабуть, мені ніхто не повірить, – витирає сльозу отець Михаїл. – Приходжу у притулок і гублюся: кого першим обіймати й цілувати? Усі вони сироти, нікому не потрібні, самотні. Як же їх не любити? За кожного серце болить, і молюся за кожного, нікого не забуваю».

Отець Михаїл каже, що ніколи не просив дітей називати його татом. – Коли брав перших малюків, сказав, що я їхній старший брат, – розповідає батюшка. – І вони звали мене Міша. Потім узяв ще кількох хлопчиків із психоневрологічного інтернату. Такі нещасні, ніжки-ручки покручені... Дорогою вони раділи, гралися і раптом затихли. Запитаю: «Що трапилося? Не хочете до нас їхати?». «Хочемо, дуже

хочемо! Але... можна тебе татом називати?». Я не знав, що відповісти. Який я тато? Півгодини, як забрав з інтернату. Побоявся образити відмовою. Так, кажу, можна. Вони як закричать: «Ура! Наш таточку, рідненький, спасибі!». Від них інші діти перейняли це слово. І закінчується стаття такими теплими словами:

«Далеко не через кожного священика можна побачити Бога, для цього і талант, і добре серце, і величезна сила духу потрібні. Йому хочеться вірити без запитань, без вагань, цілковито. Його щира посмішка, добрі очі, абсолютна безкорисливість, добре серце, тепло та великодушність, які відчуються на відстані, розтоплюють лід будь-якого серця, тим паче, дитячого. Діти люблять отця Михаїла, як рідного батька, і називають лагідно «тато», шаленіють від захвату, побачивши його, просяться на руки, цілують, обіймають, а він каже, що живе заради цих дітей. Переживає за кожного і хоче, щоб у всіх добре склалося життя. Усіх дітей отець Михаїл любить і приймає, як своїх рідних...

Звичайно, такі люди – велика рідкість, у ньому нескінченно багато тепла, чистоти, сили, любові, величезне добре, неземне серце... І нехай для тих, хто збирається всиновити дитину чи вже всиновив, і для всіх інших ця реальна, але майже казкова історія і приклад безкорисливої любові та щирої віри, які творять чудеса, піднімають на ноги скалічених життям дітей, – буде на допомогу».

«Думаю, що Господь сам кладе на серце тим, хто хоче зробити добро. Дуже багато в Україні людей добрих, які поруч із нами. Небеса радіють, якщо хтось приніс радість сироті...» – задумливо каже о. Михаїл. У 2007 р. М. Шадрін зняв вражаючий фільм про дитячий притулок та монастир під назвою «Форпост». Думаю, що отець Михаїл уже канонізований як Святий Небесами і сльозами радості та любові страждених дитячих сердець!

Дивовижний факт матеріалізації, тобто появи з нічого сили материнської любові, описаний у книзі «Чудеса істинні та фальшиві» (М.: Данилівський благовісник, 2012. – С. 83-85). Володимир Крупін описує

історію, яку розповів йому чернець отець Павло. Пропонуємо адаптований переклад.

«На вулиці до отця Павла підійшла жінка і попросила сходити до її сина, щоб сповідати. Назвала адресу. Батьюшка був заклопотаний і забув про це.

Через день ця сама жінка знову зустріла отця Павла. Дуже схвильована, вона просто благала зайти до сина. Священик чомусь не звернув увагу на те, що вона сама не пішла з ним!

Отець Павло пішов за вказаною адресою. Двері відчинив чоловік, молодий, але, як видно, добре питущий. Дивився з викликом, хоча батьюшка був у чернечому облаченні.

- Ваша мама просила мене до Вас зайти. Той аж здригнувся.
- Досить брехати, моя мати померла п'ять років тому.

На стіні отець Павло побачив фото і мовив: «Саме ця жінка просила мене вас відвідати...» Чоловік із викликом кинув: «Значить, вона з того світу по мене прийшла?» – Ні, – кажу, – поки що із цього. А вам я раджу завтра прийти до храму. Не виконати материнське прохання – великий гріх!

І він прийшов. На сповіді його просто трусило від ридань. Сказав, що вигнав матір із дому. Вона жила в чужих людей, а потім – померла. Він навіть не знав про це довгий час, не був на похороні. Увечері отець Павло востаннє зустрів його матір. Вона була надзвичайно радісна. Дуже дякувала і сказала, що син її прощений, бо покався та сповідався, і вона з ним уже бачилася.

Через день отець Павло пішов знову за знайомою адресою. Сусіди сказали, що чоловік учора помер...Володимир Крупін наголошує: «Значить і там її молитви були такими палкими, що їй була дарована можливість втілитися й попрохати священика сповідати та причастити нещасного раба Божого. Адже це дуже страшно – померти без покаяння, без Причастя. І головне: отже, вона любила його, любила свого сина, навіть такого, навіть коли він вигнав рідну матір.

Отже, вона не сердилася, жаліла і, знаючи про долю нерозкаяних грішників, зробила все, щоб ця кара оминула її сина. Вона дістала його із дна гріховного. Саме вона й лише вона силою своєї любові та молитви!».

Пропонуємо читачам написану нами на Великдень (5. 05. 2013 р.) містичну казку-бувальщину «Білий голуб із червоною трояндою».

Білий голуб із червоною трояндою (сучасна містична казка)

У тридев'ятому царстві, тридесятому государстві було старовинне містечко. Тихе-тихе, як сон немовляти. У буянні травневої вишневої заметілі, жебонінні золотокрилих бджілок воно аж кипіло палахкотінням тюльпанів, духмянило пахощами бузку, змлювало зеленню розлогих верб та лугового різнотрав'я.

Подейкують, що після чорнобильської аварії була зроблена фотозйомка всієї території України за допомогою супутників. Виявилось дивовижне, незрозуміле для всіх учених: містечко, один із ранніх центрів християнства на Русі, було вкрите ніби захисним куполом – напівсферою... І, як кожне сучасне місто, сповнене було торговим людом, ятками, крамом.

І жив собі в ньому, на перший погляд, звичайний учитель. Багато хто вважав його диваком, хоч і шанував за розум та мудрість. А ще, кажуть, він «дещо знав», зрідка передбачав майбутні події. Любив поезію і голубів. Один фотограф якось сказав йому: «Я помітив, що майже на всіх фото ви дивитеся в небо. Мабуть, вас воно цікавить більше, ніж земля».

Трапилося так, що вчитель закохався в Неї. Та вона незабаром вийшла заміж за місцевого бізнесмена, хоча в душі симпатизувала цьому диваку. Особливо любив учитель великого білого голуба, і, подейкували, що він навчав його навіть... математики та геодезії. Сусіди чули якісь незрозумілі фрази «четвертого, четвертого». Проте найбільше любив її і так ніколи й не одружився. Подейкували також, що вчитель уміє викликати дощ, що його «сватали» навіть спецслужби у свій аналітичний центр, а святі отці благословляли його вірші. Коли вчитель полетів у вирій, то

замироточило кілька ікон, які він подарував колегам... А ще загадково зникли всі голуби, крім одного... Четвертого квітня до квіткового базару прилетів білий голуб. Продавчині думали, що він голодний і щедро стали підгодовувати крихтами хліба. Проте голуб не звертав на нього жодної уваги, а сів прямо на найкращі троянди і став туркотіти. У його голосі було стільки тривоги і благання, що власниця квітів навіть не стала проганяти... Раптом одна із продавчинь мовила:

«Здається, це голуб покійного вчителя... Чудеса, правду кажуть, що він щось знав... давайте дамо йому одну троянду і подивимося, що буде» – несподівано запропонувала господарка троянд. Усі згодилися. Голуб радісно затріпотів крилами і, взявши в дзьоб квітку, стрімко полетів у небо.

– Дивина, невже він поніс квіти господарю? – із зневірою і трепетом мовила одна із жінок. Звісно, ніхто не став цього перевіряти.

А в цей час, як і годиться для казки, у дворянському палаці (читай – котеджі) щасливо походжала гарна, як маків цвіт, Вона із маленькою донечкою. Раптом у вікно лоджії щось гупнуло, і жінка побачила білого голуба, який тримав у дзьобі розкішну королівську троянду. Він тріпотів крилами і ніби кликав її. Чи це сон: звідки голуб, а тим паче троянда? Вони з донечкою вийшли на лоджію.

Голуба не було, лише на килимку лежала, немовби жива, червона троянда. Жінка підсвідомо взяла її в руки, притисла до грудей і як спалах: «Сьогодні ж четверте квітня... Але ж його немає вже рік».

– Мамо, мамо, а чого ти плачеш, до нас же казковий голуб прилетів, чи не так, – мовила мала щебетуха. Вона увійшла до вітальні, підняла очі на ікону й завмерла від подиву. Свята Богородиця мироточила: з обох очей – червоні сльози...

Вона згадала його перші й останні троянди, подаровані їй неждано саме четвертого квітня. А ще загадкові фрази: «Пташка, якою б голодною вона не була, починає ранок не з їжі, а з пісні... Над кожною квіткою літає ангел і ніжно шепоче: «Люби! Люби!».

... Голуба не було рівно рік. Та четвертого квітня він прилетів до тих самих продавчинь квітів. – Диви, Маріє, знову голуб учителя! – пошепки, з острахом промовила одна з них. Історія повторилася. Та цього разу одна заінтригована жіночка не полінувалася з'їздити на кладовище, щоб перевірити, чи немає там червоної троянди. Вона вклонилася перед могилкою, поклала квіти, але троянди там не було...

У маленькому містечку містична історія, та ще й прикрашена вигадливими жіночками, стала новиною номер один. Розпалював інтерес і той факт, що сучасні пари не гребували підгуляти з кумом чи кумою, – «Не согрішиш – не покаєшся».

Син однієї із квітникарок придумав прикріпити наступного року голубу електронний датчик і за системою стеження визначити таємничу адресу, куди голуб несе квітку...

Четвертого квітня голуб черговий раз прилетів по троянду, і за ним уже спостерігало близько сотні людей, які знали про цю загадкову місію. Прилади показали фантастичне: квітка була у дворі котеджу, де жила колишня кохана вчителя...

Місто просто гуло від здогадів і версій: душа перевтілилася в голуба і приносить квіти коханій. Учитель-маг навчив голуба і той... Бог, побачивши таку любов, посилає вісника від люблячого серця...

Так це було чи не так, але голуб прилітав ще п'ять років. Люди фільмували на мобільні телефони це загадкове і хвилююче явище.

Четвертого квітня наступного року голуб не прилетів.

Здається, ще ніколи й нікого не виглядали ці жінки сьогодні так, як цього вісника небесної любові. Вони дивилися у святі Небеса і благали, наче для своєї, часто згорьованої і нещасної жіночої долі: «Повертайся!». Спазми стискали горло: «Тільки повертайся...».

І тоді, коли здавалося, що казка Любові завершена, біля торгових рядів зупинився чорний лендкрузер, і з нього вийшла Вона із чоловіком. Та, яку так кохав Учитель, та, яка лише тепер повірила у Високу Любов.

– Нам вісім троянд, пом’янути... Продавчиня зовсім недоречно забігала, радісно, ніби здогадуючись, кому квіти, загорнула букет. Коли їй простягнули 200 гривень, вона стала враз серйозною і мовила: «Якщо це для Нього, я не візьму... Бабуся розповідала, що колись люди відкладали для пожертвування бідним, нещасним так звані «святі гроші». Я дарую Вам. Сусідка стверджувала, що Вчитель мріяв, щоб колись люди не торгували квітами... Те, що продається, не може бути святим»...

Подружжя мовчки вислухало й поїхало.

– Вісім троянд – це ж два хрести Любові... Четверте квітня – це оте загадкове «четверте, четверте» Святої небесної любові, розіп’ятої на прекрасній і водночас такій грішній землі. Кажуть, що там, де немає неправди, зла, у вічному світлі люди будуть лише з тими, кого кохали 9бне розумом, а серцем...». Продавчиня сама злякалася своєї філософії, що осягнула розумом. А чи своєї? А потім із зажурою мовила: «Бідні ми, бідні, бо часто живем без Любові. Голубиної любові!. « – і стерла неждану сльозу, яка повільно збігала по щоці. Чи то за власним нещасливим коханням, чи то за чужим, таким великим і трагічним, а ще мудра бабуся казала, що існує вище хрещення, аніж хрещення водою і Духом. Я не повірила, бо що може бути вищим за Духа Святого? Хрещення сльозами Любові та покаяння...».

...А тим часом Залізний Вовк, чи то пак, чорний лендкрузер, зупинився біля кладовища.

Вона вперше йшла до місця Його спочинку. Добре, що чоловік, який усе розумів, підтримував її, інакше втратила б свідомість. На чорній плиті, поруч із усміхненим обличчям і традиційними словами, було викарбувано єдине велике слово «Повертайся». А внизу, розпростерши крила, ніби обіймаючи улюбленого господаря, лежав білий голуб.

Як останнє «люблю». Як білий хрест на чорній плиті земного життя.

– Ось я і повернулася! – ледь чутно промовила вона і, перехрестившись, поклала вісім троянд... Прости!

На плиту впала лише одна сльоза. А, можливо, то була молитовна сльоза Пресвятої Богородиці, у якій віддзеркалилося Небо Любові.

... Їхала додому і крізь пелену туману думала: «Яке ж усе-таки могутнє це слово... Ніби заклик до вірного кохання і безмежної надії... Ніби волення Небес до нас, грішних, повернутися до свого божественного «Я», образу та подоби Творця... Немовби благання до нас, нерозумних, які уявили, що вже стали богами без Бога! Повертайтеся до своїх коханих, хоча б на Небесах! У Бога немає мертвих, у Бога всі – живі! Колись Він розповів їй новелу Андре Моруа «Фіалки щосереді». Вона жартувала, іронічно посміхаючись та хизуючись своєю красою. І лише тепер ясно усвідомила: як і Женні Сорб'є, що носила фіалки на могилу людини, яка її кохала світлою любов'ю, сама четвертого квітня буде обов'язково приходити до нього... Як на сповідь...

(О.Потапенко).

Батьківська Ніжність

*Усім зболеним душам
сиріт присвячується*

Коли я чую слово «ніжність», то мимоволі згадую трепетні слова одноіменної пісні у виконанні незабутньої Анни Герман: «Мы – вечная нежность друг друга...». А ще я бачу щасливу матір, яка, посміхаючись, бережливо годує жадане немовля, очі закоханої пари на весільному рушнику, мамині малинові мальви, рубінові сальвії, щемливий запах матіоли, жовтеньке курча, яке я зігрівав у долонях у дитинстві, бабусину посмішку і теплу її руку на своїй голівці.

Проте існує на світі й батьківська, учительська, Божа Ніжність, про яку я хочу розповісти з висоти своїх «срібних» років. Вона більш сувора, сповнена турботи і водночас туги та болю, Господньої милості, терпкого щастя і покаяної сльози. Це сповідь душі, яка не хоче і не має права брехати перед Господом, людьми та учнями. Це «щасливий біль» і тверда впевненість у вічності Любові та Ніжності, якої, на жаль, так мало залишилося на землі.

...Якось ти попросила, щоб я молився за твою світлу долю і здоров'є твоєї єдиної бабусі.

Під час першої нашої зустрічі я перед ликом Святого Господа попросив у тебе прощення за всіх, хто образив тебе в житті, завдав душевного болю. Ти була насторожена і здивована. А ще я сказав, що не маю права в жодному разі образити тебе. І ще додав, що у світі є людина, якій ти стала чомусь дуже дорогою, і попросив не робити «безбашенних» кроків, кинути палити, не спілкуватися із сумнівними «друзями». Спочатку ти сприйняла все це з іронією. Але коли мої (а точніше Господні!) застереження, на жаль, стали реальністю, ти замислилась і навіть пішла до церкви. Як же страждала моя Ніжність від твоїх нерозважливих вчинків, хвороб! Такого болю я не відчував уже багато десятиліть!! Справа в тім, що практично у всіх, за кого я молився, життя складалося добре: виходили заміж, народжували діток. Хто не розуміє, поясню: як **МОЛИТОВНИК**, я несу велику відповідальність перед Богом та людьми, що просять допомоги! А тим більше за сироту!

За Господньою волею я впродовж десяти років молюся за жінок. Яке це щастя, коли твої молитовні прохання чує Бог, жінки створюють сім'ї, народжують діток – цвіт української нації! І чим більше ти віддаєш, тим більше отримуєш навзаєм. Інколи мені здається, що моє серце настільки переповнене любов'ю, що хочеться любити, віддавати тепло і ніжність кожній людині, кожній рослині.

Існує красива гіпотеза про причини створення Богом всесвіту, людей. Згідно з нею однією із головних причин Світотворення є Божественний Сум та Самотність. С. Гроф писав: «Незважаючи на досконалість безмежність, гармонію, Абсолютна Свідомість відчувала глибоку самотність. Ця самотність знаходила свій вияв у безмежному потягові до партнерства, спілкування і співчуття – своєрідному Божественному Сумі». Наймогутніша сила, яка передувала творенню, описується як **потреба творчого Першопочатку у віддаванні й отриманні Любові!**

На жаль, більшість сучасників хоче, щоб їм віддавали тепло, ласку, любов, і рідко замислюється, а **що кожен із них віддав** рідним, колегам, сусідам, чим допоміг, яку приніс радість.

«...Коли ти побачиш біля храму сивого старця, таємничого, чистого, то буде стояти моя Ніжність. Вона не проситиме у тебе нічого, а тільки погляне у глибину твоєї зраненої душі, нечутно помолиться за неї батьківським теплом. Ти не давай йому грошей, ти просто вклонися до землі святим куполам, Дому Господа і моїй Ніжності, яка так стомилася від оскаженілого світу, твоєї знятості нерозумної. Ти підійди до нього лише і скажи: «Я люблю Вас, мій Батьку...». І він заплаче. Значить, то була моя Ніжність...

Моя батьківська ніжність забирала твій біль, коли ти хворіла, вона стирала твої гіркі сльози в розпачі, вона надавала допомогу у важку мить. А ти, грішна, думала: «Чого він від мене хоче? Не інакше, як пофліртувати...»

Холодний погляд обпікав колючим недовір'ям, шмагав мою Ніжність. Та справжня Ніжність дуже терпляча! Саме завдяки тобі я зрозумів увесь нестерпний біль, душевний біль Христа. Він зцілював, воскрешав, благословляв, а у відповідь отримав від людей хулу, зневагу, люту ганебну смерть! Господи, прости нас усіх, грішних і окаянних!! Моя Ніжність навчилася терпіти твою невдячність, незрозумілу гординю, холодний розрахунок. Кілька разів, знесилена та зневажена, вона вже хотіла облишити тебе, та щоразу перед святими образами чула одне: «Люби її!».

Моя Ніжність так благала тебе святим хрестом, ладаном піти до храму на сповідь і причастя. Та лукавий біс не пускав півроку. Вона застерігала тебе від гріховного блуду, жорстокосердя, хули, корисливості, а ти лише іронічно посміхалася і подумки все одно «кляла ворогів»...

Моя Ніжність вибухнула молитвами, віршами, піснями, і вони, справді, сколихнули тебе на якусь мить. Ти навіть плакала, слухаючи їх. Твій погляд ставав теплішим, а крижане від людської байдужості та підлості серце трішки відтануло. Особливо тоді, коли я приїхав до тебе в лікарню перед операцією. «Будьте обережні за кермом!» – тепло посміхаючись (чи не вперше!) мовила наостанок.

Бачиш, моя любов і Ніжність дуже не схожі на сучасну «сексі» – розгнуздану, безвідповідальну, смертельну...

Мені здається, що я за своїх рідних дітей переживав менше, аніж за тебе. Нікому в світі я не хотів так допомогти, як тобі.

Коли я зачитав студентам свою «Молитву Любові», вони написали дивовижні відгуки. Особливо мене порадували слова, вміщені у твоїй оцінці: «Немає слів, коли говорить душа. Коли людина звертається душею до душі, я в потрясінні... Мене дуже вразила Молитва. У ній я бачу світло, світло чистої Любові, якої, мабуть, так мало залишилося у цьому житті... Дивовижно, бо у Вас молода душа... У вас, Олександрє Івановичу, я побачила щирість та відкритість...

Дякую, що Ви є в цьому величезному й чужому світі! І дякую, що Ви, не дивлячись на важке життя, залишилися чистою і світлою людиною».

Цікаво, що на листочку свого відгуку ти одна намалювала... крила. Але ж крила – це символ духовності, Сонця, здатності вийти за межі земного, гріховного світу, божественний захист. Отже, твоя грішна душа все-таки хоч на мить піднялася до Бога, Сонця, Духу!!

Прийде час, і в найважчу хвилину ти згадаєш мою Ніжність. Як же ти будеш плакати за нею, кликати до забуття, стираючи рясні сльози. І навіть з небес моя Ніжність прийде до тебе! Але лише тричі.

Я так вдячний Господу і тобі, що нарешті побачив Ніжність свого серця!! Вона схожа на білоцвіття травневої вишні, на ячання гусей та лебедів, що клюками вітають навесні рідну землю, на мамині жоржини та блакитні кручені паничі, на золоті кружала соняхів, на посмішку немовляти, яке цілує Господь і лагідно тримає щаслива матір. Моя ніжність схожа на живодайні спалахи Великоднього Вогню, золото свічок, чистоту водохрещенської води, сльозу ангела, аромат цілющого мира на іконі.

Вона схожа на голубий серпанок ранку, перлини роси на тендітних пелюстках троянди, на твої таємничі очі, овид обличчя, подібний до лику Богородиці на іконі Казанської Божої Матері. Не бий, будь ласка, так боляче моє серце! Бо ти битимеш по суті своє, і мені від того буде ще важче!

Найбільша твоя біда в тому, що ти не віриш Богу та людям. Моя ніжність так благала тебе: «Я безкорислива, я так люблю твою світлу душу, від Господа тобі дану!» А ти не вірила... Нікому. Як же ти думала жити далі? Так, світ жорстокий та немилосердний, але і в цьому хаосі зневіри, продажності, сатанізму треба намагатися лишитися Людиною!

Моя Ніжність прагнула розтопити твій прагматизм, холодний напівцинізм, шкідливі звички.

Вона давала тобі пророчі Господні попередження – знаки (чорний будинок, розбите скло ікони). Але демон виявлявся тимчасово сильнішим. Господь послав тобі не покару, а напучування, випробування для урозумлення та покаяння.

Кожен день моя душа була поруч. Вона ридала і благала, вона молилася і гнівалася (прости, Господи!). Я говорив, що Господь послав тебе мені. Раніше я зневажав таких, як ти, намагався направити на шлях істинний, проте в душі не любив. Мудрий Господь напоумив мене, що ти (і подібні до тебе, яких стає, на жаль, все більше), попри великі гріхи, – живі страдницькі душі. Часто **їхні** гріхи – це наслідки **нашої** байдужості, черствості, немилосердності, бездіяльності держави, можновладців-злодюг, які обкрадають навіть сиріт.

Я зрозумів, що в таких дітей (зневіренних, ображених, озлоблених) зовсім інша психологія, що вони потребують лише простої ніжності та любові! Як же я намагався віддати їх тобі, моя неслухняна і кохана дитино! Скільки ж неспокійних ночей провів у роздумах, як напоумити, переконати тебе, чимось допомогти.

Я щодня віддавав любов свого серця, не чекаючи жодної нагороди. Хотів лише теплого погляду, слів щирої невіддробної вдячності. Я радий, що ти хоч зрідка цікавилася моїм здоров'ям, справами.

Сила Господньої Любові така нездоланна, що під час нашої розмови перед намоленими іконами я все-таки побачив твою Божественну душу, яку назвав Елен. Твої очі були сповнені цим Світлом Любові, а душа мимоволі сказала: «Я знала, що зустріну Вас...». А згодом: «Я відчуваю те саме...».

Моя ніжність перенесла тебе в Небеса Любові, де немає неправди, зла, егоїзму. Із жінки-маски, великої (але трагічної) актриси на мить спав (як ти сказала) панцир. Господи, повтори цю незабутню мить очищення, відродження, зустрічі грішниці із Своєю Божественною Сутністю – прекрасною і ніжною Елен! Якщо колись зустрінеш її ще раз, то передай, будь ласка, що моя душа кохає її.

Під час молитви за твою грішну душу я побачив чорну клітку, у якій билася об ґрати біла голубка. Я був ладен грудьми розбити сталеву чорну сіть. Але ж врятувати тебе без тебе не може навіть Господь. Довірся, будь ласка, Благому! Бідна, ти перетерпіла за 24 роки стільки кривд, образ, нестатків, що вистачило б на все життя. Багатьом зманіженим варто повчитись у тебе стійкості та мужності!

Моя Ніжність чи не вперше у твоєму житті зробила диво: ти сказала в одній із розмов, що хотіла б, щоб у тебе був такий **Батько!** Я намагався бути саме ним. Не брехав, а по-батьківськи напоумлював, казав гірку правду, м'яко докоряв, підтримував тебе морально та матеріально. Але ти, яка звикла ображатися, на жаль, оцінюєш людей часто лише за словами. А святі отці вчать: оцінюй людей за плодами їхньої праці, за добрими справами. І т поступово стала добрішою, чеснішою. Бог майже рік устами моєї Ніжності благав тебе схаменутися. Іноді я так хотів пригорнути тебе, захистити оленятко від страшного світу, щоб ти виплакала свої болі та жалі на батьківському плечі. Сильна та горда, ти тримала все в собі. Бачиш, я боявся навіть обняти тебе, щоб не покохати як красиву, звабливу жінку. Можна любити, навіть не обнімаючи і не цілуючи... Не земною, а Небесною Любов'ю!!

Добре, що ти вирішила вінчатися із чоловіком. Але запам'ятай: якщо за гроші батюшка і обвінчає тебе без сповіді та причастя, і навіть надіне вінець, то Бог його зніме!

Я глибоко вдячний тобі, моя рідна, за те, що молилася за моє здоров'я. Я безмежно вдячний тобі, що молилася за мого пораненого на Євромайдані

золотого сина-патріота, і сказала несподівано: «Якби я була здорова, то сама пішла б на Майдан...».

Саме завдяки тобі я став більше дбати про ближніх, любити ворогів своїх, терпіти смиренно образи, допомагати, не дивлячись на чорну невдячність.

Я вдячний тобі, що ти ніколи не давала мені привід сумніватись у твоїй жіночій порядності, хоча нерозкаяні гріхи позначилися на твоїй аурі.

Я щиро молився, щоб Господь послав тобі чоловіка Любові в ризах Христових, друга і захисника. Як же боляче було мені тоді!! За півроку молитов я виплакав сліз більше, ніж за все попереднє життя! Перед ликом Христа та Богородиці я почув: «Вона буде відмолена твоїми сльозами!» Спасибі Господу за все! Нехай буде воля Твоя!».

Іван Ільїн писав: «Є лише одне істинне «щастя» на землі – **спів людського серця...** Серце співає, коли воно любить; воно співає від любові, яка струменить живим потічком із якоїсь таємничої глибини і не вичерпується...». Велика біда сучасної людини полягає в тому, що **вона втратила щирість серця.**

Моя душа воістину співає і плаче водночас по-особливому майже рік... Вперше в житті після однієї із розмов з тобою я чітко усвідомив: усі мої здобутки (а точніше дари Господа!), книги, пісні (дуже дорогі мені!) стануть нічим, якщо я втрачу Тебе, не допоможу тобі духовно! Тебе, грішну, неслухняну, сильну, що «ходить сама по собі», яка чомусь стала такою близькою і рідною! Я так хотів навчити тебе любити цей, хоч і грішний, але прекрасний світ, ближніх, а вийшло, що **ти навчила мене духовній істинній любові!**

Якби ти знала, як неймовірно болісно знайти рідну душу, а потім відпускати її до чужих людей!! Та я мушу зробити це! Прости мою нерозсудливу сиву Любов та Ніжність. Прости за зроблені і навіть незроблені провини! Я відпускаю тебе лише розумом, а серцем вже не зможу відпустити вівіки вічні!

Рівно сорок років тому я сказав своїй дружині, що дуже її люблю. І відтоді щороку, у травні, я дарую їй квіти. Нехай і твій обранець упродовж усього життя приносить тобі квіти Любові!

...Нарешті ти зателефонувала і радісно повідомила, що вийшла заміж, працюєш у школі. І найголовніше: чекаєте із чоловіком на дитину.

І я зрештою побачив, як побіля тебе стоїть невидима Батьківська Ніжність і вперше плаче саме від щастя за відмолену душу...

О. Потапенко

У книзі М.Дочинеця «Лад» (Мукачево, 2014) є ще одна мудра порада Світована, яку він дав молодій закоханій жінці.

«...– То біль любови. Не треба боятися його. Се радше дар, як напасть... Любов не лише пушить, але й сушить... Не так, як у інших? Звідки ти знаєш про иншу душу? Ніхто достеменно не знає про те, що може бути між двома... Не бійся, дитино, ні на кого не зважай, ніхто не в силах порушити чару вашого світу, крім вас самих... Маєш – тішся, не пали свічку з двох боків. І не мордуй його ревнощами й зізнаннями. У мовчанні більше чуття, ніж у клятьбі. Любов, знаєш, як і трава, – розквітає, гние і всихає, щоб посіяти насіння нової любови. Любов не має смерти. Тіло тих, хто любить, смертне, а любов – ні... Ти не хвора. Хоча ні, ти прекрасно хвора. Таким мали б заздрити всі здорові... Йди з Богом і люби так, як каже серце...».

Дуже мудрі думки з приводу Божественної любові висловлені у книзі християнського письменника, філософа Павла Євдокимова «Жінка і спасіння світу» (Мінськ, 1999). Його вважали найвідомішим православним мислителем після М.Бердяєва. Пропонуємо кілька розлогіх цитат:

«Наприклад, єдиносутність заперечує смертельну нерухомість закону тотожності: $A \in A$, $A \in$ лише A , і залишиться A вічно. У цьому – страшне безпліддя монотеїзму... У тринітаризмі кожен із членів існує лише у зв'язку з іншими, кожен реалізує свою одиничність у цілковитому єднанні з іншими. **Це чудо любові:** кожна особа означає і двох інших... **Мета любові** полягає в тому, щоб двоє стали одним; **це бачення себе у Бозі через іншого**, оскільки інший у мені і я в іншому... Таким чином Богопізнання інтегрує дані науки,

філософії, мистецтва..., воно робить із них «око», яким можна дивитися на Істину».

І далі (там само, с. 15) П.Євдокимов пише: «**Читаючи Біблію, отці Церкви читали не тексти, а Живого Христа, і Христос з ними говорив;** вони сприймали Слово як євхаристичні хліб та вино, і Слово відкривало їм глибину Христову... Нині замість «конечної» думки отців, замість полум'я їхніх видінь ми дуже часто бачимо працю книжників, які добросовісно опановують тексти... Біблію слід коментувати через посередництво самої Біблії; це означає, що ні екзегеза, ні жодна інша богословська дисципліна самі не можуть вирішити проблему позитивно... Слово Боже живе, Воно є Життя і має свою біографію..., Його втілення передбачає реакцію середовища, яке його сприймає, взаємопронизування... Але сучасна людина, як підкреслює психолог Юнг, ухиляється від «безпосереднього досвіду зустрічі із живим духом», вона підміняє цю зустріч механічним відтворенням формул... У цьому випадку **людина буде вірувати лише у своє власне вірування...**»

П.Євдокимов (там само, с. 16) наголошує: «Євреї стародавньої синагоги бачили, як храм наповнюється Славою; християни у ті часи... бачили співслужіння ангелів..., присутність святих і небесних сил. Сучасний віруючий **лише говорить про це;** він робить із цього розумові проєкції, і таким чином ніколи не буває ні переконаним, ні переконливим. Літургійний світ, ікона, а також богослів'я святих отців замкнені у своїх власних знаках; вони стають **зашифрованими** і чекають **зусиль віри**, про які говорить Євангеліє, тому що лише це зусилля здатне **зняти печаті з Книги Життя...**»

І далі (там само, с. 39) учений зазначає: «Людина виходить із рук Божих «душею живою», **вона не має душу, вона є душа, вона є тіло...** Якщо душа зникає, то залишається **не тіло, а прах земний**», «прах повертається до праху». Людина народжується для пізнання через **посередництво знань, які є у Бога** про людину, для пізнання через «шлюб із Богом», і **лише пізнавши Бога, людина пізнає сама себе...** Отже, дух є вищою точкою людської сутності».

«Любов'ю твою зв'яжу серце моє» (3-я пісня канону).

Далі (с. 43) автор пише: «Серце – це центр, звідки виходять промені, які пронизують всю людину... Мої думки, почуття, дії, свідомість належать мені, вони – «мої», і я це усвідомлюю, але **моє «я» - за межами «мого»**. Лише духовна інтуїція його відкриває, тому що вона має початковим пунктом Бога і проникає у Його образ в людині; це «я» позначається **символом серця...** Людина визначається змістом її серця, **предметом її любові**. Преп. Серафим називає серце «олтарем Божим», місцем Його сприйняття. **Недостатньо мати молитву, треба стати, бути молитвою, будувати себе за образом молитви, перетворювати світ у ...космічну літургію»** (с. 76).

«Якщо у світі і треба щось спасати, то передусім не людину, але Любов Божу, тому що Він полюбив першим» (с. 89).

«Чистота серця – це любов до немічних, які падають» (Ісаак Сирин). **«Якщо ти бачиш, що брат твій грішить, прикрий його мантиєю своєї любові»**. «Що таке любляче серце? Це серце, яке спалахує любов'ю до всього творіння, до людей, птахів, звірів, до бісів, до всієї тварі... Воно молиться навіть за земноводними, яким рухає нескінченна жалість, що прокидається у серці тих, хто **уподібнився** до Бога... Істинна ознака, за якою можна впізнати тих, хто досягнув такої досконалості, полягає в наступному: якби десять разів на день вони віддавали себе вогню через любов до ближнього, навіть це здалося б їм недостатнім» (преп. Ісаак Сирин) (с. 96).

«Материнство є ніжністю Бога». **«Гідність народу визначається гідністю його жінок»** (с. 161).

П.Євдокимов стверджує (с. 197): «Серце любить природно, як світло природно світить. З іншого боку – це перша, непохитна інтуїція – **можна любити лише те, що існує вічно; величі серця та любові відповідає лише міра безсмертя**. Бог запалив вогонь любові у людському серці і ніколи уже не зможу його загасити, тому що він спрямований до Нього і виявляється однакової з Ним природи. **Любов дарує безсмертя і співвідносна лише з вічністю**. «Найчистіший і найтаємничіший елемент культури – музика... У Мессі Моцарта лунає голос Христа... Месса Моцарта – це ікона, написана

звуками. У своїй найвищій точці сама музика зникає і залишає нас перед Абсолютом...

Якщо кожна людина, створена за образом Божим, є Його живою іконою, то **культура є іконою Царства Небесного**. У момент великого переходу Дух Святий своїми легкими перстами доторкається цієї ікони: і щось від неї залишиться навіки. У «вічній літургії» майбутнього віку саме через посередництво усіх елементів **культури**, які пройшли через очищувальний вогонь, людина буде співати славу своєму Господу. Але вже тут, на землі, людина, що належить до християнської общини, **вчений, художник, - всі, у своїй якості священників всезагального священства, здійснюють свою власну літургію, у якій присутність Христа реалізується по мірі чистоти місця цієї Присутності**». (там само, с. 128-129).

«Логос завжди народжується знову у серцях святих людей» - сказано у Посланні Діогнету (II ст.). Для св. Григорія Нисського **християнське життя – це зростання Немовляти Христа у людських душах**» (с. 216).

«Якщо і потрібно щось спасати у цьому світі, то не людину – «грішника», а передусім **Святість Божу, тобто Святість Бога у людині**» (с. 186)

У книзі М.Дочинеця «Книга духовної мудрості» (Мукачево, 2015. – С. 106) є така цитата Ф.Босманса: **«Я люблю людей»**. Кажі це постійно словами чи без них. Кажі це з усмішкою, із жестом примирення, потискуючи руки, висловлюючи захоплення, привітно поплескуючи по плечі, спокійно обіймаючи. Кажі це тисячами маленьких жестів, кожен день по-новому! **«Я люблю людей»**.

В іншій книзі М.Дочинеця «Місячна роса» (Мукачево, 2012. – С. 145) вміщена хвилююча мініатюра «Танці».

«...Санаторій. Вечірня дискотека. Перші відпочиваючі несміливо всідаються під стіною. Ще раніше сюди прийшов молодий білявий чоловік років тридцяти. Він пересувається з допомогою металевого стільчика, на який спирається обома руками. Зараз стільчик захований під фікусом. Музиканти

настроюють мікрофон. Лінкувато жуючи жуйку, проходить уздовж стін контролерка, збираючи гроші. Інвалід ще здаля простягає приготовану гривню. Але жінка минає його, не беручи гроші. Хлопець ніяково оглядається, але всі роблять вигляд, що не дивляться на нього. Він ще довго тримає гривню на коліні, спостерігаючи, як перший табунець курортників вибігає на танцмайданчик і починає завзято вихилятися».

У Анастасії Загородіної є чудова поезія «**На что мы тратим жизнь**».

На мелочные ссоры,
На глупые слова, пустые разговоры,
На суету обид, на злобу – вновь и вновь.
На что мы тратим жизнь...
А надо б на любовь...
Сжигаем жизнь до тла всё на пустое что-то –
На нудные дела, ненужные заботы...
В угоду всем и вся придумываем маски...
На что мы тратим жизнь!
А надо бы на ласки!
Мы распыляем жизнь на сумрачную скуку,
На «имидж» и «престиж», ненужную науку,
На ложь и хвастовство, на дармовую службу.
На что мы тратим жизнь?
А нужно бы на дружбу...
Куда-то всё спешим, чего-то добываем,
Чего-то ищем всё – а более теряем;
Всё копим и храним тряпье и серебро...
На что мы тратим жизнь!
А надо б на добро...
Волнуемся, кричим, по пустякам страдаем;
С серьезностью смешной вещички выбираем.
Но сколько не гадай – всё выберешь не ту.
На что мы тратим жизнь...

А надо б на мечту...

От радости бежим, боимся верить в сказки,

Отходим от мечты, от нежности и ласки.

Боимся полюбить, чтоб после не тужить...

На что мы тратим жизнь?!

А надо просто жить!

На завершення пропонуємо мудру притчу: «Любляче серце» («Россыпи мудрости». – Полтава, 2013. – С. 61-63.).

«...Сонячним ранком стояв на площі міста красивий юнак і вихвалявся найпрекраснішим своїм серцем. Його оточили люди, які щиро захоплювалися бездоганністю серця. Воно справді було ідеальним – ні вм'ятини, ні подряпини. Несподівано із натовпу вийшов старець і сказав: «Твоє серце за красою нізащо не зрівняється з моїм!» Тоді всі поглянули з цікавістю на серце чоловіка. Воно було зім'яте, все у шрамах, у деяких місцях були вийняті шматочки серця, а замість них вставлені нерівно нові. Юнак поглянув на старця і зверхньо мовив: «Ти жартуєш! Порівняй моє серце зі своїм, воно – ідеальне! А твоє? Твоє серце – це суміш рубців та сліз!» «Так, - відповів сивий чоловік. – Твоє серце на вигляд ідеальне, але я ніколи б не погодився обмінятися нашими серцями! Дивись! Кожен рубець на моєму серці – це людина, якій я віддав свою любов – я вирвав шматочок і віддав безкорисливо цій людині. І вона часто навзаїми віддавала мені свою часточку, яка заповнювала порожній простір. Іноді люди не повертали мені нічого, тому ти бачиш порожнини... І хоча, вони завдають нестерпного болю, я сподіваюся, що вони будуть заповнені вдячністю і любов'ю. Тепер ти зрозумів, що означає істинна краса?» Люди завмерли. Юнак стояв приголомшений. Із його очей повільно спадали сльози. Він підійшов до старця і відірвав від свого серця кілька частинок і простягнув тремтячими руками. Вони пасували, хоча й не ідеально. Старець взамін дав юнакові частинку свого серця. Серце юнака стало не ідеальне, зате світліше й красивіше за попереднє.

... І вони, обнявшись, пішли дорогою життя...»

У книзі французького вченого, богослова П. Тивольє “Супутник шукача правди” (Брюсель, 1992. –С. 220, 263) міститься глибока думка: “Уся цінність людини – у її свободі..., де нема свободи, там нема і любові...Адже ж у світі навіть найпрекрасніші речі, золото чи алмаз як і найдосконаліші механізми, не знають любові...Незрівнянна, незрозуміла для нас сила любові виявилась у цьому незмінному рішенні Божому – обожнити своє створіння...

Нема сенсу намагатися “розтлумачити” причини цієї любові: любов не пояснюється і не доводиться логічно – вона відкривається безпосередньо...І Син Божий не зупинився перед хресною жертвою. Він показав вищий вияв любові. Щоразу, коли ми дивимося на Розп’яття, ми можемо зрозуміти, що Бог є любов...”.

Гріх є бунт проти Бога, протидія закону Бога – це знак нестачі любові. “Смертельний” гріх означає відмову Богові в любові, тобто відторгнення Бога.

За Божим задумом, світ не був створений повністю завершеним. Завершити його – справа людини. Любов – це почуття, що виходить від Бога і до Нього приводить. Але людську любов не можна будувати шляхом відкидання любові Божественної. Гріховний розлад – не в самій любові, яка залишається даром Божим, а в нерозбірливій гонитві за насолодами...”

“ Як і всі страждання, самозречення людей, які невдало уклали шлюб, набуває через **релігію сенс і цінність. Їхній біль – один із найглибших, який тільки може існувати, – уподібнюється голгофським стражданням Христа, коли Його не зрозуміли і відкинули ті, за кого Він пролив Свою кров до останньої краплі. Але останнє слово любові не на землі...**” (Там само, с.370).

“Справді, пристрасна і невситима жага любові – ось що притаманне людському серцю....Воно створене для того, щоб любити і бути коханим без міри і без обмежень у часі і в силі почуття....” (Там само, с.407)

Наші земні бажання також не будуть оманливими на небі. Тих, хто нам дорогий тут, ми будемо любити і там, і ще більше, ніж любили на землі, де любов так часто знищується егоїзмом...На небі чоловік і дружина будуть

любити один в одному те, що було в них кращого на землі....(Там само, с.423).

На перший погляд, бездоказова фантастика. Та не поспішайте, раціоналістичний читачу, осуджувати. Нині опубліковано десятки книг людей, які, переживши стан клінічної смерті, повернулися з Тонкого Світу. Один із них є відомий американський учений Роберт Монро (Дет. див.В.Ю.Тихоплав, Т.С.,Тихоплав. Великий перехід. (- СПб., 2003).

Книга Монро містить дивовижні відчуття Небесної Любові: “ Це чиста радість, чистий екстаз, чисте почуття – найвища форма любовного зв’язку, не обмежена лише одним тілом. Наші небесні оболонки, що складають не тіло, а енергію, можуть з’єднуватися і зливатися одна з одною, як звуки музики, щоб створити єдину прекрасну симфонію....

Сам по собі “статевий акт” не пов’язаний з будь-якими діями; це нерухомий стан емоційного потрясіння, у якому обидва партнери зливаються нероздільно одне з одним, атом до атома, по всьому об’єму другого тіла. При цьому виникає коротке, але стійке переміщення електронів від одного до іншого. У цю мить настає невимовне блаженство. А після нього – спокій, вирівнювання...”.

Р.Монро робить дивовижний висновок, який раніше вважали романтичним, поетичним вимислом: “Фізична загибель не впливає на реальність існування любові, оскільки ця енергія не залежить від простору – часу”. Отже, Любов, воістину – вічна і нетлінна! Чиста і вірна Любов! Любов від Бога! Коханої !

Чи не правда, цікаве відчуття? Р.Монро та інші вчені часто описують одну й ту ж зустріч – із Богом, який суворо запитує: “ Як ти використав свій час на землі?” Причому, Він цікавиться не конкретними фактами, а їх значенням, вагомістю, чистотою справ!

Монро радить людям: “ Створюйте красиві речі, вирішуйте “задачі”, “пишіть музику”, досліджуйте “таємниці” всесвіту. Це той багаж, який ми візьмемо в дорогу (там само, с. 248).

Канони християнства, Нового Заповіту визначають любов як мету людства, умову його очищення та спасіння. У “Катехізисі” (К., 1991. – С.118) сказано: “Головна думка Святого Письма Старого і Нового Заповіту полягає в тому, що все людство покликане до досягнення вічного життя в любові Божій”.

У Євангелії від св. Івана (3.16) читаємо: “Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне”. Коментуючи ці слова, “Катехізис” (С. 168) наголошує, що Божа любов –“безмежна, вічна, всеосяжна, якій ми можемо радіти, можемо перед нею схилитися, можемо на неї відповідати нашою любов’ю”.

Християнська концепція жертвовної любові полягає в тому, щоб усім простити й усіх утішити. Саме в такій любові вбачається сутність Бога (“Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов!” (Ів. 4,8), саме її заповідає людям Христос: “Люби свого ближнього, як самого себе” (Мт.22, 39) і ще : “Оце Моя заповідь, щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх” (Ів. 15, 12-13).

У книзі «Закон Божий» (К., 2003.– С. 231-232) сказано: «Ісус Христос повелів любити не тільки близьких своїх, а й усіх людей, які навіть образили вас і вчинили вам кривду, тобто ворогів ваших. Він сказав: «А Я кажу вам: любіть ворогів ваших, благословляйте тих, хто проклинає вас, добро творіть тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто кривдить і гонить вас, щоб ви були синами Отця Небесного, бо Він сонцем Своїм осяває злих і добрих і посилає дощ на праведних і неправедних”.

Адже якщо ви любитимете тільки тих, хто вас любить..., за що Богові нагороджувати вас? Хіба не чинять так і беззаконні люди?”

У статті під символічною назвою «Любов Непереможна» Микола Реріх (О вечном. – М., 1991.–С.235) писав: «Любити – значить прощати. Прощати – значить зрозуміти. Зрозуміти – значить знати. Знати – значить наблизитися до порога Мудрості».

У цій же книзі (с. 97) мислитель висловлює цікаві думки з приводу любові до ворогів: “ Даремно ви не любите ворогів ваших. Ви повинні любити їх. Вони такі старанні істоти...Вони знають про вас більше, ніж ви самі знаєте... У їхній уяві ви стаєте і всемогутнім, і всюдисущим.... Вороги часто сердяться. А хто гнівається, той уже безсилий і не страшний...Ах, милі вороги, якби ви інколи поглянули, яка малюсінька істота натравлює вас... Нехай будуть благословенні вороги!”

У книзі Е.Є. Платонової «Культурологія» (–М., 2003.– С.198) сказано: «Не помста, але доброта повинні перемогти. Молитва за ворога – ось найглибинніший вияв доброти людини до іншої людини. Христос говорить, що саме так людина може уподібнитися до Бога, тому що лише Бог прощає зло кожній людині. Бог дає свої дари і добрим, і злим. Христос закликає возлюбити ближнього як самого себе тому, що в кожній людині є образ Божий, кожна людина здатна міркувати й відчувати життя...Господь цими словами говорить про те, що кожна людина – це самоцінна вільна особистість перед Богом, говорить про внутрішню гідність кожного, тому що кожному він подарував дари духовні та різні уміння, щоб людина змогла виявити їх».

У книзі “Християнська етика. Посібник для учнів 7 класу” (Тернопіль, 2005.–С. 58-60) сказано: “За Свого земного життя розкрив Ісус людям велику силу Христової науки, заснованої на Любові. Він охоче оздоровлював німого і сліпого, хворого на проказу і біснுவатого, сухорукого і кровоточиву. Христос рятував від хворощів і царедворця, і раба, і праведного єврея, і грішну ханаанку. Бо керували Ним любов і всепрощення. У знаменитій Нагорній проповіді сказав Христос, що явився на землю, щоб нагадати людям, що світом править любов... Бо любов є найбільша благодать, основа Нового Заповіту....

Якщо у вашому серці прокинулася вдячність до батька чи матері за зроблений вам подарунок чи ласкаву їхню посмішку, значить, ви готові любити. Якщо ви без жалю віддали другові книжку, яка вам особливо дорога, якщо розборонили бійку, в яку встрявали товариші, значить, ви любите....

Приголомшливі, абсолютно нові теорії, гіпотези, факти про фізичний та тонкий світи вміщено в книзі В. та Т. Тихоплавів, Ю. Кретьова «Аструс. Новая физика» (СПб, 2013 . – С. 172) . Аструс – це висока духовна Сутність, яка турбується про нашу планету, якому дозволено дати людям нові знання. Дуже цікавим є діалог авторів-учених із Аструсом про сутність любові:

Аструс: А яка напруженість виникає, коли ви переживаєте почуття любові?

– Нам здається, любов – це не напруга, а простір, свобода, політ...

Аструс (посміхається): Невже?

– Почуття любові – це таке почуття, яке завжди несе на крилах.

Аструс: Дивовижно.

– Невже почуття любові – це напруга? Любов – це незвичайна високочастотна енергія, яка підносить...

Аструс: Це передусім «зносить дах», так що, це лише період закоханості. А любов призводить до напруженості, вона потребує постійної напруги.

– Що таке любов?

Аструс: Це всеохоплююча якість притягання подоби.

– А ми завжди вважали, що любов – це енергія.

Аструс: Енергія – це наповнення любові, переживання. Це вираження любові.

– Переживання та любов дуже тісно пов'язані , ось ми і сприймаємо одне за інше. А знаєте, Аструс, ви маєте рацію, кажучи про напругу, що викликає любов. Справді, є постійна тривога за кохану людину. Вона- то й викликає напругу. Вважається, що люди йдуть на Землю, щоб навчитися любити. Це правда?

Аструс: Частково так. Людина, яка пережила любов до іншої половини, стає людиною з великої літери».

Пропонуємо власне тлумачення любові. Нагадаємо, що Аструс (висока Сутність Тонкого Світу) дав таке визначення любові: «Це всеохоплююча якість притягання подоби (подібного)». Як не дивовижно, але в роботі акад. Ю. Степанова «Константы: Словарь русской культуры» (М., 2004. – С. 423)

сказано, що концепт «Любов» має такі компоненти: а) «взаємна подібність» двох людей; б) «встановлення, чи викликання цієї подібності дією». А тепер зіставте цю внутрішню мовну форму із визначенням Аструса. Вони тотожні! Отже, ми, земляни, воістину просто зобов'язані діяти так, щоб стати подібними (рідними, братами по духу) до закоханої людини, стати, як сказано в Євангелії – «одно». Причому із Богом, ближнім, чоловіком (дружиною). І це потребує постійної напруги, а не лише красивих слів. Тобто – віддачі, турботи, ласки, жертви, компромісу!

У цій же книзі (с.194) В. та Т.Тихоплави, Ю.Кретов відзначають, базуючись на свідченнях вченого Е. Сведенберга, наступне: «Людина після смерті зберігає почуття, пам'ять, думки та **любов**, які були у неї у фізичному світі. Вступаючи у духовний світ, чи у посмертне життя, людина перебуває у такому ж тілі і навіть часто не усвідомлює, що вона померла: «Вона бачить, як і колись, чує і говорить, як раніше, пізнає нюхом, смаком та дотиком, як і раніше; вона думає, розмірковує, буває чимось схвильована і вражена; **вона любить і хоче, як і раніше**; хто любив займатися наукою, читає та пише поколишньому (Аструс: **Це правда і навіть більше, ніж ви думаєте. Чи можете уявити. Ви часто говорите про ейфорію, блаженство. Це ось воно**) ...

«Дорогі читачі, можемо лише вжахнутися нашому незнанню найголовнішого – **життя після смерті продовжується**. І, судячи з усього, для більшості – непогане!».

Хочу розповісти про свої власні благодійні справи, особливо одну, якою я пишаюся як педагог, християнин.

За 42 роки педагогічної діяльності я допоміг матеріально, духовно, десяткам студентів, дітям-івалідам, сиротам. Як і кому – це не суттєво. Наш ректор, академік, людина-гуманіст В. П. Коцур завжди йшов назустріч цим знедоленим і за 27 років педуніверситетські дипломи, а отже роботу, перспективу отримали сотні неповносправних та сиріт.

У нас на факультеті теж навчалось кілька студенток-сиріт, які часто пропускали заняття, вели легковажний спосіб життя. Держава забезпечувала

їх гарною стипендією (3 тисячі гривень – доцентська зарплата!), гуртожитком.

Якось я запросив їх як завідувач кафедри на засідання, а потім з кожною говорив по-батьківськи окремо. І сьогодні я гордий тим, що дві із трьох покалися, прислухалися до порад, стали відвідувати заняття. Проте найпам'ятнішою і найрадіснішою була історія із сиротою-випускницею із рідкісним ім'ям Евеліна.

За Господнім благословенням, з дозволу православних священиків я майже 10 років молюся за жінок, які просять мене про це. До речі, молився і за двох священиків (на їх прохання). Звичайно, я це роблю у позанавчальний час, не афішую, не беру ніяких коштів.

Якось до мене звернулися дві студентки-випускниці із проханням помолитися за їхнє майбутнє щасливе заміжжя, за гарних, надійних чоловіків. До речі, за ці роки, за Господнею волею та моїми молитвами, заміж вийшло 7 жінок і 6 народили довгоочікуваних діточок .

Одна із студенток виявилася сиротою. Батьки-наркомани померли рано, виховувала її бабуся, часто недоїдали, бо «добрі родичі» загарбали чи не всю спадщину. Інколи Евеліна підробляла де прийдеться, терпіла образи, насмішки.

...Переді мною сиділа симпатична молода жінка із душею сорокарічної людини – змученою, неврівноваженою, озлобленою, недовірливою. В очах і голосі – одна смертельна туга, безнадія. Серце – як у Снігової Королеви. Вона дуже скупко розповіла про себе і свої тривоги: пільги сироти втратить, роботу чи матиме, невпевнена, чоловіка, сім'ї немає...

Я пообіцяв молитися за неї, порадив не втрачати надію, працювати і вірити в краще. Виявилось, що Евеліна зрідка буває у церкві, ніколи не сповідувалася, не причащалася, бо їй соромно за свої гріхи. Я порадив підготуватися і піти на сповідь, причастя. Сказав, що їй треба кинути палити, відвідувати сумнівних «друзів».

У той же вечір я став молитися за багатьох людей, а коли дійшов до хресного імені сироти, то був щиро здивований. На рівні інтуїції перед святими образами мені дали такі відповіді:

- Хто вона, раба Божа....?
- Таємниця....Гідна...Хороша.
- Хто її найбільший ворог?
- Вона сама.
- Чого вона найбільше боїться?
- Самотності.
- Що вона найбільше цінує?
- Волю, свободу.
- Як мені допомогти їй?
- Люби її як християнку, дитину, дочку.

Через певний час Евеліна знову звернулася до мене із проханням дати їй свячену воду. Я подарував їй ікону, ладан із Афону, стрітеньську свічку, фото, сухарики від матушки Аліпії (Авдеєвої). А ще я сказав речі, які просто приголомшили Евеліну: – Я прошу у Вас прощення за всіх, хто образив Вас у цьому житті словом чи підлими діями. Пробачте, будь ласка, як це не буде вам, важко, цим людям... Зрозумійте, що Бог не зможе врятувати Вас без Вас... Допоможіть Йому і мені у боротьбі за вашу душу. Лукавий дуже не хоче відпускати вашу первинно дуже світлу і красиву душу! Повірте, у світі є люди, які хочуть допомогти вам безкорисливо ...

Вона не вірила. І раптом сказала дивовижні слова, які мені не говорила жодна людина: « Я знала, що зустріну вас....» і швидко вийшла...

Коли я розповів про відповіді через ікони, вона була вражена: «Це все – правда». А ще зізналася, що захоплювалася картами ТАРО, ворожінням, щоб причарувати жениха. Я ввічливо, але категорично порадив покаятися у цьому гріхові. А ще сказав, що у неї є проблеми зі здоров'ям і необхідно займатися спортом. Дівчина лише іронічно посміхнулася. Я подарував їй кілька своїх духовних книг, поезій, словників. Виявилось, що вона рідко читала таку літературу, була вражена і навіть плакала, читаючи деякі твори.

Через місяць, прийшовши в чергове до кабінету, вона сказала слова, які засвідчили про **початок найважливішого – покаєння**: «Я – грішна...» Звичайно, похвалив її, але сказав, що слід іти на сповідь, причастя до храму. Коли я почав читати молитву «Нехай воскресне Бог...», то трішки навіть злякався. Ліва рука дівчини конвульсійно скрючилася, і вона сказала, що якась сутність ніби застрягла в горлі, але не вийшла з неї...

– Негайно, їдьте до Києво-Печерської Лаври, сповідайтеся, причастіться...

Через два тижні (вона так і не послухала мене, а продовжувала «веселе» життя із друзями) її забрала швидка непритомною. Загострилася хронічна хвороба... Я передав сироті кошти на лікування, бо бабуся була за сотні кілометрів. Евеліна була дуже здивована, рада, і вдячна...

Якось Евеліна занесла мені на кафедру книгу, яку я дав почитати. З двічиною сталися різючі зміни. Якщо раніше обличчя чимось трішки схоже на лик Казанської Божої Матері із виразними очима, красивим благородним овалом, було оповите тугою, то тепер у погляді з'явилася іскорка життя! Вона сказала, що стала турбуватися за хвору подругу, купила кішці господарки, де знімають квартиру, риби, щоб та поласувала. Але найбільше зраділо моє серце, коли вона, привітно усміхнувшись, мовила: «А я за Вас молюся...». Спазми здушили моє горло і я ледве вимовив: «Дуже вам вдячний...».

Коли студенти їхали по домівках на Новий Рік, Різдво, я запитав Евеліну, чи робила вона хоч раз своїй єдиної бабусі подарунок до свят, чи часто відвідує могилу своїх батьків. Дівчина зніяковіла: «Рідко... А бабусі – ніколи»... Я дав їй гроші і сказав: «Бабуся ладна душу тобі віддати, обов'язково купи їй подарунок. І зателефонуеш мені...» Я радий, що Евеліна виконала моє прохання...

Але справжні дива почалися тоді, коли я став щодня молитися за неї, як і за багатьох інших жінок. Тільки я доходив до хресного імені цієї нещасної сироти, цієї зболеної душі, мимоволі по щоках текли рясні сльози...

Я насмілюся запитати Господа перед Його святим ликом: «Чому?». На інтуїтивному рівні дали дивовижну відповідь: **«Вона буде відмолена твоїми**

сльозами... Почута Богом молитва завжди закінчується сльозами....» Спаси Господи!

І, справді, я за півроку молитов, виплакав за цю грішну душу сліз більше, ніж за всі попередні 60 років! Але ж то очищалася і моя душа!!

В усіх, за кого я молюся, я прошу одне: якщо у вас все стане добре, зателефонуйте. І ось довгоочікуваний голос радісної сироти: «У мене все добре. Я зустріла жениха». А далі фраза, яка примусила мене знову плакати святими сльозами: «Дякую.... **Я хотіла б, щоб у мене був такий батько....**» Господи, дякую тобі, що почув благаання великого грішника Олександра!...

На прощання я подарував цій студентці кілька своїх поезій, присвячених їй як мою глибоку подяку за єдине слово – насвятіше слово – «батько». Дивовижне інше, Мені, справді, здалося, що ця чужа дитина стала для мене рідною і дорогою! Яка ж сила Твоєї Любові, Господи!!

Звичайно, душа моя раділа і водночас плакала. Чому?

Пригадалася історія про одного святого ченця. Все життя він молився за цей грішний світ. Найбільшим скарбом у нього була старовинна Біблія. Одного разу він йшов до монастиря і на дорозі побачив людину, яка помирала від голоду та хвороби. Всі проходили мимо, байдужі і ситі. Серце святого не витримало. Він продав книгу, з якою не розлучався все життя, і врятував нещасного...

Господи воістину мав рацію І. Ільїн, коли сказав: «**Людина людині у Христі – не вовк і не ворог, а світло і радість!**»

Ми напихаємо студентів у наших університетах знаннями, але не вчимо мудрості, любові, милосердю, культурі. А чи знаємо ми, лаючи нерадивих студентів-сиріт (і часто по заслугах)! а що вони сьогодні за день їли? З ким вони можуть поділитися своїми болями та проблемами? Держава дбає про сиріт лише до певного віку, а потім, на жаль, вони опиняються сам на сам із страшним і немилосердним світом. Очевидно, варто створити державну програму, де передбачити реальні гарантії роботи, житла для цих категорій наших громадян, живих, страдницьких, святих і грішних душ!!!

Хочу розповісти ще одну радісну історію про силу Любові та щирої молитви Господньої.

Коли я їду в санаторій на лікування, обов'язково беру з собою кілька своїх книг і дарую лікареві, який «веде» мене. Цього разу я потрапив до Олесі Богданівни, кваліфікованого терапевта, освіченої, інтелігентної людини. Вона була заміжня, мала одну дитину, проте мріяла про другу. Я подарував їй свою книгу і через кілька днів ми спілкувалися з приводу прочитаного. Леся Богданівна дуже тепло відгукнулася про мою книгу «Дух. Слово. Любов» (К., 2013) і раптом мовила: «Можу я, католичка, попросити Вас, православного, молитися, щоб Бог послав нам з чоловіком дитину?» Я спочатку подумав (бо за жінок-католичок з такого приводу я ще не молився), а потім з радістю згодився. Попросив єдине: зателефонуйте мені, якщо все буде добре.

У цей же вечір я став молитися перед іконами (які беру навіть у санаторій!) за те, щоб Господь послав цій хорошій сім'ї ще одну дитину. Справа у тім, що Леся Богданівна, як лікар, об'їздила чимало клінік, проте ніхто так і допоміг їй. «Медицина тут безсила».

У той час я молився за чотири пари (одна із них – сім'я священика). Десь у листопаді-грудні перед святим ликом Господа, Пресвятої Богородиці на рівні інтуїції я почув: «За одну пару можеш не молитися. Бог почув твоє щире прохання...» Але за кого? І я молився далі.

27 лютого 2014 р. мені зателефонували: «Олександр Івановичу, Ви пам'ятаєте Лесю Богданівну?».

– Звичайно! Я молюся за вашу родину і дитину.

– Ви сказали у серпні, що в листопаді-грудні я дізнаюся дуже радісну звістку: ношу під серцем довгоочікувану дитину. Я завагітніла саме у листопаді, тепер дитинці чотири місяці. Я безмежно Вам вдячна.

У мене скотилася непрохана сльоза і я схвильовано сказав: «Подякуйте всемілостивому Господу за його Любов!»

У трубці несміливо запитали: «А ви приїдете до нас цього літа? До вас просяться на прийом мої родичі та знайомі...»

– Якщо зможу, приїду.

Отже, Бог – єдиний , це ми, люди, поділили себе на православних та католиків, це нерозумні, «політики» ділять Церкви і народи! Я був безмежно щасливий, що своїми молитвами допоміг цій сім'ї. Отже. Бог, чує мої щирі прохання! Воїстину: просіть і буде даровано вам! Але просіть з Любов'ю, не заради вигоди, просіть за своїх і чужих людей. Хоча для справжнього християнина просто не існує слова «чужий»! І чим швидше ми всі зрозуміємо це, тим спокійніше буде на планеті! Амінь!

У газеті «Вічний скарб» (2013, – 12 грудня) вміщена така оповідка **«Кошеня»**.

Продавець одного невеличкого магазинчика прикріпив біля входу оголошення «Продаються кошенята». Цей надпис, звісно, привернув увагу місцевих дітлахів, і за лічені хвилини до магазину увійшов хлопчик. Привітавшись з продавцем, він боязко запитав про те, скільки коштують кошенята.

– Від трьохсот до п'ятисот гривень, – відповів продавець.

Зітхнувши, хлопчик поліз у кишеню, дістав гаманець і порахував дрібні гроші.

– У мене зараз лише двадцять гривень, – сумно промовив він. – Будь ласка, можна мені хоча б подивитися на них, – з надією попросив він продавця.

Той усміхнувся й дістав кошенят з великої коробки.

Опинившись на волі, вони задоволено занявчали й кинулися бігти. Лише один з них чомусь від усіх відставав і якимось дивно підтягав задню лапку.

– Скажіть, а що з цим кошеням? – запитав хлопчик.

Продавець відповів, що в цього кошеняти вроджений дефект лапки.

– Це на все життя, так сказав ветеринар. Тому він кульгає.

Тоді хлопчик чомусь почав хвилюватися.

– Ось саме його я хотів би придбати.

– Ти що, хлопчику, смієшся? Це ж неповноцінна тваринка! Навіщо вона тобі? Утім, якщо ти такий милосердний, то забирай задарма, я тобі його й так віддам, – сказав продавець.

Тут, на диво продавцю, обличчя хлопчика витягнулося.

– Ні, я не хочу брати його задарма, – напруженим голосом промовила дитина. – Це кошеня коштує рівно стільки ж, скільки й інші. І я готовий заплатити повну ціну. Я принесу вам гроші, – твердо додав він.

Здивовано дивлячись на дитину, серце продавця здригнулося.

– Синку, ти просто не розумієш усього. Цей бідолаха ніколи не зможе бігати, грати й стрибати, як інші кошенята.

При цих словах хлопчик став підвертати штанину на своїй лівій нозі. І тут вражений продавець побачив, що нога хлопчика жахливо скривлена й підтримується металевими обручами.

Дитина подивилася на продавця:

– Я теж ніколи не зможу бігати й стрибати. І цьому кошеняті потрібен хтось, хто б розумів, як йому важко, і хто б його підтримав, – тремтячим голосом промовив хлопчик.

Чоловік за прилавком став покусувати губи. Сльози наповнили його очі. Трохи помовчавши, продавець змусив себе усміхнутися. – Синку, я буду молитися, щоб в усіх кошенят були такі ж прекрасні щирі господарі, як ти...

Оповідка «**Отрута в серці**» газета «Вічний скарб» (2013 – вересень).

Колись давно жила в одному селі дівчина. За древньослов'янським звичаєм після весілля вона перейшла жити у будинок свого чоловіка. Проте молодій невістці зі свекрухою було дуже незатишно. Та її постійно повчала й у всьому докоряла.

Якось уранці пішла молода жінка до знахаря, що жив на околиці лісу.

– Що привело тебе до мене, красуне? Може чоловіка хочеш приворожити?

– запитав дід.

– Ніхто мені не потрібний, я чоловіка свого люблю, але з його матір'ю жити не під силу.

– Що ж ти від мене хочеш?

– Прошу тебе, допоможи мені. Дай мені отрути, щоб отруїти її.

– Чи на цьому щастя своє побудуєш, молодичко? Ну, гаразд. Шкода мені тебе. Дам я тобі зілля. Щоранку заварюватимеш його і поїтимеш цим чаєм матір свого чоловіка. Та тільки порада у мене для тебе є.

– Яка? Говори, все виконаю, аби скоріше позбавитися цієї змії.

– У селі в нас чутки швидко разносяться. Запідозрять тебе. Так от, щоб цього не сталося, зміни своє ставлення до свекрухи. Стань лагідною, привітною, усміхайся. Недовго доведеться тобі мучитися.

Так і поступила жінка. Ще тільки півні проспівали, а вона встає, хліб вимішує, піч топить, кашу готує, зілля отруйне свекрусі заварює. І лагідно так запрошує її покуштувати диво-чаю. Мамою зве, слухається у всьому. Чоловік не натішиться: як рідні стали мати і дружина. Свекруха ж до невістки як до доньки рідної і так з любов'ю щиро відповідає. Поспішає вона знову до знахаря, кидається до ніг його зі сльозами:

– Дідусю, благаю тебе. Адже ти все можеш. Дай протиотруту. Надто багато чаю заварила я свекрусі своїй. Помре. А вона ж матір'ю дбайливою мені стала.

– Мила моя, заспокойся. Я дав тобі ароматні трави, з яких ти варила для свекрухи смачний і корисний чай. Отрута ж була в твоєму серці, але з Божою допомогою ти її позбулася.

І як висновок, процитуємо Мирослава Савчина (Духовний потенціал людини. – Івано-Франківськ, 2010. – С. 418): «Одним із найважливіших завдань є **очищення людської душі** через «стримання, **любов**, молитву і збереження ума від сатанинських спокус, що приходять через помисли»; через смирення, братолюбство, співчуття, терпеливість і доброту».

Пропонуємо читачам ряд дивовижних молитов, вміщених у книзі «Правильник» (Корсунський видавничий дім «Всесвіт», 2015. – С. 719-725).

Кондак 2

Господи, як-то гарно гостити у Тебе: ніжноплинний вітер, гори, що знялися ввись, води, ніби безмежні дзеркала, що відбивають золото променів

і прозорість хмар. Вся природа таємниче шепочеться, вся наповнена ласки, і птахи та звірі носять знак Твоєї любові. Благословенна мати Земля з її швидкоплинною красою, що пробуджує тугу за небесною вітчизною, де в нетлінній красі дзвенить: Алилугя!

Ікос 2

Ти ввів мене у це життя, мов у чарівний рай. Ми побачили небо як бездонну блакитну чашу, в синяві якої співають птахи, ми почули умиротворюючий шум лісу і милозвучну музику вод, ми їли запашні і ніжні плоди та духмяний мед. Гарно у Тебе тут на землі, радісно у Тебе в гостях.

Слава Тобі за свято життя.

Слава Тобі за ніжні пахощі конвалій і троянд.

Слава Тобі за солодку різноманітність ягід і плодів.

Слава Тобі за кришталеве сяєво вранішньої роси.

Слава Тобі за посмішку світлого пробудження.

Слава Тобі за тимчасове життя, що провіщає життя небесне.

Слава Тобі, Боже, навіки!

Кондак 3

Силою Духу Святого дихає кожна квітка, тихе віяння пахощів, ніжне сяєво барв, краса великого в малому. Честь і хвала оживляючому Богу, що простилає луки, як квітучий килим, що вінчає поля золотом колосся та синявою волошок, а душі – радісно все те бачити. Веселіться і співайте Йому: Алилугя!

Ікос 3

Який Ти прекрасний у буянні весни, коли воскресає усе творіння і на всі лади виспіває Тобі: Ти – джерело життя, Ти – Переможець смерті! При світлі місяця і пісні солов'я стоять долини і ліси у своєму білосніжному, немовби вінчальному вбранні. Вся Земля – наречена Твоя, вона чекає Небесного Жениха. Якщо Ти траву так одягаєш, то як же нас оновиш у майбутній час воскресіння, як просвітлюють наші тіла, як засіяють душі!

Ікос 5

Я бачу небо Твоє, що сяє зорями. О, який Ти багатий, скільки у Тебе світла! Променями далеких світил дивиться на мене вічність. Я такий слабкий і безпорадний, але зі мною Господь, Його любляча правиця всюди мене береже.

Слава Тобі за постійні турботи про мене.

Слава Тобі за влаштовані Твоїм Провидінням зустрічі з людьми.

Слава Тобі за любов рідних, за вірність друзів.

Слава Тобі за відданість тварин, що служать мені.

Слава Тобі за світлі хвилини мого життя.

Слава Тобі за щастя жити, рухатися і споглядати.

Слава Тобі, Боже, навіки!

Кондак 8

Який Ти близький у дні помочі. Ти Сам відвідуєш хворих, Ти Сам схиляєшся над страдницьким ліжком, і серце говорить з Тобою. Ти спокоєм зігриваєш душу під час тяжких скорбот і страждань. Ти посилаєш несподівану допомогу, Ти утішаєш, Ти Любов, що випробовує і спасає. Тобі несемо спів: Аلیلуя!

Ікос 9

Коли Ти надихнув мене допомогти ближнім, а душу осінив покірністю, то один із незчисленних Твоїх променів упав на моє серце, і воно стало світлоносним – залізо у вогні. Я бачив Твій таємничий, невловимий Образ! Слава Тобі, що оповив наше життя справами добра.

Слава Тобі, що закарбував невимовну насолоду у кожній заповіді Твоїй.

Слава Тобі, що явно перебуваєш там, де процвітає милосердя.

Слава Тобі, що посилаєш нам невдачі і скорботи, щоб ми були чутливими до невдач та скорбот інших.

Слава Тобі, що поклав велику нагороду у самоцінності добра.

Слава Тобі, що приймаєш високий порив.

Слава Тобі, що підніс любов над усім земним і небесним.

Слава Тобі, Боже, навіки!

Ікос 12

Що моя хвала перед Тобою? Я не чув співу Херувимів, що випадає на долю високих душ, але я знаю, як хвалить Тебе уся природа. Я споглядав зимою, як у місячному мовчанні земля тихо молилася Тобі, оповита білою габою, сяючи діамантами снігу. Я бачив, як раділо Тобі, сходячи над землею сонце, і хори птахів гриміли славу. Я чув, як таємниче співають про Тебе вітри, струменять води, як проповідують Тебе безліч світил своїм урівноваженим рухом у безкінечному просторі. Що моя хвала! Природа покірنا, а я ні. Поки живу, я бачу любов Твою, хочу славословити, молитися і звати:

Слава Тобі, що показав очам нашим світло.

Слава Тобі, що возлюбив нас любов'ю глибокою, безмірною, Божественною.

Слава Тобі, що осяюєш нас світлом, безліччю ангелів і святих.

Слава Тобі, Всесвятий Отче, що заповідав нам Твоє Царство.

Слава Тобі, Духу Святий, Життєдайне Сонце майбутнього віку.

Слава Тобі за все, о Трійце Божественна, Всеблагая.

Слава Тобі, Боже, навіки!

РОЗДІЛ ХІ. ЖИТТЄВІ ІСТОРІЇ ПРО БОЖЕСТВЕННОСТЬ І КРАСУ ЛЮДСЬКОЇ ДУШІ

У чудовій книзі «Теплі історії про кохання» (К., 2014. – С.73-75) вміщено хвилюючий етюд Тетяни Череп-Пероганич «У житті все буває». Пропонуємо адаптований його варіант.

Олена під осінь народила дитину. Додому до батьків приїхала вже тоді, як Іванку було трохи більше року. Про себе нічого не розповідала. Та ніхто й не допитувався...

По селу блискавкою покотилися пересуди. З часом усе згладилося, забулося. І невдовзі жінки вже навіть хвалили дівчину за те, що не позбавила життя такого милого хлопчика. Дасть Бог, ще й чоловіка колись матиме...

Олена ж зараз ні про що подібне не думала. Заочно закінчила інститут. Працювала у школі. Однак удома не залишалося непомітним, що в розмові з сином Олена уникала слова «тато», взагалі його не вживала. А коли одного разу Івась назвав татком дідуся, не втрималася – заплакала.

На сесію їхати не хотілося. Серце ніби щось передчувало. Чекати трамвая довелося довго.

– І як така симпатична дівчина не боїться пізно їхати сама? – звернувся до неї юнак, що стояв поруч.

– А от і не боїться, – спокійно відповіла, зовсім не маючи бажання продовжити розмову.

– А вам куди? – пролунало чергове запитання.

– Нікуди. І, взагалі, чому це когось має турбувати?

– А якщо ви мені сподобались?

– А ви мені – ні. Чуєте? Ні! – зірвалася несподівано на крик Олена й швидко пішла...

Та незабаром Олена знову зустрілася з тим хлопцем. Якби він не підійшов першим, вона б його, мабуть, і не впізнала.

– Ви, напевне, знову зараз будете кричати? – тихо звернувся до неї. Прощу, не треба.. Мене звуть Олегом. І мені вже набридло переслідувати вас.

– А хіба в цьому є потреба?

– Є. Ви колись чули про любов із першого погляду. Так от, я закохався наче хлопчисько, і просто не знаю, що мені з цим робити.

– У мене є дитина. Прошу, дайте мені спокій. На жаль, нічим не можу допомогти.

Другого дня Олена вже сідала в поїзд. Їй хотілось до сина, своїх школяриків. З думки весь час не йшли щирі чоловічі слова: «Ви колись чули про любов із першого погляду?».

Вона не лише чула, а у вісімнадцятирічному віці відчула всі її солодоці й гіркоти. Була радість, було щастя, але більше – горя й розчарувань... У неї є заради кого жити. Син допоможе забути Олега...

... На вулиці пахло весною. Дотавав останній сніжок. Дзвінко крапало зі стріх. Ішла з роботи втомлена, але щаслива. У неї прекрасні учні. Вона так любить свою професію. Біля хвіртки спинилася. Чому це сьогодні Івась її не зустрічає? Чи не захворів, бува? Поспішила до хати. Та, переступивши поріг, завмерла на місці. До неї підбіг веселий малюк і, показуючи пальцем у бік непрошеного гостя, прощобетав:

– Мамусю, де ти так довго була? А до Івася татко приїхав. Гостинці привіз.

З дивану піднявся Олег.

– Ти лишень не проганяй мене, – заговорив він, не давши Олені прийти до тями. – Я вже з твоїми батьками познайомився, тепер ось хочу тебе на гостину до своїх запросити. Ну не можу я без тебе! Ти тільки нічого не бійся. У нас все буде добре. Хочеш – залишимося тут, захочеш – до мене переїдемо. Хлопчику, звичайно ж, було б краще у місті.

– Як ти мене знайшов? – несподівано теж перейшла на «ти». – Де взяв мою адресу?

– Це було не важко зробити. У мене в інституті працюють знайомі. Дістали твої координати в деканаті. Я довго не наважувався приїхати сюди, але більше чекати не було сили.

– Так не буває. Про що ти кажеш?

– У житті, моя люба, буває все. Головне – не обійти стороною свого – щастя.

Олег став поруч, ніжно торкнувся рукою її плеча. У очах коханої цього разу він побачив те, про що навряд чи можна вимовити словами. Вона всміхнулась. Вони були щасливі. А поруч крутився Івась, смикаючи Олену за спідницю.

– Мамо, мамо, дивись, яка в мене іграшка. Тато хороший! Тато сказав, що любить Івася. Тато подарував мені коня.

У книзі Миколи Махінчука «Переяславський скарб Михайла Сікорського» (К., 2005. – С. 147) вміщено спогад довгожителя із села В'юниці про Тараса Шевченка та доброту української душі. Пропонуємо фрагмент хвилюючої бувальщини:

«Люди притихли. Певно, кожен думав про своє. І в цій тиші почувся раптом голос Тараса:

– Не завжди й звірів можна порівняти з такими. У них інколи буває більше душі, ніж у ваших панів. Ось послушайте, що я бачив недавно. Якось вранці, а було це в жнива, пішов я до Змієвих валів. Хотів побачити їх у ранковій красі. Не знаю, скільки часу брів так. Минув два сільця, зійшов на могилу, сів та й сиджу, милуюся світанком, благословенною тишею, що залягла над полями. Таке раптом блаженство на мене найшло, що й задрімав. Прокинувся – сонце вже височенько. Бачу, недалечко жінці працюють. Одна жінка прийшла на панщину з малям – обклала його снопами у холодочку та й жне, не розгинається.

І раптом – я очам своїм не повірив – із лісу виринув ведмідь і з тривожним ревінням пішов прямо до полукіпка, під яким спало дитя. Він якось неприродньо припадав на передню лапу. Побачивши це, люди завмерли. І лише жінка – мати тієї крихітки – рвонула навперейми звіру і стала, як вкопана, між ним і дитям, піднявши над головою єдину зброю – свого серпа.

Люди чекали кривавої драми, яку вже ніяк не можна було відвернути. На підтвердження цього тривожного передчуття ведмідь звівся на задні лапи і

пішов прямо на жінку. Ось відстань між ними скоротилась до сажня, ще менше. Але – що це? Звір зупинився, простягнув уперед праву лапу і завив жалібно-жалібно. Цієї миті він перетворився на великого, але незграбного і нещасного прохача, котрий завмер у чеканні милостині! Звір просив допомоги. Жінка сміливо ступила до нього, торкнулась рукою лапи, витягнула із рани іржавого гвіздка. Потім вона зняла з голови свою хустину і перев'язала нею поранену лапу ведмедя. Той обійшов навприсядки навколо жінки, уклонився їй і рушив до лісу.

Через годину, коли я вже збирався спускатися до Дніпра, ведмідь знову прийшов на поле. Він прикотив і поставив перед дитиною велику довбанку з медом. Ось так звір віддячив жінці за добро. І ви кажете... Далеко нашим панам до того ведмедя...

– Напишіть про це, Тарасе Григоровичу, – подав хтось голос із гурту.

– Напишу, про все напишу. Але спочатку про клятих панів, що три шкури луплять з кріпаків...

У православного письменника Володимира Крупіни («Пока не догорят высокие свечи». – М., 2013. – С. 110-112) є хвилююче оповідання «Оголошення на стовпах». Пропонуємо його адаптований переклад.

Здається в Тюмені, почув я про одного підлітка. Його батьки жили немирно, часто сварилися, справа йшла до розлучення. Хлопчик любив батьків і до сліз страждав із-за сварок. Але це їх не зупиняло. Наодинці з кожним хлопчик просив їх помиритися, але батько й мати говорили одне про одного лише погане, всіляко ображаючи міцними висловами.

Про розмір їхньої квартири говорили як про вирішену проблему. Вони переконували, що від цього дитина не постраждає, у нього буде своя кімната. І він зможе ходити в гості до кожного із них.

... Одного разу мати повернулася з роботи і принесла пачку нових папірців із оголошенням про обмін квартири. Наказала батькові йти і негайно їх розклеїти на стовпах.

Батько вдягнув плащ і вийшов.

– А ти – спати! – закричала матір на сина. Вони жили на першому поверсі.

Хлопчик пішов у свою кімнату, відчинив вікно і тихенько виліз. І як був у одній сорочині, так і побіг за батьком. Помітивши, на якому стовпі батько приклеював оголошення, хлопчик зривав його. Із ненавистю зіжмакував папірці, рвав і кидав до урни, щоб ніхто не зміг прочитати оголошення.

Непомітно повернувся додому. Вранці він затемпературив, закашляв. Батьки по черзі сиділи біля нього і ... перестали сваритися. Не було жодного дзвінка про розмін квартири.

Хлопчик спеціально не вживав ліків, викидаючи їх. Та через тиждень лікар сказав, що можна йти до школи.

Він почекав увечері, поки батьки заснуть, роздягнувся до майки і відчинив вікно. І довго стояв на протязі. Першою щось запідозрила мати. Вона зайшла і несамовито закричала. Хлопчику зробилося зле. Він виривався і кричав, що все одно захворіє, що помре. І благав, щоб батьки не розлучалися, не розмінювали житло.

– Вам ніхто не зателефонує! – кричав він. Я все одно зірву всі об'яви! Навіщо ви так? Тоді навіщо я вам? Тоді ви брехали мені? Брехали, що буде сестричка і ми разом поїдемо у село? Ех, ви...

І лише тоді його батьки нарешті щось зрозуміли. Далі я не знаю, не буду брехати. Але цей отрок був розумнішим за своїх батьків. Адже сходилися вони по любові, такий красивий та мудрий син не міг народитися без любові... Якщо вже Сам Господь прощає гріхи, то чому ми не можемо прощати одне одному образи? Особливо заради дітей...

Не менш хвилюючим є оповідання Володимира Крупіна «Марія Сергіївна». У ньому – правдива оповідь про страхітливе і жалюгідне життя безхатків у «православній Росії». Головна героїня – колишня вчителька, а нині – безпритульна. Пропонуємо адаптований переклад.

Все життя вона навчала у Москві дітей поважних багатіїв любові та милосерддю. Квартирні аферисти, засліпивши очі судді зеленим доларовим

сяйвом, зробили вмить із самотньої жінки безхатка – брудного, роками не митого.

Марія Сергіївна збирала їжу із сміттєвих баків. Її пускав на нічліг у кочегарку пенсіонер Микола. Але не за так, а за вхідний квиток – пляшку червоного вина. Отож старенькій доводилося ще й жебракувати, щоб зібрати гроші на «вхідну платню».

Її не ганяли інші безхатки, не ганяла міліція. Можливо, тому, що старенька завжди за всіх молилася. Речі прала і сушила на гарячих трубах котельні. А ось самій молитися було ніде. І для неї, незвичайної чистюлі у минулому житті, тілесна нечистота була найжахливішим випробуванням...

Подружжя Кожем'якіних жило саме біля тих сміттєвих баків, які годували стареньку. Вони стояли біля вікна і лише кидали скрушно:

– Довели демократи країну... Ось знакові постаті «російської демократії».

– Це комуняки нам її такою залишили, – відповідала дружина. – Вони працювати не хочуть, розбещені свободою. Взяли б у руки по мітлі...

– Яка там робота? Ти поглянь на цю стареньку, її вітром хилитає.

– Не інакше, як допилася.

Старенька біля сміттєвих баків дуже нагадувала чоловікові його бабусю. Коли у них з дружиною народилися підряд двоє діток, бабуся їх винянчила, а потім поїхала. Із села потім переказали, що вже поховали, а перед смертю просила нікого не повідомляти. Навіщо турбувати дітей...

Почався останній тиждень перед Різдом Христовим. Сергій Миколайович вирішив поговорити з бабусею.

– Не гнівайтесь, Ви можете взяти трохи грошей? Новий рік все-таки...

Старенька спокійно одказала:

– Прийму із вдячністю.

– Може Вам поїсти принести?

– Ні, ні, дякую.

І раптом Сергій Миколайович згадав за третю кімнату у своїй квартирі. Думка спалахнула і згасла. Хіба це можливо з його дружиною Лорою?

– Все-таки, можливо, я зміг би Вам чимось допомогти?

І тут, червоніючи та збиваючись, бабуся несміливо прошептала:

– Ось... якби..., якби хоч трішки, ...у мене все чисте..., ось, якби самій помитися... І навіть сльози виступили в очах.

– Звичайно, звичайно, – сказав Сергій Миколайович, згадавши, що дружини не повинно бути вдома.

– Будь ласка, ось рушник, ось мило, шампунь. Не соромтесь...

– Ой, може, я піду? – ще раз стала вибачатися старенька.

Нарешті вона насмілилася. Безліч флаконів, тюбиків, пляшечок, сяючі зайчики на красивій кахлі – все було казковим. Вона стала митися. Тільки ніякого шампуню не взяла. Рушником не насмілилася, витерлась власною сорочкою...

– Бога буду молити за Вас. Як Ваше ім'я?

– Сергій... Сергій Миколайович... А Ваше?

– Я – Марія Сергіївна. Спасибі Вам, Сергію Миколайовичу... Ви не думайте погано про моїх дітей. Я сама від них попросилася у будинок для похилих людей. І сама звідти пішла. Мене оформили, сказали йти в їдальню. А там офіціант швиргнула мені у брудну тарілку каші – прямо у вічі бризки полетіли. Я кажу: «Хоча б ви мені миску дали, я сама помию»... А вона матом мені: «Здихати прийшла, ну й здихай. І з чистої будеш жрати – здохнеш, і з брудної здохнеш».

– Давайте, я туди поїду, – запропонував Сергій Миколайович.

– Ні, ні. Нізащо. Мені добре. Є ще й бідніші за мене. Ніби й живуть у багатстві, а навкруги вбивства, бійки... Я у церкву піду на Різдво, там свічку за Вас поставлю...

– А може, вам хоч ковдру подарувати?

– Все є..., все. Ось, головне, Ви мені допомогли. Я ніби на світ народилася, ожила, мені так легко і радісно...

Вона пішла.

Він стояв біля вікна і серце несамовито стискалося від болю. А у вухах звучали святі слова «Бога буду молити за Вас...»

На вікні танули білі сніжинки, повільно спадаючи чистою сльозою по склу.

Він уперше за багато років плакав і, невіруючий, шепотів покайну молитву: «Прости нас, Господи, усіх... Прости і помилуй!...».

Перемога над смертю

У книзі протоієрея Миколи Агафонова «Отшельник поневоле» (М., 2010. – С. 213-229) вміщено однойменне вражаюче оповідання. Пропонуємо його скорочений адаптований переклад.

У сім'ї відставного полковника авіації Михайла Романовича Косицина дружина Анастасія Матвіївна щонеділі відвідувала храм Божий. Це неабияк дратувало чоловіка, який був зятим атеїстом.

Боліли старі фронтові рани, здоров'я погіршувалося, він став дратівливим, і кожен похід до церкви завершувався сваркою: «Ну що ти там загубила, не можеш як усі нормальні люди побути дома, подивитися телевизор?».

– Мишуню, то, можливо, нормальні люди якраз до церкви і ходять?

– То що я, по-твоєму, ненормальний? – спалахнув Михайло Романович.

Не дивлячись на все це, Анастасія Матвіївна щиро любила чоловіка і щоразу просила, щоб Господь просвітив його світлом істини: «Господи, якщо буде твоя світла воля, забери моє життя, лише приведи Мишуню у храм для життя вічного!».

Одного разу Михайло Романович важко захворів, йому ставало дедалі гірше.

– Мишуню, може, батюшку покликати, ти ж ніколи не сповідувався й не причащався.

– Добре, клич попа.

Батюшка, колишній афганець, швидко знайшов шлях до серця старшого бойового побратима.

– Гарний батюшка, наша людина, все розуміє! – сказав Михайло Романович згодом.

Підбадьорена, Анастасія Матвіївна несміливо мовила: «Мишуню, нам би з тобою обвінчатися, коли поправишся, а то, кажуть, невінчані на тому світі не побачаться». Вона поцілувала його у щоку і турботливо накрила ковдрою.

Після Великого посту Анастасія Матвіївна стала страждати різкими болями у правому боці. Син Ігор відвіз її на обстеження в онкологію. Коли повернувся, сказав тихенько батькові: «У мами рак печінки, остання стадія, лікарі сказали... недовго залишилося...».

Михайло сів на край ліжка, взяв ніжно руку: «Що це ти занедужала, моя вірна подруго? Давай видужуй, Великдень зустрічати треба».

– Що сказали лікарі, Мишуню? – запитала вона.

– Ну що сказали... Треба лікуватися... Поправишся...

– Не обманюй, Мишенько, ти ж не вмієш брехати... Помирати мені не страшно.

– Мила Настусю, ти видужуй заради Бога, і одразу підемо вінчатися.

– Тепер, мабуть, пізно... Не судилося...

Михайло Романович ішов до церкви. Вперше в житті. Отець Олександр сказав, що на Страсний тиждень вінчатися ніяк не можна, а на Світлий, як виняток, не заперечує.

– Якщо будете щиро молитися, то дружина доживе...

– Буду, звичайно, тільки не знаю як.

Отець Олександр підвів його до ікони Архангела Михаїла:

– Тут ваша дружина постійно стояла на службі, мабуть, за вас молилася вашому Ангелу Охоронителю. Я вам пропоную, поки вона хворіє, замініть її на бойовому посту. Я не жартую, коли кажу про бойовий пост. Апостол Павло пише: «Наша битва не проти крові та плоті, але проти духів зла піднебесних».

Від цих слів все одразу стало на свої місця. Його соратниця, його бойова подруга, його мила дружина, поки він дома викачувався на дивані перед телевізором, була на бойовому посту. Вона боролася за нього, за свою сім'ю, проти ворогів невидимих, а тому ще небезпечніших. Боролася одна, не

маючи від нього ніякої допомоги. Тепер він повинен стати на цей бойовий пост.

Анастасія Матвіївна помітила, що чоловік повернувся із церкви якийсь зібраний, рішучий і навіть помолодшав.

Щодня на Страсній седмиці Михайло Романович ходив до храму. Стояти доводилося довго, служби були особливо довгими. Але він мужньо вистоював їх від початку до кінця.

Після служби він якось сказав отцю Олександрю: «Сам-то я вже ходжу до церкви, а от син із невісткою – ні. Наш гріх... Як бути?».

– Так, це проблема не лише ваша. Раджу посилено молитися за дітей, молитва батьків дуже багато може. Мені якось розповіли такий випадок. У одного віруючого чоловіка був невіруючий син. Батько дуже переживав. А перед тим, як померти, він заповів сину, щоб той після смерті протягом сорока днів заходив до батьківської кімнати на п'ятнадцять хвилин. Нічого не робив, лише мовчки сидів. А на сорок перший день сам пішов до храму.

До Пасхи невістка пекла куличі, а яйця фарбував сам Михайло Романович. Після нічної Великодньої служби він прийшов сяючий і голосно вигукнув:

– Христос Воскрес!

– Воістину Воскрес! – тихенько відповіла Анастасія Матвіївна, милуючись чоловіком, який на Великдень одягнув свій парадний мундир з нагородами. Раніше він це робив лише на День Перемоги.

– Ти прямо як на День Перемоги, – посміхнулася вона.

– А сьогодні і є День Перемоги, перемоги над смертю, – так у проповіді отець Олександр сказав. Вони поцілувалися тричі.

– Ти видужуй, бо наступної неділі поїдемо до церкви вінчатися. Лікар-онколог, що лікував її, був дуже здивований, що дружина ще й досі жива. Прости, Господи...

У неділю під'їхав син із невісткою. Допомогли Анастасії Матвіївні одягнути її найкраще плаття. У храмі отець Олександр дозволив поставити для неї стілець. Так і вінчалися. Анастасія Матвіївна сиділа, а поруч у

парадному мундирі стояв її коханий чоловік. Під час вінчання він кілька разів турботливо поглядав на неї, а вона відповідала вдячним поглядом: все добре, не турбуйся...

Вдома Михайло Романович сів побіля дружини і взяв її руку.

– Дякую, Михайлику, я сьогодні така щаслива. Тепер можна спокійно й помирати...

– А як же я? – розгубився Михайло Романович.

– Ми ж з тобою тепер обвінчані, нас смерть не зможе розлучити вовіки. Я відчуваю, що сьогодні помру, але ти не тужи, ми з тобою зустрінемося там неодмінно...

– Настусю, ми обов'язково зустрінемося, там відкриється вся правда. Мені соромно, але хочу зізнатися, що я тоді з Клавкою, ну словом, лихий попутав...

– Я знала, Михайле, все знала. Тоді так боляче було, що жити не хотілося. Але я любила тебе. Ось тоді вперше і пішла до церкви.

Михайло Романович нахилився і поцілував руку дружини.

– Тебе люблю, лише тебе любив, все життя одну тебе!

– Почитай мені, Михайле, Святе Євангеліє...

Михайло Романович відкрив Новий Заповіт і почав читати: «Любов довго терпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, не поводить нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого...».

Він раптом помітив, що дружина перестала дихати.

– Ми скоро побачимося, Настусю, – сказав він і закрив їй очі.

Потім він узяв аркуш паперу і став писати: «Дорогий мій синочку, прости нас, якщо було щось не так. Схорони по-християнськи... Після того, як похорониш нас із мамою, протягом сорока днів заходь до цієї кімнати і посидь тут хвилин п'ятнадцять. Ось таке моє останнє прохання. Поцілуй за мене Люсю та внуків. Христос Воскрес! Твій батько».

Потім він підійшов, поцілував дружину і, як був у мундирі, ліг поруч з нею, взяв за руку, закрив очі і сказав: «Підемо разом, кохана, я тебе одну не залишу...».

Коли увечері Ігор із дружиною приїхали до батьків, то довго не могли добудитися. Прийшли до спальні і побачили, що батько з матір'ю лежать на ліжку поруч, взявшись за руки. Він у мундирі, а вона у білому платті, в якому сьогодні вінчалися. Обличчя у обох були спокійні, умиротворені, ніби помолоділі. Здавалося, що вони просто заснули. А прокинуться разом, взявшись за руки, підуть разом до своєї мрії, яка нині стала реальністю.

У книзі протоієрея Олексія Лисняка «Сашина філософія» (К., 2015. – С. 49- 53) вміщено повчальну оповідь про чорноту і водночас чистоту людської душі. Пропонуємо наш адаптований переклад.

Давид-хреститель

Одного разу до храму увійшла немолода повна дама.

– Батюшко, без вашої поради я не обійдуся. Мені Петрівна, божественна така, наказала свічку за чоловіка поставити догори ногами, ну, щоб він здохнув. Я ось свічку купила, а де у неї верх, а де низ – не розумію. Допоможіть розібратися.

Отець Георгій поглянув на даму із здивуванням і розгубленістю.

Дама вирішила розповісти детальніше:

– Розумієте, чоловік – така сволота. А ще він – алкаш, гад і перелюбник. Він до Нюрки після роботи бігає. А Петрівна все бачила. Вона добра, божественна, знає, як, кому земельку із кладовища підсипати, як голку, куди увіткнути. Вона і порадила: «Щоб він здох, – каже, – треба за нього свічку за упокій поставити в церкві, але обов'язково догори ногами. У попа, каже запитай, як і що. Він же у семінарії недаремно вчився».

Отець Георгій зітхнув і мовив: «Я храм зібрався зачиняти. Скоро корову доїти. Ідіть чоловікові допомагати, а у вбивцю ми з вами пограємо іншим разом...».

Батьюшка повертався додому у поетичному піднесенні. Навкруги все було сповнене буянням життя. І потім воно буде, але куди прекрасніше за нинішнє!

... Дама наздогнала Георгія біля хвіртки.

– Батьюшко, дякую, але на який підсвічник ставити? І чи скоро здохне той гад? Поетичний настрій миттєво облишив отця Георгія. Від жалощів до дами і до всіх жертв Петрівни зацеміло серце. Він вирішив допомогти їй спастися, забути про вбивчі плани і закричав щосили: «Ану йди звідси на кудикину гору! І Петрівну свою божественну з собою візьми! А не то я сам тобі цю свічку поставлю! Я тобі їх так поставлю!».

Дама вирішила не ризикувати і кинулася навтьоки...

Батьюшка став пити заспокійливий чай. І тут до нього підійшов шестирічний син Давид.

– Скажи, тату, а хрещені не помруть і всі в рай потраплять?

– Бог їх знає, – відповів батько.

Усі, хто його слухається.

– Тоді нам, мабуть, сумно буде у раю без кішок. Вони, бідненькі, всі нехрещені...

Давид ще трішки повагався і вирішив розповісти.

– Знаєш, тату, я сьогодні подумав, що кішкам теж не хочеться помирати. І я придумав, як їх теж у рай взяти. Я Мурку, і Барсика, і всіх котят...ну... це... похрестив. А що, запросто. Узяв тазик, приніс води із криниці, і все. А ще, тільки ти не свари мене, потім я поросят і курчат... тоже. Свиню теж хотів...

Тут на столі затряслися склянки й миски. Отець Георгій від реготу весь почервонів і спітнів. Щоб провітритися, він вийшов на ганок. Але тут йому стало ще веселіше: по дворищу поважно крокує хрещений півень, хрещена курка водить православних курчат.

І враз він посерйознішав, згадавши даму зі свічкою. Із болем спом'янувши, подумав: «Повчитися б нам, дорослим, особливо подібним

«дамам» і «божественним старушкам-шептушкам» у дітей-ангелочків Господній любові, вірі та відданості!...».

У цій же книзі (там само, с. 195-197) вміщено ще один мудрий етюд. Пропонуємо адаптований переклад.

«Для імені Мого...»

На церковному дворі розкидана цегла, а в ночвах застигає розчин. Будівельники-шабашники відпочивають від учорашнього свята. Відходняк. Поруч – сяк-так, наперекосяк стоїть початий паркан.

На подвір'я заходить бабуся Наталія – добровільний приходський кухар. Сама маленька, худенька.

Поглянула на паркан і сплеснула руками.

– Ой, Божечки! Що поробили! Це ж... Це ж не для себе, це ж для Нього! І показує на феноменальну кривизну.

– Так, голубчики, хіба так можна? Та ви ж для Бога...

– Відчепися, бабуля, що ти тямш!

– Ото ж роблять, не дай Боже. Собі б – то інша справа, а то ж для Бога... Вона бере цеглину і кладе. Одну, другу, третю.

Дзвіниця загула благовістом.

– Ладно, давай сюди, – забрали кельму і до вечора цегляний паркан – як лялечка!

Бабуся Наталка у приході – народна совість. Одного разу вона відповіла нашу проскурню. За дверима лунало: «Що ж це ти, голубонько, робиш, це ж для Господа Бога...» Довго звідси не виходила. З тих пір проскурки нашого приходу нахвалює сам архієрей...

Звідки у сухих, загрубілих руках така невечірня сила? А у напівосвіченій мові така переконливість? Де – і собі б потім, років у вісімдесят – почерпнути її молодечу бадьорість?...

... На бабусиній могилі і тепер вивершується вишуканий кований хрест, найкращий у районі. Усім приходом складалися на ювелірну ковальську роботу, яку тепер ніхто не зробить. Дізналися, для кого – зробили. А під хрестом, на кованому підніжжі, батюшка благословив, виготовили:

тоненькими золотими буквочками стародавнє, біблійне – ніби девіз безсмертної бабусі Наталії: «Для імені Мого трудився і не знемагав».

Хочемо запропонувати читачам глибоко філософські, воістину народні, мудрі бувальщини, вміщені в книзі протоієрея Олександра Авдюгіна «Господь управит» (К., 2011).

Про рай та начальників

Храм був переповнений. І не дивно. В олтарі – сім душ. Блажественніший вів службу. Подія неординарна, рідкісна.

Уся міська та вугільна влада присутня. Дехто навіть молився. Щиро. Інші просто відстоювали «потрібний» захід», а треті не випускали із рук мобільні телефони, керуючи «добуванням вугілля».

І раптом цю «сувору дисципліну» порушив один із керівників міста. Після Херувимської він зблід, схопився за груди і впав... До нього підбігли одночасно головний лікар, прокурор та заступник мера.

Штучне дихання провели майстерно. Чоловік відкрив очі і запитав: «Де я?» Його заступник відповів миттєво:

– У раю. Чуєш, ось ангели співають. Хор справді в цю мить красиво, райським наспівом виводив «Алілуя». Отямившись і оклигавши, начальник із здивуванням глянув на свого заступника і запитав:

– А ти що тоді тут робиш?

Материнське

Майже щосуботи біля панахидного столика стоїть і плаче ця жінка... Її єдиний син загинув у шахті. У гірничому селищі це справа буденна, хоча трагедії не зменшує.

Але плач у неї сьогодні не такий, яким був у перший-другий рік після смерті її синочка.

Про одне побивається жінка:

– Я ж могла ще народити! Могла...

Зурочили

Мій міський храм нині стоїть на «маршруті» весільних кортежів. Практично жодна пара не пропускає, але заїжджають вони лише свічки поставити та зробити фото на фоні куполів, ікон.

Нещодавно поцікавився у молодят:

– Чому не вінчаєтеся?

Відповіли, що потім розвестися буде неможливо. Ще не жили, а вже розводяться. Як же можна створювати сім'ю, одночасно думаючи про розлучення? Якось розмовляв із молодим хлопцем, якого привела мати з діагнозом: «Його у мене зурочили». З'ясувалося, що юнак недавно розлучився.

– Не було жодних проблем, – розповідає «заворожений». – Розбіглися і все. Не підходимо ми один одному.

Ні жалю, ні смутку. Просто «розбіглися».

Поруч із матір'ю, яка привела сина, дівчинка років трьох.

– Хто це? – запитую.

– У колишньої на кілька днів узяв.

Зрозуміло: результат того, що вони «не підходять». Поки що він нічого не розуміє, але вже, на жаль, нещасний. Спаси, Господи!

Сонечко

У нашому храмі завжди є Сонечко. Ми так бабцю Ліду кличемо. Чому саме «Сонечко»?

Справа у тім, що вона давно вже як овдовіла. Чоловік у п'ятдесят років, як і годиться шахтареві, пішов на пенсію, і, як буває, від пилу вугільного, у неповні шістьдесят пішов. Туди ж, під землю. Тільки тепер глибини йому вистачило набагато меншої – півтора метри...

Залишилася баба Ліда сама. Діти приїздять рідко. Вона і прийшла до храму. Коли нові підсвічники привезли, підійшла до мене й попросила:

– Батюшко, а можна я за цією красою приглядати буду. Бачиш, які вони гарні, ніби соняхи!

Так і «доглядає».

Є у неї маленька скринька, де все причадалля для очищення підсвічників. Почистить. Полюбується. І обов'язково скаже: «Краса яка, ніби соняхи на Пасху».

У будні приходять наше Сонечко у храм, і коли підсвічники турботи уже не потребують, бере стільчик і сідає під стіною, куди світить сонце. Зранку – під великомученицею Варварою. До вечора світило практично обходить навкруги, а за ним і бабуся Ліда «мандрує».

– Бачите, батюшко, яка у мене дорога, – сказала мені якось Лідія, – від заступниці до заступника.

І справді, саме так і виходить. Бабуся не просто так сидить. Вона книгу читає. Одну і ту ж. Старовинний том з віршами Пушкіна, виданий років 100 тому.

– Теплий він, Олександр Сергійович, як сонечко, – з посмішкою каже вона. Кожної служби стоїть наше Сонечко на своєму місці біля підсвічника і сяє радістю. Ось і молюся, як умію, щоб світло це ще довго не згасало. Із цим світлом жити легше, скорботи не такі важкі і в людях, передусім, усе хороше, Боже видно.

Інакше і бути не може, під Сонечком!

Хороша дівчина

На краєчку церковної лави присіла дівчина. Їй незручно. Стомилася. Мабуть, уперше на службі. Точно знаю, мене чекає.

Навіть знаю, навіщо чекає. Очі про все розповіли.

– Як мамі сказати, що у мене дитина буде?

Хороша дівчина. Якби вона свою дитину не любила, то до церкви б не прийшла...

У книзі священника Ярослава Шипова «Райские хутора» (Симферополь, 2013) вміщені пронизливі та правдиві оповіді про страшну духовну деградацію громадян нинішньої Росії. Пропонуємо кілька адаптованих власних перекладів.

За що?

На маківці пагорба збудували колись дерев`яний храм – у пам`ять святителя Миколая, архієпископа Мир Лікійського, чудотворця.

У тридцяті роки церкву розтягли по колоді і побудували телятник. Завезли телят – усі пропали. Запустили інших – те саме.

А під пагорбом, де стояв колись храм, стали найчастіше тонути люди. Тоді зробили із тих самих колод баню. І знову – лихо. Поруч із банею стали горіти будинки, сараї, гинули люди.

– За що? – запитують селяни, – кара така? Тут, звичайно, раніше кладовище було, і будинки на могилах зведені...

Святі отці казали, що над кожним церковним престолом стоїть Ангел Хранитель і буде так стояти до Другого Пришестя, навіть якщо храм осквернений чи знищений. І ось як уявиш численних ангелів, які стоять серед мерзоти і запустіння, страшно стає. Архієрей повчав:

– Наше щастя, що Бог несправедливий, тому що Він – любов, а любов жертвна. По справедливості – нас би всіх давно треба стерти з землі за віровідступництво і злочини перед Ним. Але – терпить, але – чекає: покаяння, виправлення – терпить і жде, тому що любить... То ж давайте не гаяти часу, поки Він ще терпить і жде!

Бізон та Фуфунчик

Отець Гавриїл дуже старенький. Обходить ікони і перед кожною молиться за своїх чад: за хворих, невігласів, ледарів, злих. Просить і для себе: кончину безболісну, мирну. Каже: «Господи, дай померти здоровеньким!»

Сьогодні недільний день. Пономар прибігає найраніше.

– А що, батюшко, – запитує він, – голова після вчорашнього концерту у вас не болить?

– Жах, – відповідає отець Гавриїл, згадавши рок-концерт, що був вчора на Красній площі.

– Просто нова культура, – поблажливо каже пономар.

– Так-то воно так, антикультура. Ось тільки у консерваторії після концерту ні шприци, ні недопалки на підлозі не валяються. І нужду на підлогу ніхто не справляє...

Приходить дякон несе зі свічної скриньки записки: «За упокій новопреставлених Фуфунчика і Бізона». Зайшов, каже, пристойно одягнений чоловік, написав цю записку, а у нього не приймають – вимагають святі імена. А він своє: «Бізон і Фуфунчик – святіше бути не може. Правильні пацани, але позавчора їх застрелили». Щедро заплатив і поїхав на авто із проблісковими маячками. Хтось хоче поговорити з батюшкою. Отець Гавриїл виходить: літній чоловік просить змінити імена хресних батьків свого сина.

– Це неможливо, – каже отець. – А в чому справа?

– Колян – хресний батько – зав`язав, а Надька – мати хрещена – зовсім допилася: чарку хлопне – і під стіл. Так що пити з ними уже неможливо! Краще Валерку і Катьку.

... Ні, таки був правий наш архієрей, який сказав: «Рівень духовного здичавіння нашого народу неймовірний».

Поминки

Поховали молодого хлопця – перевернувся на тракторі: зрозуміло, п`яним був...

У мене за три дні – четвертий похорон, додому не можу потрапити.

Серед гостей – слідчий. Розповідає захоплено: «Сидимо в засаді, чекаємо бандита. Бачу: виходить він із лісу, але такий манюсінський, у моїй долоні вміщується. Що це за таємниче явище?».

Лікар, що сидить поруч, ставить блискавичний діагноз: «Шизофренія на ґрунті алкоголізму. Завтра зайдіть до нашого психіатра»...

Мені треба їхати, але я не знаходжу жодної тверезої людини, яка б могла відвезти додому.

А в цей час під`їжджає поштова машина: «Батюшко, у нас помер по п`яні начальник пошти. Відспівати треба»...

По дорозі водій, зітхаючи, нервово запитує: «Від чого у нашому селі така біда – щотижня хтось помирає, і в основному – мужики? Півсела майже,

– одні вдови з дітворою і лишилися... Бабусі кажуть: наче у сорок п'ятому...
Може, нам – того... пороблено?».

Так тепер мене запитують у кожному селі...

Карцер

Священик, який часто сповідував, хрестив в'язнів, дізнався, що його улюблене чадо потрапило в карцер.

Дороговизна цієї людини полягала в тому, що він щиро сповідувався, щоденно молився, читав церковну літературу – тобто став на шлях духовного зростання. Батюшка і сам багато за нього молився. І раптом – карцер! «Порушення внутрішнього порядку» – пояснив начальник.

По тюремному коридору привели батюшку до підвалу, вкритому важкою залізною кришкою. У ній – маленькій отвір. Глибина – два метри, бетонні стіни, на дні вода.

І в цій воді сидить чадо з ... книжкою у руках!!

– Що ж це ти, брате? – із болем у голосі запитав священик. – Ти ж обіцяв...

– Простіть! – мовив покаянно розбійник.

– Я спеціально... У камері неможливо читати Євангеліє – народу повно, а тут добре – ніхто не заважає...

І тут душа батюшки затріпотіла: він, зрозуміло, й уявити не міг, що нині взагалі таке можливе. Дивлячись у почервонілі від довгої напруги очі, священик подумав, **що ця людина – спасенна буде...**

У добрій, сердечній і мудрій книзі відомого психотерапевта Тетяни Дугельної «Звучание истины. Начни осознанность с себя» (К., 2014. – С. 41) вміщена хвилююча притча «Ангел-мама». Пропонуємо її адаптований переклад.

Поруч з Богом усі Душі відчувають себе захищеними і улюбленими. Вони можуть у нього просити все, чого захочуть перед втіленням на Землю.

За день до народження дитина запитала у Бога: «Я не знаю, що я повинна робити у цьому Світі. Дай мені, будь ласка, Ангела-Хранителя, якого я буду обов'язково бачити».

Бог відповів: «Я подарую тобі Ангела, який завжди буде поруч з тобою. Більше того, він уже чекає тебе на Землі».

– Але я не розумію його мови. І як я знайду його на такій великій землі?

– Не хвилюйся, все буде так, ніби ти завжди поруч зі мною. Цей Ангел буде навчати тебе своїй мові. Він буде охороняти тебе від усіх бід, але одного разу, коли ти виростеш і зміцнієш, він тебе облишить...

– А як звать мого Ангела?

– Не важливо, як його звать... Ти будеш називати його: МАМА.

У цій же книзі (там само, с.13-15) Тетяна Дугельна вмістила ще одну притчу «Мудре серце» та «Медитативну практику «Посмішка Душі». Пропонуємо адаптований переклад, який обов'язково допоможе вам у житті.

У однієї доброї, мудрої бабусі запитали:

– Бабусю! Ви прожили таке складне життя, а душею залишилися молодшою від усіх нас. Чи є у вас якийсь секрет?

– Є, мої дорогі. Все хороше, що мені зробили, я записую у своєму серці, а все погане – на воді. Якби я зробила навпаки, серце моє зараз було б у жахливих рубцях, а так воно – рай благоухання. Бог дав нам два дорогоцінні уміння: згадувати і забувати. Коли нам роблять добро, треба пам'ятати його, а коли роблять зло, любов закликає забути його.

Медитативна практика «Посмішка Душі»

Зручно налаштуйтеся. Зробіть кілька глибоких вдихів і повільних видихів. Розслабте тіло і сфокусуйте вашу увагу на центрі грудної клітини. Уявіть, що в самому її центрі з'являється Золота чаша вашої Душі. Можливо, від прикрощів та образ вона потемніла. Візьміть золоте перо і очистіть її. Потім потріть до блиску. Утримуйте увагу на ній і наповніть Божественним Світлом із Вселенського джерела. Тепер і ваша чаша наповнена світлом!

А тепер на денці цієї золотої чаші з'являється посмішка вашої Душі. Вона сяє і виблискує.

Ви надсилаєте посмішку вашої Душі всьому тілу і воно відгукується. Розкутість і тепло наповнюють все ваше тіло. Усі клітинки тіла відповідають на цю посмішку. Вони – посміхаються!

Ви можете надіслати посмішку своєї Душі вашим емоціям, а потім думкам. Ви відчуваєте, що ви – це посмішка, а емоцій та думок немає.

Ви можете послати посмішку вашої Душі всьому світові, всім землянам, рідним, вчителям, ангелам і навіть Богові. Ви – це посмішка вашої Душі. Ви – джерело світла та радості!

У цій же книзі (там само, с. 49 -50) Тетяна Дугельна вмістила надзвичайно повчальну і сердечну мініатюру **«Найцінніший подарунок»**. Пропонуємо власний переклад.

Одного разу батько покарав свою трирічну доньку за те, що вона потратила рулон позолоченого обгорткового паперу.

Із грошима було сутужно, і батько був розлючений, що дочка намагалася прикрасити якусь коробочку безпричинно.

Не дивлячись на це, наступного ранку маленька дівчинка принесла своєму батькові подарунок – ту саму коробочку, яку вона прикрашала.

– Це тобі, татусю!

Батько був спантеличений тим, що вчора нагримав на доньку. Але його гнів знову вибухнув, коли він побачив, що коробка порожня... Він з докором звернувся до дочки: «Хіба ти не знаєш, що коли роблять подарунки, то це передбачає, що всередині повинно щось лежати?! А в тебе порожня коробка».

Маленька дівчинка поглянула на нього зі сльозами на очах!

– Таточку, вона не порожня. Я наповнила її своїми... поцілунками. Вони всі твої, тату!

Батько був вражений. Він став на коліна, ніжно обійняв доньку і став просити прощення. Відтоді батько зберігав цей безцінний дарунок поруч зі своїм ліжком довгі роки. Якщо у нього негаразди в житті, він згадував поцілунки та любов, які подарувала йому донька. І це було набагато важливіше за всі прикраси, негаразди, матеріальні багатства.

Хочемо запропонувати читачам ще одну мудру притчу, вміщену у книзі Тетяни Дугельної.

Батьківське прощення

Один юнак полишив батьківський дім, образивши батька та матір. Життя він просто марнотратив і незабаром потрапив до в'язниці. Покаявшись у своїх вчинках, він вирішив після звільнення повернутися до отчого дому. Незабаром цей день настав. Але юнак не наважувався повертатися до рідних, тому що приніс їм багато горя. Тоді він написав батькам лист, у якому дуже просив простити його за все. І якщо вони зможуть вибачити, нехай вивісять у вікні його кімнати білу носову хустину. Він прийде до будинку і одразу зрозуміє, заходити, чи його вже ніхто не чекає. День був призначений. І ось ранком «блудний» син іде вулицею, де пройшло його дитинство. Він наближається до свого будинку. Серце вискакує із грудей. Він зупинився перед тим, як завернути за ріг. Ось зараз він зробить це і побачить червоний цегляний дім із вікном його спальні.

Він замружив очі, зробив останній крок, і... що ж постало перед його очима? Він не побачив червоний цегляний будинок. **Все було білим:** хустини, платочки, великі простирадла – увесь дім був завішений ними.

Батьки боялися, що він може не помітити маленького платочка і пройде мимо. Вони дуже не хотіли назавжди втратити сина і зробили все, щоб він зрозумів: **прощений!**

Пропонуємо ще дві притчі, записані Тетяною Дугельною, у нашому перекладі.

Врятувати одну зірку

Чоловік йшов берегом і раптом побачив хлопчика, який піднімав щось у піску і кидав у море. Він підійшов ближче і з'ясував, що хлопець піднімає із піску морські зірки. Здавалося, на піску – мільйони морських зірок.

– Навіщо ти кидаєш їх у воду? – запитав здивовано чоловік.

– Якщо вони залишаться на березі до ранку, коли почнеться приплив, то загинуть – відповів хлопчик, не зупиняючись.

– Але ж це нерозумно! Оглянься, тут мільйони морських зірок. Твої зусилля нічого не змінять.

Хлопчик підняв наступну морську зірку і сказав:

– Ні, мої зусилля змінять дуже багато... для цієї зірки.

Життя – це кава

Група випускників, які зробили чудову кар'єру, прийшли у гості до свого старенького професора. Звичайно, незабаром мова зайшла про роботу і випускники скаржилися на численні труднощі та життєві проблеми.

Запропонувавши своїм гостям каву, професор пішов на кухню і повернувся із кофейним підносом, де стояли найрізноманітніші чашки – фарфорові, скляні, кришталеві, пластикові і прості, і дорогі, і вишукані.

Коли випускники розібрали чашки, професор сказав: «Якщо ви помітили, всі дорогі чашки забрані. Ніхто не вибрав прості та дешеві. Бажання мати для себе лише краще і є джерелом ваших проблем. Зрозумійте, що сама чашка сама по собі не робить каву кращою.

Те, що ви дійсно хотіли, була – кава, а не чашка. Але ви свідомо обрали кращі чашки. А потім роздивлялися, кому яка дісталася.

А тепер подумайте, життя – це кава, а робота, гроші, і місце у суспільстві – це чашки. Це лише інструмент для збереження життя. Те, яку частину ми маємо, не визначає і не змінює якість нашого життя. Іноді, концентруючись лише на чашці, ми забуваємо насолодитися смаком самої кави. Насолоджуйтеся своєю кавою!

У чудовій книзі протоієрея Олександра Авдюгіна «Господь управит» (К., 2011 р. – С. 110) є іронічна замальовка «До сесії». Пропонуємо свій переклад.

«До цікавих висновків призводить вивчення літургійного богослів'я. Опановуючи одне із екзаменаційних запитань, що стосується історико - літургійної сутності Таїнства шлюбу, з'ясувалося, що у часи ветхозавітні наречена мала тонкий вигляд: «... і дав нараменники на руки твої, а ланцюги на шию твою, і дав Я носову сережку до носа твого, і сережки на вуха твої, а пишну корону на голову твою» (Іез 16:11-12).

Лише тепер і став зрозумілим для мене **пінсінг** у носі!! Так наречені, дівчата наші у патріархальний образ зодягаються.

А я все ніяковію, коли до аналоя сповідального підходить таке ветозавітне чадо, хустинкою один бік обличчя прикриваючи.

Тепер без спокус. Можна одразу акафістно привітати:

– Радуюсь тобі, дочка Ізраїлева, заповіти батьків у носі зберегла ти!

В іншій філософській оповіді «Навколо-церковне язичництво» (Там само. – С. 55-60) О. Авдюгін справедливо наголошує:

«Лукавий не спить. Найбільше він любить позбиткуватися над людьми, які оголошують себе православними, але мають до Церкви Господньої відношення, яке висловлене у модній нині фразі «У мене Бог у душі»... Згадаємо лише деякі «звичаї», що стосуються смерті, поховальних, поминальних днів.

Традиція не давати до столу на поминках ножів та виделок, очевидно, один із таких забобонів. Він народився у радянських їдальнях, де часто влаштовували поминки. Там ці прибори були... не заведені, тобто просто були... відсутні. (До речі, мова наша містить дивовижний алогізм «були відсутні!» – О.П.).

А вже потім із відсутності і народилася «теорія»: «щоб не вколоти небіжчика». Не можна говорити на цвинтарі «до побачення», інакше скоро «зустрінешся», треба мовити «прощай». (Тут я не згоден із шановним автором).

Як тільки труну винесуть із хати – бабусі наввипередки біжать мити підлогу. Ще б пак, за миття підлоги після небіжчика нібито прощається 40 гріхів! Знали? Ні? Тепер теж будете намагатися помити підлогу.

Особлива увага до пут, якими зв'язували руки і ноги упокоєних. Це – джерело таких страшених забобонів і оповідей, що даремне Хичкок створював свої фільми на фантастичних матеріалах... Недаремно чародії і різні «народні цілителі» активно використовують ці славнозвісні мотузки у своїх магічних обрядах.

Наш коментар. Головне вірити, що ніякі **відьми на вас не зможуть вплинути**, бо ви (істинно віруючі!) перебуваєте під Його захистом. І жодна волосина не впаде з голови вашої.

«Один із найпоширеніших забобонів у нашій місцевості (Донеччина – О.П.) такий: небіжчику в труну треба обов'язково покласти хустинку, а хрест

дати у ліву (а не праву, як за каноном) руку. Нібито на тому світі Боженька стане докоряти, небіжчик вільною десницею буде хреститися, а хустинкою сльози витирати... У будь-якому разі слід знати, що, потураючи і підтримуючи забобони, прикмети і незрозуміло ким вигадані звичаї, ми вступаємо у добровільну співпрацю із ворогом роду людського».

Молитва, яку чує Господь

Якось я придбав у Києво-Печерській лаврі книгу православного лікаря, психолога Костянтина Зоріна «Жало у плоть. Якщо Господь не зцілює» (М., 2012). У ній вміщено старовинну легенду святителя Василя Кинешемського, яку я переклав українською мовою, осучаснивши фінал, враховуючи реалії сьогодення.

Давним давно жив один святий старець, який багато молився і часто був у скрусі від гріхів людських. І дивним здавалося йому те, що люди і до церкви ходять, Богу моляться, а живуть все одно погано. Гріха не меншає, навпаки. «Господи, – думав він, – невже не чуєш Ти наших молитов? Ось люди постійно моляться, щоб жити у мирі та покайні, і ніяк не можуть? Невже даремною є їхня молитва?».

Одного разу він занурився із цими думками у сон. І здавалося йому, ніби світосайний ангел, обнявши крилами, підняв його високо-високо над землею...

У міру того, як вони піднімалися у височінь, все слабшими ставали звуки, що линули із землі. Не чути було більше людських голосів, затихли пісні, крики, увесь гам суєтного мирського життя. Лише іноді долітали звідкись гармонійні, ніжні звуки, ніби мелодія стародавньої **лютні**.

– Що це? – запитав старець.

– Це – святі молитви, – відповів ангел, – лише вони чуються тут.

– Але чому так тихо звучать вони? Чому так мало цих звуків? Адже зараз тисячі людей моляться у храмах?

Ангел поглянув на нього, і у скорботі був його лик.

– Ти хочеш знати?.. Дивись...

Далеко внизу виднівся великий храм. Чудесною силою відкрилися його куполи і старець міг бачити все, що відбувається всередині.

Храм був переповнений народом. На кліросі – великий хор. Священик у повному облаченні стояв у олтарі. Відбувалася служба. Яка служба – сказати було неможливо, бо жодного звука не було чути. Видно було, як дячок щось швидко-швидко читав, плямкаючи губами, але слова угору не долітали. На амвон вийшов дебелий дякон, пригладив свою пишну шевелюру, потім підняв орар, широко відкрив рот, і... жодного звука!!

На кліросі регент роздавав ноти: хор готувався співати.

«Ось тепер напевно почую...» – подумав старець.

Регент вдарив камертоном об коліно, підніс його до вуха, витягнув руки і дав знак починати, але знову панувала мертва тиша.

Спостерігати це було навдивовижу: регент розмахував руками, баци червоніли від натуги, тенори витягувалися на носках, роти у всіх були відкриті, але співу не було.

– Що ж це діється? – подумав старець. Він спрямував погляд на прихожан, які молилися. Їх було багато, різного віку та статусу, старенькі й діти, бізнесмени і прості роботяги. Всі вони хрестилися, били поклони, щось шепотіли, але знову нічого не було чути.

Уся церква – німа.

– Чому так? – запитав старець.

– Спустимося нижче, і ти побачиш та зрозумієш..., – сказав ангел.

Вони повільно і непомітно спустилися у храм. Модно і багато одягнений, попереду стояв солідний бізнесмен і наполегливо молився. Ангел наблизився до нього і тихо торкнувся рукою. І раптом старець побачив серце багатія і зрозумів його думки: «Господи, дай мені ще п'ять мільйонів надприбутків,... Розори усіх моїх конкурентів, щоб вони пощезли...».

Поруч стояла розфарбована супермодна «левиця», яка безцеремонно гіпнотизувала солідних чоловіків: «Мені б обкрутити отого, що на «мерсі» приїхав.... Зажила б, як у Бога за пазухою... Треба було б одягнути сукню із більшим декольте...».

Далі стояв молодий політик, який все рвався у народні депутати. Ангел торкнувся його руки, і старець прочитав у його серці: «По трупах піду, а своє візьму. Гроші, слава, дівки, Мальдіви... Кину кістку сірій масі електорату – проголосують...».

І багатьох торкався ангел, і майже у всіх були подібні думки: егоїстичні, корисливі, злі. **Перед Богом стояли, та про Бога не думали.**

Лише вдавали, що насправді дякують Всевишньому та моляться.

– Тепер ти розумієш? – запитав ангел. – Такі молитви до нас не долітають. Тому і здається, що всі вони ніби німі...

У цю мить якийсь несміливий дитячий голосочок слізно став благати:

– Господи, Ти благий і милостивий... Прости нам гріхи наші... Спаси, помилуй і зціли мою бідну маму!

У кутку храму на колінах, притулившись до стіни, стояв малий хлопчик. У очах блищали сльози...

Ангел доторкнувся до його грудей, і старець побачив дитяче серце. Там були скорбота і любов до Бога.

– Ось такі молитви ми чуємо на Небесах! – тільки і мовив янгол.

О. Потапенко

Сучасні авторські Молитви

Молитва

Господи, Боже мой! Вразуми нас, жестокосердных, чтобы мы осознали, что всё в этом мире рождается из Любви: и серебряный звон колокольчиков благоуханного ландыша, и нежная лебедушка, и многоцветие радуги после майского дождя, и крохотный невинный младенец – наш неопалимый цвет и надежда. Научи, что главный закон Космоса – это Любовь, что человек стал истинным Человеком только тогда, когда, подарил цветок женщине и с трепетом молвил: « Люблю».

Научи народы пониманию того, что все мы дети Единого Отца, а в Царствии Небесном будем друг другу братьями и сёстрами. Что в обители Твоей ценится единственное – Истинное Знание и Любовь к ближнему, даже врагу! Чтобы мы научились любить не убогим разумом, а очищенным сердцем! Что человек человеку не волк, не бездушное бревно, а святыня!

Вразуми приходящих в Храм, идеей о том, что «Бога надо любить не за то, что Он даст. Бога надо любить как Бога, а не только как подателя земных благ».

Чтобы мы ежедневно повторяли: «Слава Богу за все!», «Благодарю Тебя, Господи!»

Укрой нас, Господи, от всех скорбей, наветов, лукавых искушений, печалей. Призови в светлый Дом Твой, святой храм, окропи святой водой, ароматом ладана Духа Святого, покровом Пресвятой Богородицы.

Господи, дай нам время и возможность с честью выполнить свою высокую миссию на этой земле. Научи молиться за врагов наших, чтобы им было хорошо.

Господи, научи нас разумению трепетного отношения к друг другу, ибо кто убивает любовь, тот убивает жизнь!

Господи, Боже мой, как говорится в древней молитве: «Удостой не чтобы меня утешали, но чтобы я утешал, не чтобы меня любили, а я любил. Ибо кто даёт, тот получает».

Господи, научи нас разумению того, что Ты значительно ближе к нам, чем мы сами к себе, что Ты не сможешь спасти нас без нас, что «вера, которой не живут, не бывает живой», что для того, чтобы «жить по истине, надо умирать каждый день». Научи нас не говорить о любви к Тебе, а доказывать её каждый день плодами трудов своих.

Господи, вразуми нас, что не все на свете ещё продается и покупается, что, убивая ближнего, человек убивает себя, что раскаявшийся грешник может быть на небесах выше святого.

Господи, вразуми взрослых и детей, чтобы они не стали интернетоманами, пластмасовой фишкой компьютерных пустых игр, не погибли в лукавой виртуальной реальности. Чтобы они не творили из «звёзд» телеканализации смрадной фальшивых кумиров.

Господи, отврати нас от мельчания помыслов, высоких христианских, общечеловеческих идеалов, от клоунады «перформенсов», сатанинских «шоу», пошлости тусовок и гламура.

Боже, обезумевшие назвали грех нормой, а стыд и блуд – «свободной любовью». Целуйте землю, чтобы она не проглотила вас со всей мерзостью мирской.

Избави, Господи, молодых от бесовского сквернословия – антимолитвы пагубной и демонической, исчадия наркотического. Без Тебя, Господи, мы «скоты и звери, а с Тобой мы – семья».

Господи, удержи на нас, грешных, волны Твоей животворящей благодати, укрепи дух и сердце.

И в безнадее обезумевшего мира помоги нам, Господи, сохранить веру, надежду и любовь. Любовь Твою, Истинную, Крестную. Любовь, которая прощает все, даже грехи смертные!

Молитва за сирот

Пресвятая, Преподобная Владычица наша Богородица, Пресвятая Троица, слёзно молю вас за детей-сирот – маленьких беззащитных брошенных ангелов. Небеса плачут за вами. Все святые молятся за вас.

Безвременно ушедшие, безгрешные души, вы будете на Небесах выше святых.

Господи, утешь сердца страждущих детей Своих. Светлые мои великомученики, истомленные сердца, вечно ожидающие материнской ласки, обиженные падшим миром. Сколько раз вам снился один и тот же сон: заходит ласковая тетя и говорит: «Я нашлась! Я – твоя мама!»

Господи, настави неразумных родителей, исправи лукавые деяния и помышления. Отцы и матери, вы клялись перед Богом, людьми в минуту радости и горя беречь друг друга, заботиться о дарованных Господом детях своих. Даже лютей зверь жертвует жизнью ради своего потомства. Пеликан, если нет пищи птенцам, разбивает себе грудь и, даже умирая, поит детей своей кровью. Опомнитесь, побойтесь Бога, прежде чем сдавать свою кровинушку в приют. Ни на земле, ни на Небе вы не найдете себе спасения от адских душевных мук. Протягивая к ним руки, рыдая в смертной тоске, вы услышите на том свете: «Мамочка, мы не сможем тебя обнять никогда. На всё воля Божия. А Бог жестокосердным противится! У нас теперь одна родная мать – Божья Матерь!».

Пресвятая Богородица, вразуми тех, кто недавно бросил своих младенцев покаяться, немедленно забрать в семью. Укрой маленькие сердца своим омофором, будь во всем помощницей от всех бед и скорбей. Да растворит благодать Господа заледенелые сердца родителей слезами сокрушения и умиления.

Господи Иисусе Христе, вразуми родителей-алкоголиков, родителей-наркоманов не зачинать детей в исчадии демонического зелья.

Властьдержущие, бизнесмены, миряне! Кто обидел сироту – тот обидел Бога. Кто помог сироте – тот помог Самому Богу. Спасение и Царствие Небесном не покупается разовыми посещениями детских домов, показушной благотворительностью. Бог ценит только бескорыстные намерения сердец ваших и любовь нелицемерную. Говорите: все лучшее – детям. Не говорите, а отдайте хотя бы раз по одной из своих нескольких вилл. Не на бумаге, а на деле предоставьте сироте работу и жильё. Наши предки испокон веков

опекали сирот, воспитывали всей громадой. Ваши пышные банкеты, балы, тусовки – пир во время чумы, когда несчастных ваших соплеменников кормят объедками нелюди. Да избавит Господь таких педагогов от бесовского искушения воровать последнее у детей страждущих.

Возвысь, сохрани и прославь, Боже, истинных подателей, меценатов, щедрых благодетелей.

Мужья, взявшие в жёны сирот, несметное количество раз обиженных и униженных жестокосердным миром, выплакавших все слёзы, боящихся одиночества больше смерти, никому не верящих, часто – грешных, но не по вине, а по беде нашей – они так хотят вашей защиты и ласки. Да не поднимется ваше злое слово и жестокая рука на этих страдальцах Христовых во веки веков!

Господи, храни их, ибо Ты пришёл ради грешников, для грешников, во имя грешников, их спасения. Только ваша любовь сможет осветить мрак их прошлой жизни. Мужья – это мужественные защитники, умеющие хранить и прощать. Да поможет Бог вам, венчанным на Небесах, жить в любви, единомыслии, супружеской верности.

Закон воздаяния гласит: «Кто помог чужим детям – тот помог своим детям». Даруй, Боже, разумение учителям того, что высшей Господней и детской наградой будет обращение сироты: «А можно я буду называть вас мамой (папой)?».

Господи, посети сирот милостию и щедротами Твоими, отгони всякую болезнь телесную и душевную, пошли здравие и долгоденствие. Укрепи их истомлённые сердца веселием и радостью, Верой, Надеждой и Любовью. Огради, возвыси, сохрани от всякого зла и равнодушия мирского.

Светлые неродные и вовеки родные дети мои! Запомните: с вами Бог, вы сильные. Трудитесь и молитесь, любите и прощайте, благословляйте сердца милующие.

Никогда не падайте духом, ибо печаль – большой грех. Простите нам, взрослым, все прегрешения и обиды вольные и невольные.

Да хранит вас Господь и Пресвятая Богородица вовеки веков! Аминь!

Молитва Любви

Господи, Боже мой! Удостой меня, грешного, чтобы я научился видеть в ней не просто красивую женщину, а лик Пресвятой Богородицы, научился прощать ей злое помышление, неразумное деяние. Ведь Ты, Отче, учил нас прощать ближних, даже врагов. Запомните: какие бы ошибки и грехи ни совершала женщина, во Христе – она святая. Главное – искреннее раскаяние сердца, чтобы не было повторения лукавых деяний.

Господи, научи меня быть ей еще и другом, чтобы она не отвергала бездумно руку бескорыстной помощи. Научи меня приносить ей каждый день радость, душевный покой, дарить намоленные розы любви моего сердца. Научи, как растопить холод её заледенелой души, поверить, что добро, свет, красота всё равно победят зло, тьму, мерзость.

Пресветлый Господи, научи меня смирению, добротолубию. Когда она даже скажет «ненавижу тебя», я с нежностью отвечу: «Я всё равно люблю тебя, моё единственное солнышко!»

Господи, Боже мой! Пошли ей ангела-хранителя, идущего рядом. А когда ей будет трудно – пусть он несёт её на руках!

Господи, научи нас, грешных и окаянных, каждый день искренне молиться: «Всем всё прощаю, кроме Хулы на Духа Святого, убийства Любви и собственной души!», «Всех люблю!», «Раскаиваюсь сердцем и душой во всех грехах, вольных и невольных!»

Истинная Любовь бывает в жизни только раз и даруется она Светлыми Небесами. Сказать человеку «люблю» – значит освятить его, соединиться душами вовеки, стать бессмертными. Потому что это слово – Имя любящего и вечного Бога, который «есть Любовь».

Ты – моя первая и последняя Любовь, моя вечная Ты. Господи, научи её этой волшебной Тайне, тогда я буду счастлив, мы – будем счастливы!!

Какое же счастье просто видеть твои дивные глаза, слышать тихий ангельский голос! Как же я боюсь потерять тебя в этой, а ещё больше – в той

жизни! Господи, дай мне вечное блаженство любить её такой, какая она есть – злой и нежной, безбашенной и рассудительной, искренней и скрытной.

Господи, дай ей понять, что ещё существует в этом жестокосердном мире Твоя Жертвенная Любовь, что она не бывает без страданий и боли. Вразуми её, что есть ещё люди, которые умеют просто любить, не требуя ничего взамен, сердце которых плачет от того, что пропадает в безумившем мире Светлая Душа.

Господи, дай юношам разумение, чтобы они не хотели видеть свою единственную только любовницей, но лишь любимой!

Я отдал тебе, любовь моя, своё сердце без остатка. Да вот только душа моя, самое дорогое богатство мира, принадлежит только Пресвятому Богу. Пусть это будет святым грехом, но я попрошу Благого, чтобы Он посылал её к тебе в минуту отчаяния то белым голубем, то солнечным лучом, моё ты солнышко.

Господи, позволь мне стать для нее первым нежным подснежником, хрустальной животворящей водой Киево-Печерской Лавры, синим благоуханием ладана, сиянием золотых свечей в храме, самым светлым человеком!

Господи, ты учил меня любить, позволь мне, грешному, любить её – порочную и вместе с тем святую – небесной и земной любовью, укрыть душой от этого немилосердного мира.

Бог может всё. Одного Он не сможет, как и ты, моя единственная, запретить тебя любить!

Благослови, Господи, вовеки Святую Любовь!

ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ

ДВІ МАТЕРІ

сл. О. Потапенка; муз. В. Тузика

Дві матері – у кожного із нас,
У золоті ікони – Божа Матір...
У хусточці біленькій без прикрас
Та друга, що чекає біля хати...

Простіть мене, небесна і земна,
За болі, за гріхи отого сина,
Який до покуті застільного вікна
Стає в молитві тихо на коліна...

Як рідко я привозив квіти вам,
Як рідко в храмі свічі золотавив...
Цілуйте руки рідним матерям,
Допоки не вознеслись в Божій славі...

Свіча горить, а матері крильми
В обіймах плачуть за всіма синами...
І образи святії в рушниках
Скропляє віск із сивими сльозами...

ДВІ МАТЕРІ

сл. О. Потапенка;

муз. В. Тузика

Affetuoso

The musical score is written in a single system with six staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is common time (C). The melody is written in a soprano clef. Chord symbols are placed above the staff: Cm, Fm, G7, Cm, G7, Fm, Cm, Fm, G7, Cm, Fm, G7, As7, Fm, G7. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes.

Дві ма - те - рі - у кож - но - го із нас, у
зо - ло - ті і - ко - ни - Бо - жа Ма - тір... У ху - с - то - ч - ці бі - лень - кій без при -
крас та дру - га, що че - ка - є бі - ля ха - ти... Прос -
тіть ме - не, Не - бес - на і зем - на, за бо - лі, за грі - хи о - то - го
си - на, я - кий до по - ку - ті за - стіль - но - го вік - на ста -
є в мо - лит - ві ти - хо на ко - лі - на...

КРЕЩЕНДО ДУШІ

сл. О. Потапенка;

муз. В. Тузика

За вічністю – нікого і нічого,
За вічністю – зникають всі світи...
Єдине я прошу святого Бога:
Себе у душу зболену впусти!

Приспів

Молітесь, кайтесь, ближнього любіте –
Крещендо – наче хрещення з небес...
Бо кожен стільки проживе на світі,
Наскільки істинно у Господі воскрес!

Даруйте, віддавайте і творіте,
Любіть, прощайте – заповідь одна...
Бо Дух Святий інакше учить жити,
Ніж вимагає логіка земна!

Не вірю – тільки вірую у Тебе –
Звучить у серці благовісне «сі»...
І я злітаю музикою в небо,
Бо Ти – це Вічність, Господи еси!

КРЕЩЕНДО ДУШІ

сл. О. Потапенка;

муз. В. Тузика

Agitato con passione

Em E4 H7
За віч-ні-стю ні-ко-го і ні - чо - го, за віч-ні-стю зни-ка-ють всі сві-

Em E7 Am
ти. Є - ди-не я про-шу Свя-то-го Бо - га: се-

Em H7 Пр. Am H7 Em
бе у ду-шу збо-ле-нувлу - сти! Мо - лі-тесь, кай-тесь, ближ-нього-го лю - бі-те - кре-

Am H7 E7 Am Em
щен-до - на-че хре-щен-ня з не-бес. Бо ко-жен стіль-ки про-жи-ве на сві-ті, на-

Am H7 E7
скільки іс-тин-но у Гос-по - ді вос-крес!

НІХТО НЕ ЗДОЛАЄ

Народи мене, Боже, щоб я знову загинув,
Захистив рідну землю від чужинців-заброд
І свободу, і гідність, і мою Україну,
Бо ніхто не здолає наш козацький народ!

Воскреси мене, Боже, щоб я знову прилинув,
Ясні зорі і води – не стачає так вас...
Не віддам окупантам я мою Україну,
– До Європи дорога, – так шепоче Тарас.

Ти прости мені, рідна, що так рано покинув
Я і хату, і мальви, і зелені луги...
Я ще більше люблю відтепер Україну,
Ви покайтесь хоч зараз, всі її вороги!

Ми у квітні вернемось, молодії соколи,
Благовістям у дзвони аж нуртує блакить...
Не вмирає душа українська ніколи,
Ви живіть і боріться, і Росію... простіть.

Плаче Бог в небесах за лукаву країну,
Обніміться, вкраїнці, і Любов бережіть,
Навіть тут з нами є Пресвята Україна!
У свічах поминальних – навіть там будем жити!

НЕБЕСНА СОТНЯ

Вони летіли до Творця,
Небесна сотня із Майдану,
І сам архангел Михаїл
Крізь сльози шепотів «осанна!».

Вони летіли в Небеса —
Всі молоді, красиві, вічні,
Всіх матерів гірка сльоза
Скропляла у соборах свічі.

— Та ми живі, вовік живі,
Ви не тужіть, татусю, ненько,
За всіх поранених, в крові,
Ви помоліться козаченьків!

То сотня ангелів зліта
Над Україною своєю —
Вона така в серцях свята,
Ніким не скорена душею!

І дзвонить чистий благовіст,
І поминальний, і посмертний...
З усіх містечок, сіл та міст:
— Для ангелів немає смерті!

**МОЄМУ ВЧИТЕЛЕВІ
ОЛЕКСАНДРУ МИХАЙЛОВИЧУ БІЛЯЄВУ
ЗІ СВІТЛОЮ ЛЮБОВ'Ю І ВДЯЧНІСТЮ**

Лебедю білий...упала лебідка:
Вік в самоті, у трудах, і книжках...
Виросла донька, виплекав учнів,
Ген їх вже сотні по білих світах.

Світ той жорстокий на зраду і владу...
Батьку, прости за турботи усіх...
Кожен із нас, як краплинь снігопаду,
Впав, ой, помітно, на скронях Твоїх...

Лебедю білий, ти вчив нас літати,
Як дитинчат, піднімав на крило.
Будеш довіку і батько, і мати, –
Серце яких у одне ізросло...

Вклонимось Вам, поцілуємо руки,
Як в давнину шанували батьків...
Боже, ізбав від печалі й розпуки...
В тебе ж так мало святих Вчителів...

ЄДИНОЮ ХАЙ СТАНЕ УКРАЇНА!

Заповнюються храми і церкви,
Ідуть на сповідь бідні і заможні...
Проте себе обманюєте ви,
Бо храми повні, а серця – порожні...

Увіруйте у хліб Його і кров,
Впустіть до серця, ніби Батька й Сина...
Бо є земна, а є Його Любов –
Превічна, всеблага Любов єдина!

Єдиний Бог і хрещення – одне,
Душа і тіло в Духові – єдині.
І вість блага – спасіння те земне –
Єдиною хай стане Україна!

Не вірте, що од вітру ми хилились,
Козацьку славу втратили святу...
Один раз Україна уклонилась
Лише Йому – пресвітлому Христу!

До храму серця праведно ідіть,
До олтаря примирення ступайте...
Нікого не кляніть і всім простіть
І на хресті себе лиш розпинайте!

Немає мас – єдиний є народ,
Не панство і холопи – є Людина!
Не сподівайтесь на чужих заброд,
Тоді і вам уклониться Вкраїна!

НАШІ ДУШІ ПРОСНУЛИСЯ

Наші душі проснулися,
Закружляли в рапсодії...
В тихий цвіт огорнулися,
Забриніли в мелодії.
Стали білими мальвами,
Васильками клечальними,
Стали рідними мамами
Із очима печальними.

Куполи – мов серця –
До небес піднялися,
Два щасливих вінця
Світло так вознеслися...
Благовісними дзвонами
Літургії величної,
Піднялись над амвонами
Пломінцями трисвічними.

Тільки душі – живі –
Так уміють злітати,
Заповіт наш новий:
Жити – щоб покохати!
Тільки душі святі
Можуть чисто співати,
Народивсь ти в житті –
Щоб у Небо злітати!

Наші душі проснулися
Веселковими стрічками.

До любові торкнулися
Яснозорими вічками.
Чуєш, лється гармонія
Двох сердець унісоном,
Лебедина симфонія –
Світлий вальс Мендельсона!

БАТЬКО

Щодня у трудах, і стомилися руки,
Та Ви не жалілись, бо хліб нелегкий...
У серці спеклися всі болі і муки,
Та Ви не корились – простий і земний...

Як рідко ми, тату, усі Вас жаліли,
І як Вам ведеться, я рідко питаю,
Мій батечку рідний, уже прилетіли
Лелеки до двору, щоб ти зустрічав!

Мій сивий, як світ, мовчазний і суворий,
Ти нас у житті тихо ніс на руках...
Учив нас долати і біди, і горе,
Учив не топтатись по душах-квітках!

Наш батьку, як Бог, ти у вічному Небі...
Лиш фото твоє молоде на стіні.
У тебе є Він, діти, внуки у тебе,
Вертай, як лелека, вертай навесні!

ЦВІТ ПОЛУНИЦІ

Зацвітає полуниця,
Знову рідна хата сниться
І лелека, що кружля
Навкруг двора...
Благовіст луна дзвіниці,
Чую голос, як росицю:
– Уставай, синочку,
Бо уже пора...

Полуниця відцвітає,
Тільки матері немає,
Віднесли лелеки рідну в небеса...
Ви не плачте, полуниці,
Ваша хай любов святиться,
То не сльози,
Мій синочку,
А роса...

Будуть сниться полуниці
І калина, і криниця,
І дитинство босоноге у траві,
Чиста батьківська водиця
І вони удвох в світлиці
Добрі, ніжні –
Зустрічають нас
Живі...

Будеш літати
Високо, сину,

Тільки додому,
Прощу, повертай,
Хай тобі сниться
Цвіт полуниці,
Батьківський край
І вишневий наш рай!

БРАТИ КЛИЧКИ

Віталій, Володимир – два брати, –
Ви на вершині, на Олімпі слави.
– Ми – українці! – аж гримлять світи, –
Тримаєм прапор рідної держави.

Антеї української землі,
Бійці, богатирі, сталева криця,
Ваш дух непереможної борні
Нехай святиться, вівік святиться!

Нащадки горді слави козаків –
Ми братська кров єдина, хоч і двоє.
Ми поклялись пред Богом навіки
Ніколи не зустрітиса в двобої...

Але найвище титулів гучних –
То ваша вірність світла лебедина.
Ми можем, переможем, бо таких
Синів ти маєш, мамо Україно !

ЛЮДИ ЛЕБЕДИНИ

Я до тебе вернусь через тисячу літ, Україно,
Із весняним ключем у щасливім ячанні вернусь...
Упаду на траву, на шовкову траву лебедино
І, як в казці, в Людину нову обернусь...

Бачу друзів моїх, що давно не торгують квітками,
Бачу вас, що в душі научились прощати ворогам...
І таку молоду, як Мадонну, спечалену маму
Біля хати у мальвах... Мамочко, мам...

Я до вас повернусь – тричі грішний, покаяний тричі.
Я до храму лечу, як на сповідь останню лечу...
І земля голуба нам запалює праведні свічі,
Бережіть, – я молю, – негасиму свічу!..

Вірю в чистих людей і любов пресвяту лебедину,
Знаю: смерті нема, всі воскреснем у сяєві ми.
І Всевишній стає на пречисті довіку коліна
Перед нами, Людьми, лебединим в душах Людьми.

РУШНИКИ

Рушники, рушники,
Ви святі, барвінкові...
І на крижмо у храмі
Я кладу немовля...
Ніби долі завіт,
Те шитво веселкове,
І рушник рідна мама
Молодим простеля.

В них така чистота
І любов голубина,
І зорі яснота,
І коралі калини.
В них така білизна,
Ніби божі освячені шати,
Квітки тиха цнота,
Рідна батьківська хата.

Рушники, рушники,
Ви – дарунок коханих,
Оповіті піснями
Від Марусі Чурай,
Ностальгія і гордість,
І краса Роксолани,
Солов'їні серпанки
І вишневий мій рай!

Срібна нитка життя
Родоводу і роду,

І кринична вода

Від стрімких журавлів.

Я цілую твою

Гладдю вишиту вроду.

Як би Всесвіт прожив

Без святих рушників?!

МАМІ

Виглядай мене, мамо, із далекої далі,
Зустрічай, сива вишне, на шляху край села...
Тільки що це? Навіщо? Чом так рано
Ти за обрій пішла? Одцвіла, одцвіла...

Ти поглянь: наші мальви розколихують вічка.
На моїй сорочині паничі розвилисьь.
Накупай нас росою із Десни-чарівниці,
Освіти й освяти – як в дитинстві колись.

Вже останню струну протягнули у осінь
Над хатиною й садом журавлині ключі...
Ну скажи хоч півслова на прощання у просинь,
Усміхнись, приголуб, я молю: не мовчи!

Знаю: ти і тепер за одвічним порогом
Одганяєш від мене і біду, і грозу...
І, забувши знемогу, підставляєш долоні
Під синівську сльозу, посивілу сльозу!

СИНИ

Я під серцем носила тебе,
А тепер проведу на чужину,
Ти дружину кохай, як себе,
Дорогий мій, єдиний мій сину!

Я тебе сповивала вночі,
У хрещатім купала барвінку,
Не надбала скарбів і парчі,
Ти пробач мені, лагідний синку!

Сини, сини русяві ясени!
Сини мої, надія і розрада,
Я рушники стелю вам до весни,
Моя любов, мої пресвітлі лада!

Я учила тебе поважать
І людей, і Господню молитву,
Ворогам милосердно прощать,
А як треба за волю – на битву!

Сини, сини, надія тополина,
За вами світ і матері сльоза,
І мій народ, і наша Україна,
У золоті блакитні Небеса!

ОДНА ДУША

На небеса живими не беруть,
Бо ми усі брудні і тричі грішні,
Очистить тіло й душу – наша суть,
О, як це важко на землі, Всевишній!

У суєті оманливих примар,
В гонитві ми за маревом і тінню,
Пече обмов і заздроців пожар,
Та час земний усе поверне тлінню.

Одна душа у чистоті чеснот
Переживе усе, усе оновить,
І підійма до праведних висот,
Душа моя – це Ти, моя Любове!

Душа моя – це ти, любов і біль,
Душа моя – молитва і розпука,
Вона одна – і хліб, вона – і сіль, –
Солона сіль – моя солодка мука!

ПОБРАТИМИ МОЇ...

Кажуть, в сиві часи, у козацьку привольну годину
Побратимства закон нерушимий, як Духа печать,
Поєднав запорожців у незламну твердиню,
Щоб народ гуртувать і серця прихилять.

Мужні два козаки, без сім'ї і без дому,
В храм ішли і хрестами там мінялись навік,
І відтоді пред Богом і людьми, по закону,
Мав за друга віддати і життя чоловік.

У свічок аналої, в благовісному дзвоні
Цілувались, як браття, і ставали – одно...
Побратими мої, що живете у вовчій законі,
Чом забули прабатьківський звичай давно?

Я молю вас, благаю: «Обміняйтесь хрестами,
Позабувши про клани, булаву і чини...
І тоді Україна горда, сильна постане
І позбавить гріха і страшної вини...»

І єдина апостольська Церква Христова
Нас своїм омофором благовісним вкрива...
Й лебедіє над світом наша пісня і мова,
Й воскресає душа: Україна – жива!

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ – НАЙСВЯТІША

Дивовижна легенда в народі живе,
Як невістка свекруху згубила...
– Відвези її в ліс, вийми серце живе,
Щоб воно на вогні і згоріло!..

– Як я можу, то ж матір свята?!
– Ну, тоді залишайся самотній...
Довго думав... Усе – суєта...
Відвезу, о простіть... і сьогодні...

...Скам'янів, бо на лютім вогні
Серце матері тліло і тліло...
Раптом скалки, немов навісні,
Обпекли диким полум'ям тіло.

А з вогню мами голос пита:
– Тобі боляче, синку коханий? –
Приклади моє серце отак
І загоїться спечена рана...

Заридав лиходій і скоріше
Серце вклав у розітнуті груди...
– Материнська любов – найсвятіша –
Кажуть люди. Ви чуєте, люди?..

ЗАПОВІТ МАТЕРІ

Кілька років тому Ви сказали: «В останню годину
Проводжатимеш, сину, на спочинок у вирій мене –
Не клади ти парчі і шовків в домовину –
Тільки квітоньки-квіти, і зело все земне...»

Як же квітів багато я привіз Вам сьогодні, матусю,
Ви ж просили і мальви, і троянди, й круті паничі...
Чорнобривці й красульки щось шепочуть до мами...
А вона – у парчі, у парчі, у парчі, у парчі...

Хто ж засіє квітник – Ваші внучки далеко, матусю?
Тільки раптом знайомий, рідний голос воскрес:
«Ваші душі – то квіти, і спасіння – лиш квіти...
Ви послухайте, діти...», - мамин шепіт з небес...

СИНАМ ЧОРНОБИЛЯ

Твої сини відходять, Україно...
Твої несхитні золоті сини!
Гей, ниці, перед ними – на коліна,
Не плачте, сивочубі ясени.
Зерно росте. І думка молодіє,
Землі ходу розкрилює зело.
Ми ще до вас в журі налебедієм
На ясні зорі в мамине село.
Якби ви знали, як віконця ваші
Поміж Галактик вічками мигтять...
А метеори – чисті душі наші –
У батьків сад, згораючи, летять...
Десь на шляху у ночі горобині,
Бажання милій загадавши вмиць,
Ви нас, як білу вишню України,
Хоч раз у тиші світло спом'яніть...

*Ліні Костенко
з синівською вдячністю
за світлу Чураївну*

Засніжило, полукіпки вмело,
Закучугуріло – що ні пройти, ні в'їхати,
Позірна ніч упала на село,
Дрімає щастя, кужеліє лихо...
До неї сон не йде лиш. При свічах
Веде розмову з Чураївни духом,
Пала безумство в спалених очах,
А серце слуха. Серце Ліни слуха!..
Мороз козацький зальодив вікно,
Дихнув в світлицю крижаним туманом.
– Як, Боже, страшно з нею за одно
Двосвічним віршем на зорі розтануть!..
Боюсь дання, її очей – боюсь!
А що, коли вчаклує, бо ж віщунка,
І вже стоусто, спрагло захлинусь
Від Гриця божевільного цілунку.
О, зборони! Хай спить зимову ніч –
Їй пий ще зілля чорної біди...
Та раптом – зойк і незбагненна річ:
– Прощу, зоря, благаю – розбуди!!
Бо починаю думу, як дитя,
Бо України пісня обміліє,
І від гіркового трунку-каяття
Я, без'язика, мертво занімію...

МИ ВАС ЛЮБИМ, ПРИЇДЬТЕ...

Що зробилось із вами, матері України,
Що казенні будинки не вміщають діток?
О мої беззахисні, сиротинки-кровини,
Ви простіть нас усіх – і дядьків, і тіток...

Й на Страшному Суді не хотів би я бачить,
Як, припавши до скла зсиротілих палат,
Із осіннім дощем оченята ті плачуть:
– Ми вас любим, приїдьте... О мій Господе Свят...

– Знаєш, мамо, усі мріють тут і чекають,
Що нарешті їх... мама забере чи татусь...
А тобі повернутись я пошвидше бажаю...
Ти чекай. Я вернусь, як Телесик, вернусь...

Не Чорнобиль важкий, ані прикрощі світу,
Я боюсь, Україно, щоб, як мачуха, ти
Не згубила надії і вишневого цвіту...
О Всевишній, прости нас, заступи і прости...

СЛОВ'ЯНСЬКА ВРОДА

Із багатих країв
Все частіше дружину
Приїздять відшукати
І пани, й королі...
І вивозять наш цвіт,
Геноцит України
Із моєї землі
До чужої землі.

Гарно в них у раю,
І щасливо, і сито,
І палаци розкішні,
Все, усе – в бутіках...
Тільки чом мені сняться
Наші мальви і жито?
І волошки в житах,
У зелених житах?

Слов'янська врода –
Престиж чи мода?
Слов'янські чари,
Жагуча кров...
Яка красива
Слов'янська врода,
Немов стожари,
Її любов!

Упаду на поріг,
Хати зруб поцілую

І дарунки усі

Роздаю для рідні...

Посміюсь, помолюся.

І сльозу не втамую,

Як почую пісні,

Наші рідні пісні!

УКРАЇНКА

Моїй дружині

В Італії, в Іспанії
Такі п'янки жінки...
Та тільки наші пані ви
І зоряні вінки!
По світу, по великому,
Квітує маків цвіт,
Чарує яснолико так
Наш український рід!

Українка, українка,
Ти палка і чарівна,
У хрещатому барвінку,
Мов трояндова весна!
Українка, українка,
Не рахуєш ти роки,
Молода допоки жінка –
Як шаліють козаки!

По бруківці, по бруківці
В серце цокає струнка,
А на віях – чорнобривці,
На вустах – жага палка!
Ти ідеш, як королева –
І тремтять чоловіки.
Де ж поділась гордість лева –
Бо солодкі каблуки!

Даруйте, подаруйте їм
Лише свою любов,

У серці цім, у взорі цім
Привілля всіх дібров!
Та горда і нескорена
Так хоче теплоти,
Прости, довіку зоряна,
Любов мою святи!

ПОВЕРТАЙСЯ...

Навіщо Бог послав тебе мені?
А, може, Він привів мене до тебе?
Щоб я, забувши радощі земні,
Піднявсь, кохана, до святого неба?

Ти думала про мене, світе мій, –
Не можна юності торкати сивиною...
Мадонні гордій – долі неземній –
Не слід було вінчатися з журбою!...

І все ж я буду ждати мільйони літ,
Щоб руки цілувать і рідні очі...
Мій синій цвіт, о мій єдиний цвіт,
Ти плакала за мною серед ночі...

Не торкайся душі теплим подихом віч,
Не зови, не дивись, не являйся...
Не цілуй, одвернись і не клич,
Я на тебе молюсь: не вертайся!

Навіщо із небес спустилась ти –
Ти чарівна, таємна і велична?
Любове, наші душі засвіти,
Бо ти – свіча, яка вівіки вічна!

Прости мене, мій Отче, за любов,
Але вона – Твоя, вона – від Тебе...
Іди від мене, та вертайся знов,
Бо ти любов, яка превища неба!

Не торкайся душі теплим подихом віч,

Не зови, не дивись, не являйся...

Не цілуй, одвернись і не клич,

Я на тебе молюсь: повертайся!

Я ТАК ВДЯЧНИЙ ТОБІ

Я так вдячний тобі за ті очі вишневі,
За цілунок прощення – наших душ каяття,
Журавлі, поверніть наші мрії квітневі,
У яких два життя – вже єдине життя!

Я так вдячний тобі за ту ямочку милу,
За сум'яття і трепет на гарячій щоці,
Я віддав і любов, і таємну силу,
Бо душа – у душі, і рука – у руці!

І всю вічність свою на пречистому Небі
Я вершити добро буду вам на землі.
І всю вічність летіть буду тільки до тебе, –
Від щасливого болю так ячать журавлі!

Я так вдячний тобі за росини прощальні,
Я, повір, до сивин їх ніколи не знав...
Ангел нам запалив дві свічі обвінчальні,
Щоб душі не лишав і любов не лишав!

НЕ ВІДЛІТАЙ...

Остання зустріч при свічах

І каяття в твоїх очах...

Ти ніжним був

Таким, коханий!

Ти обнімав мене крильми,

Неначе білий лебідь-птах.

І шепотів: прощай,

Прощай, жадана!

Не відлітай! Не відлітай!

Останню ніч не забирай!

Свіча горить

І я згораю...

Мій милий лебідь, повертай

І віднеси в небесний рай...

Ти навчив мене любити

І навчив літати,

Я зможу гріх

Тепер здолати!

Поставте свічі за любов

Святу і грішну,

– Любіть життя, любіть ! –

Блага Всевишній.

Усе прощу, благословлю

І душу пожалію...

Печать моя - святе «люблю»! –

Твоя надія.

Душа небес

О, як співає лебедино...

Поставте свічі! – я молю, –

За всі провини!

МАМО, ВІН ХОРОШИЙ

Був і є, як пісня, тільки він,
Мамочко, ну, що ж ти наробила?
Залишився лист його один –
Ти не лист, а душу спопелила!

Я доросла, мамо, не дитя,
Раз у долю лебідь прилітає...
То не лист – а світле каяття,
Він горить – і я, і я згораю!

Мамо, він хороший, зрозумій –
Мій романтик – добрий і нежданий...
Чуєш, мамо, мій і тільки мій,
Ласкою такий недокоханий!

Ти ж мене родила для життя,
Для любові ти мене родила...
Він пішов, пішов у небуття
І не знає, що – його любила!

Боже світлий, не карай її,
Простели троянди піднебесні.
Лист, коханий, і пісні твої
У сльозі-душі моїй – воскреснуть!

КУПАЛЬСЬКА НІЧ

Купальська ніч, купальська ніч

Лиш раз буває у житті,

Вінок кохання поміж свіч

Пливе по зоряній воді.

Купальська ніч солодких чар –

І сміх, і клятви, і пісні,

Горить вогонь, любові жар,

І я в тобі, і ти – в мені!

А срібний човен на воді

Пливе, гойдається...

А ми з тобою – молоді, –

Серця еднаються!

І рута-м'ята, васильки –

Клечання...

Лілеї білі пелюстки –

Кохання!

Через вогонь, через вогонь

За руки сплетені повік,

Яка жага твоїх долонь –

Життя не спиниться потік!

Купальський цвіт – любові цвіт

Чаклує трепетні серця,

Заполонив весь білий світ

І тільки ніч, і два вінця!

Люблю тебе, я так люблю –

Пливи, віночку, не вертай!

Я свічі серця запалю,
Купало, світло накупай!
Люблю тебе, іванів цвіт, –
Мене візьми і пригорни,
Кохання жар, палай, палай,
І запали, заполони!

Я ТАК ЇЇ ЛЮБЛЮ...

Як тремтіли уста,
Коли я наближавсь,
Як хотіли вони
Поцілунку..
Тільки я не торкався,
Чом же не обійняв,
Хоч страшенно хотів
Твого трунку?

Ми кохали удвох
В потаємній тужбі,
Ми любили до болю,
Шалено..
Все б тобі я віддавав,
Чуєш – тільки тобі,
Незбагненна моя,
Нездійсненна!

Господи, я так її люблю,
Бо вона – Небес пресвітле чудо,
Господи, одне, одне молю:
Хай вона кохання не забуде!

Я торкнувся душі –
В ореолі вона,
Більш нічого на світі
Не треба..
Та душа, як весна,
О, моя неземна,

Так чарує і манить

До себе!

НАС ПОВІНЧАЮТЬ НЕБЕСА...

Не торкався тебе навіть подихом я,
Тільки вродою зачарувався,
Ти – дружина його, ти – кохана моя,
Кажуть люди: облиш і позбався...

Ти – дар і кара з вишини,
Любов і мука ти єдина...
Спини мене, спини і прожени,
Спали мої й незроблені провини.

Не судіть нас, люди, за любов –
Перед вами чисті ми обоє...
На землі – жорстокий біль обмов –
Лиш Господь суддя для нас з тобою...

Нас повінчають Небеса по благодаті,
Як білі свічі, будуть ангели сіять.
На цій землі нам не судилось поєднатись,
То дай у зорях під вінцем удвох стоять!

Ви спасіте грішні душі їх,
У прощенні всіх благословіте...
Бо любов до неї – то не гріх,
Гріх прожить, а серцем не любити!

МІЙ ХРЕСТ – ЦЕ ТИ...

Я із Сином Твоїм на Голгофі вмирав,
Гріх змиваючи праведно кров'ю...
Чом же, Боже, мене покарав,
Найсвятішим, що зветься любов'ю?

Сплатив усі провини на хресті
І муки взяв людські на Себе, знаю,
Та чом же я таємно в самоті
Її стражденно, проклято кохаю?

О, дай мені прозріння з висоти
Спокусу ту хмільну і гріх здолати...
Бо Ти – всесильний, лиш не можеш
Ти Примусить серце іншу не кохати!

– Любов – не гріх! – пророчать Небеса
І ллють на землю світлу літургію...
Любов – життя, любов – твоя краса,
Мій хрест – це ти і трепетна надія!

Свята любове, ти мене не залишай –
Без тебе вже немає сенсу жити...
Моя мадонно, милуй і карай,
Я буду і розіп'ятий любити!

ВІЗЬМИ МОЮ ЛЮБОВ

Одне прошу: візьми мою Любов!
Вона кричить від болю і розпуки,
І так стомилась від твоїх одмов.
Немов дитя, візьми її на руки!

Так, я піду без докору сум'ять,
Як тихо сніг ізкапує сльозами...
О, як же будеш, мила, виглядати
Біля вікна самотніми ночами...

Я підійду і навіть не торкнусь,
А віджену ті сни твої тривожні,
Я подихом до тебе прихилюсь,
Але спитаю спершу: «А чи можна?»

Ти хоч любов до себе пригорни –
Мене, кохана, пізно, та й не треба...
Свята любове, ти її храни,
Бо як же проживе вона без тебе?

Прошу, уперше і востаннє поцілуй,
І дві душі зіллються воедино.
Йому земне кохання подаруй –
Та збережи Любов мою нетлінну!

НЕ КАЮСЬ

У барах, у диму солодких вин
Згорали дні і роки – все без тебе...
Чи дар, чи кару для моїх провин
Послало Небо, всевишне Небо?

– Мамо, він одружений, а я,
Я – ніхто для нього в цьому світі...
В нього – і дружина, і сім'я,
Рідні скроні – у вишневім цвіті.

Ну, обніми мене, коханий, обніми,
Таку палку, шалену і жагучу.
Не відштовхни, благаю, не жени,
Хоча так мучу, тебе я мучу!..

Не каюсь, бо, нарешті, й я люблю –
По-справжньому, але ізнов – чужого...
Прощення вперше у Небес молю
За всі гріхи, що зроблені до нього!

Люби мене, люби і не жалій –
Хіба я винна – душу полюбила...
Так холодно, коханий мій, зігрій, -
Щоб я губами цвіт той розтопила!

Не розбивайте душі і серця,
На горі щастя марно будувати.
– Не віддавай весільного вінця!
Так просить матір, пресвітла мати!

МАЛЕСЕНЬКІ СОНЦЯ

У вересні малиновий дзвінок
Усіх покликав в школу спозаранку,
І зграйки щебетливих діточок
Благословляють матері на ганку.

Летіть у світ науки і добра,
Любити вчіться кожна стебелину.
Бо ще сьогодні просто – дітвора,
А завтра ви – надія України!

Малесенькі сонця,
Довірливі серця,
Немов дзвіночки в школі,
Срібні діти...
Роси вам до лица,
Барвінку до вінця...
І долі, долі –
Тільки, щоб радіти!

Люблю я так наївні очі ці,
Коли мене віночком огортають...
І непомітно сльози на щоці
Ховаю – діти «мама» – називають!..

Мої маленькі добрі пустуни,
Мої нерідні і кохані діти...
Краси й роси вам, доньки і сини,
Бо ви мої – од світу і до світу !

НІС ТЕБЕ НА РУКАХ...

Ніс Тебе на руках тільки раз у житті,
Хоч жалів – ображав ненароком...
Ти пробач тихий плач в самоті,
Моє серце – моя синьоока!

Моя княгине, лиш на грані двох світів,
На тій межі, що нас веде на небо,
Великий грішник врешті зрозумів:
Ні тут, ні там не проживу без Тебе!

Як дві світлі зорі через темні світи,
Ми злітаєм: кохаю! кохаю!
На руках знов, як в юності, Ти,
Ангел мій, я з Тобою злітаю!

Пречиста Діво, ти помилуй дві зорі,
Не погаси їх душі на світанні...
Дружини наші, доньки й матері
Воскреснуть тільки в нашому коханні!

МОЇМ РІДНИМ КОЛЕЖАНКАМ

Я любив Вас, беріг, помагав і підносив,
Колежанки мої, золоті трудівниці...
Літо бабине – геть, не пуцу тебе, осінь,
Чуєш, мамо, збери і для них полуниці.

Обнімаю Вас всіх, каюсь, серцем лелію,
Я молився за Вас і донині молюсь,
В щирій Вірі, Любові і пречистій Надії
До натруджених рук тихо я прихилюсь!

Мо', не всім догодив, мо', образив – прощайте,
Я прощаю усім, знаю тільки тепло...
Лельки милі мої, ви назад повертайте,
У Любові немає дієслова «було»!

*Сергієві Собку-
брату у Христі,
Батькові 17-ти
дітей-сиріт.*

Учитель світлий! Брате у Христі,
Вписав наш Бог тебе у Книгу вічну,
- Ще є святі! Воїстину – Святі, -
Мені у храмі прошептали свічі!

Умієш ти любити і прощати,
Учитель мудрий, в праці заповзятий,
І Бог поставив праведну печать:
«Золотоніський найрідніший Тато!»

У суєті омани і брехні,
В жорстокому, нелюдському тумані
Ти босим йшов по склу і по стерні,
А на руках – всі діточки кохані!

О дай же Бог Вам щастя і тепла,
Добротолуб, красивий вічний Тато,
І Божа Матір тихо принесла
Вам Благодать – Вітця сердечне злато!

І чую, як спадає Благодать
Устами Божих люблячих енергій:
- Ні, не Сергій тебе, мій сину, звать,
А український Преподобний Сергій!

ПРИЇДЬ, МІЙ СИНКУ!

У храмі якимось я стояв,
Зайшла старенька –
Немає сили, вік зів'яв,
Пальто блаженське.
Несе свічу до образів,
На столик – гривню...
Ні, наш народ не обмілів –
Він – диво-дивне!

Передостанню принесла –
Не заробила...,
Хоч півстоліття віддала
Колгоспу сили.
Далеко діти, у містах,
Синочок – багатий...
Молюсь за нього у сльозах:
– Приїдь до хати!

Останню гривню покладу
Святим я тихо...
І заберу в дітей біду –
І дам їм втіху!
У них же клопоти, сім'я
Палац – картинка...
Нічого звикла, звикла я...
– Приїдь, мій синку!

Вона пішла, а я стояв...
Свята небога...

І Богородицю благав,

І світ, і Бога:

– Приїдь, до серця пригорни,

Цілуй їй руки...

– Не будьте сучими, сини! –

Кричить розлука!

МАМІ

Виглядай мене, мамо, із далекої далі,
Зустрічай, сива вишне, на шляху край села...

Тільки що це? Навіщо? Чом так раною рано
Ти за обрій пішла? Одцвіла, одцвіла...

Ти поглянь: наші мальви розколихують вічка.
На моїй сорочині паничі розвились.
Накупай нас росою із Десни-чарівниці,
Освіти й освяти – як в дитинстві колись.

Вже останню струну протягнули у осінь
Над хатиною й садом журавлині ключі...
Ну, скажи хоч півслова на прощання у просинь,
Усміхнись, приголуб, я молю: не мовчи!

Знаю: ти і тепер за одвічним порогом
Одганяєш від мене і біду, і грозу...
І, забувши знемогу, підставляєш долоні
Під синівську сльозу, посивілу сльозу!

ТРОЯНДИ НА ФОРТЕПІАНО

Не проганяй, бо я – твоя Любов!

Не проганяй! – так просить Божа Матір...-

Лукавий світ тебе ще не зборов, -

Щоб потім все життя не шкодувати...

Не проганяй і не карай мене,

І цвіт душі своєї не розтрачуй,

Усе мине, все тихо промайне,

Та серце ту жорстокість не пробачить.

... На клавішах мого фортепіано

Цвінуть червоні й білі пелюстки...

Я граю форте для усіх коханих,

Душі крещендо – дві твої руки!

Згадай цілунки тих моїх троянд

І наші очі, сповнені бажання,

І тихий шепіт серенад –

Пісень моїх окрилені зізнання.

Не убивай! – прошу, – свою Любов!

Вона з Небес мелодією ллється,

Вона троянда нагадає знов,

Душа троянди – наче струни серця.

СВЕТЛАЯ МОЯ...

Не оставляй мне слезы на губах,
Тебя люблю безумно, как тогда...
Дрожит прощанья лебедь на устах,
Сказала «нет», но ведь хотела – «да!»

Светлая моя, светлая, –
Да! – кричу всему свету я...
Сладкая моя, горькая,
Оставайсь вовек гордая!

Не уходи из памяти души,
Мое ведь сердце на твоих ладонях...
Не отрекайся только, не спеши,
Сиянье солнца – ласковый подсолнух...

И согревает взгляд твой, как огонь,
И пепелит меня вновь до остатка...
И лепестков родимая ладонь
Горит, горчит так сладко, сладко.

СПАСИБО СВЕТЛЫМ НЕБЕСАМ

Спасибо светлым Небесам
За нашу встречу – с опозданием...
За образ Ваш – богини храм –
С таким святым очарованьем!

Я ваши руки целовал,
А Вы молчали в ожиданьи,
Я ничего не обещал,
Ведь наша встреча – расставанье...

Простите, Вас хотел прогнать,
Но, светлый образ Ваш храня,
Я так боялся Вас обнять –
Ведь Вы забудете меня...

И даже с ним наедине
Вы и любили, и прощались...
Душа невидимо ко мне
И Ваша нежность возвращались!

Я взываю к святым Небесам:
– Вознесите ее – я не смею!
– Отмолить можешь сердцем лишь сам,
От любви мы молить не умеем!!

МОЯ ВЕЧНАЯ – ТЫ

Не от мира сего словно были:
– Вы нежны, но зачем, почему?
Мы любили, душою любили,
Те, от мира сего, – не поймут!

Шарм и грация, и вдохновенье –
Ты осталась такой же родной...
Умиление моё и томление,
Ты мой свет неземной и земной!

Нет ни первой любви, ни последней –
Есть одна – моя вечная Ты...
Я всю жизнь благочестию следовал,
Но не мог, слышишь, жить без мечты!

С тихой страстью друг другу внимая,
Не касаясь ни губ, ни очей,
Ты любила меня, ведь, родная,
Без вина и без белых свечей!

РУССКИЙ ПАРИЖ

Русский Париж, этот русский Париж, –
Нежно вторит виолина...
Лебедем белым в небо летишь,
Как Петипа балерина!

Русская кровь во французском вине –
Тонкий букет и забвенье...
Страсти, свободы образ в огне –
Делакруа вдохновенье!

Пышный Версаль только к вашим ногам
Лилии в золоте бросил...
Модой высокой стала мадам –
Русские плечи и косы!!

Ну почему же французский мираж
Так вас томит и поныне?
Русской богини светлый визаж
В Делакруа – на картине?!

Подиум, свет и в сияньи хрусталь,
Вы на балу все – княгини...
И восхищенный блеском Версаль
Шепчет: Вы – наши богини!

БЕЛАЯ ГОЛУБКА

Не стоял пред тобой на коленях,
Обожаю – не буду стоять...
Только очи твои в иступленьи,
Как тогда, буду я целовать.

Целовать буду косы и плечи,
Теплоту твоих губ и ланит...
Я прошу вас, небесные свечи,
Пусть одна никогда не сгорит!

Ну зачем разрешила любить?
Ну зачем твои губы дрожали?
Я хочу позабыть, позабыть,
Но люблю и сжигаю печали!

Не обидишься, а засмеешься,
Скажешь: солнышко, чаще свети!
И голубкою ввысь вознесешься –
Белой, белой на звездном пути!

ВОЛЬНАЯ ПТИЦА

Трепетно ты любил, не жалея себя,
Шёпотом долетает сирени мольба,
Глупая, я отвергла небес благодать,
Так легко я привыкла сердца разбивать.

Вольная, птица вольная я!
Больно мне! Я твоя и уже не твоя...
Солнышко, мой единственный, ты вспоминай,
Истина – лишь любви нашей сказочный рай!

Вольною не хочу быть, любимой хочу!
– Холодно! Среди зноя безумно кричу.
Светлый мой, непокорная я покорюсь,
Птицею – ты просил – я небесной вернусь!

Так любил, что впервые тогда зарыдал,
Все простил, только руки мои целовал,
Губы те, как таинство забытой любви,
Прилечу, только снова меня позови!

ЕСТЬ ЖЕНЩИНЫ...

Есть женщины, которых – лишь любить,
А есть небес пресветлые царицы...
Но мне не суждено мечту забыть,
И мой удел – лишь на тебя молиться!

Холодеет душа, когда вижу тебя,
И светлеет – зачем, сам не знаю...
Только быть без тебя, только жить не любя,
Не могу, не могу я, родная!

Есть женщины, как выстрел и как рок,
Есть очага, а есть разврата жрицы,
Несу тебе я розы на порог,
Ведь мой удел – лишь на тебя молиться!

И шепчет Бог: люби ее, сынок!
Люби в слезах – и счастье возвратится.
И сможешь ты, ведь Я в мученьях смог,
Ведь наш удел – лишь на Любовь молиться!

ПОДАРИ ЕЙ ЦВЕТЫ

Подари ей цветы,
Подари ей осенние розы,
Жизнь ведь прожил с ней ты,
Где вы, первые юные грезы?

Серебро сентября,
Как предвестник серебряной свадьбы,
Жил для вас я, горя,
Все отдать бы, отдать бы, отдать бы!..

Сентябрьские розы,
Не плачьте, родные,
Растают морозы,
Ведь мы молодые!
Сентябрьские розы
Алеют, смеются,
А теплые слезы
С любовью сольются!

Я люблю, я люблю
Королевскую розу родную...
Взгляд ваш синий ловлю
И целую мою молодую.

Я Вам нежность дарю
И шепчу: «Вы такая, как прежде...».
Образ боготворю,
Образ Веры, Любви и Надежды!

ПОДНЕБЕСНЫЕ ЛЕБЕДИ

А между небом и землёй –

Одни лишь птицы.

А между небом и землёй –

Любовь моя...

И так устала

На тебя молиться,

И с белой птицей

Улетаю я.

А между небом и землёй –

Такие дали,

Что долететь не хватит нам

И жизни всей,

Любовь моя

В серебряной вуали,

Как пара

Белоснежных лебедей.

Они поют, так трепетно

Небес касаясь,

Взмывая к солнцу,

Возвращаясь вновь, и вновь

Среди потоков

Голубых купаясь,

Вы научите нас

Беречь любовь!

Ты – белая лебедь –

Душа поднебесья,
Ты – светоч и радость,
Мой ангел благой...
Последняя песня
И первая песня –
Мы вечны с тобой,
Бесконечны с тобой!

ПАДШИЕ ЖЕНЩИНЫ

Деньги шальные,
Яхты и счастье...
Грезы больные –
Грех и напасти.
Вы ведь – принцессы,
Тела распятие –
Нет, не профессия –
Неба проклятие!

Вам бы ручонок
Детские прелести,
Белые розы
Супружеской верности.
Только похмелье,
Горькое, злое...
Только насмешки
В больничном покое...

Падшие женщины,
Ангелы падшие, –
Лилии в нежности
Только увядшие!
Есть и богатые,
Есть и прекрасные –
Только несчастные,
Боже, несчастные!!!

Не продавайтесь! –
Просят вас мамы...

Тело – ведь – Духа
Святого – храмы.
Не продавайтесь!
Вас умоляю!
Дева святая
Молит, рыдая!

Падшие женщины,
Женщины падшие,
Внешне торжественны,
Духом уставшие...
Нет, не путаны –
Лукавым повенчаны...
Сердце – как раны,
Простите нас, женщины!

СЛАДОСТЬ В ТОМ...

Мы безумными были, как дети,
Были счастливы, словно цветы...
Образ твой и поныне так светит,
И с иконы сияешь лишь Ты!

Я горю во прощении томном,
Отмолить я хотел сотни раз...
Только очи святые Мадонны
Говорят: не забудь ее глаз!

Сладость в том, чтоб тебя не коснуться,
Не обидеть, любя, невзначай...
Сладость в том, чтобы снова вернуться,
После горького слова «прощай»!

Только губы молитвенно просят:
Ты люби, ты люби, ты люби!
Синим ладаном память возносит
Твоих губ опьяняющий дым!

ФОНТАНЫ

Шепот и сон,
Трепет и стон – вечны,
Синий затон,
Лилии звон – к встрече.
Звезды поют,
Звезды зовут – нежно,
Нас они ждут,
Трепетно ждут – свежесть.

Фонтаны, фонтаны, фонтаны –
Кружат аксельбанты и дамы,
Светлеют и души, и лица,
И вы на балу, как царица!
Фонтаны, фонтаны, фонтаны –
Вы молоды так и желанны,
Сверкают алмазные струи –
Целую, целую, целую!

Светит луна,
Неги полна – страстно,
В ночь улетим,
Вместе сгорим – в счастье.
Царский дворец,
Счастья венец – свечи,
Ты и начало,
Ты и конец – вечность!

НЕТ, ЛЮБИМАЯ...

Прямо в сердце мне муки вонзая
Похождений греховных стилет,
Говорила ты мне: «Я – плохая...»,
Отвечал я: «Любимая, нет!».

По тебе от тоски умирая
И жалея заблудший весь свет...,
Говорю: «Всё равно ты – родная,
Не плохая, любимая, нет!».

Изменить этот мир попытайся,
Изменить можешь мир и себя,
Полюби, пожалей и покайся –
Только сердцем и только любя!

Я прощаю тебе, всё прощаю,
Мой последний единственный цвет...
Говорила ты мне: «Я – плохая...».
А с Небес: «Нет, любимая, нет!»

ЛЕГЕНДА О ВНУКЕ

Родился он, как светлый ангелок,
Как плод любви детей моих венчальный,
Да вот беда: врачей ошибка, рок?
И приговор: паралич церебральный.

Я все места святые исходил,
За все грехи покаялся сердечно..
И об одном я Господа молил:
«Здоровья внуку!», возжигая свечи.

Эллинов нет, язычник, иудей –
Мы все рабы, сыны Отца Святого...
Во храмах, синагогах за людей –
За здравие молитесь, ради Бога!

И заказали службы по церквям
Всем миром все «немирные» конфессии,
И он впервые в жизни молвил: «Мам...
Христос воскрес! Наш Христос воскрес!»

Какая радость: в дружеских объятьях,
Христианин, язычник, фарисей...
Ведь слезы горя, радости у братьев
Одни у всех – у наших матерей!

БРОШЕННЫЙ АНГЕЛ

Ты – мой маленький брошенный ангел,
Мир жестокий, а люди – зверье...
Это Бог за тобою так плакал
Через душу и сердце моё!

Ты прости им и мне прегрешенья,
Сердце сердцем твоё укреплю,
За сирот всех прошу я прощенья
И тебя, как ребёнка, люблю!

Как ребёнка приму, пожалею,
Лишь во имя Христа и любви,
Чтобы стал оленёнок светлее,
Ты покайся, в надежде живи!

Дай мне руку, в глаза посмотри,
Улыбнись и скажи: «Мой любимый!»
И так нежно слезу мне сотри –
За душою я плакал родимой!

Нет, я вырву тебя с полутьмы!
Пусть изранят, в крови истекая,
Две души полюбившие – мы,
Я люблю и прощаю, родная!

Я ВЕДЬ ЗНАЛА ...

Я ведь знала, что встречу тебя –
Свет и радость, и слёзы святые...
Я любила мужчин – не любя,
Лишь тебя полюбила впервые!

Я ведь знала, что встречу тебя –
Не такого, как все, дорогого,
Я играла в любовь для себя –
Не суди меня, Господи, строго!

Я грешна и не верю в людей,
Ну, зачем ты поверил, желанный?
Изболевшее сердце – согрей!
И слезами омой мои раны!

Потрясенье, и радость, и шок,
Только сказка закончится, знаю...
Без любви человек так жесток –
Я впервые за годы – рыдаю!

Я ведь знала, что встречу тебя,
Станешь храмом моим, очищеньем,
Ничего не просил для себя –
Попросил лишь за злых ты прощенья!

Уходи, прогони, не люби –
Я любви твоей просто не стою...
Отругай, закричи, нагруби,
Но... останься, любимый, со мною.

ОТЕЧЕСКОЕ

Позвони, если будешь болеть,
Прибегу, прилечу сквозь века,
Чтобы солнышком душу согреть,
Вскипятить для тебя молока.

У кровати твоей посижу –
Незаметный, в молитве сердечной,
На подушку тебе положу
Розы три, словно алые свечи.

Не коснусь, только боль заберу,
И в чело со слезой поцелую,
Растворюсь, улечу поутру,
Ты храни её, Боже, родную!

НЕ ГОВОРИ!

Не говори ! Не надо! Обними!!
Чтобы забыла , где я, где я, где я...
Люби меня всем сердцем – не гони,
Мне хорошо, светло с тобой, теплее!

Твои седины трепетной рукой
Я с нежностью впервые так ласкаю...
- Любимый мой и вечно молодой,
С тобою в Небо вместе улетаю!

Как сладок сон! И чистота небес,
Упал мой панцирь, я его забыла...
Явился Ты – исчез лукавый бес,
Я полюбила! Боже, полюбила!

Твоей любви хочу! И так боюсь,
Я улетаю, снова возвращаюсь...
Ведь знаю, если сердцем прикоснусь,
То не раскаюсь... Каюсь, каюсь, каюсь!!!

Я ПРОГОНЯЛ ТЕБЯ...

Я прогонял тебя со всех небесных сил,
И отрекался, и забыть божился...
И убеждал, что бредил – не любил,
И снова... за тебя в ночи молился!

Ругал «бесбашенной» и мудрости учил...
Не ангел – демон! Ты зачем явился?
Да только больше жизни полюбил,
В одну слезу с твоей слезою слился.

Не обижать хочу – превозносить!
Укрыть от мира, дерзкий мой ребёнок,
И на руках так бережно носить,
Мой ласковый и глупый оленёнок!

Мой поздний свет, и радость ты и боль,
Искал я душу – и нашёл нежданно,
Моя Ассоль и не моя Ассоль,
Позволь хоть Солнцем для тебя я стану!

И в мире том так буду ожидать
Тебя одну! Живи! Ты так прекрасна!
Лучами буду нежно согревать, –
Моя ты Тайна, лик святой и ясный!

Я все, что хочешь, сердцем отмолю,
Чтобы услышать, хоть однажды, слово:
«Я больше, чем мужчину, Вас люблю...
И так любить я не смогу другого!»